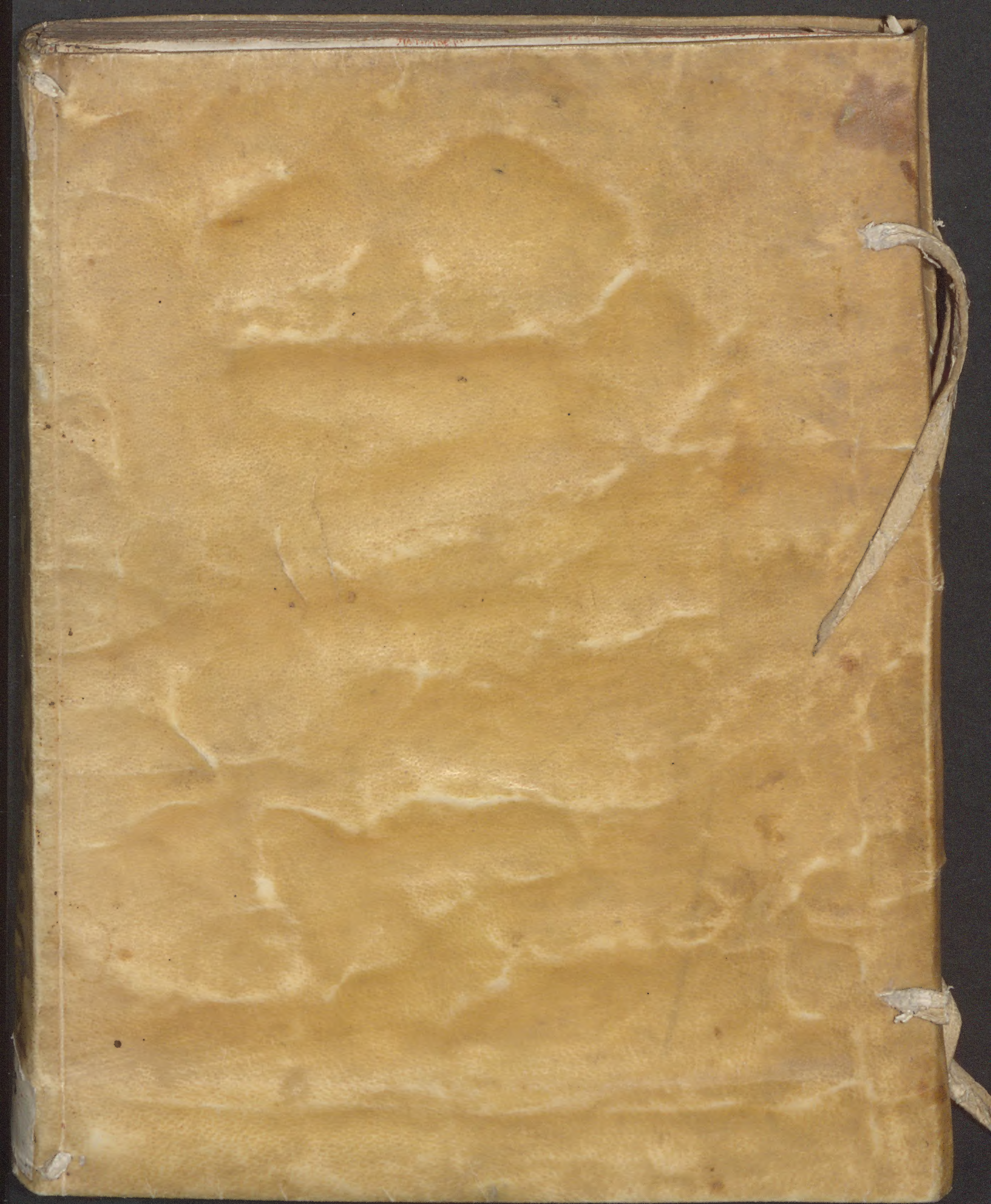

De Preceptis Charitatis ab Orai-
clo s. 4.° pergamino, complecto-
bri foliar, bien tratado.

Rotulata = Orai = De Precept. Cha-
ritatis.

Est. Q. MS.
Tab. C.

Auditoribus.

Sacrae moralis disciplinae, cuius Professionis munus nuper ex obedientia suscepi, tractatus auspicior a praecepti Charitatis, Auditores optimi. Cuius argumenti dignitatem, et excellentiam summa cum utilitate, ac iucunditate coniunctam non aliis melius, quam disertis Arnoldi verbis exponam. Locus est longiusculus; sed quod pro amoenitate fastidium deleat facilis absterget. Vere, inquit, hoc mandatum legem complectit, ac Prophetas, et in hoc ,, verbo omnium Scripturarum volumina consistant. Hoc natura, hoc ratio, hoc verbum Dei cla- ,, mat authoritas: hoc ex ore eius audivimus: hic invenit consummationem omnis religio. ,, Primum est hoc mandatum, et ultimum. Hoc in libro vitae conscriptum, indesinenter et hominibus ,, et Angelis exhibet lectionem. Legat hoc unum verbum, et in hoc mandato meditetur ,, Christiana Religio, et inveniet, ex hac Scriptura omnium doctrinarum regulas emanasse ,, et hinc nasci, et huc reverti quidquid Ecclesiastica continet disciplina: et in omnibus irritum ,, esse, ac frivolum, quidquid dilectio non confirmat. Et plura. en igitur, cur tractatus adeo digni, ,, ac nobilis argumenti, maxime utilitatis, et primi mandati, in quo sicut in hoc, in quibus duobus universa lex pendet, et Prophetae, ut ipsa Veritas Christus Dominus Matthaei 22 testatur, aliis omnibus moralis Theologiae compilationis, ac veluti facem praemiserim.

Ad haec eo est propius, et gratius ad hanc tractatus gravissimos, et ad praxim utilissimas quaestiones complectentes descendi, quod viderim, eum in scholis vix, ac ne vix quidem, unius, aut alterius Auctoris Magistri calamo versari. Eum igitur, Deo Auspice, Virgine que eius Matre, versandum, quatuor que controversiis absolvendum suscipio: quarum prima disseret de existentia, et natura praeceptorum Charitatis: 2a de ordine in eorum adimplere servando: 3a de Charitatis effectibus, tam internis, quam externis: 4a denique, quae haud exiguam lucem praecedentibus affundet, cum contrarium contrarii appositione magis elucescat, de vitiis aget, seu peccatis, quae his praeceptis contraria sunt. Cum quidem igitur et res, et causa dicendi se ipsa grata impetrarunt, non aliud hic mihi exoptandum restat, quam ut veniam saltem apud Humanissimos Auditores impetret qualiscumque haec nostra elucubratio: nam, ut cum Ennodio vos alloquar, Vestrum fiduciam de Auditorum benignitate concipiens, sufficere, credo veniam pro favore, satis esse pro voto pro meritis.

Orta de praeceptis charitatis A. Sancta Maria

1 Velipsy Char.tis nomen pretiy desefert virtutis eo nomine denotatæ: ut q pulcherrime his verbis notavit S. Aug. ttu 9 in Joann. Ne putetis, vilē ē " charitatē. Quomodo enim vilis, q̄ o'ia, quæ dicunt n' vilia, chara dicunt? Si ē quæ " n' sī vilia, chara sī, q̄ ē charig ipsa charitas? Quia in multiplex ē huig no" minis acceptio, et x° S.tus Maximus in disp. 9 Pyrrhus: Dicere, et n' prig distin" guere signata verbi; nil aliud ē, q̄m o'ia confundere, et obscura relinquere ea, " de qq q ē, q̄ q̄s alieny ē ab hoc o'is participe: ac deniq + S.tus Hilarius " lib. V de Trin. Nullg ad praecipta ascensg ē, nisi substratis paullatis gradibg " ferat gressg ad summa: operæ pretiy ēē duximg parvis his gbg gbg prolu= sionibg, per quas notiōes iter construere, et, supposita nominis acceptione huig loci propria, brevi quadz Char. notitia praemissa, animi huig, et cuiusgs, scho= lasticis pensis propria mea designata, illiusg nullis alijs connotatis, neceg confundamg, nec obscura relinquamg ea, de qbg hoc opere nobis agen= dg ē; sed potig (Hilarij verbory filg resumo) quasgs gradiendi initia " ordinantes, arduy illig iter cuiq quasi molliore leniamg, n' ig gradibg " incisy, sed planitie subrepente devexy, ut pene sine scandentis sensu, eunty " his ascensg proficiat. Ad rē igr.

Praenotatio I.a

Brevi quadz Char.tis notitia.

2 Quæ Saeculares literæ amorē appellant, dilectionē, s. charitatē in Sacris literis nominari, scripsit Origenes Homil. I.a, sive Prologo in Cantica: ne lapsg, inqt, aligs legentibg sub amoris nomine nasceret, sicut plerisg naty fuisse ex Platonis scriptis de Amore, qui antea scripserat. Sed scrupulosg istq quibusdam nominis dilectionē inanē plane demonstrat S.tus Dionysig lib. de D. Nominibg cap. 4.o Nemo, inqt, arbitret, nos contra S. Scripturæ authoritatē " amoris nomen inducere. Audiant Scripturā, q̄ amoris vocabulg in ig tractant: " ama illā, et servabit te Sap.a Nos metuamg hoc amoris nomen. Hitenim."

vent Thei cõe qđ; arbitrari di . Eq insup, et Phi, et S. e

literis insperty õis fuisse, testat D. Aug. lib. 14 de Civ. Dei cap. 7 hīs

" verbis: Nulli arbitrant, aliud ēē dilectioẽ, sive char.tē, aliud amorẽ: dicunt

" m., dilectioẽ accipi dēē in bō, amorẽ in malo. Sic ā nec ipsos Aut. sæcula-

" riũ literarũ loquutos ēē, certissimẽ. Sed viderint Phi, utrũ, l. qua rõe ista di-

" scernant. Amorẽ tñ eos in bis rebũ, et q ipsũ Deũ magni pendere, libri

" eorũ satis loquunt. Sed Scrip.as Relig.nis nrę, quarũ auth.tē cęteris qbq; lite-

" ris anteponimũ, ñ aliud dicere amorẽ, aliud dilectioẽ, l. char.tē, insinuandũ

" fuit.

Variaq S. Paginę testimonia producit, qbq tã amorẽ, qm dilectioẽ, et in bõ, et in malo dici, perspicuẽ ostendat. Et qđ amorẽ in bõ ẽ dici, illud Joannis 21. 15. satis ostendit: Etiã Dne: tu scis, q amo te; dilectioẽ ã in malo ẽ illud Psalm. 10. 5. Q ā diligit iniqtatẽ, odit aĩã suã: et illud 1. Joannis 2. 15. Siqs diligit mundũ, ñ ẽ char.tas Patris in eo. Subditq; Recta itaq vol.tas ẽ bõ amor, et vol.tas perversa malũ amor. Statũ itaq ēē debet, proinde ēē, sive char.tē, sive dilectioẽ, sive amorẽ qs dixerit: nã aũs, degẽ huiũ opis decursu diser.te nobis ẽ, qualẽ trãũ appelloẽ permiscuẽ insigniunt. Retinendũ igr ẽ qđ: ut m. probe Tertullianũ aiebat lib. de Carne Xpi cap. 13: Fides nominũ, salũ ẽ proprietatũ.

3 Cũ igr amoris, et dile-ctiois nomina indiffẽrã sint, ut et in bõ, et in malo dicant, ut Aug.nũ aiebat, pqueniẽ int ea, et Char.tis nomen ea fiet distĩo, qm agnovit, et notavit Hispalensis Antistes D. Isidorũ lib. de Differẽ spiritualibũ Differ. 32 hĩs ver-bis: int amorẽ, dilectioẽ, et Char.tē hoc differt, q amor, et dilectio mẽdiẽ sũt, et ad utrũq parata, sive ad bũ, sive ad malũ vertunt; char.tas ā ñ nisi ad bũ ttũ. Cũq ẽ nomen eorũ extollit, ut et ipse Deũ Char.tas dicat. Char.tas itaq in acceptione Theologica amorẽ signat; ñ ñ quẽcũq; ñ amorẽ ttũ, q et obto pquiat, et sit moralis bonus: charitas m. virtũ ẽ. Adhuc tñ id ñ sufficit: ñ m. qlt amor, qmvis honestũ sit, charitas ẽ apud Theos; ñ id ille, quo qs in Deũ tendat ppt ipsũ, aut in se aut in proxĩ ppt Deũ: hoc m. sensu praecipuẽ Theolog. char.tē muniũ. Sed ẽ char.tis acceptiões recensere oportet.

4 l. char.tas accipitur pro ipso Deo, ut illud

1ª Joannis 4. 16. Deus charitas est: et qui manet in charitate, in Deo manet, et Deus in Deo. Hinc intulit Petrus Lombardus Sacrus Magister in 1 dist. 17., charitatem nostram, sive qua Deum diligimus, esse ipsum Deum, seu Spiritum Sanctum proprie.
Potiora illorum ex antiquis opposito, quorum graviter adducor, ut supra memoratum velim; quaedam in sunt, quae supra memorasse, sufficiat esse. Quod Deus sit charitas, ut in Scripturis, et apud Sanctos Patres dicitur, verum est in duplici sensu, obiective scilicet, et formaliter. In obiectivo, quod charitas nostra Deus est obiectum finale adaequatum, et maxime primarium: in formali vero, quod per se ipsum Deus se formaliter amat, et creaturas est principium ipsius. Sicut enim Deus iustitia est, et sanctitas, qua ipse iustus, et Sanctus formaliter est, non quod ideo sit iustitia, et sanctitas, qua nos iusti, et sancti sumus, ut Tridentina Synodo definit: Ita Deus est formaliter Charitas, qua et se, et nos diligit, non quod ideo charitas sit, qua nos Deum diligimus. Haec quoad alios, et quoad textus charitatis acceptos, quae, ut vides, nostri instituti non est.

5 Quoad illos vero id breviter dixerim, eum Magistrum opus a reliquis omnibus Theologis improbatum temere, et erroris notis inuri. Quid luculentius eo Pauli testimonio ad Rom. 5. 5. Charitas Dei diffusa est in cordibus nostris per Spiritum Sanctum. Hic enim apostolus distinguit aperte charitatem a Spiritu Sancto, tamquam effectum a causa, et tamquam infusum ab infundente. Satis est perspicuum est illud eiusdem 1ª ad Corinth. 13. 13. Nunc autem manent fides, spes, charitas, tria haec. Cum enim charitatem fidei, et spei, quas qualitates, seu habitus creatos nec ipse Magister infitiatus est, Apostolus annumerat, eum esse creatum quod esse, plane demonstrat, ut notavit optime Exim. Doctor Pater Suarez disp. 3 de Charitate sect. 1. n. 1. Unde post Conc. Arausicanum Canone 4. 6. 25. Tridentinum Sess. 6. cap. 7. Charitatem nostram creatam quod esse, nobisque a Deo infusum, his verbis decernit: Per Spiritum Sanctum Charitas Dei diffunditur in cordibus eorum, qui iustificantur, atque ipsis inhaeret. Accedunt et Ecclesiae Patres, quos inter legessis Aug. nostrum lib. de Spiritu, et litera cap. 23, Hieron. in cap. 5. Ep. ad Galathas, et Gregorium lib. 1º Moralium cap. 28, quorum excribendis verbis immorari nobis non vacat.

6 Et quidem, si charitas nostra, sive qua Deum diligimus, esset ipse Deus, totus quidem de subiecto non supponente elaborandus susceperissemus: nullus enim daret charitatis praeceptum, quod sic posito. Nam praecepti debet esse quod contingens, et liberum, quod possit a nobis poni, et non poni: sed ipse Deus negatur esse materia praecepti. Contra

é evenis: Deg. m. ipse neq. contingenter, neq. potens à nobis poni, et non poni: quia ipse é veritas nostri é, qua ut doceri oporteat: nec ncrius est m., nec impossibile capax é, ut sub præceptis cadat. Deinde sic: quod Deus non dat mria præcepti, non dat præceptis: quod non daret chari. præceptis, atq. adeò hæc nria ttao eet de subito non suggente. Id à qm sit absurdy, qs non vcat. et hinc alii arguitur: ipse Deus non é mria præcepti; quod charitas nria, sive, qua Deum diligimus, é mria præcepti: quod charitas nria, sive, qua Deum diligimus, non é ipse Deus.

7 Nulli alias Script., et PP., Aug. præserti, loquões, quas eò loci ipse Mag. adducit, adeò cuivis perung expositos habet, quas fallimè à Doctoribus, præsertim à P. Valentia tom. 3 disp. 8, q. 1. puncto 1. §2. donant, ut si ijs exponendis immorarer, et operæ, et tempus perculdubio prodigeres. Eigni est, qq. ipsa S. nobis donari dicit; id à hinc fit, quia eius dona accipimus, qq et Deo assue adhæremus, et in nobis ipse sibi bene complacet. Etiam vulgò aliqs se nobis dare dicitr, cuius in arctam familiar., et singularem amicitiæ nos adlegit. Et quia sanctifao per specialem gradus accommos Spui S. adscribit, sicut Omnipotentia Patri, ideò Spus S. specialis nobis donari dicitr, non quod tota Trinitas eo mo, quo explicuimus, non donet, dicente Xpo Dno Joannis 14. 23. Siqs diligit me, sermonem meum servabit, et Pater meus diliget eum, et ad eum veniemus, et mansionem apud eum faciemus. Sed Dabendas habenæ: huc m. sæpe incogitans delapsus sum. Non m. hinc prius abscedam, quam iterum moneas, ratis oio ee, et extra oes controversiæ alias positis, chari. nra, sive qua Deum diligimus, creatum quid ee: quod ee S. de fide, 1. ita sesy, ut contrarium sit erroneus, affirat Eximius D. eo suo num 1º quem num 5º signavi. Idq. certum é, sive de chnte. acli, sive de hituali chnte., quasi eg explo, sermo sit.

8º Vaccipr charitas pro aii dilectois, sive amoris, 1. Dei erga nos, xa illud Hiermiæ 31. 3: In charte. perpetua dilexi te: quæ char. acceptio huius loci non é: 1. nri quod Deum ipsum ipsis, aut quod nos, 1. quod proxy propr Deum: et sub hac acceptione charitas é mria huius operis propria, ut pote cadens immè sub præcepta, quæ hoc in opere resumpsimus explanda. Sub hac é acceptione charitas definit Aug., cum dixit lib. 3 de Dra Xpiana cap. 10: Charitatem voco motum aii ad fruendum Deo propr ipsum, et se, atq. proximo propr Deum. 3º denique, charitas usurpat pro hitu quodq. supernali, quo virtus elicita é vol. elevans, et inclinans

ad Deum super omnia diligendum propter ipsum, atque ad se, et proximum diligendum propter Deum. Et in hoc sensu Apostolus usurpavit duobus iis locis nunc signatis. An hic est cadat immediate sub praecepto, ancipitis est controversiae, quae nostrae sequenti discutiendae.

9

Sed antequam ad propositum, ac discussum veniamus, notare oportet, amare Deum propter ipsum, esse illum amare amore benevolentiae, cuius ad amorem concupiscentiae differentia in eo est, quod motivum utriusque ex parte objecti est, quod hic utilitatis, seu commodi ipsius propter amantis sibi promovendi; ille vero bonitatis ipsius propter se, amati. Unde optime D. Anselmus lib. de casu diaboli cap. 4., et de concordia cap. 9. alterum oriri, dixit, ex suprema quadam affectione iustitiae et honestatis; alterum vero ex affectione proprii commodi. Utroque amore amari Deus potest: sic enim eum diligas, quia in se bonus est, et amari dignus propter bonitatem suam intrinsecam, et absolutam, amore benevolentiae eum diligis; concupiscentiae vero, si eum diligas, quia homini bonus est, seu quia homini potest Beatitudinem, et alia supernaturalia dona, aut etiam naturalia, conferre. At hic ultimus amor non est proprie, ut ita dicam, Theologicae charitatis, de qua solum hic.

10

Charitatem non solum esse Theologicam, et supernaturalem virtutem, qua Deum amat supernaturali amore benevolentiae; verum etiam, qua amat supernaturali amore vero, et exactae amicitiae, vel fere Theologi docent: id, quod adeo verum esse, ut quidam Doctores charitatem esse definiant amicitiam hominis ad Deum, affirmat Krullenck lib. 1º in Decal. cap. 5. dub. 1. n. 3º. Idque ex Sacris literis optime colligit: namque Joannis 15. 14. sic Christus Dominus discipulos est allocutus: vos amici mei estis, si feceritis, quae ego praecipio vobis. et versu 15. vos autem dixi amicos. Sapientiae 7. 14. infinitus enim thesaurus est hominibus; quo qui usi sunt, participes facti sunt amicitiae Dei. Accedit et Tridentinum sess. 6. cap. 7. his verbis: Hanc dispositionem iustificatio ipsa consequitur, quae non est sola peccatorum remissio, sed „ et sanctificatio, et renovatio interioris hominis per voluntariam susceptionem gratiae, et do- „ norum. Unde homo ex iniusto fit iustus, et ex inimico amicus. Id satis sit „ annotasse: nec enim est, cur moras longiores traham in re, cuius plena discussio ad Scholasticae Theologiae subsellium spectat.

11

Alii de charitate, et proximo an-sit statuendum consentire Theologorum sententiae, nullum volunt Theologicae charitatis actum, formalis verae amicitiae, esse quod proximum; sed solum quod Deum, eoque per Theologicam charitatem non diligendo absolute proximum propter ipsum, sed propter Deum, in quo est ratio, sub qua proximus diligitur,

qm ipse per ad nos fratres charitatis. Utrum spectet; vera â, ac propria amicitia ēē det amor amici propter ipsum. Addunt tn eo ad Dei bonitatem n. obstare, quominus amor ille sit verus, ac proprius amicitiae amor, ē nē proprii, inter amici Divi, minusq. fratris, contendit Dnus Theophilus Raynaudus in Metamorphosi latronis in Apostolum cap. 8. n. 12. inter recensendum insignia Theologicarum virtutum decora in conversione Sti latronis, eo quod dicit fructus, q. ipsa dicta ad Dei bonitatem minime fructus excludat verus q. proprius amicitiae: nec proprii bonus ait, in eo amore castat absq. aliqua ad nos reflexione. Sed id certè nihil aliud probare mihi vet, qm eius nostri amoris concupiscentiae n. ēē; ē benevolentiae. Anā ea sit benevolentia, quae ad verum, et proprium ā proprius amicitiae sufficiat, lis ē, qm nostra nunc dijudicare n. intere: nec mihi certè inter eas duas sal arbitrum sedere nunc vacat. Equidem ad clariorem, et faciliorem dicendorum capitum, in quem unicum scopum proëmiales hi[c] denotatores collimant, hec omnia p. summum, ut aiunt, verticem, ac perparce attigisse sat ē.

Praenotatio 2a

An theologalis charitatis cadat per se, et immediate sub praecepto.

42 Fides n. 8. data hic libero, quaestio, qm denotatis fronti spect, diximendo sufficiens. Ea q. ds com ē cuilibet virtuti theologicae, cuius actus praecipiat: eadē m. de virtute fidei, eadē de virtute spei potest insinui. Nos, cum de solis praeceptis charitatis hoc loco opere simus acturi, de solo charitatis virtute eius initium, ac versamus. Facile tn cuivis erit, quae de illo dicemus, ad alios, mutatis mutandis, transferre: utrobique m. ex iisdem ferè principiis eiusmodi difficultas expedienda ē. Statuta igr. in eodem n. 8. utriusque orari, actibus nimirum, et theologalis, explere q. nunc ē, sit ne. inter per se, et immediate praecepta, an solo actus? cuius decisione tandem designata manebit materia huius operis propria, qm me hic designaturum, memini promisisse n. 5.

13 Affirmative vent Marsilius in 3. q. 18., et Salvaticus in 3. distinctione 37. q. 2. art. 2. Propterea q. de Lorca disp. 58. de Charitate n. 11. Praesentis difficultatis nodum commode extricandum censet gemina fallitati distinctione: aiunt m., nullum ēē praeceptum habendi, aut conservandi charitatem

quatenus initium gratiae est, et orationis principium; nam non datur praeceptum habendi, et conservandi charitatem, quatenus est gratia iustificans. Colon in contrarium a natura sua est abste suet. Ita Soto lib. 4 de Na, et Gra cap. 22, Aragon 2a 2ae q. 24 art. 10, et Eximius Dr. P. Suarez locis mox sequenti signandis.

14 Huic nostrae sententiae adscribitur, asseroque, nullum dari speciale praeceptum per se, et immediate praecipiens, habere, aut conservare charitatem habitualem, ac proinde hanc non cadere per se, et immediate, sed mediate tantum, et indirecte, sub praeceptum. Hanc nostram conclusionem adeo certam reputat P. Suarez, ut disp. 5 de Char. sect. 2 n. 6 ad quaestiones praesentes, quam extrinsecus tantum, ut aiunt, digitis attingit, reat, nullum hinc esse posse contrarium: omnia enim praecepta per se sunt dari de actibus, ait; de habitibus vero non dari, nisi quatenus ii pendent ex actibus nostris, vel illos consequuntur. Quod, ut vides, perinde est, ac dicere, habitum mediate tantum, et indirecte praecipi, sive sub praeceptum cadere.

Idipsum multis aliis in locis frequenter inculcat, ut p. te 3a de gratia lib. 6 cap. 10 n. 9, et luculenter disp. 13 de Fide, sect. 5, ubi post permissum n. 7, et ex Conciliis, ac PP. stabilitum praeceptum addiscendi fidem, quo a fidelibus postulat, ut sciant illas res fidei, quas credere tenentur, itaut eas memoria retineant, quantum in ipsis est, dubium hinc insurgens proponit n. 9, quomodo videlicet possit hoc praeceptum ad memoriam obligare, cum de habitibus non dentur praecepta, sed de actibus liberis, et memoria quoddam habituale sit? ad quod respondet, praeceptum illud non obligare immediate ad habitualem per se; sed ad actus, qui habitum comparant, conservantque. Id quod gratia habitualis comparat exemplo, quam habere non est, inquit, sub praecepto; quatenus tamen per actus contrarios comparat, ac per peccatum amittit, obligat homo, et ut se ad illam disponat, et ut caveat, ne illam amittat, postquam eam adeptus est. Unde tandem concludit, non praecipi immediate ipsam habitualem memoriam; sed diligentiam naturalem ad illius acquisitionem, et servationem, eo quod naturae sit ad convenientes actus intrinsecos, ac Dei usum. Haec iisdem fere verbis Conink[?] etc., quo nil sane in re nostra illustrius.

15 Conclusionem igitur tanti Doctoris auctoritate munitam probo primo: quod neque naturale, speciale aliquod datum, quo habitualis charitas per se, et immediate praecipiatur, neque est ullum aliud positivum fundamentum, quod nos illud admittere cogat: sed nullum datur spe-

ciale praeceptum, quo trinitalis charitas per se, et immediate praecipiatur, et actus praebere: neque ad trinitalis charitatis acquirendus id tenemur vi praecepti, quo per se, et immediate nobis iniungit sacramenta Baptismi, et Poenitentiae, aut actus perfectae contritionis elicere; ad eiusdem conservandum id est tenemur vi praecepti, quo singula lethalia peccata per se, et immediate: quis nam non videat, nisi hic praeceptis satis superque huic fini, et obligationi, acquirendi videlicet, et conservandi charitatis trinitalis, esse prospectum? ergo neque necessarium est speciale aliquod praeceptum, quo trinitalis charitas per se, et immediate praecipiatur, neque est ullum aliud fundamentum positivum, quod nos illud admittere urgeat.

16 Probo 2°

a paritate, et quidem, ni fallor, efficaci. Nullum datur speciale praeceptum, quo vitiosus habitus per se, et immediate prohibeatur: ergo nullum datur speciale praeceptum, quo praecipiatur per se, et immediate habitus honestus: ergo neque ullum, quo habitus charitatis per se, et immediate praecipiatur. Consequentia mihi perspicua est, nec afferri posse videtur disparitas, quae ad rem faciat, et aliud de uno, quam de alio statuendum esse suadeat. Antecedens facile suadetur: si enim daretur speciale aliquod praeceptum, quo vitiosus habitus per se, et immediate prohiberet, nemo sanctificantem gratiam, et amicitiam cum Deo habere posset, retinens sibi habitum vitiosum; sed potest quis sanctificantem gratiam, et amicitiam cum Deo habere, vitiosum habitum sibi retinens: ergo nullum datur speciale praeceptum, quo vitiosus habitus per se, et immediate prohibeatur. Maior tamen certa est, quam est certum, neminem habere posse sanctificantem gratiam, et amicitiam cum Deo, nisi omnia servet praecepta. Probatur minor: homo enim, qui ex frequenti alicuius peccati repetitione vitiosum habitum contraxit, acquisivit, statimque ac ad Deum per se convertit, et sanctificantem gratiam, et amicitiam cum Deo recuperat; et tamen vitiosum habitum, cum tunc non statim destruat, vere solet adhuc retinere. Sicut ergo negativa praecepta eatenus tantum dici possunt vitiosum habitum prohibere, quatenus per se, et immediate prohibent actus praecedentes, ex quorum repetitione habitus vitiosus sive perversus gignitur: ita similiter affirmativa eatenus tantum charitatis trinitalis praecipiunt, quatenus per se, et immediate actus bonos praecipiunt, a quibus ipsa charitas trinitalis dependet.

17 Probo denique ab absurdo,

quod ex opposita sententia sequitur: si enim trinitalis charitas per se, et immediate sub praecepto caderet, quicumque peccaret lethaliter, duo peccata committeret; sed hoc nullo modo est dicendum: ergo neque dicendum est, trinitalis charitatem per se, et immediate cadere sub praecepto. Maior probatur: etenim quicumque peccaret lethaliter duo praecepta specie distincta transgrederetur; sed quicumque

[margin:] subsugere; [margin:] quibus prohibentur

duo Praecepta specie distincta transgreditur, duo peccata committit: ergo qui peccaret lethaliter, duo peccata committeret. Probatur minor: nam qui peccaret lethaliter, transgrederetur imprimis praeceptum illius virtutis, contra quam ageret: rursus, transgrederetur praeceptum per se, et immediate praecipiens habere, et conservare charitatem divinam, quam quodlibet peccatum lethale ab homine abigit: ergo qui peccaret lethaliter, duo praecepta specie distincta transgrederetur. Consequentia ex eo probatur, quod ea duo praecepta diversa sint, sive specie distincta, quippe quae versantur circa objecta diversa, ac diversos fines respiciunt.

18 Patet solutio, transgressionem praecepti habendi, et conservandi charitatem divinam esse generalem quandam circumstantiam omnis peccati, quae, licet malitiam addat, diversum peccatum non constituit. Sed contra est: quod transgressio alterius praecepti diversi, quamvis eam esse, omittamus, generalem circumstantiam comitantem omne peccatum, malitiam contrahit diversae speciei: ergo transgressio praecepti habendi, et conservandi charitatem divinam, quamvis eam esse, omittamus, generalem circumstantiam comitantem omne peccatum, diversum peccatum constituit. Antecedens ex eo patet, quod ea transgressio malitiam contrahat oppositam alteri diverso praecepto violato. Consequentia item ex eo, quod praeceptum de virtute, et praeceptum de ... longe diversa sint, ut nemo non novit. Confirmatur iterum, et ad hoc: nam juxta ipsum solutionem praeceptum habendi, et conservandi charitatem divinam est pars praecepti, quo Deum, et nos ipsos diligere tenemur: ergo qui lethale peccatum, furti verbi gratia, committit, quo charitatem divinam a se excludit, et adversus praeceptum non furandi, et adversus praeceptum Deum, ac se diligendi graviter delinquit: ergo duo per se diversa peccata committit. Consequentiae hujus perspicuitas ... ex ... conspicua est.

19 Ex hucusque dictis colligitur, quam sit inanis ea solutio distinctio, quam num. 13. retulimus: dicunt enim aiunt, charitatem divinam non excipi, quatenus virtus quaedam est, id est non excipi natura sub expressa ratione communi virtutis, et sic non dicet adeo nota, ut qui de ea dubitarit, confutatione indigeat, fecerit: id est natura non excipi sub ratione talis virtutis detrahi; sive quatenus est talis virtus detracta, et sic ipse sibi procul dubio adversatur: ipse namque contendit, excipi charitatem divinam, quatenus est extra indifferens; sed charitas divina, quatenus est talis virtus detracta, est extra indifferens: ergo id est excipit, quatenus est talis detracta virtus, id est si sub hac ratione non excipit, nec excipit quatenus est extra indifferens. Sed ... in re id est in ... oculos incurrente tempus conterere.

Prænotatio 3ª

Angelis cadenti lux affundit obiectiones duae:

Q Obiectio 1ª e. Char. habitualis necessaria est ad gratiam salutis obtinendam; sed quidquid ad gratiam salutis obtinendam necessarium est, cadit per se, et immediate sub praecepto: ergo charitas habitualis cadit per se, et immediate sub praecepto. De maiori nemo est, qui possit ambigere: in qua enim 1ª Joannis 3. 14. dicitur: Qui non diligit manet in morte. Rursus habitualis charitas vel est res ipsa gratia habitualis, (de quo apud Scholasticos certant, et adhuc sub judice lis est) vel saltem cum illa connectitur; sed gratia habitualis necessaria est ad gratiam salutis obtinendam: ergo et habitualis charitas. Minor probatur quia ipsi probant; nam praeter omnium praeceptorum observationem, nihil aliud est necessarium ad gratiam salutis obtinendam: Mattheum 19. 17. Christus D. ait: Si vis ad vitam ingredi, serva mandata: sed in observatione omnium praeceptorum includitur quidquid ad gratiam salutis obtinendam necessarium est: ergo quidquid necessarium est ad gratiam salutis obtinendam, debet ex praecepto observari, atque adeo per se, et immediate cadit sub praecepto.

R Si quid probaret haec obiectio, nimium probaret: probaret enim, gratiam praevenientem, sive auxilium Dei quo excitamur, et vocamur ad ius ipsum cadere per se, et immediate sub praecepto, cum sit etiam quid necessarium ad gratiam salutis obtinendam. Id autem quis dicat, cum eiusmodi gratia nullo modo sit creaturae libera, quam operatur Deus in nobis sine nobis, ut aiunt, ac Theologi loquuntur. Concessa ergo maiori, non absolute minorem, nunc dicta, vel illius clarae gratiae distinguo: sed quidquid ad gratiam salutis obtinendam necessarium est, si simul sit actio humana, seu moralis cadit per se, et immediate sub praecepto: concedo minorem: quidquid ad gratiam salutis obtinendam necessarium est, non est actio humana, seu moralis, cadit per se, et immediate sub praecepto: nego minorem. At huius probatio distinguo similiter antecedens: praeter omnium praeceptorum observationem, nihil aliud, quod sit actio humana, seu moralis, necessarium est ad gratiam salutis obtinendam: concedo antecedens: nihil aliud, quod non sit actio humana, seu moralis: nego antecedens. Distinctiones tam adeo notae sunt, ac perspicuae, ut ulteriori explicatione non egeant. Evangelicus textus nec in speciem quidquam huic doctrinae adversatur: quia enim ad vitam vult ingredi, nihil ultra tenetur facere, quam omnia praecepta servare, cui observationi vel ex natura rei, vel ex promissione Divina annexa sunt charitas habitualis, et gratia, quarum gratia vita debetur.

R 2ª obiectio est fundata docet, quibus hic in hoc redi=

ges. speciali praecepto tenet homo habere amicitiam cum Deo; sed charitas habitualis, quatenus est gratia iustificans, est amicitia cum Deo: ergo speciali praecepto tenet homo habere charitatem habitualem, quatenus est gratia iustificans. Probatur maior: speciali praecepto tenet homo vitare inimicitiam cum Deo; sed vitare inimicitiam cum Deo est habere cum eo amicitiam: ergo speciali praecepto tenet homo habere amicitiam cum Deo. Maior multa ostendunt: imprimis enim homo specialibus praeceptis vitare tenet singula peccata mortalia, quae sunt inimicitia cum Deo: rursus speciali poenitentiae praecepto tenet peccatum mortale tollere, quod est tollere, et vitare inimicitiam cum Deo: tamen ergo speciali praecepto tenet homo vitare.

23

Hoc fundamentum difficultatis solutione ... maior est neganda, aut, si maior, minor, concedendaque de amicitia sumpta pro actu charitatis, de quo speciale quoddam praeceptum datur, ut ex dicendis constabit; neganda vero de amicitia sumpta pro habitu, pro quo frequentius solet accipi. Ad maioris probationem, concedenda maior est, cuius veritatem optime argumenta ostendunt; minor vero distinguenda; vitare inimicitiam cum Deo est illative, seu ex consequenti habere cum eo amicitiam, concedo minorem: est formaliter, aut idem est habere cum eo amicitiam, nego minorem. Vitare, aut tollere inimicitiam cum Deo nihil aliud est, quam vitare, aut tollere peccatum mortale: at amicitiam cum Deo habere est habere habitualem charitatem; et quamquam, quae duo, ut vides, per se distincta sunt, connexa tamen sint, vel ex natura rei, vel ex dispositione divina, datur tamen speciale praeceptum per se, et immediate praecipiens vitare, et tollere inimicitiam cum Deo, ut de ... in ipsa objectione probabatur, non datur speciale praeceptum per se, et immediate praecipiens habere amicitiam cum Deo. Et huius ratio est, quia inimicitia sit actus noster peccaminosus, quem vitare, aut retractare tenemur; amicitia vero non sit actus noster, sed solum habitus quidam; praecepta autem immediate, et per se non dantur de habitibus, sed de actibus, ut dicebat D. Th., et nostrae opinionis probatores haud inepte suadent.

24

Urgeat tamen aliquis. qui sibi adimit vitam corpoream, peccat contra speciale charitatis praeceptum: ergo qui sibi adimit vitam spiritualem, peccat etiam contra speciale praeceptum charitatis: ergo datur speciale praeceptum conservandi habitualem charitatem, quatenus est gratia iustificans. Concesso antecedenti, nego utramque consequentiam. Datur quidem speciale praeceptum servandi vitam corpoream; non tamen datur speciale praeceptum servandi vitam spiritualem. Et ratio discriminis in eo consistit, quod vita corporea speciali actione detracta adimatur; vita vero spiritualis quolibet mortali peccato: non ergo sufficienter prospiceret conservationi vitae corporeae, nisi per speciale praeceptum, quo

ea, aut eq speciales actiones, quae adimunt vita corporea per se, et immediate prohiberent. Conservationi vitae spiritualis satis, sunt ipsius praecepta, quibus singula peccata lethalia, a quibus gratiae privatio, seu mors animae oritur, per se, et immediate prohibentur.

25 3a. objectio.

Peccatum veniale est immediate contra aliquod praeceptum: sed peccatum veniale continet inquirere gratiae, et charitatis: ergo privatio gratiae, et charitatis est immediate contra aliquod praeceptum: ergo ipsa gratia, et charitas cadunt immediate sub aliquod praeceptum. Futilis objectio, quae ruit, nata mihi, quam nanque est, censeo eius conversi nanque Doctores fere asserentes, peccatum veniale non consistere in privatione gratiae, ut mortalis Theologi contendunt; sed id in ipso aut peccato non dum abolito, aut per retractationem, aut per donos ipsius, praeterque adhuc moraliter perseverante, de quo dixi in materia de peccatis. Quomodo autem est alia sententia Theologi occurrit possit huic objectioni, ij videxint, quorum interest: nobis enim, qui tractatus prolusionis, ad unius eius certamen veniendum est; si tamen non dum venimus, cum ea, quae sub praeludii nomine huiusmodi promisimus, certamine revera non vacent: huc enim perbelle cadit, quod Clemens Alex. lib. 5o Stromatum disertissime aiebat: Certamen est et praeludium certaminis, et mysteria sunt ea, quae praecedunt mysteria.

Controversia Va.

De existentia, et natura praeceptorum charitatis.

26 D. Aug.nus lib. 1o de Doctrina Christiana cap. 23 et 26 enumerat quatuor ex charitate diligenda, quorum 1um est, quod est supra nos, scilicet Deus: 2um, quod nos ipsi sumus: 3um quod iuxta nos est, scilicet proximus: 4um denique, quod infra nos est, scilicet corpus proprium: quae an sint convenienti enumerent, inquirit D. Thomas 2.2ae quaestione 25 articulo 12, et affirmative docet. Primum non ideo praeceptum cadit, ac 3um: praecepto enim charitatis quod nos tenemur nos ipsos diligere, non solum quoad animam; sed etiam quoad corpus (idem de proximi corpore dicendum est), quod sub ideo est praeceptum cadit, ac 3um. Objectum ex 4or enumeratis quod et inadaequate est de ratione hominis tamen cum sit propria, et aliquo modo capax est Beatitudinis fractus eas gloriae dotes, quae ex animae Beatitudine ad ipsum redundabunt, ut eo articulo 12 notat Angelicus Doctor. Duo igitur charitatis praecepta, quorum 1o Deus super omnia ipsum, 2o nos propter Deum, 3o quod proximum propter ipsum et Deum tenemur diligere, materia sunt 1o huius Controversiae. Horum uniusquisque non exiguo disputationis segetem praebet: unde seorsim est considerandum.

Disputatio 1a

De praecepto charitatis Dei.

Caput 3um

Dat(ur) speciale praeceptum de dilectione Dei interna, seu affectiva.

27 Dari speciale praeceptum naturale charitatis negativum, quo Dei odium prohibet, et quod semper, et pro semper obligare, ut Theologi loquuntur, et ut fert ipsa natura nativi praecepti, certo certius est: odium enim Dei intrinsece malum est, et peccatum omnium maximum, seu gravissimum, de quo in controversia quod non veniat dicemus, ideoque semper est malum, et divino praecepto prohibitum. De hoc nativo praecepto nec sermo noster est, nec speciale aliud dicendum occurrit; sed id de affirmativo. Certum insuper, dari affirmativum praeceptum diligendi Deum. Constat id ex Deut. 6. 5: Diliges Dominum Deum tuum ex toto corde tuo, et ex tota anima tua, et ex tota fortitudine tua. Idque praeceptum Matthaei 22. 37., et Lucae 10. 27. repetitur.

Certum denique est, nobis praecipi Dei amorem implicitum: implicite namque illum diligere dicimur, quem graviter offendere nolumus, seu cuius amicitiam studemus non dissolvere: sed semper tenemur Deum non offendere graviter, seu eius amicitiam non dissolvere: ergo semper tenemur Deum implicite diligere. Adde, praeceptum illud diligendi Deum Deuter. 6., Matthaei 22., et Lucae 10. expressum, de hac saltem implicita dilectione intelligi debere. Haec enim obligatio [illegible] omnibus aliis praeceptis, quae circa singula prohibent, itaque huius dissertationis, in qua id inquiritur, an sit obligatio amandi Deum explicite, sive an sit speciale aliquod praeceptum eliciendi actum internum, seu affectivum dilectionis, qua Deum diligamus propter bonitatem suam, aut propter se, aut prout lumen nobis propositum.

28 Non defuere, qui solo praecepto contenti Deum implicite, et interpretative diligendi, negare auderent speciale praeceptum diligendi Deum per se, et expresse. Id, qui explicabant distinctione quadam duplicis dilectionis, effectivae nimirum, et affectivae, quarum illa nihil aliud esse, dicebant, quam ipsius Domini legis, sive praeceptorum omnium observantiam; haec vero esse ipsum actum purum, et internum amoris erga Deum. Qua distinctione praemissa, asserebant, dari quidem praeceptum de dilectione Dei effectiva, id est, de omnibus praeceptis servandis; non vero de interna, seu

affectiva Dei dilectione: nullus itaq charitati q̃ Deus admittebant praeceptum, q̃ speciale eet, et ab aliis praeceptis distinctum, et id generale q̃d complectens praecepta oia observos. Ita Iansenius in Evangelica Concordia cap. 81, Ioannes Sanchez in Selectis disp. 1. n° 24, quos, et Maldonatus in caput Matthaei, 22. 39. pro se adducit Pr. Gaspar Hurtado disp. 4 de Char. diff. 1. Id ipsum vero nullis e asserere P. Molina tom. 5 de Iustitia, et iure disp. 53. n. 8. Sed certe Molina eo loci oia alia het, eiusq sensus magis adhuc liquet ex disp. 59. n° 4., ut notavit opte P. Raynaudus tom. 16. sect. 1. puncto 8. n. 6.

29 Contraria sa, quam huius capitis frons exhibet, certissima e. Docet eam expresse variis in locis Ang. Praeceptor D. Tho., q̃ 2.2ae q. 44. art. 1. sic ait: Modus dilectionis n cadit sub illis praeceptis, quae dant de aliis actibus virtutum, puta, sub hoc praecepto: honora Patrem tuum, et matrem tuam, n cadit, q̃ hoc ex charitate fiat; cadit tn actus dilectionis sub praeceptis specialibus. Et 1a 2ae q. 100. art. 10. Actus, inquit, charitatis dupliciter considerari pote. Uno mo, secundum q̃ e quidam actus per se, et hoc mo cadit sub praecepto legis, q̃ de hoc specialiter dat, scilt: Diliges Dominum Deum tuum, et diliges proximum tuum, etc. Clarius et cum eius mens tam conceptis verbis sit prodita, ipsisq, ut ita dicam, solis radiis expressa, n desunt, cui S. D. videret maxe favere sententia opposita n ante relata. Id q̃ audiens, aegre q̃dem aut stomachum, aut risum tempero.

Eam e mentem D. Bonav. in 3. dist. 37. art. 2o q. 1., Subtilis Dr. Scotus in 3o dist. 27. q. unica, Eximius Dr. P. Suarez disp. 5. de Char., sect. 1., et 2., P. Valentia tom. 3. disp. 3. q. 19. puncto 1. P. Tho. Sanchez. lib. 2. in Decalogum cap. 35. a n° 1., P. Raynaudus ubi supra, P. Petrus Hurt. de disp. 179. de Charite. sect. 4. §. 12. plurimos alios recensens, quorum cumulandorum hic abstineo: n. m. e opus chartas implere tonis syllabis Dd. suffragantibus sa, quae fere oium e, et quam n posse tuto negari idoneo ait idem Pr. Hurt. Porca e disp. 57 de Charite. n. 2. oppositum sa nota inurit; erroris maxi, atq insolentis, Xpianisq moribus perniciosi valde, et a Xpiana schola penitus eliminandi. Paro mq adhuc certius constat huic rationi, et cui sit Decreto quo Alex. Septus Pontifex Max. die 24 Septbis anni 1665, et minimus tn, quam scandalosas damnavit, ac prohibuit 28 propones, quarum 1a haec e: Ho nullo

nullo unquam vitae suae tempore tenetur elicere actum fidei, spei, et charitatis ex vi praeceptorum Divinorum ad eas virtutes pertinentium.

30 Unde sic arguitur probans conclusionem. Homo aliquo vitae suae tempore tenetur elicere actum fidei, spei, et charitatis ex vi praeceptorum Divinorum ad eas virtutes pertinentium: ergo datur speciale Divinum praeceptum charitatis, ab alijsque praeceptis distinctum. Antecedens est propositio contradictoria propositionis damnatae. Consequentia probatur: quia Divinum praeceptum pertinens ad virtutem charitatis, est speciale Divinum praeceptum charitatis, ab alijsque praeceptis distinctum; sed datur Divinum praeceptum pertinens ad virtutem charitatis: ergo datur speciale Divinum praeceptum charitatis ab alijsque praeceptis distinctum. Illud autem praeceptum esse de dilectione interna, seu affectiva, constat etiam manifeste, nam quod est praeceptum eliciendi actum charitatis; elicere autem actum charitatis, non aliud certe mihi sonat, quam internam, seu affectivam dilectionem elicere: nam est, quod praeceptum de dilectione effectiva, id est, de observatione omnium praeceptorum, non est speciale aliquod praeceptum; sed generale quoddam omnia praecepta complectens. Cum ergo constet, charitatis praeceptum esse speciale Divinum praeceptum, ab alijsque praeceptis distinctum, et ad virtutem charitatis pertinens, constare inde etiam debet, esse praeceptum de interna, seu affectiva dilectione.

31 Arguitur alio probans conclusionem. Praeceptum diligendi Deum est maximum, et primum mandatum; sed praeceptorum omnium collectio non est maximum, et primum mandatum: ergo praeceptum diligendi Deum non est praeceptorum omnium collectio: ergo est praeceptum quoddam speciale, ab alijsque omnibus praeceptis distinctum. Liquet utraque praemissa. Maior ex ipsis Christi D. ore didicimus Matthaei 22. 38. Minor probatur: quia maximum dicitur comparatione ad alia minora, et primum comparatione dicitur ad aliud, id est ad alia posteriora; sed praeceptorum omnium collectio neque ad alia minora, neque ad posteriora alia praecepta comparatione dicitur: nullum enim praeceptum est extra omnium collectionem, ut est evidens: ergo praeceptorum omnium collectio non est maximum, et primum mandatum. Id sane adeo verum, et cuivis perspicuum est, ut si quis quispiam devorare auderet, nisi minus ineptire videretur, quam quod rogatus, quis sit maximus, et primus homo? responderet, tota hominum collectio: cuius quidem responsio, profecto nescio, risumne, an bilem ciere deberet.

32 Praevidit hoc argumentum P. Joannes Maldonatus, cuius numero 28 meminimus, illudque his verbis sibi objecit, objectumque dissolvere tentavit: "Cum, inquit, dicet aliquis, omnium mandatorum "
"maximum Christus esse dicit, si distincta mandata non sunt? perinde enim valet esse "

" ac si diceret, oia mandata ēē maxa. Rēo, nihil aliud Xpu signare, qm
" oia mandata huc tendere, ut Deu diligamus ex toto corde, et pxm, sicut nos
" ipsos. Sed minime diff. evacuat hęc responsio, quę nihil in vocib. ponit,
qb. nihil subsit, qm in re, vel stitere. Etenim qd pceptu diligendi Deu dicat 1m, et maxm, pceptq dilig. pxm 2m, et hinc ille dd. q. xos (qb. plures alias, quę ad id possent afferri) qd velit oia mandata huc tendant, ut Deu ex toto corde diligamus, et pxm, sicut nos ipsos, et facile, et libenti admiserim: idq vnu ad summu vult pbare Maldonati responsio; at qd pceptu dilig. Deu dici possit 1m, et maxm oiu mandatoru, qd sit speciale qddā pceptu, ab alijs oib. pceptis distinctu, sed sit collectio pceptoru oiu, capere nullo mō possum: id.m. qui vult, perinde ēē, ac dicere, oiu pceptoru collectioē ēē 1m, ac maxm oiu pceptoru. Insolutum igr manet adhuc argum nrm.

33

Hanc eande Maldonati responsionē sic impugnat Sorca ea diss. 57. n. 8. Si oia mandata tendunt in dilectionē: ergo dilectio ē finis eoru. Si fis, aut ē pceptu, aut n. Si n ē pceptu, quare vocat pceptu? Si pceptu ē, et oia alia pcepta tendunt in ipsu: ergo distincta sunt: nā distinctu ē id, qd tendit, ab eo, in qd tendit. Sed egregie, nifallor, hallucinatus ē Sorca, cuiq impugnao futilis ē, telumq imbelle sine ictu: aliud m. ē, qd oia mandata tendant in dilectionē, et aliud longe diversu, qd tendant in pceptu de ipsa dilectione. Si hoc eum Maldonatus dixisset, eu bē Sorca impugnasset: cu m. id, qd tendit, distingui debeat ab eo, in qd tendit, si oia mandata tendunt in pceptu dilectionis, eiqm pceptu speciale ēē debet, ac distinctu ab oib. alijs in ipsu tendentib., nec pote ēē oiu pceptoru collectio: sic.m. tota ea collectio in se ipsa tenderet tmqm in fine, qd nemo admissurus velit. At hoc ne cogitavit qdē Maldonatus: id m. tm asseruit, oia velle mandata in dilectionē tendere. Ideo ā Sorca minime impugnat: fatēri m. vere posset Maldonatus, dilectionē ēē oiu pceptoru finē, pceptu qdē n ab aliquo pcepto speciali, sed ā collectione oiu pceptoru, quę in ipsā dilectionē ā se oīo distinctā tendit tmqm in finē. Et qdē, cu ex Apłs 1 ad Timoth. 1. 5. finis pcepti sit charitas, ne ipse qdē Sorca nasset, oia alia pcepta in charitatē seu in dilectionē tendere tmqm in finē extrm, ipsumq ē speciale charitatis, seu dilectionis pceptu inequāls tmqm in intrm finē tendere. Cadit igr irrito impetu hęc Sorcę impugnao. Cum pote n ēsumur, eā ostenti, qm antea dedimus.

34 Et in vi argumenti 3i pro eadem conclusione. Specialibus praeceptis praecipiuntur actus plurium aliarum virtutum, quae omnes, ut ait D. Thomas 1a 2ae q. 100 art. 10, ordinantur ad charitatem: neque enim aliter Apostolus in ante allegatis, Finis praecepti est charitas de corde puro, et conscientia bona, et fide non ficta: ergo ipsa charitas, seu dilectio cadit sub speciale praeceptum, ita mihi liquet: quis enim dicat, non praecipi speciali eius actum, qui nobilissimus, et praestantissimus est, ac per se debitum magis sit, adeoque aliarum praecepta ordinantur, eius speciali praecipiantur illi, qui et inferiores sunt, et debiti propter alium, adeoque ordinantur tamquam ad finem: eiusmodi autem est actus charitatis, sive dilectionis Dei super omnia: cadit igitur sub speciale praeceptum.

Et haec est ratio, qua speciale illud praeceptum dari probat, Angelicus Doctor 2a 2ae q. 44. art. 1., ut patebit expendenti haec eius verba perspicua: Intantum aliquid cadit sub praecepto, inquantum habet rationem debiti. Est autem aliquid debitum dupliciter: uno modo per se, alio modo propter aliud. Per se quidem debitum est in unoquoque negotio id, quod est finis, quia habet rationem per se boni. Propter aliud autem est debitum id, quod ordinatur ad finem. Finis autem spiritualis vitae est, ut homo uniatur Deo, quod fit per charitatem, et ad hoc ordinantur, sicut ad finem omnia, quae pertinent ad spiritualem vitam. Unde et Apostolus dicit 1a ad Timotheum 1. Finis praecepti est charitas etc. Explicat postea, quo modo omnes virtutes, de quarum actibus dantur praecepta, ordinentur ad ea tria, quae Apostolus exigit, nimirum, quod charitas, seu dilectio sit de corde puro, et conscientia bona, et fide non ficta, et haec tria ad diligendum Deum requirant, concludit: in quolibet autem genere id, quod est per se, potius est eo, quod est propter aliud. Et ideo maximum praeceptum est de charitate, ut dicitur Matthaei 22. Cum in re nunquam illustris.

35 Sed statim dices, Apostoli locum nuper adductum obesse nobis potius, quam prodesse, quia ita probabis: Finis praecepti non cadit sub praeceptum, ut fert commune theorum axioma; sed charitas est finis praecepti, ut ait Apostolus: ergo charitas non cadit sub praeceptum. Atque obiectio facile solvitur distinctione illa duplici finis, intrinseci videlicet, et extrinseci, numero 33 indicata, quam hic applico maiori: finis extrinsecus praecepti non cadit sub praeceptum: concedo maiorem: finis intrinsecus praecepti non cadit sub praeceptum: nego maiorem. Finis extrinsecus praecepti est ille, qui a materia praecepti distinguitur, et hic sub praeceptum non cadit; intrinsecus vero est ille, qui est ipsa materia praecepti, et hunc tamen certum est cadere sub praeceptum, quam est certum, sub praeceptum cadere ipsam praecepti materiam, sive id, quod per ipsum praecipitur. Charitas igitur, sive

dilectio extrinseca sit est actu aliorum omnium praeceptorum: omnia enim alia praecepta eos actus nobis aliarum virtutum actus praecipiunt, qui ad nobilissimum nobilissimae virtutis actum, qui est Dei super omnia dilectio, ordinant, ut ex Apostolo, et Angelico Doctore dicebamus num. anteced. Ergo licet charitas, sive dilectio non cadit sub alia praecepta; cadit tamen sub speciale praeceptum, sub cuius ipsa non extrinseca, sed intrinseca finis est, sive ultima omnia.

36 Argumentor denique à paritate duarum aliarum Theologicarum virtutum, fidei nimirum, ac spei, de quarum actibus dantur specialia praecepta: ergo dari debet speciale praeceptum de actu illius Theologicae virtutis, quae duabus aliis maior est, ut 1ª ad Corin. 13. 13. ait Apostolus. Nobilissimus autem huius virtutis actus est Dei dilectio super omnia: ergo de hac dilectione datur speciale praeceptum. Antecedens est certum, et commune Theologorum, ut disp. 13 de Fide sect. 2ª, et disp. 2. de Spe, sect. 1ª testatur Eximius Doctor, cui novum certitudinis accrevit robur post eas propositiones ab Alex. 7º proscriptas, quarum num. 29 retulimus, ex illis num. 30 contra 1ª huius enthimematis haud inefficaciter probavimus. His accedit decretum, quo die 2ª Martij anni 1679 S. D. noster Innocentius XI ut minimum tamquam scandalosas, et in praxi perniciosas damnavit, ac prohibuit 65 propositiones, quarum 16ª, quae fidei speciale praeceptum evellere tentabat, haec est: Fides non censetur cadere sub praeceptum speciale, et secundum se, cuius iniustissimam proscriptionem ostendit inter alios optime P. Didacus de Fuente Hurtado in Theologia reformata ab Innocentio XI disp. 10. cap. 1. Videndus est P. Joannes de Cardenas dissertatione 11. cap. 1. eiusdem propositionis damnatae accuratissime expendenti.

37 Cui obiicere
potes huius capitis doctrinam adduci solent, haec sunt. 1º Christum D. Matthaei 22. 40. dixisse, universam legem pendere à praeceptis Charitatis Dei, et proximi: et Joannis 14. 21. Qui habet mandata mea, et servat ea, ille est, qui diligit me: ergo diligere Deum idem est, omnia mandata servare: ergo Charitatis praeceptum non est speciale; sed generale mandatorum omnium observantiam complectens. Et confirmatur ex D. Bernardo, qui serm. 50 in Cantica in illa verba, ordinavit in me Charitatem, haec scribit: Est charitas in actu, est et in affectu. Et de illa quidem, quae operis est, puto datam esse legem hominibus, mandatumque formatum: ergo iuxta D. Bernardum amor Dei effectivus, non vero affectivus, praecipitur. 2º, nullibi hoc speciale praeceptum extare: in Decalogo enim non est expressum, cuius primum praeceptum ita legitur Exodi. 20. 3. Non habebis Deos alienos coram me, etc. ergo eiusmodi

speciale præceptum non dat.

38 Hæc eludere non est opposita. Adversarius vero, ea Christi D. verba Matthæi 22. ita abutitur, ut neque præceptori officiant, et ex ipsis potius nova illius probatio ducenda sit: præceptum namque nullo loco nihil pendet à se ipso: quod si reliqua omnia præcepta pendent à præcepto charitatis quo Deus, et proximus, ea charitate præcepta specialia esse debent, et à reliquis omnibus distincta. Dicitur universa lex à præcepto Charitatis pendere, in illius continere virtualiter, eo quod ex horum observatione inferat, et causet aliorum omnium præceptorum observationem. Alia eiusdem Christi D. verba Joannis 14. nihil aliud ostendant, quam observationem mandatorum esse argumentum, seu signum verum, et internum dilectionis quo Dei: qui non Dei mandata non servat, Dei ipsa, et effectus dilectionis non habet. Quò spectat illa tam subtrita verbis, quam diffusa sunt sancti D. Gregorii Hom. 30 in Evang. Probatio dilectionis, exhibitio est operis. Secessis integram Hom. pluraque alia, quæ huc faciant, invenies. En quam sit debile fundamentum adversariorum funtum.

39 Nec ei fulciendo, confirmandoque recte advocabat Bernardus: licet mihi loco n. 37 adductus adverset in speciem dictis nostris; ea tamen in eodem sermone paullo post his verbis Mellifluus D. explicatissime tradidit: Neque hoc dico, „
ut sine affectione simus, et corde arido solas moveamus manus ad opera. Legi „
inter alia, quæ scribit Apostolus, magna, et gravia hominum mala hoc quoque an= „
numeratum, scilicet sine affectione. En quam præcepti verbi mentem suam prodi= „
derit D. Bern., quamque hæc aliena fuerit ab eorum sensu, qui præceptum dilectionis Dei ad sola opera, id est, ad observationem omnium mandatorum, sive ad dilectionem mere effectivam referebant, cum apertissime affirmet, et affectum requiri, et illius omissionem esse peccatum: censet igitur, nobis præcipi affectum; sive affectivum amorem. Locus igitur in argumentum adversariorum adductus expendendus est de affectu, seu amore affectivo adeo perfecto, sive qui ita sit super omnia, et ex totis viribus, ut omne quantumvis leve, peccatum excludat, qua ratione verum est, eum affectum, seu amorem non præcipi, cum non sit nobis in via sine specialissimo Dei privilegio, sine quo mortales non possumus, ne quidem non cogitare, sive imaginari, cum tantæ fragilitati adiungatur morali quadam infallibilitate levis alicuius lapsus, ut legitur id optime explanat Raynaudus n. 5. eius loci citati n. 28. Sed de hoc paullo inferius sermo recurret.

40 Adversarius vero, speciale istud præceptum charitatis quo Dei extare, alibi expressum

ijs in locis Deut., Matthæi, et Lucæ n. 27 signatis. An autem in Decalogo contineatur, res est, de qua non convenit inter doctores, et quam parvi momenti esse censet P. Reg. Illust. eadem disp. 174. sect. 3. Illud propriè non contineri inter Decalogi præcepta, sed supponi tanquam eorum finem, sive quasi præambulum ad omnia, quorum observatio ex observatione illius velut ex principio quodam generali deducitur, plures autumant cum D. Tho. ita Exim. D. disp. 5. de Charitate sect. 1. n. 1. P. Gregorius de Valentia tom. 3. disp. 3. q. 19. puncto 1.; P. Thomas Sanchez lib. 2.° in Decalogum in præfat.; P. Castro Palao disp. 1. de Charitate puncto 2.° n. 4., et alij. Illud tamen ad Decalogum, et ad primum eius præceptum, quo veri Dei cultus præcipitur, reducere alij satagunt. Id probat inter alios optime eadem sect. 3. P. Reg. Illust. cum enim 1um Decalogi præceptum cultus nomine designat, eidemque cultui, ut liquet ex Deuteronomij 7.° et 11.°, vulgarique totius Ecclesiæ phrasi, Dei amor adiungatur, censet in eo 1.° præcepto contineri omnes actiones ad amorem, cultumque Dei pertinentes, cuiusmodi sunt fidei pertinentes ad illum, quibus de Deo sentiens sequitur, ut ipse ait, conferat voluntati, cum spei, cum dilectionis Dei super omnia, et cum externi cultus, quibus omnibus piè ac rectè Deus colitur. Pertinet igitur iuxta hunc auctorem ad primum Decalogi præceptum, non solum speciale præceptum diligendi Deum; verum etiam speciale fidei, ac speciale spei præceptum. Cui adhærere videtur D. Aug. in Enchir. cap. 2. dicens: si quæratur, quo colitur Deus? respondeo fide, spe, et charitate. Sequere, quos malueris.

Caput 2m

Cur modo Deum super omnia diligere teneamur?

11. Teneri nos Deum, non utcumque, sed super omnia, id est, plus quam cætera omnia, diligere, ita ut nullum aliud obiectum extra Deum, aut æquè, aut plus quam Deum diligamus, proindeque dilectionem nostram erga Deum debere esse summam, id est, maiorem omni alia dilectione nostra, tam erga nos ipsos, quam erga quamcumque aliam creaturam, et sacræ literæ testantur, et ipsum naturæ lumen ostendit. Id enim exprimunt ijs partibus ex toto corde tuo, et ex tota anima tua, et ex omnibus viribus tuis, et ex omni mente tua, ut dicitur Luc. 10. 27. Id ipsum constat ex illis Christi Domini verbis Matthæi 10. 37. Qui amat Patrem, aut Matrem plus, quam me, non est me dignus: et qui amat filium, aut filiam super me, non est me dignus. Et ex illis Luc. 14. 26. Si quis venit ad me, et non odit Patrem suum, et matrem, et uxorem, et filios, et fratres, et sorores, adhuc autem et animam suam, non potest meus esse discipulus.

92 Nalis est ratio id ostendit: bonitas enim Divina, et infinita, et ... nullo modo infinite maior, ac superior est qualibet bonitate creata: ergo Divina Bonitas diligenda est super omnia, id est, dilectione superante dilectionem omnium creaturarum. Praeterea, finis ultimus quolibet modo plus est diligendus, dictat ipsum naturae lumen: dictat igitur, Deum, qui finis ultimus est omnium creaturarum, plus iis omnibus diligendum esse. Denique, alijs omissis, certum est, id, in quo essentialiter est ratio formalis obiecti Charitatis, plus esse ex Charitate diligendum, quam id, in quo ea ratio est tantum participative; atqui ratio formalis obiecti charitatis, quae est ipsa Bonitas Divina, in Deo est essentialiter; in alijs a vero ex Charitate diligendis est tantum participative: ergo plus debet Deus ex Charitate diligi, quam quodlibet aliud obiectum extra Deum.

93 Id vero adeo certum sit, res tamen vertitur in legitima intelligentia earum particularum super omnia, ex toto corde, et similium, quae hunc excessum ... quo Dei amor supra omnium rerum creatarum amorem ... differentia enim est, quae eae particulae ... excessum intensivumne, an solum obiectivum, et appretiativum? ... tres modos, quibus unus amor esse potest maior alio Theologi agnoscunt, quorum opportuna distinctione plerasque difficultates ... explanant, et expediunt: Illum magis obiective diligere dicimur, cui maiora bona volumus, aut optamus: magis appretiative, quem praeferimus alijs, quos diligimus, minus diligere, ita ut si occasio incidat, in qua necesse sit earum dilectionem unam deponere, postponamus potius dilectionem illius, quem minus diligimus, quam illius, quem plus amamus: ac denique, magis intensive illum, quem diligimus actu amoris infensiori, aut ferventiori, sive in quem voluntas maiorem conatum impendat: et ipsa dilectio maior dicitur sive ... dicitur ... cremi ...

94 Tres praedictos modos diligendi magis unum obiectum, quam aliud non esse inter se connexos, sed eorum quemlibet ab alijs esse separabilem, manifestum est: evenire namque potest, quod quis magis obiective diligat aliquem, quem tamen minus intensive, et appretiative diligat: sic amaret ille, qui amico Episcopatum ... vellet, aut optaret, quem nec vellet, nec optaret fratri, quem tamen intensius, et maiori eum appretiatione fratrem diligeret. Econtra accidere potest, ut quis magis intensive diligens, diligat minus appretiative: quod Gab. in 3. dist. 27. q. unica. art. 1. exemplo ducis explicuit, qui teneris canem, quam caetera amaret; magis tamen appretiative caetera, quae ... si opus esset, canem occideret. Haec amplius ex dicendis constabunt.

95 In hac tamen difficultate nec ..., nec ... magis diligi

magis, vnu obiu, quam aliud: obiective scilicet, et appretiative possunt negotium facessere. Verum certum est, teneri nos Deum diligere super omnia obiective, sive Deum obiective diligere magis, quam omnia alia: tenemur enim Deo velle maiora bona, quam nobis, et quam cuivis alij creaturae: ergo tenemur Deum obiective diligere magis, quam nos, et quam aliam quamlibet creaturam, scilicet quod idem est, Deum diligere super omnia obiective. Antecedens probatur: Deo enim velle tenemur intrinseca, et extrinseca bona sua, suasque intrinsecas, et extrinsecas perfectiones; quae intrinseca, et extrinseca bona sua, suaeque intrinsecae, et extrinsecae perfectiones infinite superant, et excedunt quaevis creaturarum bona: ergo Deo velle tenemur maiora bona, quam nobis, et quam cuivis alij creaturae. Maior liquet: non enim amat ille, cuius intrinseca, et extrinseca bona non amantur. Explicatur aliter: etenim ex Charitate minimum velle tenemur saltem illud bonum, quod habet extrinsece; atque Deus extrinsece habet maius bonum, quam quaelibet creatura: ergo ex Charitate Deo velle tenemur maius bonum, quam cuilibet creaturae: ergo ex Charitate illum diligere tenemur super omnia obiective.

96

Verum certum est, teneri nos Deum diligere super omnia appretiative: tenemur enim ita Deum diligere, ut eum, et nobis, et cuivis alij creaturae praeferamus, ita ut, si opus fuerit, deponamus et nostri, et cuiusvis aliae creaturae amorem, non vero Dei: ergo tenemur, Deum appretiative diligere magis, quam nos, et quam aliam quamlibet creaturam, atque adeo eum diligere super omnia appretiative. Antecedens probatur: Summum enim Bonum praeferri debet cuivis alij bono, et intimeque sibi ita firmiter debet amari, ut eius amicitiam comparans, ac dilectionem hoc habeat, ut omnia alia negligere malit, ac perdere, quam eius amorem deponere; Deus autem, et Summum bonum, et intime finis est. Hanc autem Dei dilectionem appretiativam magis expressit Apostolus ad Rom. 8. 35. ijs verbis: Quis ergo nos separabit a Charitate Christi etc. quae in hanc rem expendit optime D. Aug. lib. de Moribus Eccl. cap. 8, et 11. Longiora sunt eius verba, quam ut hic possint adscribi: inde peti expectant. Illustrat etiam inter alios accurate hunc amorem super omnia Andreas Vega in Trid. lib. 11 cap. 17. Loquuntur Sacrae Paginae testimonia numero 91 allegata, et rationes propositae numero 92.

97

Ex ijs rursus deduximus, quod statu quaestionis esse tum potuit, teneamur nos Deum diligere super omnia intensive, id est, actu amoris vehementiori, et ferventiori amore nostri creaturarum. Affirmant Scotus in 3° dist. 17. q. unica, Durandus in 3. dist. 29. q. 1., Dominicus de Soto Lect. 18 de Poenitentia, et pauci alij, quos refert Sorea disp. 26 de Charitate num. 44. extremo, et eta

dicq. arguunt hunc vocabuli infos nova velut aliq nus inducens (cui m.e in vae signato a° Orig. Hom. 5 in Leviticu) alio trahere conatq e; frustra tn, cu eorn aliq, ut testat Doctissq Pr Raynaudq tom. 16 sect. 1a puncto 8. n. 9., mente sua explicatione posederint, ideoq ab omibq alijs Theis rejiciant.

Huic e affirmative snia nostra aliqd e suffragari D. Augq, eo qd 2a 2ae q. 26. art. 6., et 1. aliquoties dicat, ee magis sty infos aliq diligenda ea, quae magis ex Char. diligi dent. Cuj tn obscure hac in re locutq fuisse, infos nomine large sumq, qt scbe signat quequq amoris ordq, aoe cuiq potitas magis attingit obto, autumat Eximiq Dr disp. 1a de Char. sect. 4. n. 4., addito, considerandq ee mag, de quo loqt tum ijs citatis articulis, tum e 11, 12, et 13., et de eq ee explandq. Cuj e ore ipso a natura, et ratione sa n discrepare, be ostendit Pr Valentia tom. 3. disp. 3. quaest. 1. 4. puncto 1., vbi ait, D. Thm ijs in locis aliqto latiq infosi vocabulo vsq fuisse, illud vlt assumpto: q illa aliq esse, sty qm magis apprehensive diligat id, q magis ex char. diligendq e. Idq et facile colligi posse ex eiqdq D. Thoe dra ibidq, et ratio dicendq vet, ne ipse sibi aicat adversari: nq plurimis alijs in locis a Sorea allegatis tum in Comm. arti 3. quaestionis 24. 3. n. 9. docet, 1. minimq, seu remississimq Char. ay sufficere adeoq Charitatq, et ad praecepti Charitatis implendq: q docet, n praecipi dilectionq Dei, quae in infoe superet, et excedat dilectionq oiu creaturq.

48 Oppositam ita natura eiq obligois Deu supra infore dilig. receptissa e inter Theos, cui, ut mea ex opinione, nihil vocat D. Thom. Eq expresse nent Eximiq Dr disp. 5. de Char. sect. 2a & ex Valentia, et Raynaudq vbi supra, Pr Castro Palao disp. 1. de Char. puncto 2. n. 4. Pr Petrq Hurt. disp. 154 de Char. sect. 1a, Card. Bellarm. lib 2 de Poen. cap. 11, Pr Thoas Sanchez lib. 2 in Decalogu cap. 35. n. 2, Vega in Trid. lib. 13. cap. 27., et 35, Sorea eo disp. 26. et plures alij apud eu n. 6 videndi.

49 Hanc opposito= bo sq, et pono 1. Quilibet actus dilectionis Dei supra obnive, et apprehensive, quantumvis remissq sit, sufficit ad implendq praeceptq dilig. Deu supra: & eo q=

cepto n. tenemur Deum diligere super omnia intensive. Consequentia liquet, et ante probatur: quilibet actus dilectionis Dei super omnia obiective, et appretiative, quantumvis remissus sit, sufficit ad implendum legem Charitatis; sed actus ille dilectionis Dei, qui sufficit ad implendum legem Charitatis, sufficit ad implendum praeceptum diligendi Deum super omnia: ergo quilibet actus dilectionis Dei super omnia obiective, et appretiative, quantumvis remissus sit, sufficit ad implendum praeceptum diligendi Deum super omnia. Minor patet ex ipsis terminis, et ex illa est D. Greg. supra n. 38 laudato. Probatur maior: nam quilibet actus dilectionis Dei super omnia obiective, et appretiative quantumvis remissus sit, essentialiter habet praeferre Deum cuilibet creaturae, ita ut eo durante, nihil possit amari, per quod amicitia cum Deo dissolvatur; sed actus, qui essentialiter habet praeferre Deum cuilibet creaturae, ita ut eo durante, nihil possit amari, per quod amicitia cum Deo dissolvatur, sufficit ad implendum legem Charitatis: ergo quilibet actus dilectionis Dei super omnia obiective, et appretiative, quantumvis remissus sit, sufficit ad implendum legem Charitatis. Minor patet: eo enim actu durante, adimpletur lex Charitatis: ergo eidem actus sufficit ad implendum legem Charitatis.

50 Dices, dilectionem appretiative maiorem omni alia dilectione, non posse non esse omni alia magis intensivam, ac proinde eam Dei dilectionem, quae non sit intensive maior omni alia dilectione, non sufficere ad implendum praeceptum Charitatis erga Deum, et legem Charitatis. Sed contra est: nam ut liquet ex n. 44. cum duo modi diligendi magis unum obiectum, quam aliud, non sint inter se connexi: sed eorum alter ab altero separabilis est: appretiatio enim consistit in maiori aestimatione obiecti; intensio vero in maiori conatu potentiae, et saepe in maiori comprehensione, seu motione appetitus sensitivi; sed maior aestimabilitas obiecti separabilis est et a maiori conatu potentiae, et a maiori comprehensione, seu motione appetitus sensitivi: ergo appretiatio est separabilis ab intensione: ergo et maior appretiatio ab intensione maiori. Haec ultima consequentia patet contra illud de simpliciter ad simpliciter, et magis ad magis. Ante intensio est: nam tendentia constantior, et firmius adhaesiva ad obiectum amatum, vi cuius mallet homo carere alio obiecto, quam huius amorem deponere, non pugnat cum actu remisso dilectionis erga idem obiectum, sed cum illo potest componi; atqui in ea tendentia constantiori, firmiusque adhaesiva ad obiectum amatum consistit maior obiecti affectiva appretiatio, seu dilectio illius appretiative maior: ergo maior obiecti affectiva appretiatio, seu dilectio illius appretiative maior non pugnat cum actu remisso dilectionis erga idem obiectum; sed cum illo potest componi: ergo potest aliqua dilectio esse appretiative maior omni alia dilectione, quae non sit omni alia maior intensive.

51 Probatur 2°

ad absurdum, quae opposita sententiam consequuntur. Verum enim Petrus habens Dei amorem, ut unum, de nullo alio obiecto tunc cogitans, haberet actum char. quo praeceptum impleret; Petrus quippe habens Dei amorem, ut 8°, finalis amore, ut 8°, sibi, aut suo parenti beatitudinem amans, praecepto diligendi Deum non satisfaceret. Id quam sit absurdum, nemo non videt; infert autem ex opposita sententia: tunc enim Petrus Deum diligeret super omnia intensive; Petrus quidem non ita, cum aeque intense diligeret obiectum aliud extra Deum. Verum, praeceptum diligendi Deum non esset aequale erga omnes homines; idest, non omnes obligaret aequaliter; et valde inaequaliter: ad magis enim amoris intensionem obligaret illum, qui tenerius, aut intensius res alias diligit, quam illum, qui minus tenero, aut intenso amore in res alias fertur. 3, amor aliàs honestus, ob solam intensionem malus evaderet: v.g. amor ille amoris, ut 8°, quo Petrus in eo cum nunc ... beatitudinem sibi, aut parenti suo diligeret, qui ex se honestus, et bonus est, malus tunc esset, eo quod in intensione aequaret amorem quo Deum. Haec admitti nequeunt: ergo neque debet admitti, quod praecipiat amor Dei super omnia intensive.

57. Adde, credibile non esse, extare praeceptum aliquod, cuius adimpletionis habere non possimus probabiliter aliquam, seu prudentem cognitionem, et securitatem quamdam moralem; et eiusmodi esset praeceptum diligendi Deum intensius, quam omnia alia: ergo non extat praeceptum diligendi Deum intensius, quam alia omnia. Maior patet: nam alias deberemus perpetuo anxii esse, num rei simus transgressionis praecepti: nec satis certa, et efficaci intentione ad eiusmodi praecepti observantiam eniti possemus; et quasi in incertum, ut aiunt, semper esset nobis currendum. Minor non minus liquet: cui enim nostrum perspecta est intensio, quam intensiorem elicimus? Quis probabiliter, seu prudenter taxare possit, quanta Deum intensione dilexerit, et eum postea nec aequet, nec excedat in sui, aut proximi dilectione? Quis probabiliter, seu prudenter taxare possit, quanta creaturam intensione dilexerit, ut eam postea in dilectione Dei excedat? Quis denique possit esse moraliter securus, et non perpetuo anxius, quod aliquoties Patrem, aut Matrem, aut amicum non diligat intensius, quam Deum? Adde, quod cum scrupulis ingererent, implicarentque mentes, et piorum, ac timoratorum, qui cum mortem malint oppetere, quam lethaliter peccare, et Deum super omnia diligant, quantum satis est ad omne mortale peccatum vitandum, intensius tamen aut patrem, aut matrem, aut filios, aut aliquod aliud obiectum creatum videntur diligere: credibile ergo non est, extare praeceptum diligendi Deum super omnia intensive, sive intensius, quam omnia alia.

53 Sed Scot. ea lectione 45 nostram vocat, et impugnat eius disctus duplicis illius modi dilig. magis unum obiectum, quam aliud, appretiative nimirum, et intensive, statuta n. 44, et n. 50 confirmat. 1° auct. nativa, quod scilicet neque Sacrae literae, neque Patres, neque antiquiores Theologi eam observant. 2° ratione, quia voluntas non magis adhaeret alicui obiecto, nisi quod magis conat, et intensiorem actum eliciat circa illud; sed voluntas magis appretiative diligit aliquod obiectum, quod ei magis adhaeret: ergo voluntas non magis appretiative diligit aliquod obiectum, nisi quod magis conat, et intensiorem actum eliciat circa illud: quare negat voluntas obiectum aliquod magis appretiative diligere, quin illud diligat magis intensive. Sed tenet voluntas nostra Deum diligere super omnia appretiative: ergo eum etiam super omnia intensive diligere tenetur.

54 Ad primum respondeo, parum, aut nihil interesse, quod eae voces in Scriptura, Patribus, et nullis antiquioribus Theologis non inveniantur: satis enim, satis est, quod res ipsa inveniatur, ac de ea constet: quod ne ipse quidem Scotus inficiari potest: ipse namque, ut eius Eximius Doctor eo loco annotatur n. 47 optime redarguit, fatetur, licet Sacrae literae dicant, Deum esse ex toto corde diligendum, non tamen nos teneri ad eum diligendum tota intensione; cum tamen eum tota, et summa appretiatione diligere teneamur. Ad 2um respondeo negando maiorem: licet enim voluntas actione maioris intensionis sui actus amoris magis adhaereat obiecto amato; non tamen omnis maior adhaesio voluntatis ad obiectum amatum provenit a maiori amoris intensione: potest enim voluntas per actum, qui ex sua specie natura sit dignior, quamvis alias sit minus intensus, firmius adhaerere obiecto, quam per actum minus dignum; quamvis intensior sit. Id, quod a paritate actuum illectus comprobari potest: illectus enim magis adhaeret alicui veritati per iudicium evidentiae, et remissum, quam per opinativum iudicium, et intensum. Et ratio est, quia nec illectus sed sola intensio, conditiones aliquae, v.g. certitudinis, aut claritatis, a quibus provenire possit ea maior, aut firmior adhaesio illectus. Similiter per nec voluntatis dant, praeter intensionem, maior obiecti excellentia, et maior aestimabilitas, aliaeque similes conditiones, a quibus ea maior, aut firmior obiecti adhaesio possit provenire. Potest igitur in voluntate coniungi maior obiecti appretiatio cum minori actus circa idem obiectum intensione.

55 Id ipsum amplius explico. Charitas ex sua ipsius natura, qualibet intensione omnino seclusa, magis propendet, et inclinat ad unum obiectum propter maiorem eius excellentiam, aut aestimabilitatem, quam ad aliud: unde fit ut circa ea obiecta actus eliciat diversae perfectionis. Id confirmat, et illustrat optime

dupli ad rg aposto explo exim. Nº. ꝯ 13. eiq sect. citati ꝯ 17. hye vo-
luntati, que qdq capax infiti ne; & e indivisibilis entitas, que vita q pen-
det, et inclinat ad suy obj; magis tn ad Dey, qm ad alia, et ad finz
magis, qm ad media. Hy e minime fei magis ad veritate sue inclinan-
tis, qm ad sue inclinat infinita sua, eo q ea fei excellia in excellen-
tia sui obi fundet. Sili q de Char., vt ig vidimg, philosophandy
e.

Caput 3.

Nnulle illationes.

56 Fructo nec inutilis, nec iniucundo, variary illay mora-
liy, quary facta sementis e in anti cap, collig. e in psenti. Infert
igr 1º, honeste poee diligi crea aque infe, ac e magis infe: q.m. nul-
lo pcepto phibity e, honeste fieri pote; & q crea diligat aque infe, ac
e magis infe, qm Dey, nullo pcepto phibity e: q id honeste fieri po-
te. Mir pet: ng, vt a ꝯ 43 pbaty e, nully cc infog amori extat
pceptу. Accedit, q Beati aque infe Dey, et pxy ex Char. diligant: dili-
gunt.m. vtryq quanty poss, ide, et og sui hita infog, ac latitudine. Respe-
ctator q eyde vtryq Char. ay diligens Dey, et pxy, aque infe dili-
git vtryq: vng.m., et ide aus ee negt. ee sui magis, aut ming infi.
57 Ret sco
de loco annotato ꝯ 17, poee qdq amari alig obiy creaty infig, sive
gerventig, ac teneig, qm Dey; n tn q ay Char., exqua necesse ee,
censet, Dey infig, qm oia alia diligere; & sd q amore appetity senti-
tivi, aut q ay vol. nalg. Sed 3a si vei, q tot odlog vag pbatione,
et absurda, que ex opposita sntentia inferri. 1a infy e, q qmvi
nari nequeat, q id saepe fieri posit, imo et fiat, q amore appetity
sensitivi, aut q ay vol. nalg, nari e n posit, q posit ingdy
fieri q ay Char: qs m. neget, q posit Mater Vg. ita fiy diligere
in orde ad fing supnalg, vt ei supnalg Beatitudine vehementisse,
sive infissie optet. nunc a et honeste, et aue supnali Char. amasit.
q gae Dey infissie diligere teneat, cy de hac infore nully sit pceptу

vt satis constat ex dictis.

58 Aliqui incuunt viam Suar., et Conink hic disp. 25 dub. 5, ille disp. 79 dub. 5. Asserunt enim, posse quidem proximum a nobis intensius diligi, quam Deum ex motivo creato, et per supernaturalem virtutem moralem charitatis; non vero ex increato motivo, sive propter Deum, et per theologicam charitatem. Cuius ratio haec est: quia proximus diligitur propter Deum, sive charitate theologica, diligitur etiam ipse Deus; ergo necesse est, quod ita amoris intensio, quam quis erga proximum exercet, exerceat etiam erga Deum: ergo quod proximus diligitur propter Deum, sive charitate theologica, diligi nequit magis intense. Probatur: nam amor ille quo proximus obiectum a theologica charitate est per obiectum formali motivo adequato Deus: ergo per eiusmodi amorem diligitur etiam ipse Deus.

59 Verum haec non sunt tanti, quod eis persuadendum sit in proposita re docente, posse proximum ex charitate theologica diligi magis intense, quam Deum. Vt autem obiectioni propinqua adaptetur solutio, notandum est, dupliciter posse a nobis proximum propter Deum, sive ex theologica charitate diligi: 1º ita, vt eiusmodi amor proximi attingat immediate, et formaliter suum motivum formale, Deum velut, atque adeo sit formaliter amor vtriusque, Dei nimirum, et proximi. 2º ita vt eiusmodi amor proximi non attingat immediate, et formaliter suum formale motivum, quod si ita non attingat, non erit formaliter amor Dei, quamvis formaliter sit amor proximi propter Deum. Vtroque autem modo spectet, erit amor theologicae charitatis; si enim talis sit, ad summum requirit, quod illius adequatum motivum formale sit Deus. Igitur quod possit amor proximi oriri propter Deum bene, sive solum Deum per adequato suo formali motivo sese, quin sit etiam formaliter amor ipsius Dei, sive quod Deus amet formaliter propter illum adeo mihi perspicuum est, vt propterea fastidiar. Id quidem Logica, et Physiologia suo quoque in hanc rem plane illustri exemplo constant: 1º docens, posse illectum assensum conclusionis propter obiectivas praemissas, quin ideo conclusio attingat formaliter, et immediate obiectivas praemissas, sive quod per eiusdem assensum, per quem obiectum conclusionis assentitur, assentiatur etiam obiecto praemissarum. 2º ostendens, posse medium amari propter finem, quin ipse amor medii attingat formaliter, et immediate ~~Deum ipsum~~ finem, sive quod amor medii sit formaliter amor ipsius finis: ergo necesse non est, quod amor proximi propter Deum attingat formaliter, et immediate Deum ipsum. Consequentia liquet: sicut enim huius amoris Deus est formale motivum, ita est obiectum praemissarum formale motivum conclusionis, et finis est motivum formale amoris quo medium.

60 Hinc 1º colligitur, non posse proximum intensius, quam Deum diligi theologica charitate, quod amor proximi propter Deum talis est,

ut ipsum Deum attingat immediate, et sit: tunc enim amor proximi est formaliter amor Dei: proindeque infertur esse necessarium quod unus obiectus, quod aliud: major enim, aut minor intensio stare nequit absque distinctione, et pluralitate actuum; posse vero intensius, quam Deum, diligi ex charitate. Contra, quod amor proximi propter Deum non attingit formaliter, et immediate ipsum Deum, sive non est formaliter amor ipsius Dei: quae quidem major amoris intensio provenire potest, ut saepe diximus, scilicet a majori conatu potentiae, scilicet ab eo, quod propter Deum agat potentia quantum potest, id est, secundum totam sui latitudinem intensionis, et latitudinis, cum sic propter Deum antea dilectus non se gesserit, aut non se gerat, quando Deum postea diligat. Colligitur ergo solutio objectioni posita numero 58, cujus antecedens distinguendum est, nandum, quod semper, ac proximus diligitur propter Deum, sive charitate. Contra, diligatur etiam formaliter ipse Deus, sive quod omnis amor proximi propter Deum ratio sit formaliter amor ipsius Dei; Secundo Deus, id aliquo ita esse.

61 Infert ergo, nunquam posse honeste diligi aliquam creaturam magis, aut tantum appretiative, quam Deum. Sequitur illatio ex numero 60: quod enim est contra praeceptum Charitatis quod Deum, nunquam potest honeste fieri; sed contra praeceptum charitatis quod Deum est, diligere aliquam creaturam magis, aut tantum appretiative, quam Deum: ergo id nunquam potest honeste fieri. Minor patet: praecepto enim Charitatis quod Deum tenemur, ipsum diligere super omnia appretiative. Et quidem aestimare aliquam creaturam pluris, quam Deum, aut tanti, quanti Deum, manifestum est, semper esse inhonestum: id autem contingeret, si aliquam creaturam magis, aut tantum appretiative, quam Deum, diligeret; non autem si magis, aut aeque intense diligeret; quia neque major, aut aequa amoris intensio est major, aut aequa aestimatio affectiva dotis, neque haec ex illa infertur.

62 Infert 3º, non posse sine peccato, et gravi quidem, diligi Deum propter retributionem, aut aliud bonum creatum, tanquam propter motivum formale: licitum ergo, imo et meritorium esse diligere Deum propter retributionem, aut aliud bonum creatum, tanquam propter motivum minus formale retributio: idem de quovis alio bono creato dicendum est: est solum minus formale motivum, quod eum excitat, et movet, ut facilius, citius, expeditius, aut cum ferventius amet, aliosque est amatura, quam vis non ita cito, expedite, aut cum fervens; tunc autem est solum motivum formale, quod ita eum excitat, et movet ad amandum, ut sine illo motivo non amaret. Hoc breviter notato, ad illos regredior, de qua [illegible]

inq Theos oes, et cuiq ... exuit legitime ex anti illoe: q. m. Dey dili-
geret ... alig ... creaty, mgm ... mory ... pluris affective ...
maret illud ... creaty, qm Dey; affective ... pluris ... alig ...
aty, qm Dey, e ... preceptj dilig. Dey sup oia. Propea, q Dey ita di-
ligeret, ipsy ordinaret ad illud ... creaty mgm ad fine. ... q ... vcat
ee ... illiuty, et ... precepty dilig. Dey sup oia. eet m. preesse ... re
fruenda, et utenda frui, ut diserte ait Aug. lib. ... de Dra Xpiana
cap. 4. Et hic e amor ille mercenariq ... ab Eccle ... reprehen-
...; nominatq a D. Joanne Chrysost. lib. de compunctione cordis ...
in fine eos damnante, q ... mercedq Deo serviunt, aliq ... serviturj.

2o ... huig illois dostrepere ausi ... huig temporis He-
retici, ad quory os obstruendy l. illud ... sufficere posset Ps. 118.
142. Inclinavi cor mey ad faciendas iustificatioes tuas in ... retri-
buog. Plura alia posse adducere luculentissima S. Pag. testimonia;
... eoxy cumulo abstineo, quq legere lt apud P. Valentia tom. 3.
disp. 3. q. 5. puncto 2o. ... Eccle PPes: et, cy extent passi apud
eos pleng messes, frustra hanc in re paucas spicas appendere. ...
nominat Cypriang. lib. 4. Ep. 4., Aug., Amb., Hier, et Hilarius
in Ps. 118, Chrysost. ... et Theoph. in cap. 11, et 12 Ep. ad Hebreos.
Noto ... Hier., q lib. 2 ... Joviniany ait: Ipsy Pty ideo
plq laborasse, ut plq placeret Deo, et maiors mercedq acciperet. Clau-
... appono Sacros. Trident. Synodi decreta ... 6. cap. 11. in fine,
et postea Can. 31. ... verbis: Siqs dixerit, iustificaty peccare, ...
intuitu ... mercedis be operat, anathema sit.
63
Infert ...; modos es-
sales ... Char., q ... cadere sub precepty; ... precepty ... cadere
modos ei accidales. Ita cy D. Tho. 2.2. q. 44. art. 4. ad ..., quq ... et
... ibi explat Caiet., P. Sz disp. 5. de Char. sect. 2. n. 5. Modi illi dicunt essales,
sine qq salvari neqt ... precepti: et huig ... in ... dilectois ... modi
q. ... heat ... ipsy Dey, sive ... Bonity D., et q eo diligat Deg sup oia ob-
... et apprective; accidales ... dicunt illi, sine qq ... precepti salvari poss,

cuiq. cdonis si in eodem dn dilig. Dei duratio, intio, et alij siles: quavis m. de=
trata durae, et intioe secluso, salvat esse aii. pcepti Dei prop ipsum, et sup
ra dilig. Hac explode pmisia, liquet ig. ratio illois quoad iuga fui pts: eteny
modus ille, sine quo salvari neqt esse aii pcepti, cadit sub pcepti; sed sine
mo essali aii Char. q pcipit, salvari neqt esse aii pcepti: ergo mq essaly
aii Char. q pcipit, cadit sub pcepty. Mar pbr: qi mq ille, sine quo ne=
qt adimpleri pcepty, cadit sub pcepty; sed sine mo illo, sine quo salvari ne=
qt esse aii pcepti, neqt adimpleri pcepty: ergo mq ille, sine quo salvari ne=
qt esse aii pcepti, cadit sub pcepty.

Eadem argum. fra suadet 2a p illois:
eteny mq ille, sine quo salvari pote esse aii pcepti, n cadit sub pce=
pty; sed sine mo accidali aii Char. q pcipit, salvari pote esse aii pcepti:
ergo mq accidalis aii Char. q pcipit, n cadit sub pcepty. Pbi mar: q modq
ille, sine quo pote adimpleri pcepty, n cadit sub pcepty; sed sine modo illo,
sine quo salvari pote esse aii pcepti, pote adimpleri pcepty: ergo mq ille,
sine quo salvari pote esse aii pcepti, n cadit sub pcepty.

64 Infert 5o pcep=
ty dilig. Dei sup oia pose in hac vita impleri, sive observari. Hlao hic de
fide e, constatq ex Sacris litteris, et ex Trid. Synodo sess. 6. cap. 11, et
can. 18., ubi anathemate pcellit eos, q dixerint, Dei pcepta hoi e
iustificato, et sub gra constituto, ee ad observanay impossibilia. Sic monitaque,
temerarie, impie, ac blasphemie delirabat Calving, q observnis Divinory
pceptorum impossibilitis neqtis sue frustra pterens asserebat, pcepty Charitatis a
Dey ee observatu impossibile, eoq indicari, n q facere possimus, sed q debeamus.
Impia sitecio, ac impossibilia neqs fi hoi vox; ti in hoc fuit loq, et n
vivere. Evens on. e, neq Dey pose impossibilia pcipere, neq aliquis debe=
re id, q n pote, sive id, q impossibile e. Vel p n dat pcepty Charitatis Dey,
l. si dat, impleri pote in hac vita; certy a e dari: p certy e, impleri pos=
se in hac vita.

65 Adde, eiqmi pcepty n so pose impleri utaq in hac vita, sed
vere e pse. Illustrat id inter alios opte Card. Ver Bellarm. tom. Dov.
V. lib. de Monachis cap. 13 legi, ac relegi dignisso. Rao mini pspicua:

eteni, vita Char.ⁱᵃ q Dei, pſto, quę ſcapit, ē dilectio Dei ppt ipſū, quę ſumma ſit obtivē, et apprehativē; ꝗ eigmi dilectio Dei nihil Obet depugnans in hac vita sbi instruendo ſupnali habitu Charitatis, .l. alio Dei ſupnali auxilio elevato, et adjuto: ꝑ vita Char.ⁱᵃ q Dei pſto, quę ſcapit, obtineri posse in hac vita, atq adeò in ea impleri posse pse ſcepty Char. q Dei.
Et q.ꝺ., .l. nusqm impleri pse posse ſcepty Char.ⁱ q Dei; q nemo, .l. cui mens emota fuerit, admissus velit, .l. in alibi; qm in via, impleri pse posse: amor .m. Dei in Patria, cy n̄ ſit liber, ꝗ nazig, ſub ſcepty n̄ cadit: ng ſcepty n̄ dat, nisi de actu libero, vt pse pet, et obiter vd ó notabamus.
66 Nec obstat huic dictis, q D.º Aug.ⁿᵍ lib. de Spu, et litera. cap. vltimo, et lib. de Perfectione iustitiæ cap. 8. docere videat, ſcepty Char.ⁱ q Dei in sola Patria impleri pse, ubi nullus ē motus rebellis; ꝗ vel ad Dei vol.ᵗᵉ opponunt. N̄ inqm, obstat, hanc .m. ſꝗ, vt testat Pꝫ Hurt.ᵈᵒ disp. 174. de Char.ᵗᵉ sect. 2.ª, n̄nulli scholastici indubiꝫ ee autumant, eqꝫ vel sua qia interpretatione lenire conant. Exponit a qꝫdꝫ de oiꝫ Char.ⁱ gradibꝫ, quos et in hac, et in alia vita habere possumꝫ, et qꝫ semꝫ, ac sine vlla interruptione eliciti, et absq vllo motu pecci, ē involuntario; ab alijs v de dilectione, quę ita sit ſupra, et ex toti viribꝫ, vt oē quantumcumq leve, peccy excludat, vt n̄ ꝫꝫ interpretabamur D. Bernardy; q visq n̄nullis ē negatiue ſcepty diliq.ⁱ Dei affectiva dilectione; cy hn̄ n̄ aliud re vera voluisse videat, qm n̄ ſcipi eq adeò ipsꝫ affectivę dilectionꝫ, de qua duę ſdictę expositiones loquunt.
67 Germana tn̄ expositio ea mihi vet, qm cy Nr̄o Card. Toleto adhibet Pꝫ Hurt.ᵈᵒ vbi supra, vult, D. Aug.ⁿᵍ ijs in locis n̄ fuisse loquutꝫ de ſcepto char.ⁱ vt tali, sive vt ſceptꝫ ē, ꝗ sò de ipsa Char.ᵗᵉ, sive de maa ſcepta, docuisseq, Char.ᵗᵉ in via n̄ ee oio, et vndequaq pfectā; ꝗ sò in Patria.
Cy hoc tn̄ optē stat, q ipsꝫ ſcepty Char.ⁱᵃ q Dei pse impleri, seu observari possit in via: q eigmi ſcepty n̄ ē de char.ᵗᵉ seu dilectione Dei oio, et vndequaq pfecta, qualē vò ante descripsimꝫ; ꝗ sò de Char.ᵗᵉ, seu dilectione Dei, excluente oē lethale peccy; hęc a Char.ᵗᵃˢ, seu Dei dilectio, quę ſcipit, pse obtineri posse in via, atq adeò in via ē pse impleri, seu observari posse ſcepty, quo ea ſcipit.

Eodem modo, ac Aug.nus loquitur aliquibus in locis D. Aug.; et eodem est modo, ac Augustinus explicandus est.

68 Obsignemus igitur hoc caput ea rite ex hucusque dictis deducibili illatione, quae maxime, et egregie commendat huius maximi, et primi mandati excellentiam, ac dignitatem. Infert igitur praeceptum diligendi Deum super omnia adimpleri non posse in peccato mortali, ita ut simul existant mortale peccatum, et huius praecepti adimpletio. Ita cum multis aliis P. Thomas Sanchez lib. 2. in Dec. cap. 35. n. 5. Et ratio perspicua est: nam quamdiu durat mortale peccatum, homo praefert affective Deo aliquod creatum objectum: ergo quamdiu durat mortale peccatum, homo non diligit Deum super omnia appretiative, ut necessarium est ad implendum praeceptum Charitatis erga Deum. Adhuc, qui praeceptum Charitatis erga Deum adimplet, Deum diligit propter ipsum super omnia effective, et appretiative; et qui Deum ita diligit, a Deo diligitur, iuxta illud Prov. 8. 17. Ego diligentes me diligo... 1. quia ipse actus Charitatis, sive dilectionis Dei super omnia est forma sanctificans, ut multis, nec ignobilibus, Scholasticis Theologis placet; 1. quia saltem in hac vita cum sanctificante gratia connectitur, ut censent alii: ergo qui praeceptum charitatis erga Deum adimplet, in gratia consistit, atque adeo existere simul nequeunt mortale peccatum, et praecepti huius adimpletio.

Caput 3.m

Utrum Deum super omnia diligere sit contra inclinationem naturae rationalis?

69 Id saltem esse contra inclinationem Charitatis infusae Theologis, nulli Theologo venit in dubium: cum enim Charitas Theologica infusa sit participatio quaedam increatae Charitatis, qua Deus se super omnia diligit, ad ipsum Deum super omnia diligendum inclinare nos debet. Propterea Charitas Theologica infusa inclinat ad id, quod debitum, et bonum quod ipsa conservari neget; et Deum super omnia diligere debitum est; et sine eo Charitas Theologica infusa conservari neget: ergo ad id inclinat. Quaestio igitur, eaque valde celebris, solum est, an esse naturaliter inclinemur ad Deum super omnia diligendum.

70 Primo jam docet, unusquisque contra inclinationem naturae magis se, quam Deum diligere, eodemque dilectione Dei super omnia contra inclinationem naturalem... Ita D. Bonav. in 3. dist. 29. q. 2., et q. 4. ad ultimum.

B. Albertus Magnus in 3. dist. 29. art. 1. Altisiodorensis l. 3. Summ. tit. 3. c. 3. q. 1. Gabriel in 3° dist. 29. q. unica art. 1. notabili 3. His annumerandus est P. Gabriel Vazq. lib. n. 1a. 2ae. d. 195. c. 2. prius impossibile censeat naturalem Dei amorem super omnia, communis videtur, ut asseret voluntatem naturam non inclinari ad eiusmodi amorem, cum ex communi omnium app. Sensu in Phylosophia supponat, inclinationem naturalem non posse esse ad impossibile.

71 2a. sententia communis inter Theologos asserit, nos naturaliter inclinari ad diligendum Deum magis, quam nos; primitiva ex inclinatione naturali voluntatis esse, Deum super omnia diligere. Ita D. Aug. hic q. 26. art. 3. et 1. p. q. 60. art. 5. ac denique 1a. 2ae. q. 109. art. 3. ubi sic ait: diligere autem Deum super omnia est quiddam connaturale homini. Ita etiam D. Subtilis in 3. dist. 29. q. unica. Exim. D. d. 1. de Charitate s. 5. P. Valencia t. 3. disp. 3. q. 4. punct. 2. et multi alij, quos refert, et imitatur P. Amicus d. 29. de Charitate sect. 3.

72 Huius 2ae sententiae, cui adscribor, probationem ordior ab authoritate, cuius est rationi ianuam aperire, ut l. 2. de ordine cap. 9. recte monuit D. Aug. Luculentissime D. Bernardus
" tit. de dilig. Deo hanc nos docuit his verbis: Caeterum pene a proposito
" longe nimis digressimus, dum demonstrare satagimus eos
" quoque, qui Christum nesciunt, satis per legem naturalem ex perceptis bonis
" corporis, animaeque moveri, quantum Deum propter Deum et ipsi diligere de-
" beant. Paucis que interiectis subiungit: meretur quippe amari propter
" se ipsum Deus, et ab infideli, qui etsi nesciat Christum, scit tamen se ipsum.
" Proinde inexcusabilis est etiam, etiam infidelis, si non diligit Dominum Deum suum to-
" to corde, tota anima, tota virtute sua. Clamat nempe intus ei
" innata, et non ignota rationi iustitia, quia ex toto se illum diligere de-
". beat, cui se totum debere non ignorat. Locus plane in re nostra illustris, accurata que expensione dignissimus, si enim rationis in eo continentis vis pervadat, profecto convincet, non solum dilectionem Dei super omnia esse ex inclinatione voluntatis naturae, cui veritati adstruendae hic insistimus; verum etiam ad eiusmodi dilectionem naturali praecepto nos adstringi:

cui statuendæ veriti c.6. huig disp. ālaboravit.

D. Basilig etz in eodē
sū mentē ē l. regular, fusiq disputatarū. tota responsione ad in-
terrogatē 73, cuig [illegible] parig aurig, & gemmę
in rē nrā videri poīnt. Ne tn̄ fastidiū prolixitas caet, unā tn̄,
laltā ex fusiore eig oratē lacinā decerpo. Sed, ingt, atq̄ ꝯ-
<u>stitit ad illud</u> (de hoc loquor) insita quāq ei nālis etz qdq vōis
ē vīs, q in se ipsa amandi necessitudinis initia ꝯtinēt. Et paulo
post; Cū igr̃ pceptū nobis sit, ut Charitē in Deū habeamg in ipso
ꝯfestiū ortū nrī initio vī quadā nanciscimur, p q̄ nra pte
sponte ad ipsū diligdū impellimur: ad q̄ qdē rē ꝯfirandā nihil
ē, cur argumtā foris petamg, cū p se qsq, atq̄ adeo in se
<u>ipso facillimè illud poīt illigere</u>. Quid plā? Iā q. ad rōes ve-
niamg.

73 Et 1ā. sit: aūs cadens sub nāle pceptū ē xā. inclinatē
nē volū; d Deū sup oīa diligere ē aūs cadens sub nāle pceptū: q.
Deū sup oīa diligere ē xā. inclinatē nāe vōlis. Mirē pspicuè p-
bant D. Bern. verba iuē anti pducta, ut ibi notatū ē, &
nos ex pfesso pbabimg c.6. ut ibidē etz polliciti sumg. Mar
pbr: aūs.n. cadens sub nāle pceptū ipso nāli lumine cognit
ēē bonā, ac debitū; d aūs, q ipso nāli lumine cognit ēē bō, ac debitū ē x
incliē nē vōali: q aūs cadens sub nāle pceptū ē x incliē nē vōali. Mar ē
certa, et mir facile suadet: inclinao .n. nē ē ad id, q ipsi nē bō, ac debitū ē;
d aūs, q ipso nāli lumine, cognit ēē bō, ac debitū, ē q bō, ac debitū ipsi vōali
nē: q inclinao nē vōalis ē ad aū, q ipso nāli lumine cognit ēē bō, ac de-
bitū, atq adeò eiqmi aūs ē x incliē nē vōalis.

74 Ꝯfr hęc rāo. Illecē nālr in-
clinatē ad iudicandū, Deū ēē summè, ac infiè dignū diligi sup oīa: q et volūtas
inclinat nālr ad Deū sup oīa diligendū. Ans evens ē. Csā pbr: q nālis
inclinao volūtis ēē negt Ꝯaria nāli illecē inclinōe; d ēēt Ꝯaria, si voltas
inclinaret nālr ad se magis qm̄ Deū diligendū: q ad id n̄ inclinat
nālr volūtas: q inclinat nālr ad Deū sup oīa diligendū. Mar pbt ex ar. sub-

ordinoe, qm in se hent scdicts dug pre nali inclinat ad sequendy diuty illecy. Cfr itery eade rao à carió, et directè cª Att. 11 seq. Nulla aus phibity ipso legis nalis dictamine posé éé cª inclinos roalis nq; d. se magis, qm Dey diligere é aus phibity ipso legis nalis dictamine: q se magis, qm Dey diligere negt éé cª inclos roalis nq. Mar nisi evens é: lex m. nalis n everhit, aut destruit, d fulcit potq, et cfrat nq roalis inclinos; imò et ex ipsa inclne roalis nq colligr, qnq sit rectq rois dictamen, quo lex ipsa nalis cònet. Mir pbr: nq ipso legis nalis dictamine lgapit aus oppoty, volt, Dey diligere sup oia, et sibi suo in loco pfatiny: q se magis, qm Dey diligere é aus phibity ipso legis nalis dictamine.

75 cª rao sit.

Dey sup oia diligere é cª inclinos Char. infuse thice: q é é cª inclinos nq roalis. Ans à nemine nat, ct cstat ex nº 63. Cog pbo: si m. Dey sup oia diligere n éet cª inclinos roalis nq, inclinao Char. infuse thiq caria éet, et repugnans inclinoi nq roalis; d inclinao Char. infuse thiq negt éé caria, et repugnans inclinoi nq roalis: q Dey sup oia diligere é cª inclos nq roalis. Mar cstat: qi m. neget, inclos ad diligendy Dey sup oia cariq éé, atq repugnants incloi dilig. se, magis qm Dey. Si q inclinao nq roalis n éet ad Dey sup oia dilig., sed ad diligendy se magis, qm Dey, inclinao Char. infuse thicq, qm nemo nare posé, éé ad diligendy Dey sup oia, caria éet, et repugnas inclinoi nq roalis. Mir q pbr: Char. m. infusa thica dat ad roals nq pficiendq; d qd ipsi nq roalis inclinoi cariq é, et repugnans, n pficit, d everhit potq, ac destruit roalq nq: q inclinao Char. infuse thiq negt éé caria, et repugnans inclinoi nq roalis. Alr ex eo pet, qd roalis na, et ipsq inclinao nalis stattq. Inclinao igr Char. infuse thiq supra roalq nq é; minimè d cª illq, sive minimè ei caria, aut repugnans.

76 cª rao sit. Nulla nq inclao é ad id, q é simplr maly ipsi natq: d se diligere magis, qm Dey, é simplr maly ipsi roali nq: q nulla inclao nq roalis é ad se diligendy magis, qm Dey. Mar nisi l. ex ipsa trmy apprehe. ndi vet, qm ct pbari oporteat: semp m. inclao nalis, seu innato appetity q rao bet bq ipsq entitati pendentis, seu appetentis; quomº q entitas illa

in id propenderit nalr, aut id nali appetet, qd sibi simplr maly e. Accedit, q inclinao nq l. ipsa na, ut verius existimo, .l. proprietas quęda naio qsequens, et comitans ipsq nq, proinde eiqmi inclinao à Deo e, ut Auct. nq; qd inclinao nq ad id, qd sibi simplr maly e, negt ee à Deo, ut Auct. nq: nulla igr e inclao nq ad id, q. sibi simplr maly e. Illir exeo qstat, q. Deus, ut Auctor nq sd causet id, qd utile, qveniens, et qducens e ad ipsiq nq bq. Nec mirq pu=cris sylli suasu difficili e: etenj se magis diligere, qm Deq, grave peccq e, ut liquet ex nro 67, et qa nalq rationq, ut liquet e ex n 71: qo se magis dili=gere, qm Deq, e simplr maly ipsi roali nq. Et qdq ex ipsa pecci oppoe cq na roali, de qua inq oes qrit, et in qua oi pauci, nec ignobiles Thei one=rosq, pecci qditioq collocant, haud inefficax tq dictq qsrao pote duci, ut facile patebit expendenti.

Caput 6 y.

Diluunt, quę qa s.

77 Objicies I. Crea roali id magis diligit xa suę nq inclinoq, q e sibi qiunctiq; d nihil e sibi qiunctiq, qm ipsamet sibi: qo nihil magis, qm se, diligit crea roali xa inclnq suę nq: qo Deq suę oia diligere n e xa inclnq nq roalis. Mir pbt: quęlt m. crea sibi qiuncta p identitatq realq, sive e una, et eadq sibi; nihil a, qd n sit ipsa, ita e, aut ee pote ei qiunctq. Por mar: nq rao magis dilig. nali, sive xa nq inclnq, e mar qiunctio cq sbo ama=to: qo id magis diligit nali, sive xa suę nq inclnq crea roali, qd e sibi qiunctiq. Ans certq vet: ideo m. nali, sive ex inclne nq unqq, se magis, qm quęlt aliq diligit, qd nq ipse secq, qm cq quolt alio; qiunctq est. Et qfr ex Phso lib. 8 Ethicorq ad Nicomachq cap. 2. aiente: Amabile bq; unicuiq a se prius: et lib. 9. cap. 8: Amicabilia, quę st ad alterq, prouint ex amicabilibq, quę st ad se: qo xa inclnq nq magis det qsq se amare, qm qiis aliud, atq adeo, qm Deq.

78 Deo dico mq: crea roali id magis diligit xa suę nq inclnq, qd e sibi qiunctiq, si cętera sint paria: omitto mq: si cętera vero iste dispaxia sint: no mq. Valor qdq dispaxia st in nro cu: quęvis m. crea, quovis mq ipsa secq, qm Deo cq

ipse deumitus heat, ē bn quod partiale: Deus aūt ē bn cōe, et universalissimum, in quo bn uniuscuiusque perfectiū continetur, et à quo natūra depēdet, ideoque in amore illius fere ōia dependet ipsius naturali ōia. Hinc tūis alijs, si malueris, poteris eodem modo distinguere, eo vult omittendo, si comparatio fiat inter bona mere particularia; nando a, si fiat comparatio inter bonum partiale, et bonum cōe, sive universalissimum, in quo continent, et à quo dependent natūraliō ōia, et singula alia bona ōium, et singularum creaturarum propria.

Quod respexit Angelicus Doctor tum 1ae 2ae q. 26. art. 3. tum e 1a p. q. 60. art. 5. eo suo arguto, firmo quidem, et recte initi defenso à Caietano, ducto ex natūrali partis inclinatione, quae maior ē ad totum, sive ad cōe bonum totius, quam ad se, sive ad partiale bonum suum: id quod et in natūris, et in politicis patet: manus enim naturaliter inclinat ad recipiendum in se ictum capiti imminentem, civisque natūrali, et laudabiliter partiale bonum suum posthabet cōi bono Reipublicae. Cum igitur crea quaelibet ita perfectione in Deo contineat, magisque ab illo dependeat, quam à corpore manus, et quam à Repa civis, inde ē, quod natūralis perpendeat magis in Dei, quam in sui dilectionem, sive quod natūrali inclinatione ferat in Dei dilectionem super ōia. Probatio autem excipiendum ē eadem distinctione. Aristotelica e axiomata in objectionis contrariis adducta locum habent in bonis mere privati, seu aliarum amicorum, quae sunt partiales prorsus, de quibus tum Philosophus loquebatur; minime vero aūt boni cōis, et universalissimi ōium, et singularum creaturarum, quale solus Deus, cuius amor debet ēē regula diligendi se, et quodvis aliud obiectum, ut amor honestus evadat, et sit rectus dictaminis naturalis.

79 Instet aliquis. Quilibet homo, quamvis ēē suum a Patre acceperit, ex inclinatione naturali se magis diligit, quam Patrem: ergo ex eadem naturali inclinatione se magis, quam Deum, diligit, quamvis à Deo acceperit suum ēē tamquam à universalissimo ōis boni fonte. Dato antecedenti, nego consequentiam. Disparitas multiplex ē. Imprimis enim homo à Patre suo non pendet tamquam à toto aliquo, sive tamquam à cōi, et universalissimo bono, in quo ipse contineatur: rursus nec ab eo dependet natūraliō, ē in fieri: potuit enim alia ab alia causa, i.e. à solo Deo produci: nec denique ab eo dependet in conservari, sive quo potest conservari; pendet aūt natūraliō, et essentialiter triplici praedicto modo crea quaelibet à Deo. Ex igitur discrepantia plus satis. Et quidem cuilibet creaturae magis bonum per se dubio ē ēē Deum, quam suum ipsius ēē, tum propter crebro dicta, tum ē, quod Deo per hypothesim per impossibile ablato, crea quaelibet redderet simpliciter, et absolute impossibilis; ipsa autem crea, si auferat, adhuc ma-

in ēē polis, et in Deo tmgm in ωnali, et ī ca. Qᵒ q mirū, q. xωalis nē inclao fit ad Dey magis, qm se diligendu.

80 Instet adhuc. Si p impole poet D'. n' ex.ᵉ eo q n' exente poet ex.ᵉ crea, aliun q nariūs eet, quod aut D's, aut crea ēē desineret crea potiq digeret suū ēē, q. ēē Dei: q. x.ᵃ naq indinaoq crea se magis, q. Deū digit. Ans ex eo videt stare, q si crea ex.ᵉᵗ eū si p impole D'. n' ex.ᵉᵗ, beret aliq bū; si a ea n' ex.ᵉᵗ q vis D'. exat, nullū bū abte beret. Futilis obiectio, cuiq anti ofso, coq no, q nulla ē, in ea.n. chymica hypothesi D'. n' eet D's, atq adeo nec eet coe, et ultimū bū, in quo oia, et singula creaū ba stinerent, et a quo narid et essr penderent. Qᵒ q mirū q si crea tunc suū ēē magis, q. Dei digeret, aut q inde ɔ. nos non ɔcesi, et ɔ ossi ans, q si pprie, de rigorose loquamur. ffeū ē, et abte nandu: n.n. in ea hipothesi crea se magis digeret, q. Deū, sive n' potiq digeret suū ēē, q. ēē Dei; ℓ io se magis digeret, q n' Deū, sive potiq digeret suū ēē, q. ēē cuiqdq aliq bi mere polis, quod nec D' eet, nec ēē poet. D. facce ssent Chymē.

81 Obies 2º: q ex.ᵃ inclinatē naq volis absq ulla diffalte fit; ɔ Deū suū oia digere n' fit absq ulla diffalte: q. Deū suū oia digere n' ē x.ᵃ inclinatē nē volis. Maior pt: Soli. in digendo Deū magis q se maxima ex fit diffaltē. Mar pbr: nil.n. faliq ē, q ipsiq naq inclinatē seq; ē ɔ.ᵃ ɔ. tota bē opandi diffas ɔstit in viola, q ita opando infert naq: cu q. nulla naq voli viola inferat, q.º qs opat x.ᵃ inclinatē illiq, nulla tunc pote ēē diffus. Et ɔfrat q si volis crea nalr ppenderet magis ad digendū Deū, q. se, nalr eū ppenderet magis ad vitandū peccū, q ad qlbt pena eū ɔtnq vitanda, ɔ n' ppendet nalr magis ad vitandū peccū, q ad vitanda poena q lbt eū ɔtnq. q. neq ppendet nalr magis ad digendū Deū, q se. Mor mirū q ti

volis crea nalr ppenderet magis ad vitandũ peccũ, q̄ ad vitanda pena etẽ etnã n̄ eet aũs diffilis, et heroycq illẽ, quo ho vellet pena etẽ etna pati potiq, q̄ peccare; deig mi aus é valde diffilis, et heroicq. q. Mar ex eo higt, q̄ n̄ sit aus diffilis, et heroicq ille, in quẽ ho nalr ppendet.

82 Ad disq.º marq:
q. Xª. inclinatẽ naẽ volis absq ulla difficulte fit, si ea inclinae nullũ prsq heat impedimẽtũ, 2dõ: si heat impedimẽtũ, no marq: tunc.n. diffas erit impedimẽ vincendi, imo, et aliqº impolitas, q. vt tale sit impedimẽtũ, ut illud ipsa na sit potens auferre. Lapis qdẽ nalr in centrũ ppendet, nalr q̄ movet deorsũ; si tn ei ad centrũ pperanti tabula supponat, cessabit motus, nec lapis descendere potit, q vis in id ppendeat, id q nalr appetat. Eadẽ dist. applanda e. pbati maioris. Fateor eqdẽ, dilectẽ Dei supoia diffilẽ eẽ, et valde diffilẽ, hoẽ q in ea maxã diffultatẽ experiri; at huiq diffilris caẽ aliẽ oino ss ab ea, q̄ intendit objectio; n̄.n. ea diffiltas oritur ab aliqua naẽ inclinatẽ ad digendũ se magis, q. D.m dsõ ab impedimẽtis ppe innumeris, q solent occurrere in observatẽ mandatoẽ Dei ac pin' in illiq supoia dilectẽ: porro naẽ volẽ ir bũ honestũ nalr ppendere, nemo ibit inficias, cũ tn eiqdi bũ diffilime obtineat, eo q̄ sul appendat ut insuave, iniucundũ, et ariũ naẽ, et pti sensitivẽ.

83 Ifrãois mari zwa, no mirẽ. Ad pbẽ nõ mq. Ad huiq pbẽ ieõ, aẽ, q fit xª nẽ zwali inclinẽ, poẽ eẽ diffilẽ, et heroicũ, si nimiũ adsint impedimenta. Ad Deũ magis, qm se suẽ oia diligendũ impedimẽta. hoi sd ea oia, quẽ diffilẽ crednt mandatoẽ oiẽ observẽ, passiones volt, varia maloẽ irritamẽta, occursantes ppe innumerẽ ad aversandũ illecebrẽ; et quẽ Sap. cap. 4. 12. dicitr: Fascinatio nugacitatis obscurans oiã; ac ipsa seniq volũtatis creatẽ mutabilitas, deqẽ multis ibi poterit testimoniũ locuplex ferre. Et qdẽ cũ ad diligendũ n̄ sit satis ipsa naturalis indi-

natio, seu ipse innatus appetitus, et requirat obiecti dilig. approb. saepe contingat, ut obiectum, in quo aut non dependet naturae vol.tas, aut saltem minus dependet, ei proponat apprehensione clariori, vehementiori, et fortius suasiva, fit inde, quod saepe vol.tas in ejusmodi obiectum facilius feratur, quam in illud, quod naturali suae inclinationi magis consentaneum est.

84 Atque ex duobus proxime praecedentibus numeris stabilitur apprime contrarium experimentum plane illustre, et innegabile. Homo enim innatum habet appetitum suae conservationis, in qua naturaliter dependet; et tamen saepius evenit, ut ex vehementissima apprehensione alicuius mali imminentis, aut urgentis difficillimum sit homini vitam suam conservare, seque non interficere, quamvis id sit contra suam naturalem inclinationem, seque tandem ipse interficiat contra ipsius naturalem inclinationem, et appetitum innatum: ergo stat optime, quod aliquis aliquis sit contra naturalem realis inclinatio, et quod nihilominus homini, et nunc sit valde difficilis propter circumstantias aliquas, et praesertim propter vehementiorem apprehensionem alterius obiecti, in quo non dependeat naturalis realis creatio; et potius sit contra naturalem ipsius inclinationem: ergo ex difficultate maxima, quam in dilig. Deo magis, quam se homo experitur, minime inferri valet, id non esse contra inclinationem realem naturalem.

85 Obiicies 3.o contendens enervare vim nostrorum rationum positam num. 76. Pars sensitiva in homine naturaliter inclinatur ad bonum sensibile; sed bonum sensibile est malum hominis: ergo non repugnat inclinatio naturalis ad id, quod ipsi naturae est malum: ergo quamvis se magis diligere, quam Deum sit malum realiter naturae, adstrui esse poterit contra ipsius inclinationem. Minor probatur; nam bonum sensibile opponitur bono honesto; sed quod opponitur bono honesto est malum hominis: ergo bonum sensibile est malum hominis. Confirmatur 1.o: nam contra Apostolum ad Galatas 5. 17: Caro concupiscit adversus spiritum: spiritus autem adversus carnem; haec enim sibi invicem adversantur. et ad Rom. 7. 23: Video autem aliam legem in membris meis repugnantem legi mentis meae, et captivantem me in lege peccati: ergo aliqua in nobis est inclinatio naturalis rationi, et spiritui opposita: ergo aliqua in nobis est naturalis inclinatio ad malum. Confirmatur 2.o: nam potentia nostra libera saepe inclinat ad malum; et tamen ea est a Deo, ut Auctore naturae: ergo inclinatio naturae ad id, quod sibi malum est, potest esse a Deo, ut Auctore naturae.

86 Respondeo Ad argumentum,
bonum sensibile, atque est naturalis inclinatio partis sensitivae in homine, posse dupliciter considerari: 1.o quatenus est aptum bonum conducens ipsi sensitivae parti conveniens: et sub hac consideratione cadit sub inclinationem naturalem sensitivae partis. 2.o, quatenus per accidens aliquid

ob aliquas vlt circumstas intri, aut illis particularibus casibus occurrentes, v.g. loci, temporis, quantitatis, et siliu, malu e, et contrariu bono rationi, sive bono honesto; sub hac vero consideratione statu adē, ut sub nalis inclinatione sensitivae partis cadat, ut patet sit quod ob hoi nalis inclinatio, e sensitivu. Distinguo igr antecedens: pars sensitiva in hoe nalr inclinat ad bonu sensibile, quatenus e absolute bonu ipsi sensitivae parti conveniens, concedo antecedens: nalr inclinat ad bonu sensibile, quatenus per accidens aliquod roe circumstantiaru malu e, nego antecedens. Alu e distinguo: quod bonu sensibile per se, et naturaliter e malu hoi, nego minorem: per accidens, et roe circumstantiaru e aliquod malu hoi, concedo minorem. Ad huius probationem vero, bonu sensibile, ut tale non opponi per se bono honesto: huic enim. sed opponitur inhonestu; per accidens autem ei opponi aliquod, eo quod per accidens aliquod ipsu sit inhonestu; sub hac tamen consideratione nullu dari ad eiusmodi bonu inclinationem nalem.

87 Hinc ad eas conversiones dicendu e, eas contrarietates, seu oppositiones appetitus sensitivi cum roe, de qua loquuntur allegata Sacrae Paginae testimonia, intelligendas esse naliter, et per accidens; non autem per se, et per se: id e, ita ut quod sit, partis sensitivae in hoe nalr propensionem in ea bona, quae per accidens roe circumstantiaru quae evenit, esse mala, inhonesta, et roi opposita; non quod ita ut sit quod, nalis inclinatio partis sensitivae in hoe esse ad ea bona prout cum iis circumstantiis coniuncta, roe quaru quae mala sunt, inhonesta, et opposita roi. Ad conversionem ultimam nihil e: nam cum potentia libera non inclinat naliter ad malu; sed ad bonu, et ad malu indifferens, ut ex prava electione nam saepe ad malu applicat. At inclinatio ad diligendu se magis, quam Deu, e inclinatio ad id, quod per se naturaliter, intrinsece, et in quibus circumstantiis malu e, proinde negat esse nalis, nec ea dilectio esse potest ex roalis nalis inclinatio.

Caput 6.

Quod praeceptu diligendi Deu super omnia, non solum supernaturale; verum e nale.

88 Prima huius assertionis pars adeo certa e, ut eam de fide esse censeat Eximius Doctor disp. 5. de Charitate sect. 1. n. 3. Probatur primo ex Apostolo 1ª ad Timoth. 1. 5. docente, Charitatem, seu dilectionem Dei debere esse ex fide

pas
ficta, id e, debere praecedere ex cognitione supernali fidei, ergo ex se supponere; de charitate, seu dilectio Dei procedens ex cognitione supernali fidei, ergo ex se supponens e supernali: sed charitas, seu dilectio Dei et proximi debet esse supernalis, atque adeo praeceptum, sub quo ea cadit, debet esse supernale. Probatur V: quia omnis actio ad consequendam salutem obtinendam necessaria cadit sub praecepto, ut docent ut dicebamus; de supernali dilectio Dei e actio ad obtinendam consequendam salutem necessaria: ad id enim non sufficit naturalis dilectio, ut e certum: ergo supernalis dilectio Dei cadit sub praecepto: datur ergo supernale praeceptum diligendi Deum super omnia. Et confirmatur: nam supernalis actus contritionis cadit sub praecepto: ergo et sub praecepto cadit supernalis amor Dei. Ant. e certum, et consequentia probatur a pari, cum ad inclusionem supernalis amoris Dei in supernali contritione ad probat.

89
2a. eiusdem assertionis pars communis e inter Theologos. Eam docet expresse D. Tho. 2. 2. q. 100. art. 3. ad 2, ubi ait, praecepta charitatis diligendi Deum, et proximum esse V, et communia praecepta legis omnis, quae se ipse nota rationi humanae. Id ipsum alijs in locis frequenter inculcat. Eam e tenet Scotus in 3. dist. 27., et cum multi alijs, quos brevitatis pro Theologos, Cominus [...] ea sect. 1a citata de anti, et p. 1. de Gra. lib. V. cap. 31. n. 7., ubi eam colligit ex ijs luculentissimis S. Bernardi, et Basilij verbis, quae n. 72 produximus, et quae delegere invenit.

Ergo ibidem non de contrat praeclusione illius effugij, quod quaerere quis posset distinguendo duplicis rationis naturalis considerationem, aliam pro statu ad puram naturam rationalem, et aliam pro statu ad rationalem naturam post elevatam, asserendoque praeceptum diligendi Deum super omnia in primo, de V tantum esse naturale, id e, non dictari per nudam rationem in solo naturali lumine illecto fundatam; de in secundo pro ratione post elevatam, et illustratam lumine fidei. Hanc enim duplicem, quatenus nata, praedictum praeceptum esse naturale, e pro statu ad puram naturam rationalem, regnantem esse, aut, cum Theologis [...], et auctoritati S. PP., et absque dubio falsum: quia dupli ex capite probat: 1° ex eo, quia perquam incredibile sit, homines, aut Angelos in pura sua natura creatos non fuisse tenuros praecepto diligendi Deum super omnia, cum eximi amor Deo debitus sit, et ratione supereminentis, atque infinitae suae Bonitatis, et ratione creationis: 2° ex eo, quod praeceptum diligendi Deum super omnia sit similiter cum praeceptis Decalogi, ut multi autumant, et nos non [...] ostendimus; adeoque contineat, sitque e maxime necessarium ad moralem vitam honestam instituendam; Decalogi autem praecepta legem continent naturalem, e pro statu ad puram naturam rationalem

q et oib indubitatum, et ferè psse non ee offrat.

90 Pbr 1° 2a. assertioni nre auct. Patrum Eccle: D. T. Pbr 2° coi Theorum dra asserentium, praecepta Decalogi ee praecepta nalia, sive praecepta legis nre; d praeceptum dilig. Deum sup. oia est praeceptum Decalogi: spectat. m. ad hu illius praeceptum, ut multi Thei docent, haud parum iis favente D. Aug.no, cuius verba no 70 produximus: q praeceptum diligendi Deum sup. oia e praeceptum nale, sive legis nrae. Cum in eo loci problema censeamus, contineatne an n contineat in Decalogo praedictum praeceptum, arguimus instauramus universalioribus nis: etenim, ut opte probat Eximius Dr. Lib. 2° de legibus cap. 1. ius nale complectitur oia praecepta, seu pria moralia, que evente habent honestatem nariam ad rectitudinem morum, ita ut opposita moral. inordinos, seu malitiam evente contineant: id q eruditissime offrat ex D. Thr. variis in locis, ex D. Aug.no Lib. 1° de libero arbitrio cap. 3., ex D. Isidoro lib. 5 Ethymologiarum cap. 3°, atq ex Pho 5° Aethicorum cap. 7, et ex Tullio lib. 2° de inventione definiente, ius nre ee, q nobis n opinio, d quedq innata vis affert, ut religionem, pietatem ttc.; cuius ni a e, ut nemo n videt, et ut ex universe dicti abunde constat, praeceptum dilig. Deum sup oia, q etsi proprie n contineat inter Decalogi praecepta, supponit tn magis eorum oium fundamentum, eorumq observatio ex observatione illius velut ex universalissimo quodq principio deducitur: q ius nale complectitur inter alia hoc speciale praeceptum dilig. Deum sup oia.

91 Pbr 3°. Ad legem nre pertinent ea, adquae homo nalr inclinat, ut ait 1a 2ae q. 94. art. 2°. D. Aug.; d homo nalr inclinat ad dilig. Deum sup oia, ut a no 73 probavimus: q diligere Deum sup oia ptet ad legem nre, atq adeo praeceptum dilig. Deum sup oia nale e, sive legis nre.

92 Pbr 4°: q nale rationis dictamen iubet facere id, q nariu e ad vitandum grave Dei offa; d ad hoc e narium diligere Deum sup oia: q nale rationis dictamen iubet Deum sup oia diligere: q cuius dilectio cadit sub praeceptum nale. Mar pbr: ipsa m. nalis ratio, mortale peccatum ee vitandum: de m. mortale peccatum q nalia praecepta, e ipsa rationis nale: q ipsa nalis ratio iubet facere id, q narium e ad vitandum grave Dei offa. tum hic ex eo liquet, q eadem ratio dictans alicuius finis assequtionem, dictat e etiam iubet

quos mij ad exos firs narij.

93 Pbr 2°: nq hō lege nq tet Dey colere; ḡ lege nq tenet ē, Dey sup oīa diligere. Ans extra qtroviā ē, illudq satis ostendit expīa ipsa, unanimisq oīy nationy qsy, quary nulla adeo fuit barbara, ut obligos n agnoverit summy Deo cultū deferendi. Coa pbr: ideo m. hō lege nq tenet Dey colere, qd ipsy nale lumen ostendit, Dey ēē summē, ac infē digny coli; ḡ ipsy ē nale lumen ostendit, Dey ēē summē, ac infē digny diligi sup oīa: ḡ lege nq tenet ē hō Dey sup oīa diligere.

94 Pbr. deniq specialr qa Banez, q 1a 2æ q. 44. art. 4. dub. 1o qcl. 2a. docet, de dilectne nali Dei n dari speciale pceptū nale distinctū à pcepto Religionis. Pq supnale religionis pceptū, dat supnale pceptū Char: ḡ nale Religionis pceptū, dat nale pceptū dilig. Dey. De anti Banez n ambigit. Coa pbo: sicut m. pcepta supnalia ordinat supnalr crea in Dey, ita nalia pcepta ordinat in Dey nalr; ḡ n sufficientr ordinat supnalr in Dey p supnale pceptū religionis: ḡ neq suffr ordinat nalr in Dey p nale Religionis pceptū: ḡ sicut ppr supnale pceptū Religionis, dat supnale pceptū Char. erga Dey, ita ppr nale religionis pceptū, dari debet nale pceptū dilig. Dey.

Caput 7y

Difficultates quædā enodantr.

95 1o qa clrā statuta à nu 89 diff. moveri pōt ex ea P. Vasquez dnā, cuius memini nu 76. inde sic argumentaberis: impossibilis ē nalis amor Dei sup oīa: ḡ n dat nale pceptū dilig. Dey sup oīa. Coa liquet: de aīi m. impossibili nullū dari pōt pceptū. Ans multiplr pbabit: 1°, qd in S. literis nullū ē fundū disg. duplicis amoris Dei, alius nalis, et supnalis alius: id m. qmendat amor Dei, nullā ipsi distincte facta pmō in eis vel n fieri mentionē alterius amoris Dei, nisi amoris orti à charitate, qui dicitr ēē ex Deo 1a Joannis 4. 7., et à Deo Patre, et Dno Jesu Xpto, ad Ephes. 6. 23., et p Spiry S.ty diffundi in cordibus nostris, ad Rom. 5. 5., numeratq inter fructus Spūs ad Gal. 5. 22. 2° qa Conc. Araus.

ij canone 25. ait: Proprie donum Dei est diligere Deum: alibi gloria prorsus eum duplicis amoris distinctionem excludit; quoque enim sit Dei dilectio, Dei donum esse dicit: Quo quia sumpsit, quod nimium spus Patris, et Filij cordibus nostris charitatem infundit. Canone item 6. et 7., neminem posse diligere Deum; aut operari propter Deum, quod bonum est, nisi gratia eum, aut misericordia preveniat, idem Concilium decernit. Videntur est prevenienti spus S.ti inspirationi, atque eius adiutorio tribuit dilectionem Dei.

3°, quod apud plures Ecclesiae PP.es, et presertim apud Augustinum amor Dei recurrit cum Charitate infusa: hic enim duo reciprocat Augustinus Charitatis definiens sub amore. Sic in illud Ps. 53: Voluntarie sacrificabo tibi: et lib. 1.o de Doctrina Christiana cap. 1., et serm. 13, ac 15 de verbis Apli. Plura ex eodem Augustino collegit Ill.mo D.da diss. 34. de Charitate sect. 9., nec dispergit, eximius D.r ... In quo celeberrima est, nec pretereunda, quae illius ep. 105.a ad Vitalem: Liberum arbitrium ad diligendum Deum primi peccati granditate perdidimus: sicut nempe eruitur, quod ibi vult Augustinus: cum gratia enim liberi sumus ad diligendum Deum.

96 4°, quod si daretur aliqua naturalis dilectio Dei super omnia, ea connecteret cum remissione peccati mortalis; sed nulla naturalis dilectio connecti potest cum remissione peccati mortalis: ergo neque dari potest aliqua naturalis dilectio Dei super omnia. Minor est certa: quod dilectio Dei connexa cum remissione peccati mortalis esset ultima dispositio ad iustificationem; certum autem est, nullam dilectionem naturalem posse esse ultimam dispositionem ad iustificationem: nulla igitur connecti potest cum remissione peccati mortalis. Probatur Maior: quod si daretur aliqua naturalis dilectio Dei super omnia, ea esset perfecta conversio ad Deum, quae cum aversione a Deo componi nequit: ergo connecteret cum remissione peccati mortalis. 5°, quod si daretur aliquis naturalis amor Dei super omnia, is esset adimpletivus omnium preceptorum naturalium; sed nullus amor naturalis potest esse adimpletivus omnium preceptorum naturalium: ergo nec dari potest aliquis naturalis amor Dei super omnia. 6°, quod omnis amor Dei super omnia fieri debet propter bonitatem Divinam; sed eo ipso nullus amor Dei super omnia potest esse naturalis: ergo. Minor probatur: bonitas enim Divina est motivum formale, et specificativum supernaturalis amoris Dei super omnia: ergo eadem bonitas Divina nequit esse motivum formale, et specificativum naturalis amoris Dei super omnia: duo enim actus specie diversi specificari nequeunt ab eodem motivo formali: nullus igitur dari potest naturalis amor

Dei sup. oia.

Multa hic misent spectantia ad aliud th... etc.
cquè ad eum, in quo ex professo disserit de necess. gratiae ad agendum opera
honesta et nalia, quae gratiae supponenda nostra pono, quae disserenda sunt;
attingenda in alter, ne opusculi titulo hit. Ideo igr nando ani, quomodo
cum Theoria sa duplicem Dei sup. oia dilectionem distinguens, nalem unam
et aliam supnalem. ita pluribus in locis D. Thom. ut ... p. q. 60. art.
5. ita ait: Quoniam igr bonum universale est ipse Deus, et sub hoc bono ,,
continetur Angelus, et homo, et omnis creatura, quod omnis creatura nali suo modo gratia, Dei ,,
est; sequitur, quod nali dilectione et Angelus, et homo plus et principalius diligat Deum, quam ,,
se ipsum. Sic loquitur ibidem ad 1um. Denique aliis omissis, 1a 2ae q. 109. art ,,
3. ad 1um sic ait: Charitas diligit Deum sup. oia eminentius, quam natura.
na ... diligit Deum sup. oia, prout pay ... nalis boni; charitas
autem ... est obiectum Beatitudinis, et sum quod homo habet quandam societatem spi-
ritualem cum Deo. Ita est vel fere tam vetera, quam nuperi Theo.
Antiquam multos in copiosi syllabo congessit Eximius D. lib. 1. de
gra cap. 31. n. 5. Multorum est meminit P. Rip. ca disp. 34.
sect. 11, additq, nullum, Theorum reiectum ea dispositio improbasse, praeter
Gabriele Vazquez. Idcirco Auctoribus allegandis abstineo.

98. Rip. illu
fuse, et eruditissime versat insignis Theologus Rip. Ista ea disp.
34. eiusmi nalis amoris potestatem ostenderat ... Sacris literis, ex
conciliis, ex multis Eccl. P.P., et ex Aug. speciali ...
3o, ex ratione nali bonitatis Divinae, ex fine creationis nalis, ex
nali lege illum praecipiente, atq ex variis aliis capitibus. Breviter, et
opte, Doctissimus Raynaud in Disputa morali disp. 5. q. 5. art. 2o
n. 307, et 308 eiusdem nalis amoris Dei sup. oia possibilitatem
adstruit, probatq ex appetitu innato, quem ad illum habet creatura rationalis,
et confirmat ex lege morali ad nalia praecepta pertinente, praecipientem
Deum sup. oia diligere. Ex utroque isto capite satis illustrato a
n. 72, et a n. 89 satis quae possunt probationum eruere, quas rem,
ni fallor, haud inefficaciter confirmat. Itaq si liceo in re ex dictis

sufficiens; quae illius amoris naturae proprii effectus veniunt..

Sed a communibus sufficienter

ut videtur, si prius id breviter notetur, quod in hac materia valde notandum admonuit Eximius Doctor eo cap. 31. num. 14, et 15, inde namque multa facile expedientur, quae in sequentibus frequentius attingent. Noto igitur, eas partes super omnia non omnino aequales, quibus quaedam tantum comparatione concurrunt, ut in eiusmodi amore Dei super omnia, in supernaturali nostro ordine ad infusam divinam charitatem, et in naturali. Porro utergue siquidem amor est super omnia, qui sibi repugnant; ea tamen omnia, quae naturali amori in solo naturali ordine conveniunt; supernaturalis autem amor omnia cuiusque sint ordinis, absolute complectit. Naturalis enim amor Dei super omnia voluntatis includit, seu actus affectus adimplendi omnia praecepta, non omnia simpliciter; sed omnia dumtaxat ordinis naturalis: atque adeo ex se tantum est actus affectus vitandi omnia peccata contra naturalia praecepta, quae per solam naturalem apprehendi possunt, ut amori Dei repugnantia. At supernaturalis amor voluntatis includit, seu actus affectus adimplendi omnia praecepta, non solum naturalia, verum etiam supernaturalia: unde universaliter est super omnia, quae Deo, eiusque voluntati contraria sunt. Hinc fit, quod amor Dei super omnia, quantum naturalis sit, si cum amore supernaturali Dei super omnia ortu a Doctore infusa divina conferatur, dici non debeat simpliciter super omnia, sed tantum quod non enim extendit, nisi ad ea tantum, quae sunt ordinis naturalis; supernaturalis autem ad omnia, etiam ad ea, quae naturalis ordinis sunt, quatenus quomodolibet possunt, aut a Deo auctore, aut ad Deum ordinari, se extendit.

Sed est ad leges antiquae proprie positum num.

95. vero. V. et in illa crescendi num. 54., prius videtur, aut nihil interest, quod eandem plenius illius amoris distinctionem in Sacris Literis non exprimat, sive contineat explicite, dummodo in ipsis implicite saltem deprehendatur. Ergo nemini dubium est, virtutes morales tam acquisitas, et infusas, sive essentialiter naturales, et supernaturales distinctas, eiusmodi Sacris Literis eam absque eiusmodi expressa distinctione commendent sic et amor Dei super omnia utraque ratione amari velle inter S. Literis absque eiusmodi expressa distinctione commendet. Deo est, Deus in S. Literis super omnia diligendus proponitur, non solum ut cognitus per fidem, verum etiam ut solo naturali lumine per visibiles creaturas cognitus, ut

Constat ex multis eorum testimoniis, quæ Magister congerit, et expendit sect. 2a, ac diserte illustrat Raynaudus in Scali à visibili creatura ad Deum, quas supernali Theologi inseruit; ubi à sufficienter è fundamento diffusè eum duplicis amoris, cum ex sola naturali cognitione haberi nequeat amor Dei in tractu supernali, ut bene eadem sect. 2a. argumentatur Magister.

Dico 10 quod addit, credo, in ijs S. Paginæ locis, et in alijs fere innumeris sermonis esse de dilectione Dei ex charitate, quam communiter docent Doctores Angelicus 1a 2æ q. 26. art. 3o. et 2a. 2æ q. 3. art. 4. proprie denotat supernalis, et infusa dilectio: quia eo nomine denotat dilectio, et amicitia non quæcumque, sed excellens, et fundata in participatione supernali Beatitudinis. Cum quia S. Literæ dilectionis Dei supernaturalis commovere nos intendant ad eam Beatitudinem, ideò fere semper loquuntur de dilectione Dei salutari, et prout oportet ad æternam ad æternam vitam, sive de dilectione Dei ad æternam vitam conferente, et necessaria, atque adeò de supernali. Numquam in S. Literis narrant, Deum, sicut solo naturali lumine potest cognosci, naturali et amore superiora diligi debere: postquam in id saepe significant, ut nunc indicavimus.

101 Ad 2um ejusdem antiquis patribus credo, eam esse satis infirmam, ut bene ait Doctor Eximius: præsertim enim eam enervat prout sicut oportet, quam utunt Concilia: Arausicanum enim loco annotato in 95 ita habet: Nullus diligere Deum, sicut oportet, aut credere in Deum, aut orare propter Deum, quod bonum est, potest, nisi gratia ejus, aut misericordia præveniente: cuius cætera plana sunt, expedit et ejusdem Concilij locum ex can. 25 desumptum. Tridentini est canon 3 Sessionis 6æ hic est: Si quis dixerit, sine præveniente Spiritus Sancti inspiratione, atque ejus adjutorio hominem credere, sperare, diligere, aut poenitere posse, sicut oportet, ut ei justificationis gratia conferatur, anathema sit. Loquuntur quidem Concilia de supernali Dei dilectione supernaturali: naturalis enim, quantumvis efficax, et superiora sit, non est sicut oportet. Loquuntur de dilectione Dei, quæ sit superiora simpliciter, sive quæ sit superiora in ordine; ejusmodi à solo supernali est. Loquuntur de dilectione Dei, quæ possit homo, aut justificari, aut ad justificationem præparari, sive disponi, ut expresse

locat Trid.; ita ut in nalem dilectionem cadere nequeat. Sequuntur denique de dilectione Dei, quae impleat totam legis incidentem in sua nalia, verumque supernalia praecepta, quae latitudo solius supernalis, et infusae dilectionis Dei superiora propria est: nalis enim amor ad supernalia non extendit, solo nalis orde clausus, ideoque a nobis num. 99 dictus fuit superior; supernalis vero, et supernalia, et nalia est praecepta implet, nec id quoad substantiam, sed et quoad modum salutarem, et fructuosum ad aeternam salutem, quomodo ne ipsa quidem nalia praecepta implere valet amor nalis, ut ea quoad substantiam valeat implere.

Idque adhuc ex ipso Trid. monstratur eadem sess. 6. cap. 6. addente ex parte sui hanc partem, illumque (Deum) tamquam omnis iustitiae fontem diligere incipiunt: quia manifeste restringit dilectionem, de qua ibi est sermo, ad eam tantum, quae ad Deum ut gratiae, et supernalis iustitiae auctorem extendit. Unde tantum abest, ut Conciliaria negent partem nalem Dei amorem, quem hic intendimus, ut potius ejus partem, sicut oportet adiectione partis ejus inducunt: frustranea enim esset ea adiectio, si non esset possibilis amor, qui non afferat ad aeternam salutem, nec sit sicut oportet, ut bene notavit Eximius Cl., nec praeterit Rip. ea sect. 20. n. 15.

132 Ad 3um eiusdem antithesis partem resp., Augustinum, et alios Eccl. PP. es loqui de amore salutari, afferenteque ad salutem, et vitam aeternam. Cur Aug., quamvis possibilis sit amor Dei nalis, et non salutaris, de illo contra Pelagianos non disseruerit serme, sed supernali, et salutari, bene assignat Rip. sect. 10. n. 79: quia scilicet Pelagiani nullum agnoverunt amorem Dei sterilem, sive non salutarem, et meritorium; sed omnes viribus naturae, salutarem esse, ac aeternae vitae meritorium asserebant: ac proinde Aug. totus fuit in stabilienda necessitate gratiae ad omnem actum salutarem, et meritorium, et in ostendenda virtutem actum, qui salutaris, et meritorius, ac viribus naturae nalis sit, quod fuit de coniunctione moralis bonitatis cum actu viribus nali.

Nec magis aliquid negotium facessit celebris illa Augustiniana sententia: Nos enim Aug. ut sect. 11. n. 88. testatur Ripalda, saepe est contra Pelagianos docet, libertatem ad quodque boni agendum

nos perdidisse; cu̾ in potes sint plures virtuty

entitativè naes, et sic ꝑ illas nõ inhiat. illis circa so- lu̾, ad dilig. Dey sicut oportet: at ib. m. nõ sola facilitatis, & potesta- tis est perditing: na̾ et perditing habitualis caritatis, qua̾ sed dilig. potestatis tribuit, et nõ auxilio, quo suppleri possit ea po- testas, sit sumg. indigni. Salvatoris a Nri gra cresuit nobis eã potestate, atq adeò libertate ad Dey diligendy sicut oportet. Sic eã expõit Eximig Dr. eo lib. 1. de Gra cap. 39. nõ 18.

103.

Ad 2 eigg anni pro̾g sicut in 96. reo nãdo iny. Ad hunc pro̾g nõ ani- nali .m. dilectio Dei supra ĩ Ꝯnecht cu̾ remissõe pecci mor- talis, nec ad vitutas, aut habitualẽ gra̾, illo mõ dispõit: nõ quia cu̾ hoc nõ Ꝯvertat ꝑfe ad Dey, et gr̃e Auctore, et fine supnale, nec includat volts, seu affus aliy servandi õia precepta & supnalia: nõ remote, cu̾ ad nulla̾ aũs gra̾ dispõnat ꝑfe, nec illa̾ mereat & de Ꝯgruo: est .m. ordinis inferioris, neq illo mõ ꝑtẽ hoc ad superiore fine̾ elevare. Est igr eigmi dilectio impta quodã, et diminuta aulis Ꝯversio ad Dey, quã nõ obstante, met in pecco habituali, et morali aversio à Deo ꝑ peccy, ad quam auferendã nõ insuf- ficient ẽ. Id à sibi explat, et Ꝯfrat Eximig Dr. cap. 33 nõ 6: q. m. etnaliter peccavit usurpando alieny, Ꝯversig met ad bony Ꝯmutabile: et quamvis hic postea nali aũ avertat ab eigmi bono, adhuc semp met ad illud habitualis, et moralis Ꝯversi, donec pecy remittat.

104.

Nully igr inesse fialg opport, aut requirig hent habituale pecy, et hic aũs amoris nalis Dei sup õia, nec inconvenĩs ully in eo apparet, q. idẽ hõ sit aversg à Deo, ut Auctore gr̃e, et fine supnali, ad eudẽ ut ng Auctore, et nali fine Ꝯversg, de quo late agit Caietang 1a 2æ q. 109. art. 3. Id q. aptissime explat cõi ea auũ theos dña, quam cu̾ D. Thõ in 2 distõe 33. q. 2. art. 2o ad 5u tradit Eximig Dr. lib. 5. de Vitijs, et pecci disp. 9. sect. 2a nõ 24, et inculcat Lib. 1. de Gra cap. 33 nõ 6.; parvulos volt, q in solo originali decal-

lexunt sine dubio, ut ipsi aiunt, dilexere Deum super omnia; ut A.[3] neg. et sine naturali; et tamen ij parvuli manent ipsi aversi à Deo, ut A. tenet et sine supernali: ergo non repugnat, quod idem homo sit aversus à Deo, ut A. proh. et sine supernali; adeoque ut vult A., et naturali sine avers., atque adeo nec originale, nec habituale peccatum pugnat cum naturali dilectione Dei super omnia.

105 Ad 5.[um] eiusdem antitheses probationem, dicimus maiorem: si daretur aliquis naturalis amor Dei super omnia, is esset adimpletivus omnium praeceptorum naturalium quoad sola eorum substantiam, concedo maiorem: esset adimpletivus omnium praeceptorum naturalium, non solum quoad eorum substantiam, verum etiam sicut oportet, sive quoad modum salutare, fructuosum et meritorium salutis, ac vitae gloriae: nego maiorem. Itaque exemplum est eadem distinctione, quae et ex his, et ex diversis dictis satis liquet; nec est, cur supervacanea illius explosio morer. Unum tamen, antequam hinc abeam, vos hic opportune monitos volo, posse minimum ita esse illum, ut non excludat gratiam, sive auxilium Dei, quod plane homini necessarium est ad habendum naturalem hunc amorem Dei super omnia. Do cum Eximio D. eo cap. 35 n. 2 et cum multis alijs Theologis, auxilium ipsum necessarium ad eliciendum naturalem, in statu naturae lapsae habendum, non supernaturale, sed naturalis ordinis esse: non enim exigit ipsum propter se necessarium talis amoris; sed ad supplendum defectum ex naturae corruptione facta, removendo multa impedimenta, intellectumque magis illustrando in naturalibus, ac in eodem ordine voluntatem confortando: quae omnia et ad naturalem ordinem spectant, et pro gratuito eiusdem ordinis fieri possunt.

106 Ad 6.[um] denique eiusdem antitheses probationem, respondeo maiorem negando minorem. Ad probationem, respondeo actus, non eum: duo namque actus, quamvis idem sibi vendicent obiectum formale motivum, specie differre possunt, aut ex modo tendendi, aut ex principijs, à quibus dependent, et eliciuntur, aut ex alijs capitibus. Amor itaque naturalis Dei super omnia sufficit differret in specie à supernali, eoque neque naturalis exigeret principium sui productivum entitative supernale, neque ad eum requireret supernalis cognitio Dei; supernalis verò et supponit supernalem cognitionem Dei, ut Auctoris gratiae, et prius supernali, petitque principium entitative supernale, à quo efficienter procedat: licet proprio ratio actus, unde sumat speciem differentiam, quamvis per eandem bonitatem obiectivam uterque habeat. Et hoc sufficienti differentia hic breviter annotasse sit satis.

eiusm. plena, et exacta definitio alio spectat.

107 Resp. eadem diff. desumi posse ex ea Communicati Banerz [illegible] argumentabamur, et sequa sic argumentaberis. Nulla e specialis virtus acquisita voluntatis creatae inclinans, et facilitans ad nalem amorem Dei super omnia: ergo de eiusmi amore nullum dat speciale preceptum nale. Ans probatur [illegible] nec, Sozes, nec alii Phi huiusmi virtutis usquam meminere. [illegible] in eo [illegible] nalis amoris Dei super omnia n'e alia diff.: frustra ergo admittet nalis hitus nulli adeum actum [illegible]. Probatur ans: quod nulla e diff. in eo, quod innate appetens tendat in suum centrum, ut ipsi lapides affatim testabunt, quod absque ulla diff. ferunt deorsum, quod in suum centrum feruent; Deus autem e centrum creaturae, zoalis creat innato appetitu seu nali inclinatione propendet in dilectionem Dei super omnia: ergo [illegible] probatur: quod inter precepta Decalogi, quae sunt nalia, n'e positum preceptum de dilectione et de cultu Divino: ergo de nali dilectione Dei n'e speciale preceptum nale distinctum a precepto religionis.

108 Haec et nullius momenti sunt, et nullo negotio dissolvuntur. Ideo nando ans: quod nales .m. aus dilectionis Dei super omnia possunt hitum acquirere ad siles aus inclinantes, facilitantesque: neque sunt alii nales actus honesti. nalem hitum virtutis gignunt, cur eum non gignet freq. repetitio nalis hic actus, de quo loquimur, eorum omnium honestissimus. hic itaque hitus acquisitus virtus e, et quidem, ut bene ait Eximius Doctor disp. 3 de Char. sect. 5. n. 2., perfectissima omnium, quas sibi actibus acquirit voluntas: eadem .m. e proportio Char. infusae ad reliquas virtutes infusas, atque huius acquisitae virtutis ad reliquas acquisitas: sicut ergo illa, Apostolo teste, maior illis omnibus e, ita haec maior omnibus hic omnibus. Prima antis probatio nihili e: quod .m. nec Sozes, nec alii Phi eiusmi virtutis meminerunt, parum, aut nihil refert: nam, bene notante Eximio Doctore eo n. 2, aut non satis perspectum habuerunt amorem Dei super omnia, aut eiusmi virtutem cum religione confuderunt.

109 Resp. e eiusdem antis probatio futilis est, et non una ex parte rimas agit: impuri .m. aeque ac ... dicent omnes qui peccant, et ea omnia, quae in eiusmi amore impediendo concurrere, ac impe-

ij facere videmus n. 82, et 83: aliq ex iisdem dictis satis constat, quod amor, q sit ad incl. n., ei innati appetitu, difficillimum esse, q insup illustri confirmat exemplo n. 84: inde solutum manet id, q in huius ant. prolog adduxit. Rursus, quamvis ante esset verum, summaq foret facilitas in eo nali amoris Dei super oia, nihil inde contra nos concluderet: ut m. opte notat lib. V de Virtutib., et vitijs sect. 2. cap. V n. 66. Doctissimus Raynaudus, distinguenda notis est, non tam ex difficultate, quam ex honestate sui, quam spirat. Nalis ā Dei amoris super oia honestissimus esse, qui non vocat. videsis, quae de eius incom[illegible] prise, ac disertissime tradit D. Basilius et se, et cognomento Magnus, in regulis fusius disputatis ea ad interrogat. 2g resp., cuius memini n. 72. Confirmaos facilius e, cuius solutio satis supraq constat ex dictis n. 60, et 70.

Ita [illegible] An nalis

iste amor Dei super oia sit amor amicitiae, licet, qui supra nunc diriment, res non inse. Nam et alio ante posse nalis amicitia Dei inter, et hoes. de Eximius D. ea sect. 5 n. 9, et alij adducti ā Rip. disp. 33 de Theol. n. 3. Eo p multis visum e negasse Philos, eo q Deus infinite nobis superior sit; amicitia ā, ut ait D. Isidorus Pelusiota lib. 3. Ep. 197., aequalitas, et, ut ait Minutius Felix in Octavio, Pares semp aut accipit, aut facit. Sed certe Arist. lib. 8 Ethicorum cap. 12, amicitiam agnovit Deum inter, et hoes, eam variant cognoit, et excellens, sive supereminentiae cui quae non officiunt ea, quae ex Isidoro, et Minutio proferebantur, sicut nec ea, quae Regem inter, et subditos, Dnumq et servum idem Philos agnovit.

Nalem

dr. inter Deum, et hoes amicitiam admittunt Suarez disp. 6. de Charit. n. 21, Rip. ea disp. 33, et Raynaudus loco annotato n. ante. Sed hic accipiendus e Raynaudus, ne sibi ipse contrarius veniat, eo in hic, in quo antea loquutus fuerat in sua Disciplina morali dist. 2a. ... q. 4. sect. 4. n. 307, ubi et tacens de nomine esse, censet, an sit potius nalis q Dei amicitia, et nalius p. amplectendum esse, dicet; si accipiat amicitia cum ordine ijs mortalis, cum quam 8 Ethic. definit, et quae ipse ibidem recensebat; addit in admittendum esse aliqualem amicitiam, quae de eo amicus, rigore nihil remittat. Dicitur nalis iste amor Dei super oia dici posse vel nalis Dei amicitia quantum e ex parte hois; quod sit, an nalis amicitia absolute, quae re-

damnationem excipiat, Deum inimicum, et hoc dici possit. neque nihil hic decerno, nec hic diutius immoror.

Caput 9.

Christi quaeritur de tempore, quo urget praeceptum Charitatis erga Deum.

111 Superest ad huius disp. complementum, ut generatim de tempore, quo urgeat obligatio huius specialis praecepti Dei super omnia diligendi dilectione interna, seu affectiva, ita ut praedictae dilectionis omissio sit speciale peccatum contra eiusmodi speciale praeceptum Charitatis erga Deum. Ante quod eiusmodi dilectionis nobis indicitur affirmativo praecepto, cuius non est adeo stricta, urgensque obligatio, ac est naturae praecepti semper, ac pro semper obligantis, ut num. 27 notabamus: idque adeo certum est, ut quae a me inspectus, ut l. memoratum hic velis opinamentum Auctoris cuiusdam illius explorandae libertati, qui eruditissima sua tractatione discussit, ac potentissime vir Doctissimus Noster Raynaudus, ostendentis lib. 1. 6. c. 9. num. 6, dominium nobis non esse Dei amoris, excipere, eo quod homo viator teneat integro mente in Deum tendere ita, ut, si potens, ac prudens l. familiae fecerit, eo ipso excidat rectitudine: hanc enim adeo urgentem, ac ingentem obligationem diligendi Deum non cohaerere censuit cum nostro in eum amore omnia, ut videre assuit; nimirum astringi nos semper, et incessanter Deum diligere, et in nostrum amorem Dei ac nobis non esse dominium, ac demum pro eius ex illo l. deducit, quorum quae falsitas, vix statuas. Tanta certe est eorum omnium caducitas, ut nullo propemodum adhibito nisu evertere quis possit. Videsis Raynaudum eius tractatus cap. 9 num. 10. Idcirco (revertendo ad id, unde hic tantisper excurri) dicendum, ut praesentis disp. satisfaciamus, complexi, cum aliis affirmativis praeceptis, Fidei scilicet, et Spei, satisfacient, in varias abiere sententias, varia quaedam tempora designantes, quibus actus dilectionis Dei super omnia elicere teneamur, quarum accuratae discussioni opportuniora notare providimus.

112 Notandum igitur est, aliquando dari obligationem eliciendi actum amoris Dei super omnia, non per se, sive non ratione specialis huius affirmativi praecepti Charitatis;

per accidens, sive ratione aliorum praeceptorum, quod videlicet eiusmodi actus necessarius sit ad aliquorum praeceptorum adimpletionem. Siquis, verbi gratia, iudicaret, sibi hic, et nunc esse necessarium elicere, actum amoris Dei ad gravissimam, seu vehementissimam Deum odio habendi tentationem, aut blasfemandi tentationem vincendam, illum hic, et nunc elicere adstringeretur, non ex vi affirmativi praecepti Charitatis, sed ex vi illius, cui adversatur tentatio. Siquis item in lethali peccato existeret, teneretque sacramentum aliquod conficere, nec Sacramentalem confessionem posset praemittere, teneretur quidem actum dilectionis Dei supra omnia elicere; non tamen ex vi praecepti affirmativi dilig. Dei, sed ex vi praecepti religionis. Siquis denique in articulo mortis constitutus, reus mortalis peccati, Confessarioque sit destitutus, sibi, suaeque aeternae saluti prospicere tenetur eliciendo actum amoris Dei supra omnia. An autem in eo articulo eum etiam teneatur elicere ex vi specialis praecepti Charitatis; atque adeo etiamsi sit Confessarii copia, et re ipsa confiteatur, infra decernetur. Ratio autem huius doctrinae perspicua est; etenim qui praeceptum aliquod tenetur adimplere, tenetur etiam ponere media ad eius adimpletionem necessaria, quae sint in ipsius potestate; sed in recensitis casibus actus amoris Dei super omnia est medium necessarium ad aliorum praeceptorum adimpletionem, supposito supernali auxilio sufficienti, est in hominis potestate: ergo homo in iis casibus, cum ea alia praecepta teneatur adimplere, tenetur etiam elicere actum amoris Dei super omnia.

113 Notandum insuper est, ac sedulo ponderandum discrimen inter obligationem eliciendi actum amoris Dei supra omnia per accidens, seu ex vi aliorum praeceptorum, et obligationem eliciendi illum per se, seu ex vi ipsius affirmativi praecepti Charitatis: quoniam ea obligatio non consurgit ex affirmativo Charitatis praecepto, sed ex aliis praeceptis, omissio praedicti actus non est peccatum contra speciale illud affirmativum praeceptum Charitatis; sed solum contra illud, ad cuius adimpletionem necessarius erat ille actus. At vero quia obligatio eliciendi actum amoris Dei super omnia est per se, sive consurgit ex ipso affirmativo Charitatis praecepto, praedicti actus omissio est peccatum speciale contra eiusmodi praeceptum: tunc enim omittens amoris actum, directe, ac immediate violat, et transgreditur maximum, et primum praeceptum, quod tunc urget. Quaestio igitur solum est, quis sit articulus ille, quo praeceptum speciale dilig. Dei super omnia per se, sive ratione sui obligat. De quo quas varias variis credidisse scias, doctoribus, discussuras iam venio.

114 Agmen ducat ea celeberrima sententia quam cum Angelico Doctore 1. 2ae q. 89. art. 6., et in 2o dist. 24. q. 1. art. 5. ad 7. tenent plures Theologi, quos videre poteris apud Petrum Hurtado disp. 179 de Charitate sect. 5. §. 18. Docet igitur haec sententia, praeceptum dilig. Dei supra omnia urgere in

1.o rōis titulō, sive in 1.o instī eſſ rōis, ita vt eius amoris omiſſio in eo instī mortale peccy ſit. Præcipuy huius ſ̄ fundy ē vitando incōve-nienti, q̄ vet ſeq, ſi p̄ eo instī ea gravi obligāo denegetr: evenire nq poterit, eā obligōe n̄ admiſſa, q̄ peccy originale cōiungat in aliquo cy solo veniali; id ā ēē incōveni, ex eo p̄bt, q̄ hō decedens in solo originā-li, et veniali locy, vbi puniret, n̄ habet: n̄ en puniret in inferno, quō nullo, niſi cy pecco mortali perſonali, deſcendit: n̄ in purgatorio, vbi soli Iusti, et Amici Dei purgant: nec deniq in limbo, in quo ōi ē pœna ſenſ corre-ſpondens perſonalib peccis, quā pœnā indigeret illud veniale. Et confirmari pōe ex cap. Maiores de Baptiſmo §. Pēd adhuc, vbi Innocentius 3.us indicare videt, in adultis originale ēē n̄ pōe ſine aliquo mortali.

115 Hanc ſ̄ relig vēi Theo:

vt nimis rigidy, ac duray impugnant, 1.o quia 1.o ē, q̄ absq vllo firmo, et vr-genti fundo ea nobis adeō gravis obligāo iniiciat, quæ p̄de admittenda n̄ ē, maxē, cy aſſirua præcepta tempori adeō brevi adſtricta n̄ ſint, vt facta eay inductiōe patebit. 2.o, q̄ impōle vet, q̄ in eo 1.o instī eſſ rōis puer, niſi miraculoſe p̄veniat, statī habeat ſufficiente cogn̄e de Dei infinita Bonitate, ſuaty, q̄ ſit, Dey diligere sup ōia, ēēq præcepty de eo ita dilig., atq illud p̄ eo ipſo tempori att. vrgere, ſeu obligare graviti: quibs adductus fuit Arriaga diſp. 38 de Char. sect. 2.a n. 19., vt aſſereret, ſibi ōiō certy videri, ē ipſiy Divy Thō, niſi forte miraculoſe p̄ventus fuiſſet, nihil cogitaſſe de ea obligōe multis ē menſibs poſtqm habuit rōis uſy. 3.o, qs mi erit, q cognat, aut co-gnoverit 1.y instanī sui uſs rōis? Id sane ā nemine vet pōe morali cognoſci. Quomodo ḡ poterit hō p̄ eo instī ligarī adeō gravi obligōe huius aſſirui p̄-cepti.

116 4.o demy, vt minutiora diſſimulem, q̄, ē admiſſa ea gravi obligōe elic. ay dilectōis Dei sup ōia in 1.o instī eſſ rōis, evenire pōe, q̄ originale peccy coniungat in aliquo cy solo veniali: ḡ admittenda n̄ ē ea gravi obligāo. Cōa liquet: diruto nqa fundo, everti, neceſſe ē, q̄ eidy ē inędificaty; ideo ā ea gravi obligāo ā Thō. adſtruit 1.o n̄ 1.o vbimq, ne locy det ei coniunctōi, quæ, eā admiſſā, n̄ dari, plerīy autumant; nq puer imbaptizaty pveni ad uſy ntam eſſ rōis, .1. in eo ſe cōvertit ad Dey, illy ex toto corde, sive sup ōia diligendo.

et sic in gratia [illegible], et omittit adimplere hujus praecepti [illegible] in eo instanti urgentis, et sic mortaliter peccat.

Ans vero multa suadent. 1º, quod de admissa eo gravi obligatione pro eo temporis articulo, potest puer imbaptizatus in eo instanti eius invincibiliter ignorari, qua instanti ignorantia, nullus in omissione dilectionis Dei super omnia committet peccatum: poterit quoque tunc veniale aliquod committere, mortali non omisso, atque adeo peccatum originale conjungere cum solo veniali. 2º, neque ex defectu plenae advertentiae, seu deliberationis, potest adeo puero, etsi aliud cogitet de gravi obligatione dilectionis Dei super omnia in eo instanti omitti absque peccato, cujus omissio, ut notante Th. Sanchez lib. 2. in Decalogo cap. 35 n. 7. erit solum veniale peccatum. 3º, quod ejusmodi gravis obligatio non est evens, aut saltem non est, potest ille puer de ea obligatione dubitare, probabiliterque judicare, se pro eo instanti non adstringi ad actum amoris Dei super omnia eliciendum, et potest illum in aliud tempus differre; interim autem potest venialiter peccare. Ans mihi evens est; quia non dicat eveni, aut pro se nihil id quod, patribus [illegible], excepti, [illegible] dei [illegible] nant. [illegible] [illegible] rite, [illegible] ejus [illegible] in [illegible] ejus [illegible] [illegible] [illegible] evens; cum vero 1º affulget rationis lumen, ejus adeo eventum [illegible], et narrari nequeat, legisse narrat à Patre Hurt. eadem sect. 5. n. 24 explanandum est, non excutiendum.

107 Hinc patet, unica solvenda esse difficultas proposita n. 114. Quam igitur ejus [illegible] solvunt, nos cum communi [illegible] ejus, eo ut supra, id est, data conjunctione solius veniali cum originali, ad Theologos spectare, neque in eo [illegible] moriatur: si non Deus in hac providentia permissurus esset, aliquem, aut aliquos cum solo originali, et veniali decedere, ipse locum destinabit, quo illud veniale peccatum puniret. Supposita quoque ordinaria hujus providentiae dispositione, qua Deus est vita discedentibus loca destinavit, dicendum est, non posse conjungere, quod aliquis decedat cum solo originali, et veniali, quia nullus ita decedenti destinatus est locus. Sentiunt alii, et satis est probabile, huic ita decedenti, [illegible] poenam [illegible] damni correspondentem originali, infligendum esse pro veniali peccato aliquam poenam [illegible], aut perpetuam, quam nunquam satisfaciat ex defectu gratiae, ut aliquibus placet, aut temporalem, ut cum aliis autumat Arr. loco annotato n. 113., [illegible] [illegible] [illegible] peccata venialia neque in inferno puniri in [illegible], et [illegible] mortalia. [illegible]

Ostros ideo cum Ex. D. tract. 5. de Peccat. disp. 2. sect. 8. n. 10, sub eorum verborum innocentiae, adultos in originali peccato existentes, si quo non consequant, moraliter non posse esse multo tempore sine culpa mortali; quod aeque, ut video, nihil traditur doctrina incommodat.

118 Pauci alij asserere ausi sunt, hoc praeceptum solo obligare per se in mortis articulo. Pro qua sententia referri solet Canus in relect. de Poenitentia p. 4. propos. 2. eamque tribuit eiusdem Patri Vasquez tom. 4. in 3. partem q. 90. art. 1. dub. 1. à n. 37; quam tamen vindicare conatur P. Didacus de Quiroga Hurt. in Theologia reformata ab Innocentio XI dissertatione 6. n. 7. Illis haud absimiles fuere pauci alij (quorum, suppresso nomine, meminit Soto lib. 1 de Iustitia, et Iure cap. 22) unico in vita temporis art., indeterminato tamen, quo praeceptum illud per se obliget, esse contenti, ita ut qui semel in vita ei satisfecerit, eo non amplius adstringi, audacter assererent. Neutrum tamen sustineri posse: ut enim ait idem Hurt. ibidem n. 2°, sententia docens, praeceptum Charitatis erga Deum semel tantum in vita ad sui actus exercitium per se obligare, sive id sit in mortis art., sive in unico alio temporis art. indeterminato, numquam bene audijt in Ecclesia: ergo Navarrus in Manuali cap. 11 n. 7. primis laxum appellavit, Ledesma in Summa parte 2a tract. 3° de Charitate cap. 5. conclusione 6, et Bañez 2a. 2ae q. 44. art. 1. dubitatione 1° ridiculum, Soto lib. 1° de Iustitia, et Iure q. 3. art. 10 longe à ratione huius praecepti aberrantem, Villalobos 2a parte tract. 3. diff. 2a n. 6 incredibilem, P. Azor 1a parte lib. 9. cap. 4. q. 1° inverisimilem, Ex. D. disp. 5 de Charitate sect. 3. n. 11 plane repugnantem tanti praecepti dignitati, qui et disp. 15 de Poenitentia sect. 6. n. 18. id esse, dixit, incredibile, et tom. 3 in 3am partem disp. 69. sect. 3. id non posse absurde dici, cum affirmativum praeceptum, quamvis per se non determinet tempus, non habeat ex sua ratione, ut semel tantum in vita obliget: licet enim indefinite det, non tamen ad unicum actum, unicumque tempus restringi; sed complectitur quod Lex magis praecepta variis temporibus occurrere posse factum recta ratio, prudentesque interpretes talis praecepti. Haec ille ipsis verbis.

119 Agimus adeo nunc illustrando, confirmandoque explicationem nobis suppeditat praeceptum Canum suscipiendi Poenitentiae Sacramentum, ex se esse indefinitum, nullumque

designans, aut detrans tempus. Audeatne ideo aliquis dicere, licere, aut unquam licuisse, eo dumtaxat Divino iure inspecto, illius adimplementum usque ad mortis articulum differre, aut eiusmodi sacram. semel tantum in vita suscipere? Oppositum sane in Trid.no sess. 14. cap. 5. definitum esse videtur, nec immerito Patri Vasquez eo dubio 5° n. 26. Audi Concilium: Neque enim
" per Lateran. Conc. Ecclesia statuit, ut Christi fideles confiterentur, quod iure Divino
" necessarium, et institutum esse intellexerat; sed ut praeceptum confessionis saltem semel in an-
" no ab omnibus, et singulis, cum ad annos discretionis pervenissent, impleretur.
Infero: ergo praeceptum illud Divinum confessionis ex se non obligat solum in mortis art., aut semel tantum in vita. Conseq. probo, et meo quidem iudicio evenit: si enim obligaret solum in mortis articulo, per alias annuas confessiones non adimpleretur; sed solum per confessionem in mortis articulo factam. Similiter, si semel tantum in vita obligaret, prima facta confessione, ei esset plene, ac integre satisfactum, nec per subsequentes annuas confessiones impleretur. Atqui Conc. docet, per eas annuas confessiones impleri Divinum confessionis praeceptum: ergo illud ex se pluries obligat, quam semel in vita, et quam in mortis art. Ita igitur maximum illud, ac primum mandatum naturali, ac Divini iuris, quamvis ex se indefinitum sit, nullumque ex se designet, aut detrahat tempus, arctandum non est ad unicum dilectionis actum, sive dicendum est, semel tantum in vita obligare; sed oppositum exigit, ipsiusque praecepti dignitatis, pluries per se urgere dicendum potius videtur.
120. Maxime itaque derogat magnitudini, dignitati, ac primatui praecepti Charitatis erga Deum sententia docens, illud semel tantum in vita ad sui actus exercitium urgere, cum plus certe postulare videatur Divinae amicitiae ratio. Et quidem rationes, quae ostendunt, hoc esse speciale praeceptum ab omnibus, et singulis aliis distinctum, evincunt etiam, non esse restringendam eius obligationem ad unicum exercitium sui actus; si enim alia praecepta unico in vita suorum actuum exercitio contenta non sunt, cur unico contentum erit praeceptum omnium maximum, primum, ac dignissimum? Si saepius in vita dat obligationem eliciendi actus aliarum virtutum, quas et inferiores esse constat, et debitos propter alium, atque ordinant tamquam ad finem, ut num. 32 videbamus, cur semel tantum in vita erit obligatio eliciendi nobilissimum nobilissimae virtutis actum, qui propter se debitus est tamquam finis, atque alii aliis praecepti ordinant, ut ex Apostolo, et Angelico D. in eodem n°. diximus? Et confirmat paritate sibi e[ ], quam supra posuimus n° 36. Non satis est actum fidei semel in vita elicere: ergo neque satis est actum dilectionis

Dei sup omnia saltem in vita elicere: atque adeo praeceptum Charitatis Dei pluries urget, quam semel in vita. Alterum certissimum est; ipso enim ei contradicunt, qui hanc: Satis est, actum fidei semel in vita elicere, ordine 17. est ex iis, quas nuper suo decreto proscripsit, et ut minimum tanquam scandalosas, et in praxi perniciosas damnavit S.mus Dominus Noster Innocentius XI.

121. Cum igitur sententia haec adeo male semper audierit in Ecclesia, ut numero 118 vidimus, opposita ab omnibus retro Doctoribus, paucissimis exceptis, tanquam certa tradita fuerit, ut testatur Fuente Hurtado eo numero 20 multos adducens, et Mendo in Statera opinionum disputatione 1. numero 191 cognoscere eorum syllabum exhibens. Certe Neoterici (quique ii fuerunt) huius propositionis Authores: an peccet mortaliter, qui actum dilectionis Dei, semel tantum in vita eliceret, condemnare non audemus, trepidaverunt timore, ubi non erat timor, condemnare non ausi sunt adeo perniciosam doctrinam, cui eo ipso positivum quendam favorem praestitisse visi sunt, digni profecto, qui suae ipsorum propositionis infelices exitus experirentur, ut re ipsa sunt experti; ea namque propositio est in toto prohibita, ac damnata habetur in eo decreto, cuius memini numero ante. Et, ut bene notat Pr. Card. Aguirre dissertatione 6. cap. 1. numero 2., damnat ibi Pontifex propositionem, quae docet, satis esse obligationem gravem elicitandi actum dilectionis Dei semel tantum in vita, et quae docet, eam non esse condemnandam de improbabilitate saltem, aut alia minori censura.

122. Unde audiendus igitur non est Joannes Sanchez, qui in selectis disputatione 1. numero 24 docens, praeceptum Charitatis Dei non esse speciale, ut vidimus numero 28, et sequentibus numeris impugnabimus, addidit in eodem numero § Nec fingo hoc praeceptum, est supposito, quod speciale praeceptum sit dilectionis Dei, si ad speculationem tantum esset recurrendum, verius videri sic affirmare illud, non nisi in articulo mortis obligare. Nec audiendus est Remigius etiam, qui in Summa libro V. cap. V. § 3.o referens, nec refellens, eam sententiam de praecepto Charitatis Dei semel tantum in vita urgente, addit, eam a multis scrupulis liberare. Nec namque ullo modo vera esse potest, nec a scrupulis liberare opinio plane improbabilis, et ut minimum tanquam scandalosa, et perniciosa in praxi a Pontifice prohibita, atque damnata. Et quidem si haec loquutio omnis a Remigio expurgata non minus ei sententiae favorem videretur praestare, nec minus eius approbationem involvere, quam non audere eam condemnare, ut bene notavit Fuente Hurtado citata dissertatione 6. numero 6.

123. Nec refert

q affirmare auderet, scripsit Ama. quod Deus nunc non obligare, quo tenemur iustificari, et non habeamus aliam viam, quâ iustificari possimus. Hanc opinionem tribuit Moyes in explicatione 11. propositionis damnatae ab Innocentio XI n. 11. Navarro, et Villalobos, illi in Manuali cap. 11. n. 8., et huic 2a parte tractatu 3o. difficultate 2a n. 6.; immerito tamen; quamvis enim uterque dicat, illud nunc obligare; neuter tamen, illud nunc solum obligare, affirmat; quod immo aliud et uterque diversa tempora designat, quibus huius praecepti instet obligatio. Sunt etiam, qui eam PP. Azor, et Tamburino imputent, illi tom. 1 lib. 9. cap. 4. quaestione 1, et huic lib. 2 in Dec. cap. 1. § 1. à n. 9, et cap. 3o. § 2. n. 2.; sed immerito etiam, ut bene ostendit Quente Hart. utrumque vindicans eadem dissertatione 6a à n. 92 ad finem eiusdem dissertationis, et Cardenas Azorium eadem dissertatione 6a cap. 1. à n. 3o. Cuiuscumque tamen praedicta opinio sit, ea in his est propositio 7a in eo decreto à S.mo D.no Nostro Inn. XI ijs notis scandali, ac perniciei iustissimè inusta, et ut talis prohibita, ac damnata.

129 Porrò mille scatet absurdis haec opinio, 1o quia iusti numquam tenerentur elicere actum amoris Dei super omnia; sed soli peccatores: nec ideo; sed ijsdem, quibus, cum iustificari tenentur, praeclusa omnis est via, quâ iustificari possunt alio modo, quam per actum dilectionis Dei super omnia sive contritionis perfectae, in qua includitur ea dilectio: ijs enim, qui semel ac iustificari tenentur, vere attriti per Sacramentum Poenitentiae gratiam recuperarunt, liberum omnino esset numquam elicere actum, quo Deum super omnia diligerent. Inde est, quod baptismalem gratiam toto vitae suae tempore conservarunt, obligati numquam fuissent ad eiusmodi actum eliciendum, nec ullius mortalis peccati fuissent rei, etsi ne semel quidem in vita etiam diuturna, actum dilectionis Dei super omnia eliciussent. Haec autem absurdissima sunt, et damnata ab eodem Pontifice in duobus immediatè praecedentibus propositionibus, 5 nimirum, ut liquet ex n. 124, et 6a, quam n. 136 referemus. Et quidem nemo eousque insaniret, ut admissum vellet, à filijs non debere parentes diligi affectu benevolentiae, nisi cum, quo eos graviter offenderent, nec aliam iniré viam possunt, ut in gratiam, et amicitiam cum ijs redeant. Quomodo ergo id sustineri poterit quoad Deum, summum nempe, ac infinitum bonum, creatorem, patrem, benefactorem eximium, ultimumque finem nostrum, quod scilicet homo non teneatur eum amore super omnia prosequi, nisi solum in casu, quo eum graviter offenderit nec alia sibi suppetat via veniae ab eo impetrandae, quam actum perfectae contritionis, aut dilectionis Dei super omnia eliciendo? pudet sanè his refellendis immorari: adeo rationi

lissima sit.

125 Adhuc in detegendis est absurdum aliud, quod ex predicta opinione infert, nimirum non dari speciale preceptum dilectionis Dei super omnia: quod etsi pauci aliqui, quorum numero 28 meminimus, ante Alex. 7, et Innocentii 11 decreta admiserunt, ab omnibus fere theologis rejectum semper fuit, et jam nunc sustineri nequit: id enim rejecit Alex. damnans eam propositionem, quam numero 29 retulimus, et Innocentius supponit apposite suppressionem 53 6, et hanc 73 propositiones proscribens. Id autem inferri probatur: quia in peccatore justificari tenet, nec alia sibi suppetit via, qua possit justificari, quam elicitum actus contritionis, aut dilectionis Dei super omnia, preceptum ipsum, quo ad iustitiam procurandam obligat, per se, et quovis alio precepto seposito, eum obligat in iis circumstantiis ad contritionem, seu dilectionem Dei super omnia habendam, cum ea tunc sit unice, ac determinate necessaria ad talis precepti observationem; ergo in iis tantum circumstantiis datur secundum predictam opinionem obligatio elicitum actum dilectionis Dei super omnia: sed ea obligatio semper ac datur, oritur per se ex alio precepto per se tunc obligante ad justitiam procurandam; nunquam vero per se consurgit ex speciali aliquo precepto dilectionis Dei super omnia: ergo secundum predictam opinionem non datur eiusmodi speciale preceptum. Consequentia liquet: quia enim speciale quodam preceptum admittat, quod vires nunquam habeat obligandi per se; sed solum possit per accidens obligare, et adversus quod nunquam possit specialiter peccari, eiusmodi autem est preceptum dilectionis Dei super omnia secundum predictam opinionem, ut dicta facta convincit, et liquet est ex annotatis numero 112, et 115.

126 Cui omnium maxime huius maximi precepti obligationis, distribuit, Scotus fuit, qui in 3° dist. 27. q. unica asseruit, preceptum amandi Deum obligare per se singulis quibusque diebus festis. Inveniunt et hanc sententiam Gabriel in 3° dist. 37. q. unica art. 3., Tabiena verbo Charitas. q. 20, et pauci alii. Haec in sua passim deseruit, ut videre est apud Thomas Sanchez Lib. 2° in Dec. cap. 35, subseq., ac bene impugnat ab Eximio D. ... de Religione lib. 2° cap. 16. numero 12, et 13. Porro diebus festis tantum iubemur specialiter sacrum audire, et ab operibus servilibus abstinere; haec autem praestari possunt absque actu dilectionis Dei super omnia, cum adeo breve eius exercitium nec ex ... oratio aliqua efficax requirit: admittenda non est adeo frequens, ac gravis huius precepti obligatio.

127 Capreolo ... dist. 18. q. unica art. 3°., et Conrado 1.2°. q. 100. art. 10

vivere; hoc præceptum urgere quoties urget aliud qualibet præceptum. Unde quando hanc. seniq, urgente præcepto eleëmosinæ &c.; urget etiam hunc præceptum Char. erga Deum, atque adeò si qui eo tempore ab amore Dei sufficienter carceret eleëmosinam, transgrederetur præceptum, non solum de eleëmosinam; sed etiam Char. erga Deum. Sed hanc sententiam omnino rejicimus, ait Eximius D. disp. 5 de Char. sect. 5. n. 1., nullius probabili fundamento insistere eo adeò graves obligationes, quoniam conatur adstruere, cum ejusmodi actio non sit per se, et non necessarius ad servandum aliud quodlibet præceptum.

128 Urgere hoc præceptum, quando baptismus suscipit ab adulto, ac etiam quando aliquod arduum, ac difficile opus aggrediendum est, docuere P. Valentia tom. 3. disp. 3. q. 19. puncto 1., et Soto lib. 1 de Na., et Gra. cap. 22., et lib. 2 de Iustitia, et Iure q. 3 art. 10. Neutrum tamen mihi probatur: non enim, adultum ad baptismum accedens debet adstringere se ita disponere, ut illum digne suscipiat; idque præstabit, si habeat attritionem: non ergo tenetur tunc elicere actum dilectionis Dei super omnia. Quod de Milite ait Soto, eum scilicet, cum primus militiæ adscribitur, debere et se, et sua omnia in Principem referre, parum urgere dixit Eximius D. ea sect. 3. n. 5. ad tantum inducendam obligationem, cum satis sit habere propositum sequendi militiam, eaque præstandi, quæ boni milites præstare tenentur; hæc autem in casu, in quo scilicet adultus per baptismum Christiane militiæ adscribitur, eo incipit profitere, præstant possit absque dilectione Dei super omnia: in attritione namque adest propositum vitandi peccata, et Christiani obligationes adimplendi. Neque item, quod sine fundamento dicitur, et constat ibidem idem D. Eximius: imprimis enim aggressio egregii, ardui, ac difficilis operis actus est fortitudinis, quæ solum a Char. imperatur, sicut et aliarum virtutum actus: deinde satis tunc erit, Deum orare, ipsique adeo se tegere, aut aliis timendis, ac aliis remediis se munire: frustratoriè ergo dicitur tunc urgere actum amoris Dei super omnia.

129 Aliud est tempus, quo instet obligatio hujus præcepti, assignant iidem, Valentia, et Soto, quando nimirum quis accipit a Deo insigne aliquod beneficium: Ita etiam docent Card. Toletus in Sum. lib. 4. cap. 9 n. 10., et Medina lib. 1 summæ cap. 14. §. 2. Sed neque hoc mihi placet; post acceptum enim beneficium satis est, benefactori gratias agere; imò nec ad hoc statim teneri, ut notavit ibidem D. Exig. Nec minus displicet, quod ibidem addit Valentia Navarrus Enchir. in Man. cap. 11. n. 8., instare nimirum hoc præceptum, quando quis audit alium blasphemantem Deum, ejusque

in re parvi pte, ac Dei honorem haec: blasphemi nam in re parva fieri de exceptio Relig, quo Deo cultus refertur, omnique honorem haere tenemur, nec ad hoc opus est actu amoris Dei super oia: nullo quippe fundo ostendit in eo esse obligao praecepti Char. Dei.

130 Addit Navarrus, esse urgere hoc praeceptum, quod semper tenemur ex Char. diligere. Quod non est, quia non possunt exercere actus amoris ex Char. ethica ... actus amoris ... et quidemque ... et ... inhiberet, ... tunc obligao ... Dei ... non oriret ex speciali praecepto ... Dei ... ex praecepto Char. ... itaque adeo praecepti ... Dei ... non obligaret in eo ... per se, sive ratione sui; ... per accidens; hic est ... dicimus, quoniam per se, sive rone sui urgeat speciale affirmativum praeceptum Char. Dei.

131 Denique

Denique Ibanez ... absque ... diposit, ei ... digne sumit Eucharistiam semel in anno, adimplere illud speciale praeceptum Char. Dei: quoniam alias, inquit, oporteret confiteri speciali, quod non habuit dilectionem Dei, et non sufficeret confiteri, quod occidit, aut furatus est; ... quod per totum annum omisit adimpletionem praecepti Char. Hoc ... fere verbis Ibanez. Sed ... sit ... an ... statuas. Et, ut a ... ordiar, ... possunt in dubium revocare peccantem omissione adimpletionis alicuius affirmativi praecepti specialis per se urgentis teneri confiteri speciali eam omissionem, quae speciale peccatum est contra tale praeceptum ... affirmativum praeceptum speciale Char. Dei ... se obliget ad non differendum ultra annum actum amoris Dei super oia, ... eum ultra annum distulit, speciale illud praeceptum violavit, tenet ... eam omissionem speciali confiteri. ... quod ... dignam Eucharistiae sumptionem semel in anno non satisfiat speciali praecepto Char. Dei, mihi ... certum est: inde ... ... actus amoris Dei super oia, ... nullo modo ... inferre ... per Euchar. ... sacramentali confessione ... Eucharistiae ... nec ... est actus amoris Dei super oia: ... praecepto Char. Dei satisfiat per dignam Euchar. susceptionem semel in anno,

numquam exit obligatio elic. actus amoris Dei super omnia.

Caput 3.

Triplex Obligatio nunc hac
in re mente aperit.

132 1. sit. Praeceptum Charitatis quod Deus obligat per se initio vitae moralis. Explat. Vitae moralis initium est tempus illud, in quo homo habet Dei cognitionem cum pleno rationis usu, deque eius bonitate, excellentia, atque beneficijs cogitat. Hoc in vitae moralis initium morale aestimandum est, idest, non est accipiendum indivisibiliter pro uno instanti, neque pro una hora, neque pro uno die; sed cum extensione, ac latitudine quadam, quae nativè potius, quam positivè definienda est. Obligat itaque per se hoc praeceptum ad non differendum multo tempore post plenum rationis usum actum dilectionis Dei super omnia. Sic per se urgere dicitur contritionis praeceptum restitutionis, non ut statim fiat, sed ut per multum tempus non differatur restitutio. Sic est votum Religionis vovente obligat, non ut statim post eius nuncupationem ingrediatur, sed ut per multum tempus non differat ingressum.

133 Declarationem sic explicatam tuentur Theologi plures multi, quos refert, ac sequitur Lorca disp. 58 de Charitate num. 6. Multi etiam in hoc sensu conantur interpretari Doctores 3 Obs. num. 114 citatum, ostendentes, eum id sentire voluisse ijs in locis ibi annotatis. Sed conatus iste, ni fallor, irritus est; ea namque temporis latitudine admissa, quam admittit haec nostra obligatio, non vitat, quod ultimum praeceptum peccatum possit esse veniale, atque adeo, quod in aliquo coniungi possit originale peccatum cum solo veniali; quod velut inconveniens per eos sibi fugere vitare voluit Thesis Doctorum, quamvis neque ea sic admissa, vitet, ut ostendimus num. 116. Ex nostris eam est amplectuntur Eximius Doctor disp. 5. de Charitate sect. 3. num. 4., ubi sic ait: Sunt in praecepto restitutionis dicitur obligare ad non multum differendam restitutionem, ita dico, post usum rationis teneri hominem non multum differre actum amoris, postquam ut cognovit, Deum esse ultimum finem, et esse sic diligendum: Valentia tom. 3. disp. 3. q. 19. puncto 1., Granado, inquit, tract.

Hurt. do 177 de Char. d S. 25., Richardus Arsdekin parte 3.a suæ Theolo=
giæ tripartitæ titte 5.o cap. 1.o § 1.o, et alij.

132

2do Probo. ratio est: quia præceptum Charitatis divinæ
Dei est de fine totius vitæ, omnium actionum humanarum, et omnium aliorum præceptorum,
ut sæpe inculcavimus, et satis constat ex ipsa huius maximi præcepti natura; sed
initio finis procedere debet intentio mediorum, ut hæc in eum convenienter dirigi,
atque ordinari possint: ergo præceptum Charitatis divinæ erga Deum debet prius intendi, atque
adeo per se obligat initio vitæ moralis. Et confirmatur: quia præceptum Charitatis divinæ erga Deum
maxime conducit ad rectum totius vitæ institutionem, et ad obtinendum, conservandumque
amicitiam eum Deo pro toto vitæ spatio: ergo cum certum sit, hoc præceptum aliquando
per se obligare, per se obligare specialiter censendum est initio vitæ moralis initio.
Notandum tamen est, quod bene notatum inveni apud Torres, et Patrem Hurt. do ubi
supra, nimirum non esse, cur homo se torqueat, angatur, et nimium sollicitus
sit, an huic obligationi satisfecerit: dummodo enim probe, et probabili fundamento sibi
non constiterit, omisisse culpabiliter huius præcepti pro eo tempore adimpletionem,
sibi persuadere potest, se contra illud præceptum non peccasse, aut quod actum di=
lectionis Dei super omnia habuit, aut quod illum inculpabiliter omisit.

135

2a Conclusio est.
Præceptum Charitatis divinæ erga Deum obligat etiam per se aliquoties in vitæ decursu. Ita
Eximius Doctor, qui verbis num. 133 productis hæc immediate subiungit: Hinc ,,
sequitur, etiam post 1us actus teneri hominem non semper cessare totâ vitâ ab hoc amo= ,,
re; sed aliquando illum iterare: est enim consentaneum, ut Dei amor, propter quem creatus ,,
est homo, et qui est ultimus finis actionum, non semel tantum, ac iterum in totâ vitâ ,,
habeatur. Ita etiam reliqui Authores ibidem adducti pro 1a Conclusione, Castro Palao disp. ,,
1a de Char. te punct. 4., Moya, in Selectis titte 6. q. 2a, et pluresque alij,
quos recensendos, ne longius fiam, abstineo. Probatur conclusio: sicut enim
sine initio Charitatis divinæ erga Deum, qui est finis humanarum actionum, neque recte
inchoari vita moralis, ut nuper videbamus, ita nec sine illius continuatione conser=
vari potest per multum tempus: ergo hoc initio Charitatis divinæ erga Deum, sive dilectio
Dei super omnia debet aliquoties in vitæ decursu repeti, nec longo
tempore differri. Consequentia ex eo liquet, quod initio deinde interrupta censeat
moraliter non existens. Et confirmatur 1o ex Divo Augustino apud Conynckium disp.

36. sect. 6: q. m. dum urgens sponte omittit, Deum diligere super omnia, censet amicitiam divinam parvipendere. V, quod alia afferant praecepta obligant per se aliquoties in vita, decursu; sic ita est obligat hoc praeceptum.

136. At quantum, inquies, futurum est tempus, intra quod teneamur sub mortali in vitae decursu actum dilectionis Dei super omnia non omittere? Res est nimis dubia, valdeque difficilis, a qua sic se breviter expedit Eximius Dr. ubi supra: Qui per multos annos non exercet hunc amorem, delinquit contra hoc praeceptum; quantum vero futurum sit hoc tempus, prudentis relinquendum est. Et P. Granado Controversia 3. de Char. tract. 11 num. 2. ait: aliquoties in vita obligari nos ad hunc amorem; et definire tempus magis in particulari non posse. Alij vero certum tempus designarunt, ultra quod differri absque mortali peccato non possit actus amoris Dei super omnia. Quare certum est, firmiterque tenendum, praeceptum Charitatis Dei per se obligare, saltem 5o quoque anno, proindeque illius adimpletionem non posse absque mortali ultra quinquennium prorogari. Ita m. constat expresse ex decreto S. Domini Nostri Innocentij XI dicto, ubi 6a propositio, ut minimum tanquam scandalosa, et perniciosa in praxi prohibita, ac damnata haec est: Probabile est, ne singulis quidem rigorose quinquennijs per se obligare praeceptum Charitatis erga Deum. Quo nimis extenuare conabatur vires huius Maximi, ac Primi praecepti, Fundamentalis totius Decal., cuius ipse sponte conforma. Quo immerito eos aliquos tribuunt PP. Escobar, Henriquez, ac Fillucio, demonstrat optime Recentior Hurt. eadem disp. 6. cap. 2., ubi addit non solum, non fuisse inveniri posse, quod praedicta thesis in propriis suis scripserit.

137. Satisfactne huic praecepto sufficienter elicitus actus dilectionis Dei super omnia 5o quoque tantum anno, an frequentior eiusmodi actus repetitio necessaria sit ex praecepto, proindeque ad brevius spatium coarctanda sit obligatio huius praecepti per se, sive ratione sui, res valde incerta est, de qua nec constat inter doctores, nec aliquid apparet aliquid ab Ecclesia statutum. Pro quinquennij sufficientia solent allegari P. Dr. Henriquez lib. 2 sum. cap. 3. num. 2, Fillucius tom. 2. tract. 22. cap. 9. q. 6.: P. vero Antonius de Escobar tom. 6. Theologiae Moralis l. p. lib. 43. n. 9. sub disjunctione loquitur, afferatque, praeceptum istud per se obligare semel in anno, aut saltem 5o quoque anno. Comitolus disp. 2a de Char. n. 53

ad 3um, l. 4to annos huius praecepti obligationem contrahit; Sic 3io Card. Palao. tr. 1o de charit. puncto 4. n. 10. Trullenc lib. 1o in Decalogum cap. 5 dub. 3o n. 5o ait, hoc praeceptum per se obligare semel in anno, aut 3o quoque anno, aut saltem 5o quoque anno. Nonnihil verò P. Cardenas dissertat. 6. cap. 2. art. 2 n. 18. cum dixisset, violari hoc praeceptum, cum multo tempore differtur dilectio Dei intuitu prudentum, subdidit immediate, et mensis integer vel mihi multum tempus sat summum huius praecepti dignitatem.

138 Sic in recepta sententia docet, hoc praeceptum per se obligare semel in anno, ita ut libera omissio amoris Dei super omnia ultra annum sit mortale peccatum. Ita Sedesma tom. 2o summae tract. 3o cap. 5o, Lorca ea disp. 58. n. 8, Praepositus Hurt. ea disp. 174. 5. 26., Averte Hurt. eo n. 5. n. 16., P. Didacus Alvarez de Paz egregius asceticus scriptor tom. 1o lib. .. c. 6o, cuius verba retulit Cardenas eo art. 2o n. 13, Richardus apertissime adstipulatur, dicens, valde consentaneum videri, ut aliquis non teneatur, saltem singulis annis ad charitatem actum elicere ex vi huius praecepti; addens tamen, nolle se detrahere, an saepius teneatur. Praeterea plures huic sententiae subscribentes, cui et ego libenter adscribor: dilatio enim ultra annum satis longa et aspera, et moraliter est: cum praeceptum illud per se obliget ad non differendum multo tempore actum amoris Dei super omnia, ut n. 135 probavimus, obligabit per se ad illum ultra annum non differendum. Accedit in eiusdem sententiae confirmationem, quod ita Mater Ecclesia interpretata sit divina confessionis, et communionis praecepta, ad eorum adimplendum tempus annuum assignavit.

139 Nimis ad mensuram visus est Dianus p. 5o tract. 14 resolutione 105, Nec Raynaudus tom. 16. sect. 1a puncto 6. n. 7. asseruit, se non probavit, restrictam praecepti specialis de diligendo Deo ad annuum eius exercitium esse prorsus voluntariam, et fundatam duntaxat in exemplari obligatione ad sacram Eucharistiae, et Poenitentiae susceptionem ex lege Ecclesiae, non parvi nullius esse momenti, ait, ac deinde paulo post addit, certum apud id vel esse, hanc obligationem esse valde infrequentem. Sic hoc omnia, quae fuisse a Raynaudo asseruntur, eadem a Dianio manant. Ergo, non est aliquid esse certum, eam obligationem esse valde infrequentem, mihi certum est, et ex superiori

satis suae constat, sicut et ea annua huius praecepti obligatio non determinatur taxat in ea aequitate, ex qua secundum contendimus prudentis consequenter communiter desumi: oportet enim, ut se licet sufficiente Hurt. eo supra n. 16. quod reprehensibile est infringere, cum certa non habet mensura res illa, de qua controversia. Dicitur hinc satis accedit, a Diana, ac Raynaudo cum Petro Hurt. non ante istam regulam: ubi extremitate nobis agitur, annuo duntaxat immixta in nobis gesto.

170 Dico tamen te omnino dici. ...
obligationi satisfieri per actus dilectionis Dei elicitos, et accedens ex necessitate alterius alicuius virtutis exequendos, sive praeceptum per se dilectionis Dei super omnia implere, quoties quis actum dilectionis Dei super omnia elicit in ordine ad aliud quoque praeceptum adimplendum. Hoc quod bene constavit Raynaudus eo loco, generatim Lessius, Suarez disp. 97 de Char. dub. 3 § V. dicendum, illustratque optime Cardenas disp. 6. cap. 5. art. 2. a n. 14. Quamvis enim hoc praeceptum indeterminatum ab alio quoque praecepto per se nobis incurgat, et accipiat actum suum; non tamen inueniet, aut suppleat satis aliis flat, seu eliciat indeterminatum ad alio quoque praecepto: ex quo tamen ... sicut praeceptum non per se obligat non differendum ultra annum actum dilectionis Dei super omnia, ut n. 138 probavimus; qui intra annum elicit actum dilectionis Dei super omnia, quamvis eum eliciat in ordine ad aliud praeceptum adimplendum, non differt ultra annum actum dilectionis Dei super omnia, ut est evidens: ergo adimplet obligationem per se huius praecepti. Ergo, quia res ista adeo dubia, et incerta est, debet res excusari a culpa transgressionis huius praecepti per ignorantiam, aut inadvertentiam invincibilem. Videatur P. Suarez ubi sup. n. 2.

171 3a Conclusio.
Praeceptum Charitatis erga Deum obligat etiam per se in mortis articulo. Ita Eximius Doctor disp. 15 de Poenitentia sect. 4 n. 15. dicens, hoc praeceptum non tantum vel obligare, sed et saepius et tempus maxime necessarium esse articulum mortis: Valentia q. 19. punct. 1. ex eo probans quod hunc vel maxime opus sit cum Deo se coniungere internis actibus virtutis Fidei, Spei, et Charitatis, eoque praesidio se munire adversus Daemonum machinationes, hunc vexatione homines mentis infestantium. Lessius Suar. ca disp. 97. dub. 2. § V casus, Mendo in statera dissert. 1. n. 193, Layman lib. 2. tract. 6. cap. 2. n. 6. Coninck disp. 24. de Char. n. 51. utergue Hurt. Pag. et Bidaug, tunc dissert. 6. cap. 4, Illsung n. 174 de Char. § 27,

ubi in fine vit. hanc oblig. esse asse, q. hoc praeceptum nobis imponit in ante vita, et ab ea exeuntibus; Richardus Archiepiscopus ubi supra, Alb. Magn. Antonius Diana in Catena morali tom. 2. lib. 3. q. 2. a. 2. id ex eo suadens, q. dilectio Dei summe ad salutem, et in fine vitae inhaeret consummatio charitatis, et magna necessitas, ut in illa perseveret, et alij multi, quorum meminit Leander a SS. Sacram. in praecepta Dec. 1. tr. 3. q. 23.

Primo si confess. dicit, in hoc peccati mortali, hic cuius erat in ey, instante morte, teneri ad actum dilectionis Dei supra eliciendum, ut n. 112 notabamus: tenet m. ad contritionem, in qua illa dilectio includit. Contritio a tunc de obligatione huius praecepti ipse, sive roe sui, et quovis alio praecepto supposito, ad cuius ... primo nariis duas Charitatis Dei, atque adeo proinde in eu, quo Confessario ... et poenit vere attritus confiteat, q. eo n. sunt remissimus discutiendus.

Et atq; si hoc illo numquam ante eius elicuit dilectionis Dei supra nomini pro in dubio certi, q. eum in illo art. elicere teneat: tet m. aliq. satisfacere huic praecepto, nec ej tempus aliud restat, in quo ei satisfaciat. Si a eius elicuit aliq. p. longum in tempus eius repetere differt, ... contra quaerimus, cum certum sit, eum morem esse gravis peccati, ut ex n. 136 satis constat, q. quod est extra, periculo articulum extra ... debebat, a ... est ea dict, eum in eo art. eadem obligatione teneri. Idem dicendum erit ... nisi, si ...
actum eliciendi distulit ultra annum, cum mortem non ... gravior culpabilis, ut constat ex n. 138. Et si actum dilectionis Dei supra antea elicuerit, nec sit in mora gravi culpabili, eum in eius dilectionis actum ... sufficienter mortale peccatum ...
retractaverit, ... dici deprehendat, ... mortis art., tet eum nunc repetere seq., et ... in Deum referre, n. eo, ... acuta ... ut ... Ex.
D. ea sect. 2. n. 19.

Nec in eo satis erit, hi dilectioni ... quovis tempore sive ante, sive post ... eliciat, ... Layman, ... ille m. ... et necessaria ad charitatem dispositio, nec ut eius pars exigit, ... ad ... mortis, et ipsa debita eius ... fine vitae; nec mortis articulum, de quo loquimur ... in ...
... mortis, et eius latitudine, ... eo tempore post ... mortis ...
... confess. cum ... art. ea ... sufficere eius dilectionis ... manentes ...
q. minime fuerit retracta, p. ... et aversos a Deo, ... in eo art. ... elicitis fuerit ante mortis periculum. In hac est idem ... et contra ... aut ... inuincibili notavimus n. 140. Vide sis Ex. D. ea sect. 4. n. 2.

Disputatio 2a

De praecepto charitatis erga nos ipsos.

Ut colligitur indicat amor proprius inhonestus, et culposus, ut quivis videt, quod Salm. tom. 9. lib. 6. de Virtutibus, et vitiis sect. 2. cap. 1. notarunt Theologi, dubitari non potest, quod aliquis sit amor proprius honestus, et laudabilis, imo et maxime, et praeceptus in hac dissertatione videbimus.

An sit, et qui obliget praeceptum diligendi se ipsum?

Dari naturale praeceptum, quo prohibeat nos ipsos odio, certum est, et habetur ipso lumine naturae: cum enim quaelibet entitas in bonum suum naturaliter propendeat, contra ipsam plane naturam exit, quo quis malum, quatenus tale sibi velit, vel sibi velit. Cum ergo, quod detur praeceptum, seu naturalis obligatio non habendi odio alterum, a fortiori praeceptum dabitur, seu naturalis obligatio non habendi odio se ipsum: magis enim in bonum proprium, quam in bonum proximi propendet naturaliter homo. Quaestio ergo tantum est de affirmativo praecepto, an scilicet divinum naturale injungat obligationem diligendi se aut interno, seu affectivo dilectionis actu ab infusa divina charitate.

145

Affirmative respondeo. Ita D. Thomas 2a. 2ae. q. 25. art. 4o., Mag. in 3o. dist. 28., et communiter Doctores, qui de hoc peculiari praecepto specialiter loquuntur, nominatim Sillincius lib. 28. cap. 1o. § 2., Suarez Tract. de Char. disp. 98 de Char. sect. dub. 3., Granado Controv. 3o de Char. tract. 6. disp. 2o., Reginaldus in sua praxi fori poenitentialis lib. 17. cap. 9., Molina de Justitia, et Iure tract. 5. disp. 59. n. 1, quem allegat, et imitatur Raynaudus tom. 16. sect. 1. punct. 8. n. 9., ubi probans esse, ait, eiusmodi amorem naturalem ipsorum involvi in praecepto de amandis proximis, quos iubemur diligere, ut nosmetipsos: Fuente Hurt. in Theologia reformata ad Innocentio 11. disp. 8. n. 11, et alii.

196

Ex praecepto enim, quo proximum iubemur diligere, sicut nos ipsos, ducenda est norma dilectionis propriae: illud enim plane supponit, esse praeceptum diligendi nos. Et hoc ordine tractandi a D. Aug. praescripto lib. 2o. de Ordine cap. 9., cuius meminimus n. 72, ipse Aug. auctor noster eiusmodi agit: sic enim ille ait lib. 1o de Doctrina Christiana cap. 26: Finis itaque praecepti est dilectio, et ea gemina, id est, Dei, et proximi: quod si te totum intelligis, id est, animum, et corpus tuum, et proximum totum, id est, animam, et corpus eius: homo enim ex anima constat, et corpore.

nullus vero diligendarum genus in his duobus praeceptis comprehensum. Cum praecipiatur dilectio Dei, ejusque dilectionis modus praescriptus appareat, ita ut caetera in illis confluant, de dilectione sua nihil dicere videtur. Sed cum dicitur: diliges proximum tuum sicut te ipsum: simul et nostri ipsius dilectio comprehensa est. Ex quo velut praecipio sumus immediate postea, viximus, ac modum Charitatis dedimus. Et illustrius. Inde sic argumentor: in praecepto, quo proximum jubemur diligere, sicut nos ipsos, non est comprehensa nostri ipsorum a nobis dilectio: sed ea eodem illo praecepto nobis injungitur. Consequens liquet, et antecedens nostri Aug. est.

147 Argumentor aliter. Dilectio interna, seu affectiva proximi propter Deum praecipitur nobis: sed est nobis praecipitur interna, seu affectiva dilectio nostri ipsorum propter Deum. Antecedens expresse probavit cap. 2° sequentis disputationis. Consequens dicitur probo: 1°. ideo enim proximum tenemur affective ex charitate, sive propter Deum diligere, quia proximus capax est supernalis beatitudinis, ejusque beatitudo cadit in Dei gloriam, ac ordinatur; atque ratio nostri ipsorum eadem omnino ratio est: sed tenemur nos ipsos affective ex charitate, sive propter Deum diligere: sed ejusmodi affectiva nostri ipsorum dilectio nobis praecipitur. 2°, neque homo non minus, sed magis tenetur suae saluti prospicere, quam proximi saluti; sed hanc salutem proximo velle propter Deum est obligatio, quam omnium virorum charitas injungit: sed eamdem salutem sibi velle propter Deum est obligatio omnium virorum interioris actionis Charitatis.

148 Colligimus ab hoc praecepto ex charitate, sive propter Deum diligere debere nos ipsos, id est, non solum quoad animam, quatenus aeternam salutem nobis propter Deum velimus; verum etiam quoad corpus, quatenus ordinate velimus, et conservemus vitam nostram corporeum. Ex ijs praecedentis verbis, quibus nuper idolos nostras probavimus, exprimit Aug., ac etiam cap. 23, ejusdem libri enumerans tria obiecta, quae sunt ex Charitate diligenda, quod infra nos est, id est, corpus proprium, ut notavimus num. 26. Ex eodem Aug. id est expressit D. Thom., 2.2. q. 25. art. 5. Cujus rei rationes indicavimus etiam eodem illo num. 26. corpus enim nostrum pars est nostri ipsorum essentialis, et consequenter pariter ex Charitate diligi debet: ex ea namque tenemur nos in totum ut ita dicam, diligere. Denique corpus nostrum capax est participandae supernalis beatitudinis, quamvis longe inferiori modo,

qm̄ ēa; pote igr̄, ac d̄et ex char. diligi a recta r̄oe, et quat̄ eius bȳ in Dei glā cedit. Th̄sc ipsa nali r̄oe ꝯpertȳ ē, p̄priȳ corpꝰ diligi ēē, et n̄ odio hendȳ, q̄ illud Apostoli ad Ephesios 5. 28, ita et viri debent diligere uxores suas, ut corpora sua. Nemo m̄. unqm̄ carnē suā odio habuit.

199 Cā temp̄ obligōis huiꝰ affirī p̄cepti id ōny hīc dicendȳ occurrit, obligare sīlt ad n̄ differenda p̄ multȳ tempꝰ dilectōē nr̄i p̄p̄ Deȳ. Peculialr ē urget, q̄ p̄p̄ salutē nr̄ē, aut ē ꝯtē nr̄ē corporeē p̄spicere tenemur. Cui ā ij speciales casꝰ sunt, ꝯslabit parti ex ꝯtroua 8ᵃ, ubi de ordē Char. erit sermo, partiq ex ꝯtroua ubi de peccis ꝯª hoc p̄ceptȳ agendȳ ē. Adm= ꝯlet ā p̄ceptȳ istud, q̄ nobis h̄aturꝰ volumꝰ, ut Deȳ nunqm̄ offendamꝰ, semꝑq diligamꝰ ac laudemꝰ; id m̄. ē nos ipsos p̄p̄ Deȳ diligere. Illud ē notandȳ ē, q̄ cc affirīȳ p̄ceptȳ char. ꝯ Deȳ, notabamꝰ ā 170, multos nimiȳ excusare ā culpā violationis huiꝰ p̄cepti p̄p̄ invincibilē illiꝰ ignorantiā, aut inadvertentiā. Notat ē Augustinꝰ exclub. 3. Sermō 202 de tempore, aliquos viros pios, et doctos, se huiꝰ omissōi, si forte omiserint, accusare; alios ā falsā ꝯfusē se accusare, aientes se ipsos inordinate nimis dilexisse et n̄ in ordē ad Deȳ, aut p̄p̄ honestȳ q. . . horȳ sati, Illā clausula huic disputi apponat, removendȳ ē nꝰ, aut alter obex, q̄ stat p̄ceptȳ ec.

Caput 2ȳ

Nulla removent obstacula.

Dicꝰ nuper tradita obstare videt locꝰ q̄dā D. Augꝰ lib. 1. de Doct. Xp̄hana cap. 23 vbi aientis: cū 4. sint diligenda, unȳ q̄ supra nos ē, alterȳ, q̄ nos sumꝰ, 3ȳ, q̄ iuxta nos ē, 4ȳ q̄ infra nos ē de 2ᵒ, et 4ᵒ nulla p̄cepta danda erant. Quantȳlt. n̄. hō excidat ā veritate, manet illi dilectio sui, et dilectio corporis sui: q̄ ꝯt D. Augꝰ nullȳ dat p̄ceptȳ de nr̄i ipsorȳ neq quoad aīā, neq quoad corpꝰ dilectōe. Nō 203: Ut m̄. liquet ex nᵒ 196, Sᵗᵘˢ Augꝰ adeō p̄cepti verbis meminꝰ

fug. triàvin rei judicat, et clarem nullg ambig. relicto, fit loq; docuit
m. in praecepto dilig. proxi fuit eius ipso, et ea [illegible] rai [illegible] a nobis
dilectos tm quoad aiā, qm. quoad corpus: unde manifeste fit, eq [illegible]
eodq illo praecepto nobis mandari, et ibi argumentabamur.

[illegible] eiusdem libri
cap. [illegible] ita hēt: [illegible] diligendo [illegible], id ē, quamo. se diligat, et
[illegible] sibi [illegible]: [illegible] ē, quomo [illegible]
[illegible] ordinate, [illegible] diligat. [illegible]
[illegible] sub praecepto [illegible] dilig. [illegible], et isto cap. [illegible]
[illegible] diligat [illegible]
[illegible]
[illegible] sive [illegible] a[illegible]
[illegible] caderet [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] et de modis [illegible]
[illegible]
[illegible] et [illegible] aut [illegible]
[illegible] ipso [illegible].

151 [illegible] loca [illegible] D. Bernardi [illegible]
de dilig. Deo, ubi ait, [illegible] amoris ē, nec [illegible] ipsū diligere, [illegible]
[illegible] putare, [illegible] inebriatus amore
[illegible] in Deum, et adhaerens Deo [illegible]
[illegible], D. Bernardus [illegible] in [illegible] nos [illegible]
[illegible] de dilectione [illegible] Deum; [illegible] vult, [illegible]
[illegible] [illegible] inhuit; [illegible] Deum [illegible] ē, i. ē, [illegible]
[illegible] Mediolly [illegible] [illegible] eo [illegible]. 3.

152 [illegible]
[illegible] illa [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible]
[illegible] in [illegible], et [illegible]
[illegible] diligere, [illegible]

ipsu. Itaq, D. Greg. nil aliud ijs verbis voluisse significare, ut hic q. 25.
art. 4 interpretat Angius D., qm neminem proprie ad semetipsum here charit.
n. vte dispusite charit; d. ipsu vt e amicitia: hanc .m. nemo proprie ad semetipsum ha-
re dicitr, cu amicitia proprie n. sit, nisi ad altery, vt docent maxime Phi, et
ipse Dtat. Ly vero q. charit. significat amorg (vt e indisputatis quaestionibus de
Char. art. 7. ad 11. idq D. Angius) sic aliqs se ipsu ex char. diligere
pote. Sed Greg. loqt de charit. [illegible] amicg.

Porro hic, et
nil aliud ijs verbis voluisse D. Greg. nisi suadens sub seq. ipsius verba,
ex quibus cum amissa charit. [illegible], ni fallor, haud [illegible].
[illegible], inqt, binos ad praedicandy discipulos Dns mittit, [illegible]
[illegible] altery n. het, [illegible]
[illegible] charit. [illegible] altery n. het, et [illegible] Greg. [illegible]
charit. qd se here. [illegible]
charit. nullo modo ee pose, nisi ad altery, frustra erat, et superflue adjecisset [illegible]
qd altery: satis .m. supq fuisset dicere, qd q charit. n. het [illegible]. Ex charit. igr
sive propter Deu se diligit [illegible], n. amore amicitie q se; d. dilectio, qu proprie
e charit. q se: n. imaginem amicy; d. imagin eg quodg amici, ide, Dei, qm ami-
co, Deo vult vult, et eius bony vult propter Deu; et ad Dei glig. Mandatu itaq
erat e.

153. Obstare vet 4. textg ille Matthaei 22. 40: In his duobus manda-
tis vniversa Lex pendet, et Prophetae: sed duo illa praecepta Caritatis sunt, ly, et maxy
dilig. Dei, Dy, et huic simile dilig. proxy, atq adeo n. dat praeceptu dilig. se
ipsu ex char. Sed ad hunc Evang. textu, sicut q alias [illegible] loquae
post [illegible] ingeminanty, duo ee charit. praecepta, Dei videlt amorg, et proxi, vt [illegible]
ea Hom. 17. D. Greg., vet [illegible] ex D. [illegible], et alijs, [illegible] tanta [illegible]
ad nos diligendos, et q praeceptu de dilig. nostri ex se e, [illegible] n. fuisse, qi
illud in parlari, et ab alio [illegible] exprimeret. D. [illegible]
ee e praeceptu dilig. nos ipsos, vt ex Aug. colligebamus [illegible], et docet Ang.
D. in disputatis q. unica de Char. art. 7. a. 10 dicens: In praecepto [illegible] dile-
ctione proxi dicitur: Diliges proxy tuu sicut te ipsu: in quo includit [illegible]
ipsius. Neq vt id [illegible], eo [illegible] vet; quo si alij re[illegible] aferentes

nos [illegible] in eo [illegible] sub [illegible] nomine venire, [illegible] in hoc [illegible]
[illegible] favere [illegible] D. [illegible] Alex., et [illegible] Killinig [illegible]
[illegible] Nobis [illegible] aut. [illegible] in eo [illegible]
[illegible] et D. [illegible], sui ipsi diligere
in eo [illegible] [illegible]
[illegible]: ut [illegible], [illegible], [illegible]
[illegible], ac te ipsum.
154 5° [illegible] obstare, quod odium hominis [illegible] se ipsum [illegible], [illegible]=
[illegible], et iterum in Evang. a [illegible] Dno dicere [illegible] 26: Si quis [illegible]
nit ad me, et non odit patrem suum, et matrem [illegible], adhuc autem et animam suam, non potest meus
esse discipulus. Et Joannis 12. 25. Qui amat animam suam, perdet eam: et qui odit
animam suam in hoc mundo, in vitam aeternam custodit eam. [illegible]
[illegible] Eccl. PP., qui in amatores sui acriter invehunt, et [illegible]
amore sui ipsius velut [illegible] [illegible]
vero magnopere commendant, et extollunt odium sui ipsius. [illegible]
[illegible] amori, quo et homines, et [illegible] [illegible] laudet, [illegible]
[illegible], hic nec nec laudari, nec [illegible] [illegible]. [illegible] satis [illegible]
[illegible] 5. de Char. [illegible] 2. tota sect. [illegible], et
[illegible] [illegible] odium, et [illegible] amore Char.
cohaeret.
155 [illegible] ex [illegible] D. [illegible] 9 in caput 5. Ep. ad Ephes.,
[illegible] nos [illegible] odio [illegible], [illegible] diligamus nos [illegible], [illegible],
atque adeo [illegible] diligere tenemur: [illegible] amor [illegible] majorum
velut [illegible]. [illegible] nobis [illegible] nos ipsi [illegible]
[illegible].
156 Termino [illegible], ideo [illegible], odium hominis [illegible] ipsum [illegible]
Dno commendatum, [illegible], de quo magna [illegible] SS. PP., est illud, quod
Greg. Hom. 37 in Evang. [illegible] explicat verbis: [illegible] animam nostram
[illegible] animam, [illegible] carnalibus desideriis non [illegible], [illegible]
frangimus. Et S. [illegible] Chrysostomus [illegible] 66 in Joann. [illegible]:
qui amat animam suam perdet eam, qui [illegible] ejus cupiditatibus [illegible], qui
[illegible] ei [illegible]: [illegible], qui odit eam in hoc mundo, [illegible]!

eg, tnè q n̄ paret ei, cui aliq̄ ppera iubet. Idē ē D. Thom. 2.2. q. 25 art. 7 in forma. Odiu à virtud̄ n̄ ingeit, dilectioi charit. q̄ se, q. ponq̄ ē in 2. ipsa eluets; actu m. char. versat in bu, ē spiu, recte roi conform. Odium adversat ei amori spriio inordinato, quo nos ipsos contra recta roē dili-gimus, utq̄ nem velimus, ē cui dispendio, ac iactura Oīng amitimus: quiq̄ amor (verius dixeris odium) falsi nomine amoris proprij donat, repre-hendit a D. Th. magr malorum omi fons, et origo. Legesis Raynaudum eo libr. 6. de virtutib. et vitijs sect. 2.a cap. 4., et 5. At amor, de quo hīc loquimur, ēē dēt honesto, imò et supnalis, et cuiq̄ adequat finis ē, quoq̄ sit ipse Deus, quoq̄ mo illo n̄ potē se n̄o diligere, nisi ē recte roē, ac Oīng legis prescriptum.

157 6.o denique vet obstare, et maius quoq̄ negotiu facessere arguitus nobis factus n.o 17 cont. admittentes preceptum se, et immo proprie here et conservare char. habitualem, q. hīc nos urgeri posse video, nec dissimulandum existimo, ut veritas exacta plus nitescat. Cavit m. fortasse q. inferat, nos hīc in absurdum incidere, q. ibi illis contendebamus, q. est nimirum mortale peccatum ēē duplex, et pōre cont. duplex pre-cie distinctum preceptum, volt cont. preceptum se dilig., et cont. preceptum illius virtutis, q. cont. in particulari ē. Ego mi à absurdum ex preceptoo hīc à nobis admisso infer-ri fateor: q. est m. mortale peccatum nobis adiunit spiritualis aīs vitā, q. est mor-tale peccatum ē cont. preceptum dilig. nos ipsos. Et confirmatur: sicut m. ille iust. q. sibi vel-let nocumentum magnum corporale, peccaret cont. char. q. se ipsum: q. sibi vult nocu-mentum magnum spirituale, peccat ē cont. char. q. se ipsum. Atq̄ q. est mortale peccatum ē nocumentum magnum spirituale committenti illud: q. q. committit q. est mortale peccatum, peccat cont. char. q. se ipsum.

158 Hæc m. difficultas enervis ē, cuius ante questio-nandi coīe ē [illegible] dist. q. est mortale peccatum ē mortale saltem, [illegible] cont. preceptum dilig. nos ipsos [illegible] coeni: ē fr, et immē cont. preceptum dilig. nos ipsos: no ieg. Preceptum dilig. nos ipsos n̄ nos obligat pse fr, et immē ad vita spiritualē, idē, ad char., et grām habitualē hendā, et conservandā, [illegible] [illegible] ē preceptum, q. ad id obliget pse fr, et immē, [illegible] tenemur. Obligat [illegible] [illegible] pse fr, et immē ad amandum nobis per Deum

[illegible] Beatitudinis. [illegible]
[illegible] Beatitudini, [illegible]. [illegible]
[illegible] beatitudinem, peccaret [illegible]
[illegible] peccaret, [illegible] in peccato mortali, [illegible]
decedere: hic .n. vellet aliquid [illegible] cum Beatitudine, [illegible]
[illegible] sibi nollet. Horum a contrario [illegible] cuicumque peccanti, [illegible]:
Nec .n. quisque peccat, qui vult expresse sibi Beatitudinem, [illegible]
nere in mortali peccato, atque in illo decedere: [illegible],
specialem, sive [illegible]; et immediate [illegible].
159 [illegible]
[illegible], [illegible] exigentia eadem [illegible]
[illegible]: obligatio .n. [illegible]ndi nocumentum grave [illegible]
[illegible] et [illegible], et [illegible]
[illegible] mortalis, [illegible] nocumentis, et
[illegible], seu mortis; at obligatio [illegible]ndi ma-
[illegible] nocumentis [illegible] ab alio praecepto, [illegible] a charitate [illegible]
[illegible] praecepto [illegible]. Relege [illegible]. Et haec nunc sufficiant; [illegible]
[illegible] in [illegible] disputatione [illegible].

Disputatio [illegible]

De praecepto [illegible]

160 [illegible] verba [illegible] Aurelij Cassiodori in calce [illegible]
[illegible] nominum [illegible], quasi ramos [illegible]
[illegible] disputationis [illegible] vocabulorum consonantium sylvam [illegible] imagi-
[illegible] intexere. Oportet, inquam, quo nomine [illegible] in hac disputatione
[illegible] veniat, [illegible]: nam [illegible] nomen varijs significationibus ab his [illegible]
[illegible] usurpari solet. [illegible] loco [illegible]
[illegible] nobis [illegible] dicunt, [illegible] 37. 12. Amici,
mei et [illegible] mei adversum me [illegible]quaverunt, et steterunt. [illegible]
[illegible] nobis [illegible] in [illegible] Varro [illegible]:
[illegible]: amici [illegible] vocant: [illegible] Tullius [illegible]
[illegible]. [illegible] amici [illegible]: sic e [illegible]
de Amicitia: [illegible] consequuti sunt, [illegible], [illegible]

ey proxi. Longe tn alia ab hi. odq e acceptio vocis proxq huiq dispois
pria, quq expositioe eget, haud qdq sufficiaria, opportuneq tn remitt-da
ad demostiorq expeditioq difficultatq et huiq praecepti exctiq, ng, et obligq.

Caput iij

Praemittitr q sit proxq, quot modis alteri possit!

161 Haec diff. haud parq controversa fuit apud veteres legisperitos ac Professores: ab eorq.m. aliqui solos iudaeos, ab aliis solos amicos, ab aliisq solos iustos habebant, vocabantq proxi. Has vero limites exclusit, nosq quis sit proxq docuit ipsa Veritas Xrq Dnq, hiq lo, ea celebri parabola illiq Samaritani, iudeo cuidq sauciato, seminecq relicto a latronibq, qqui inciderat, dq ad Hier. in Iericho descendisset, opitulantis. Ex hac.m. par. legis deducunt Pp. ...

Putabat, inqt; Legisperitq, aut solos iustos, aut solos amicos, aut solos certe iudaeos proxos sibi ee. Monuit illi Dnq, ut exalio errore exspexe, doceretq ipsq, suom ... veri, ... hidey iudeo, ... Samaritanq e iudeo, ... hois hoi proxi ee ... Paucisq inspecti ... Samaritani ... exemplo in desiniendo proxo, nulla amicitia, nullq Patriae, nullq gentis, nulla ... habenda rationem ... illo ...

162 Gregorius ... et alij apud Maldonatu... censent, eq nobis ee proxi, q nra indiget ope. ... proxi ... in indigo, ... in opis ... agnoscunt, ... proxi ee autumant et eq, q nra indiget ope, et eq, ... posse, sive q posse opitulari, ... ipsi ... indigeat. Et his favet D. Aug. lib. de Dra Xhana Cap. 30, ubi sic ait: Ut ... eq ee proxi, illigamq, cui ... exhibendq e officiq misericq, si indiget, ... exhibendq ee, si indigeret. Ex quo e ... ille, a quo nobis hoc vicissim exhibendum e, proxq sit noster: proxi m. nomen ad aliq e, nec quisqr ee proxq nisi proxo pote. Unde sanctos e Angos nobis ee proxos, infert, q multa nobis impendunt beneficia, qqvis ipsi nra ope nunqr indigeant: paulo post ... proxq ... cui ...
... e, ... a quo ... officiq misericordiae, recte proxi dicitr

manifestum est, hoc praecepto, quo iubemur diligere proximum, et sanctos Angelos comprehendi, qui nobis tanta misericordiae officia impendunt, quanta multis Christi ... incredibile est ... sic ait Aug. ... doctr. ... lib. 1. c. 30 ... Angelos ... proximi ... proprietate, seu ... esse ... in ratione proximi ... in ea ... aut ... in ... et ... in ... obligatio ... si ea forte ... indigeat: in qua ... naturali ... participatione fundatur ... proximi ...

163 ... omnes rationales creaturae ad supernalem finem Deo erectae, et creantur, atque adeo ... inter se ... sunt, et conveniant, ... in ... supernalis Beat., atque in ... Scripturae ... capaci ... Beat.: et ... in ... ad ... supernalis ... in ... Scriptura ... parabola ... Christo ... ; in ... misericordia, quae ... Samaritanus ... exponit, ... Samaritanus ... Christus ... in ... capaci ... Beat. ... Aug., ... aliique ... docent ...

164 Unde ... infertur ... proximum ... nobis ... et ... nobilis ... et ... particeps ... supernalis Beatitudinis, cuius nos capaces ... exprimit ... Aug. ... lib. ... cap. 30 ... Ex quo et ipse Deus, et Dominus Noster proximum se nostrum dici voluit ... et se ipsum ... Dominus ... opitulatum esse semivivo ... in via afflicto, et relicto a latronibus. Et Propheta in ... ait: Sicut proximum, et sicut fratrem nostrum, sic complacebam ... in parabola Samaritani ... et a ... in ... distinctione ... testatur ... dist. ... sect. ... n. 3.

165

... Angelos et nobis, et inter se esse proximos, ... nec ipsi mutuo ... indigeant, nec nos eorum ... indigeremus: ... et inter se et nobis ... in ... atque inter se et nobiscum conveniant in capacitate eiusdem supernalis Beat.: ... Aug.

expressit ijs verbis, quae produximus n.° 162, atq. ex Aug. docuit Angelicus D. 1. 2. q. 25. art. 10., docens: alij Thei in 3. dist.ne 28, et eodem illo n.° 3. affirat Eximius D.r loco proxime eodem num. 105 dic. 1. de mag. qui [illegible] hendus sit adeptus, ac deinde, quae in purgatorio sit.

166

Inferes 3.° quod non hominem Natorum etsi infidelis, aut peccator, aut inimicus sit, esse nobis proximum: omnis m. homo Nator est particeps nostrae rationalis, et capax Beatitudinis nostrae. Deducitur id aperte ex Samaritani parabola, ut satis liquet ex n.° 161, atq. a D. Aug. lib. 1. de Doctrina Christiana cap. 30. efficacius probat, [illegible] ex verbis Xpti Domini Matthaei 5. 44. sic: Nullus a proximi esse, cui misericordia denegetur officium, quod non videat [illegible] ad inimicos esse porrectum, eodem Domino dicente: Diligite inimicos vestros, benefacite his, qui oderunt vos: [illegible] est ex omnibus Pauli verbis ad Rom. 13. 9. Non adulterabis: non occides: non furaberis: non falsum testimonium dices: non concupisces: et siquod est aliud mandatum, in hoc verbo instauratur: Diliges proximum tuum sicut te ipsum. Dilectio proximi malum non operatur. Ex quibus ita [illegible] et solide ratiocinatur [illegible]: quilibet qui arbitratur, non de omni homine Pauli praecepisse, cogetur fateri, quod absurdissimum, et sceleratissime [illegible] tunc Apostolo non esse peccatum, siquis aut non Christianum, aut inimicum adulteraverit uxorem, aut eum occiderit, aut eius rem concupierit. Quod si dementis est dicere, manifestum est, quod hominem proximum esse deputandum, quod quemlibet neminis operandum est malum. Nihil ante in hanc rem illustrius.

167

Inferes 4.° nec Daemones, nec homines damnatos esse proximos nostros neque in [illegible], neque in [illegible]: omnis m. in statu damnationis incapaces sunt aeternalis Beatitudinis nostrae, quod de eo [illegible] tinendus. Adhuc, nec Daemones, nec homines damnati redamare possunt; [illegible] a, quamvis non redament, habere debent capacitatem redamandi. Dices: neque peccator, qui in via est, erit nobis proximus. Consequentia: quod peccator, qui in via est, est in statu inseparabili cum Beatitudine nostra: in statu peccati mortalis. Non ita, ad quem sobrios [illegible], statu illo esse auferibili, sed [illegible] peccatorum simpliciter, et absolute, quod esse Beatitudinis nostrae capaces: simpliciter m., et absolute capax est, ut peccator, non sit [illegible] nec in Daemonibus, nec in damnatis hominibus evenit: damnationis m. [illegible] inauferibilis est, nec eo durante, dari potest Beatitudinis nostrae capacitas.

168

Hic ita [illegible],

multi[illegible] potest proximus a nobis diligi. Imprimis enim diligi potest effective, et affective. Illarum dilectionum differentia in eo consistit. Nunc effective proximum diligere dicimur, quod ei aliqua externa beneficia [illegible] exhibeamus, vel quod ei nec irrogamus, nec irrogare volumus iniurias. Uno verbo, effectiva proximi dilectio sita est, in observatione eorum omnium mandatorum, quae in bonum atque utilitatem proximi cedunt, et solutam [illegible]. Affectiva vero proximi dilectio est [illegible] actus [illegible], et internus amoris [illegible] proximum. Prior dilectio dicitur implicita, virtualis, et interpretativa; posterior a [illegible], et explicita, seu expressa, ut ex eodem [illegible] [illegible] [illegible] valet.

169. Potest ulterius diligi proximus affective, nimirum amore naturali, nimirum supernaturali. Et supernaturaliter diligi potest aut relative [illegible] ad motivum [illegible] charitatis, sive propter Deum, et aut [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] non charitatis [illegible] motivum propter motivum morale, sive, propter [illegible] [illegible] proximum [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] omnium [illegible] creaturarum honestum et [illegible] [illegible], [illegible] [illegible], aut [illegible] una [illegible], quae in [illegible] [illegible], aut qui [illegible] esse velimus, et optemus, diligi amore [illegible] supernaturalis moralis. [illegible] [illegible] [illegible] difficultas sequenti cap. discutienda, teneamurne charitatis [illegible] proximum [illegible] eum diligere, et affective, et propter Deum, an sufficiat eum diligere effective, aut [illegible] affective diligi debeat, sufficiat, eum propter omnium creaturarum honestum diligere.

Caput [illegible].

[illegible] [illegible] speciale praeceptum [illegible] dilectionis proximi internae, seu actuale, supernaturalis, ac charitatis.

170. [illegible] [illegible], dari speciale naturae praeceptum, [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] naturali [illegible] dictat, [illegible] plane [illegible] proximi [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible], et ex [illegible]. in [illegible] [illegible]: [illegible] naturalis [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], lumineque [illegible] [illegible] [illegible]: Quod tibi non vis, alteri ne feceris: [illegible] [illegible] dari [illegible] praeceptum dilectionis proximi, fundatum et in [illegible] eiusdem naturalis [illegible], et in [illegible] [illegible] [illegible] supernaturalis Beatitudinis. Extat [illegible] naturalis, ac [illegible] [illegible] praeceptum in [illegible] Testam. Levitic. 19. v. 18. Diliges amicum tuum sicut te ipsum. Ubi per amicum intelligunt [illegible], [illegible] ex [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

Et in Novo Testam. Matthæi 22. 38. Christus Dominus dicit: Hoc est maximum, et primum mandatum: secundum autem simile est huic: diliges proximum tuum sicut te ipsum. Sed ipsum præceptum crevit apud Io. 13: et Ioannis 1. 3. 5. 2. ... sicut ... Mandatum novum do vobis, ut diligatis invicem, sicut dilexi vos; vocatur novum; ... id est ... mitios dilectionis ... Christi ... supernaturalis ... proximorum dilectio, ... sancta sit, et supernalis, ... innovat: ut exponit ... Thomas ... expendens, ... in Ioannis ... veteri:

Nonne igitur erat hoc mandatum in antiqua Dei lege, ubi dicitur: diliges proximum tuum sicut te ipsum. cur ergo novum appellatur a Christo, ... esse convincit; an Deo est mandatum novum, quod exuto veterem, induit nos novum novum innovat, ... audientes, sed ... obedientes, ... ista dilectio, ... mandat. ... dilectio, ... ista nos innovat, ut simus homines novi, hæredes testamenti novi, cantatores cantici novi. ... novum ... attrahit ... exiens egregia, et ... notat ... Psalmo 95. ..., et 97. ...: Cantate Domino canticum novum.

Ioannis 15. 12. Hoc est præceptum meum, ut diligatis invicem, sicut dilexi vos. ... alios omnes ... Ioannis ... dicit: Hoc mandatum habemus a Deo, ut qui diligit Deum, diligat et fratrem suum. ... fratris nomine ... ... de nomine amici in textu Levitici ... diximus. ... Præceptore ... art. 7: ... ex char. diligere debemus ... ... Dei ... capacitate ... ... fratris ... Ioannis ... amicum ... Levitici ... hæc eadem affinitas designat. ... præceptum ... in ... caritate ... effectivum amoris, aut ... actus ... intimos, ... interius et ... et ... sufficiens ... Satisfacimus ... Gelbe.

171 ... Charitatis præceptum ... ... intimo, et ... Eximius ... de ... Theol. ... 3. de Char. q. 19. ... quinto ...

dist. 8 q. 1, [illegible] q. 23, art. 2, dub. 3, et [illegible]
alij, colligitur ex Concilio Trid. [illegible] in locis, et expresse in [illegible]
[illegible] art. 22. [illegible], ubi ait, preceptum dilig. proximi [illegible] ad interius
[illegible]. [illegible] hoc [illegible] a nemine potest post decay. [illegible].
[illegible] Innocentij 11: Nq. 10. propositio in eo damnata, ac
[illegible], et minimus [illegible] [illegible], et [illegible] in praxi hoc;
Tenemur proximum diligere actu interno, et formali: [illegible]
ex corde [illegible] [illegible] in adiuvandis opere [illegible].
172 Concl. 1.
[illegible] Preceptum dilig. proximi est sine [illegible], et [illegible] precepto dilig. Dei;
[illegible], et [illegible] precepti dilig. Dei e precepti dilig. Dei actu interno, et [illegible]:
[illegible] dilig. proximi e [illegible] precepti dilig. proximi actu interno, et formali. [illegible]
[illegible] apud Matthaeum 22. 39. [illegible] precepto [illegible] 29. Di=
cis, preceptum dilig. proximi non esse [illegible] precepto dilig. Dei: Fateor,
id ita esse. [illegible], [illegible] [illegible] preceptum quoad [illegible] inter se dissimillima,
quoad [illegible], [illegible], [illegible] [illegible], [illegible] in [illegible], in
quo [illegible] [illegible] fundari. [illegible], [illegible] Caetanus
ad cap. 22 Matthaei [illegible] hoc [illegible]: [illegible] e [illegible]: ita habet.
[illegible] m. [illegible] e dilectio. Exprimit [illegible] [illegible]: Diliges, et [illegible]
[illegible]: [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] precepto. Nec [illegible] e, hanc
similitudinem esse [illegible], [illegible]; et eodem [illegible] [illegible]
preceptum [illegible] [illegible] esse [illegible] [illegible] [illegible], ita [illegible] aut [illegible]
[illegible] in [illegible], atque in [illegible] [illegible], aut [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible], [illegible] [illegible]: [illegible] [illegible] in eodem [illegible], atque
[illegible] [illegible] dilectioni [illegible], [illegible] [illegible], et [illegible], [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]: [illegible] m. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] atque [illegible] [illegible]; [illegible] [illegible] [illegible] [illegible],
[illegible] preceptum [illegible], ac [illegible] [illegible]; [illegible] [illegible]: [illegible] et [illegible],
et [illegible] [illegible] [illegible] nemo [illegible] [illegible].
173 Concl. 2: Proximum tenemur di=
ligere, sicut Christus Dominus dilexit nos; [illegible] Christus Dominus dilexit nos actu
interno, et formali: [illegible] [illegible] tenemur diligere actu interno, et formali.

Alter pet ex verbis Christi Domini verissimi Joannis 13. 34, et 15. 12 sicut dilexi vos: quatenus Christus Dominus suam qua nos dilectionem nostrae proposuit velut normam, et exemplar nostrae qua proximos dilectionis, qua nos invicem diligamus tamquam fratres in Christo, eiusdem regni coheredes, membraque mystici corporis, cuius ipse caput est. Illud est certum et: quis non Christo Domino negare audeat veram suam dilectionem internam, atque gratiam. Quis audeat dicere Christum Dominum iis verbis praecepisse nobis dumtaxat, imitationem externam seu effectivae dilectionis, quae ab interna, seu affectiva suum robur, suumque pondus, atque animationem ducit, ut ait optime Fluente Eckart. eo cap. 1o. no. 2o. Ab interna enim, et gratia, seu affectiva dilectione diligimur et ... et aliquando hic, et est internos, atque cum Deo unus ...

Et quae, Tertio ex nostri ipsius dilectione Dei Regnorum, ad proximos nostros, sicut nos ipsos diligamus, et sicut Christus Dominus dilexit nos, ... ut nimirum haec ... et spiritus unitas, atque concordia omnino hoc mutuo, sive reciproco amore impleat, ... in Deo, simus, sicut unum ... et Christum, ut ex ipsius Christi Domini verbis apud Joannem 17. ... Patre ... colligitur. ... ex ... eiusdem Joannis ... multis ... nostri ipsorum dilectionis ... quoque verbo commendarunt multis, ... modis, quos internos ... ad amorem ... Laudatissimos ... verbis suis pulcherrimis laudat Augustinus ... 65 in Joannis: ... nos diligit, ut et nos diligamus invicem, hoc nobis conferens diligendo nos, ut mutua dilectione constringamur inter nos, et ... dulci vinculo connexis membris, ... tanti capitis simus ... pulchritudinis?

d [79]

Et ... ex eodem Augustino ... quae eo ... 65 in Joannis ideo Christus Dominus ea verba, sicut dilexi vos, addidit, ut ... dilectionis quam nobis ibi praecepit, discerneret, ac distingueret ab omni carnali dilectione, ... ab ea ... atque damnabili, qua diligunt invicem adulteri, et adulterae, scortatores, et meretrices, et quoscumque alios non humana necessitudo ... noxia turpitudo coniungit; verum ... honesta,

qua diligunt invicem mariti, et uxores, parentes, et filij et quecunq;
alia inter se lucis necessitudo devinxerit, ipsa exstinguit, dilectio ab ... mundana
dilectione discreta, quam aiens addidit Dominus, sicut dilexi vos, eam secernit notavit.
... ... discernit, affectione [illegible] conjungit, quas ... intimi, ac fraterni di-
lecti ... se ... posse invenire, nemo sunt inimicas, vocat in eas sanctas, spiritu-
ales, innovantes, et dealbantes animas, quas diligamus invicem non sicut se diligunt
homines, quomodo homines ... sicut se diligunt, numquam Dei ... et filij ... omnes, et fraterni
sint ... fratres, et dilectione invicem diligentes, qua ipse dilexit eos, ... perducta-
ros eos ad illum finem, qui sufficiat eis, ... habet in omni desiderio eorum ... deniq;
... sic ait: hanc dilectionem ... et in isto adhuc corruptibili corpore constituti
innovamur homines ... seculo, et vita ... abscondatur cum Christo in Deo; immo ipsa
dilectione, et novi ... saeculo, et vita cum Deo. At ... exprimere aut ...
putat eo capite ... nemo morit ... seculo, ... ait:
... vestri dilectionem qui ... non quaecunque, ... intimi, et fra-
... seu affectiva.

175 Probatur 3.º Proximum iubemur diligere ex corde, ... ita diligere
est ... intimo; et fraterni diligere: ergo ... iubemur, ... intimo, et fraterni
diligere. Maior constat ex 1.ª Petri c. 1. ... Animas vestras castificantes in obe-
dientia charitatis, in fraternitatis amore simplici ex corde invicem diligite attentius.
Minor et ex his mihi liquet, et ex eo ... quod omnes intimi, et fraterni, seu
affectivi dilectionem a nobis postulari censeant, cum Deum ex toto corde di-
ligere ... Et confirmatur ... Apostoli 1.ª ad Timoth. c. 1. 5. Finis
praecepti est charitas de corde puro, et conscientia bona, et fide non ficta;
atq; finis praecepti non est sola quae Dei charitas, ... charitas ... proximi:
... utraq; debet esse de corde puro: atq; adeo intima, et fraterna, seu
affectiva. ... probat August. ex ijs verbis repetitis Christi Domini verbis
Matthaei 22. ... in his duobus mandatis universa lex pendet, et
prophetae; sic inde concludens lib. 1. de Doctrina Christiana cap. 26.
Finis itaq; praecepti est dilectio, et ea gemina, id est, Dei, et proximi.

Confirmatur iterum;
... dat praeceptum de dilectione inimici intima et fraterni, seu affectiva:
... dat et praeceptum de eadem ... omnes proximos dilectione ... liquet; ...

sit se nomine, non enim mar obligatio diligendi proximum inimicum, quam proximum amicum, aut non inimicum. Ais vero, de quo peculiariter disseremus cap. V. huius disputationis constat ex illis Christi Domini verbis Matthei : Ego autem dico vobis: diligite inimicos vestros: benefacite his, qui oderunt vos etc. Ubi distinguit apte internam dilectionem ab externa, sive a beneficentia, et utramque praecipit. Denique haec Vª conclusio probationibus duarum sequentium amplius roborabitur.

176 2ª Conclusio sit: Praeceptum diligendi proximum obligat ad supernaturalem dilectionem. Ita Auctores pro Vª conclusione allegati contra Caiet., qui ad cap. Deut. 6., et Matthaei 22 satisfieri autumat, mere praecepto per actum dilectionis naturalis, consentit Navar. in Man. cap. 11. nº 9. Melius D. Granado de Charitate 19. nº 9. ait, cum obligat praeceptum diligendi Dei, et proximi, impleri actu naturali; quia Deus eo ipso, quod homines ad finem supernaturalem, et per media supernaturalia evexerit, veluti quasi evexit obligationem, quae alioquin non limitibus continebatur, ut supernaturalis foret. Probatur Vª conclusio ex Christi Domini verbis Matthaei 22. 37, quibus 1ª conclusio Vª probavimus nº 172.: praeceptum enim diligendi proximum simile est praecepto diligendi Deum; sed praeceptum diligendi Deum obligat ad supernaturalem dilectionem; ut probatum est nº 88.: } ergo ad supernaturalem dilectionem obligat etiam praeceptum diligendi proximum.

177 Probatur Vª ex aliis Christi Domini verbis Joannis 13.34, et 15.12, quibus eo explicat Ex. Dr disp. 5. de Charitate sect. 2. nº 3, et nos 1ª conclusione 2º probavimus nº 173. Proximum enim iubemur, diligere, sicut Christus Dominus dilexit nos; sed Christus supernaturali amore, et in ordine ad supernaturalem beatitudinem nos dilexit: ergo etc. Et confirmatur, quia nº 179 vidimus ab Aug. disserui dilectionem proximi ibi notam a Christo praeceptam ab omni alia eiusdem dilectione, et honesta, et ex affectione iis, quibus easdem ab eodem notamus in supernaturali quarum multas, certe, in naturali dilectione cadere non posse, ut eas expendenti patebit.

178 3ª Conclusio sit: Praeceptum diligendi proximum obligat ad supernaturalem dilectionem ex charitate. Antica: Conclusio est contra P. Gran., qui eo nº 1. opinatur, praeceptum diligendi proximum non obligare ad actum huius Charitatis, sed ad supernaturalem amorem, etsi sit propter creatum motivum honestum, additque non aliud ex S. Scriptura aut rationem posse colligi. Sed certe, ex Ordinaria Scripturarum interpretatione nil aliud in eis inventum, quam diligendum esse Deum propter Deum, et proximum propter Deum, testatur Aug. lib. 1º de Doctrina Christiana cap. 33. Colligitur, ni fallor, ex S. litteris haec nostra conclusio; etenim in hoc praecepto consistere censendum diximus huius praecepti cum praecepto diligendi Deum ...

3º Aplg Ang nos docuit: sicut m. præcepto char. q. Dey adstringimur ad dilig. Dei Amicg, sive prp ipsy, ita præcepto char. q. prxy obligamur ad dilig. prxi Amicg, sive prp Dey. Colligr e ex Ang. Qo. ... q. Sl. sart. ..., docente, Dei præcepto dilig. Dey dari aliud dilig. prxy ex char.: char: a, sequa ibi loqr, Amica e, sive ea ipsa, quo Dey diligimg prp ipsy.

179 Colligr denig, et ... ex Qo. Ang., q lib. 1º de Dra Xphana cap. 22 sic ait: Præceptu e m. nobis, ut diligamus invicg. Sed quærit, utru prp e ho ab hoe dilig. sit, an prp aliud? qug quisg ut diximg, ...mittit unicuiqg se ipsy debere diligere prp Dey; d ne e ipso, ingt, quisqe frui det, si liqdo advertas, q nec se ipsy debet prp se ipsy diligere, d prp illud, quo fruendy e. Unde paulo post ita concludit: Si g te ipsy, n prp te ipsy debes diligere, d prp aliud, ubi dilois tui rectissi fi e, n succenseat alig ho, si e ipsy prp Dey diligis: hæc m. regula dilois divinitg Ostituta e: Diliges prxy tuy, sicut te ipsy: Dey vero ex toto corde, et ex tota aia &c. Et Ostr ex eod lib. 8. de Drin. cap. 8. aiente: ex una igr, eadeq char. Dey, prxug diligimg; d Dey prp Dey; nos, et prxy prp Dey.

180 Nunc ad frane ... probandg ioe. R. cuigda deducta exeq, q adimpletio præcepti char. q prxy sit ratio Ojuncta cy observe omg legis Ang scribente Apo ad Rom. 13. 8: Qui diligit prxy, legē implevit: observatio a omg legis Ang e ratio Ojuncta cy gra; et char.; atq adeo cy eisq e Ojuncta ee ratio debet adimpletio præcepti char. q prxy: oblat igr cigni præcepty ad dilog prxi Amicg, sive prp Dey: Hæc coa liquet: si m. cigni præcepto antheret q dilog ... n Amicg, adimpletio illig n eet ratio Ojuncta cy gra, et char. ..., ingg, nos n ator: q Apg ijs verbis sd vult, q diligit prxy, implere legē ..., que in ipsi bony et utilitate Ostituta e. Et hunc ee illig loci ..., patere, alt. Intpres

" ... loqutus e in ante. Eodeg mo intpretat illud Api ad Gal. 5. 14: omnis m. lex in uno sermone implet: Diliges prxy tuy, sicut te ipsy: de oi scilt lege 2ª tabulæ, sive prxy spectante, quā per char. serviur invicg, ut versu immē præcedenti Galathas monebat Apg dicens: Per charitatē spg servite invicg.

181 Nec ei sug ... suhiendg recte a prædicto R. admat Ang., q loqg Api de oi lege tm ..., qm 2ª tabulæ intpretat; n ideo ... sustre, a. censet, prxy ex Amica char., sive prp Dey diligi debere, ut oi 178, et 179 vidimg; d q Alteriq autumat &c.

propter se noscere, non est magis obligatio diligendi proximum inimicum, quam propter amicum, aut non inimicum. Ans vero, de quo peculiariter disseremus cap. 4. hujus disputationis constat ex illis Xpti Dni verbis Matthei 5. Ego autem dico vobis: diligite inimicos vestros: benefacite his, qui oderunt vos etc. Ubi distinguitur apte interna dilectio ab externa, sive a beneficentia, et utraque praecipitur. Denique haec 1a conclusio probationibus duarum sequentium amplius roborabitur.

176

2a conclusio sit.

Praeceptum diligendi proximum obligat ad supernaturalem dilectionem. Ita Mtri in 1a conclusione allegati contra Caiet., qui ad cap. Deut. 6., et Matthei 22 satisfieri autumat, mere praecepto per actum dilectionis naturalis; consentit Navar. in Man. cap. 14. n. 9. Melius Granado de Charit. 19. n. 9. ait, cum obligat praeceptum diligendi Dei, et proximi, impleri actu naturali; quod Deus eo ipso, quod posuit ad finem supernaturalem, et omnia supernaturalia evexerit, eo ipso quasi evexit obligationes, quae alioquin non limitibus continebat, ut supernaturalis foret. Probatur 1a conclusio ex Xpti Dni verbis Matthei 22. 37, quibus 1a conclusionem probavimus n. 172. Praeceptum enim diligendi proximum simile est praecepto diligendi Deum; sed praeceptum diligendi Deum obligat ad supernaturalem dilectionem, ut probatum est n. 88. Ergo ad supernaturalem dilectionem obligat etiam praeceptum diligendi proximum.

177

Probatur 2o ex aliis Xpti Dni verbis Joannis 13. 34, et 15. 12, quibus eam explicat Ex. Dr disp. 5. de Charit. sect. 4. n. 3, et nos in conclusione 2a probavimus n. 173. Proximum enim jubemur diligere, sicut Xptus Deus dilexit nos; sed Xptus supernaturali amore, et in ordine ad supernaturalem beatitudinem nos dilexit: ergo etc. Et confirmatur ex iis, quae n. 174 vidimus ab Aug. disserenti dilectionem proximorum ibi novam a Xpto praeceptam ab omni alia ejusdem dilectione, et honesta, et ex affectibus suis, quae eadem ab eodem notamus insigniri, quam multis, certum est, in naturali dilectione cadere non posse, ut eas expendenti patebit.

178

3a conclusio sit.

Praeceptum diligendi proximum obligat ad supernaturalem dilectionem ex charitate. Unica conclusio est contra P. Gran., qui eo n. 1 opinatur praeceptum diligendi proximum non obligare ad actum hujus charitatis, sed ad supernaturalem amorem, etsi sit per aliud creatum motivum honestum, additque non aliud ex S. S. aut ratione posse colligi. Sed certe, ut Divinarum Scripturarum studiosus nil aliud in eis inveniunt, quam diligendum esse Deum propter Deum, et proximum propter Deum, testatur Aug. lib. 2o de Doctrina Xpiana cap. 73. Colligitur, ni fallor, ex S. Litteris haec nostra conclusio; etenim in hoc praecipue consistere censenda est similitudo hujus praecepti cum praecepto diligendi Deum, quam Matthei 22.

3º. Apost. Ang. nos docuit: ut in praecepto charit. quo Dei adstringimur ad dilect. Dei ipsius, sive propter ipsum, ita praecepto charit. quo proximi obligamur ad dilect. proximi ipsius, sive propter Deum. Colligitur id ex Ang. ... hic quod ... cont. ..., docente, quod praecepto dilect. Dei dari aliud dilig. proximi ex charit.: charit. a, de qua ibi loquitur, eadem est, sive ea ipsa, quo Deum diligimus propter ipsum.

17º. Colligitur denique, et potest ex D. Aug., qui lib. 1 de Doctrina Christiana cap. 22 sic ait: Praeceptum est in nobis, ut diligamus invicem. Sed quaeritur, utrum propter se ab homine diligendus sit, an propter aliud? quae quaestio ut dirimat, praemittit unumquemque se ipsum debere diligere propter Deum; et ne ipso, inquit, quisquam fruendum debet, si liquido advertes, quod nec se ipsum debet propter se ipsum diligere, sed propter illud, quo fruendum est. Unde paulo post ita concludit: Si se ipsum non propter te ipsum debes diligere, sed propter aliud, ubi dilectionis tuae rectissimus finis est, non succenseat aliquis homo, si et ipsum propter Deum diligis: haec enim regula dilectionis divinitus constituta est: Diliges proximum tuum, sicut te ipsum: Deum vero ex toto corde, et ex tota anima tua. Et confirmatur ex eodem lib. 8 de Trin. cap. 8 aiente: ex una igitur, eademque charit. Deum, proximumque diligimus; sed Deum propter Deum; nos autem, et proximum propter Deum.

18º. Non obstat ad hanc conclus. probandam ratio R.[mi] cuiusdam deducta ex eo, quod adimpletio praecepti dilect. proximi sit ratio coniuncta, cum observantia totius legis Divinae scribente Apost. ad Rom. 13. 8: Qui diligit proximum, legem implevit: observatio autem totius legis Divinae est ratio coniuncta cum gratia, et charit.; atque adeo cum eisdem est coniuncta esse ratio debet adimpletio praecepti charit. quo proximi: obstat igitur eidem praecepto ad dilect. proximi ipsius, sive propter Deum. Haec enim liquet: si enim eidem praecepto satisfieret per dilect. supernaturalem non ipsius, adimpletio illius non esset ratio coniuncta cum gratia, et charit. Nam, inquam, non obstat: quod Apost. iis verbis solum velit, quod diligit proximum, implere legem omnem, quae in ipsis bonis, et utilitatibus constituta est. Et hunc esse illius loci sensum, patere, ait, ex ore, verum sermonis a capite ex ratione, quam immediate subjicit Apost. dicens: Nam non adulterabis: non occides: non furaberis: non falsum testimonium dicas: non concupisces: et si quod est aliud mandatum in hoc verbo instauratur: Diliges proximum tuum, sicut te ipsum. Cornelius auscultat: Vides, inquit, ut hic recenseat tantum praecepta 2ae tabulae, quae proximum spectant, illaque omnia in uno dilectionis proximi praecepto concludi asserere: cum si exinde inferendum relinquit, quod qui diligit proximum, legem implevit, non dubium est, ipsam eandem legem, nimirum 2ae tabulae tantum, quae proximum spectat, intelligere; de eadem enim lege loquitur in consequenti, de qua

Sed quia alterius autumat, non posse proximum ex theologica charitate, sive propter Deum diligi, quin simul ipse Deus diligatur; sicut m. ait lib. 8 de Trinit. cap. 7:
" Et pleraque alia reperimus in literis sanctis, in quibus sola dilectio fratris
" ad perfectionem praecipi videtur, et taceri de dilectione Dei, cum in utroque lex
" pendeat, et Prophetae. Sed et hoc ideo, quia et qui proximum diligit,
" consequens est, ut ipsam praecipue dilectionem diligat; Deus autem dilectio est, et qui
" manet in dilectione, in Deo manet. Consequens ergo est, ut praecipue Deum di-
" ligat. Et tract. 65. in Joannem sic ait: De duobus praeceptis, in quibus
" universa lex pendet, et Prophetae, quod bene intelligentibus utrumque inve-
" nitur in singulis: nam et qui diligit Deum, non eum potest contemnere prae-
" cipientem, ut diligat proximum: et qui sancte, ac spiritualiter diligit proximum,
" quid in eo diligit, nisi Deum? videndus est tract. in 13 Joannis. Ubi Sotus (?), cujus quoque agimus, eum Navarri sententiam impugnans, quam et nos num. 130 rejecimus, ait, bene posse nos amare proximum ex theologica charitate, sive propter Deum, quin Deum actualiter amemus: id quod sibi antea dixerat impugnans eum Patrem Turriani, et Coninck sententiam, quam num. 58 proposuimus, et duobus immediate sequentibus numeris nos etiam impugnavimus.

182. Ex universis dictis satis constat, quam sint absurdae sexta propositio, quam num. 181 retulimus, et illa, quae velut consectaria, magis declarativa decimus (?) ita habet: Praecepto proximum diligendi satisfacere possumus per solos actus externos: [illegible] a S. Thoma [illegible] honor consistere, invitus nobis ut minimus scandali, aut periculi: ut m. ex Sacris literis, Patribus, et ratione probavimus, praecepto charitatis, quo proximum tenemur ad internos et formales, seu affectivos dilectionis actus, quo nobiscum Deo frui possit. Pulcherrime Aug. lib. 1 de Doctrina Christiana
" cap. 29: Omnes autem, qui nobiscum frui possunt Deo, partim eos diligimus,
" quos ipsi adjuvamus: partim eos, a quibus adjuvamur: partim eos, quorum
" et indigemus adjutorio, et indigentiae subvenimus: partim, quibus nec
" ipsi conferimus aliquid commodi, nec ab eis, ut nobis conferatur, atten-
" dimus. Velle tamen debemus, ut omnes diligant nobiscum Deum
" et totum, quod vel eos adjuvamus, vel adjuvamur ab eis, ad unum illum
" finem referendum est.

183 Et quidem, quamvis daret, praeceptum charitatis proximi non obligare per se, sive ratione sui ad actus internos, et frequentes, quod falsum esse constat ex dictis, et adhuc amplius ex dicendis constabit; nihilominus absurdissime negabat ea tota propositione omnis obligatio diligendi proximum actu interno, et formali: certum enim est, dari saepe posse per accidens obligationes ita diligendi proximum: quod saepe eiusmodi interna dilectio posse esse moraliter necessaria ad aliorum praeceptorum observationem, v.g. ad aliquam inveteratam odii inimici deponendum, quod non aliter eradicari posse existimet, vel ad evadendum gravissimum periculum odio habendi proximum, ad cuius evasionem necessarium existimet internum, ac formalem actum dilectionis: tunc enim ex negativo praecepto non odio habendi proximum oritur obligatio illum actu interno, et formali diligendi, sicut de obligatione diligendi Deum Superiore constat surgente ex negativo praecepto ipsum non habendi odio instante contra tentatione odii Dei, et nos diximus num. 172 huius capitis, ut opportune observavit Eminentissimus Illustrissimus Dominus eo disp. 8. num. 28. eo quod proximi dilectionis erit frequentior, quo frequentius est periculum odii, quam Dei, vel in illius quam in nostro odio habendi gravioribus periculis versari.

Porrò, finis odii contra proximum, aut periculum illius sit cum aliis mediis adversandi aut dilectionis interna obligationibus, alia illa aliunde externa obligatione, neque dicendum, si interna dilectionis actus necessarius sit ad evitandum periculum huius odii, nunc, vel illum proximum, cuius id in corde suo latet odium. Dicendum Eminentissimus Illustrissimus de iis hujus differente, bene est non tunc instante, posse internum affectum sed proximi dilectionis esse necessariam ad satisfactionem affirmativo praecepto diligendi. Deus siquidem, ex cuius tunc gratitudine dilecta erit, hoc est formidabili argumento, Ep. 1. c. 4. v. 20. Qui enim non diligit fratrem suum, quem videt, Deum quem non videt, quomodo potest diligere.

184 Deinde, non dari obligationem diligendi actu interno, et formali quemlibet proximum in speciali, neque aliquem, aut aliquos in particulari, neque omnes in communi, atque adeo nullum internum, sub affirmativo proximi dilectionis obligationem dari: imponi enim singulos in speciali diligere debet esse prorsus impossibile: neque sunt unum hunc, aut hos in particulari diligere tenemur: ac denique omnes in communi interne, sub affirmativo diligere debet esse ipsi prorsus inutile. Ideo

hic assumpti p.^s ee verag, qm. expressit Aug.^s D.^s in disputati q. unica
,, de Char. art. 8 circa hunc verbi: Sed in considerandu, q. licz
,, ex praecepto charit. teneamur proxos diligere, n se extendit ad hoc prae=
,, ceptu, q. quemlt proxm nrum diligamus in speciali, sicut unicuiq. specialr
,, benefaciamus: q. nullus sufficeret ad cogitandu de oibs hoibus, ut spe=
,, cialr unumquemq. nrum diligeret: nec e aliqs sufficeret ad benefacien=
,, du, l. serviendu singulis unicuiq. Q.^d vero, et 3^a ee falsa. Qa
falsa e: q. dat obligao internae dilig. aliquos proxos in particulari,
nam ex aliis praeceptis, nam e ex Char. praecepto. Itaq. ita idem
expressit D.^s Thos. q. 13, cui verbi adduntur haec immedte subiunxit:
,, Tenemur tn e in speciali aliquos diligere, et eis prodesse, q nobis
,, aliqua alia amicitiae rone coniuncti st: nq. oes aliae licitae dilectiones
,, sub Char. comprehendunt. Ly, cui addidit: Ex quo patet q n
,, tenemur ex Char. praecepto, ut dilectoi affu, l. operis expu move=
,, amur in speciali ad eu, q nulla alia constrictione nobis coniungitur,
,, nisi forte pro loco, et tempore, ut si videremus eu in aliqua ne=
,, cessitate, pro qua sine nobis ei succurri n poest.

3.º e pars falsa e:
nq ex vi huius specialis affectus praecepti char. dii q proxu tenemur
diligere interne, seu affective oes proxos in coi: q. e docuit idem
,, expresse Dr Ths: Tenemur tn, inquit, affu, et effu Char. qua omnes
,, proxos diligimus, et pro oibus oramus, n excludere a illos, q nulla no=
,, bis speciali constrictione coniungunt, ut puta illos, q st in India, l. in
,, Aethyopia. Id ipsu multis aliis in locis inculcat Regros. Necnon
similis ipsi praxis censenda e ea nra interna, seu affectiva dilectio, qua
deferimur ad eos oes nobiscu in Deo, quasi in uno 3.º, vita dig. af=
fective eodu vinculo Char. unendos, unde omis beneficentia a proxo
ope nra indigentes. Qa tempus vero huius obligois durendi, hoc
praeceptu pro te urgere adeo n differ. pro qualibet tempore affectiva proxorum
sum Dey dilectio, sit de praeceptis dilig. Deu, et nosipsos supra di=
ximus. Notandu tn, q. ce illa eadem praecepta notavimus, multos
nimium excusari a culpa transgressionis huius praecepti pro internu=

icoris ignoranti, aut inadvertenti illius, aut temporis, in quo urget.

178 Dicas iterum.

Dilectio proxi. solū praecipit, quatenus in eius bonū cedit: praecepta m. quae proximum solū spectant in eius commodū, sive utilitatē illius; quae interna, seu affectiva proximi dilectio non cedit in bonū proximi: sed m. in proxi bonū cedit externum opus beneficentiae erga illum: ergo non praecipit quoad proximum interna, seu affectiva dilectio; sed solū externum beneficentiae opus. Et confirm: nam inter obligationem diligendi Deum, et obligationem diligendi proximum hoc est discrimen, quod dilectio interna, seu affectiva quoad Deum patet Deo, atque in eiusdem cultum cedit, ideoque sub praeceptum cadit; at interna, seu affectiva quoad proximum dilectio neque proximo patet, neque in eiusdem bonum cedit: non ergo censenda est sub praeceptum cadere.

166 Nihil praestat haec obiectio, quia nimium probat: imprimis m. probat, neque ex vi praecepti charitatis, neque ex vi alterius, cuiuscumque virtutis dari obligationem eliciendi actum dilectionis internum, seu affectivum quoad proximum; id autem quam sit falsum, et absurdum, satis constat ex dictis, et ex eo insuper, quod filii debeant interne diligere suos parentes, et viri suas uxores diligere debeant, sicut et Christus dilexit Ecclesiam, et ut corpora sua, ut ait Apostolus ad Ephes. 5°. 25. et 28, praelati subditos, et alii ex gratitudine benefactores suos. Rursus probat, non esse peccatum odium proximi purae internum, quia illius proximo suum esse internum non patet; probari in ea obiectione sic potest: interna proximi dilectio ideo dicitur non cadere sub affirmativum praeceptum, quia neque patet proximo, neque in eius bonum cedit; sed odium proximi purae internum neque patet proximo, neque in eius damnum cedit: ergo odium proximi purae internum illi dicitur non cadere sub negativum praeceptum, sive sub prohibitionem: quod est absurdum?

187 Deo igitur omissa maiori, negando min: ut m. diximus n. 187, interna, seu affectiva Theologica Charitatis dilectio, quae proximum diligit ad nos, et proximos in Deo, et cum Deo afficit eodem vinculo charitatis conjuncturus, quod et ipsi placet, et in ipsorum bonum cedit, et inde oritur beneficentia erga ipsos, quoties ope nostra indiguerint. Sed quamvis proximo non pateat interna nostra erga ipsum dilectio, minime

ꝓbat, q̄ ea in illis ômnⁱ n̄ cedat: qᵃ m. neget, inꝑnᵍ oratoꝝ, quā̄ qᵃ à Deo imperat aliq̄d bonⁱ ꝑxᵒ, in ipsis ꝑxi ômnⁱ cadere et tn̄ nec ea ꝑxo patet, nec ē exħnⁱ oꝑⁱ beneficentiᵍ. Unde pẽt ad ꝗsitoꝝ responsio.

Caput 3ᵤ

Duo dubia incidentia solvunt.

Ꝗrē, an huic affirmo ꝑcepto charitatⁱ ꝗ ꝑxⁱ satisfiat ꝑ aⁱ dilectoi Dei sup oia. Affirmant aliq. quos recenset Ruente Hurt. disserte 8. sd. 13., ea duci aõe, q̄ sclt dilectio Dei sup oia sit virtualr dilectio ꝑxi, atq adeo diliḡ Deⁱ supoia ꝑ ꝑxᵍ censet aⁱ intⁿᵒ suffi diligi. Nativē tn̄ eo eygods Ruente Hurt., et ꝑbo: nᵍ intⁿᵍ, et frali aⁱ dilectoi Dei sup oia, qm̄vi sit virtuali dilectio ꝑxi n̄ ē frali dilectio illius: ḡ ꝑ eiusmi aⁱ n̄ fit satis affirmo ꝑcepto charitatⁱ ꝗ ꝑxⁱ. Coa ꝑ nitri liquet: ut m. ꝯstat ex nᵒ 171, certⁱ ē, teneri nos ꝑxⁱ diligere aⁱ intⁿᵒ, et frali; ꝑxⁱ à aⁱ intⁿᵒ, et frali diligere nil aliud ē, qm̄ illⁱ diligere aⁱ, q̄ fit intⁿᵃ, et fralis dilectio illius.

189 Ꝯfirmo, et explo. Sola virtuali dilectione ꝑxi n̄ fit satis ꝑcepto obliganti ad fralē ꝑxi dilectionē; ꝗ affirmⁱ ꝑceptⁱ charitatis ꝗ ꝑxⁱ obligat ad fralē ꝑxi dilectionē: ḡ sola virtuali dilectione ꝑxi n̄ fit satis affirmo ꝑcepto charitatⁱ ꝗ ꝑxⁱ. Sed aⁱ dilectoi Dei sup oia n̄ ē frali, ꝗ sᵒ virtuali dilectio ꝑxi: ḡ aⁱ dilectoi Dei sup oia n̄ fit satis affirmo ꝑcepto charitatⁱ ꝗ ꝑxⁱ. Mar ē certa. Mir ijs oib̄ notis ꝑbat, q̄s à nᵒ 172 ꝑbavimⁱ 13 ꝯclos post nᵒ 171, et ipsa int speciali exeo fundet, q̄ si affirmⁱ ꝑceptⁱ charitatⁱ ꝗ ꝑxⁱ n̄ obligaret ad frālē ꝑxi dilectionē ꝗ sola ad virtualē, eiusmi ꝑceptⁱ aut n̄ ēet distinctⁱ à ꝑcepto diligᵈ Deⁱ, aut si distinctⁱ ab illo ēet, ēet superfluⁱ, ꝗ neutrⁱ sustineri potē: n̄ ꝑ, q̄ id opponit verbis Xp̄i Dni docentis, ꝑceptⁱ diligendi ꝑxⁱ ēē 2ᵘᵐ, et sile Vᵒ diligendi Deⁱ; sᵒ à n̄ ēet ab illo distinctⁱ, nec 2ᵘᵐ ēet, nec illi sile; ꝗ unⁱ, et idē

cui ... non ... quod id auferre de aliquo primo praecepto iniquum esset, ac blasphemiam: ergo praeceptum affirmativum charitatis proximi obligat ad formalem proximi dilectionem. Maior probatur: nam sicut formalis dilectio Dei super omnia est virtualis dilectio proximi, et ob hanc solum virtualem dilectionem obligat affirmativum praeceptum charitatis proximi, cum hoc iniungat praecepto charitatis Dei, eodem plane iniunget id, ad quod obligat praeceptum charitatis proximi, atque adeo tunc non erit idem cum illo, et non ab illo distinctum, sed superfluum erit superfluum.

190 Argumentor adversus diligenti Deum super omnia adhuc praecipit dilectionem proximi; ergo non ei praecipitur virtualis dilectio proximi; haec enim iam habita, et inclusa supponitur in formali dilectione Dei super omnia: ergo ei praecipitur formalis dilectio proximi, atque adeo huic praecepto non fit satis formali Dei super omnia dilectione. Maior et ex ipsa eorum praeceptorum distinctione, quam docuit nos Apostolus Augustinus, et expresse lib. V de Civitate ... cap. 30 D. Aug. dicens: Praeceptum, quo diligamus Deum, a proximi dilectione distinctum est: satis aperte colligitur, atque ex eodem Aug. suadetur iterum, tum verbis ex textu 63 in ... quae n. 181 deduximus, tum lib. 8. de Trin. cap. 7., ubi haec tradit: Qui diligit Deum, consequens est, ut faciat, quod praecipit Deus, et intantum diligit, inquantum facit, consequens est, ut et proximum diligat, quia hoc praecipit Deus.

191 Argumentor denique. Si non admittatur praecepta formali dilectio proximi, formalis dilectio Dei super omnia, quae sub praeceptum cadit, non debet esse virtualis dilectio proximi: sed si non admittatur praecepta formalis dilectio proximi, poterit adimpleri praeceptum diligendi Deum super omnia, quin proximum, etiam virtualiter, diligat. Consequentia liquet, et antecedens probatur: formalis enim dilectio Dei super omnia, quae sub praeceptum cadit, non debet esse virtualis amor exequendi complexa; sed id adimplendi omnia praecepta, idque satis est ut Deus super omnia diligatur, et huic maxime, et primo praecepto satisfiat, et probe quidem, ut dicebamus n. 6: ergo si non admittatur praecepta formalis dilectio proximi, ea non debet virtualiter includere formalis dilectio Dei super omnia, quae sub praeceptum cadit, atque adeo eiusmodi dilectio Dei non debet esse virtualis dilectio proximi. Ex dictis enervata manet adversariorum ratio, quam n. 188 indicavimus.

192 Ty dubiu est, an, et quomodo peccator debeat ex Charitate diligi. Res, duo in peccatore diligi, et considerari debere, naturam scilicet, cui Deus, et peccatum. Ty natura, seu persona ipsa capax est Beat. atq aliis nos proximo; peccatum ipsa, et Beat. impedimentum, et ipsius proximi malum est. Debet ergo diligi ex charit. peccator statu naturae; seu persona; ex eadem vero charitate debet odio haberi status culpae, id est, diligi debet homo; odio a haberi peccatum illius: eiusdem m. virtutis haec duo munia sunt, amare nimirum bonum proximo, et malum illi odio persequi. Ita D. Aug. ... q. 25. art. 6., pulcherrimeque ... variis in locis. Signo unum, aut alterum. Lib. 1 de Doctrina Christiana cap. 27. Omnis peccator, inquantum peccator est, non est diligendus. Et omnis homo, inquantum homo est, diligendus est propter Deum. Et lib. 14 de Civitate Dei cap. 6: Quapropter homo, qui secundum Deum, non secundum hominem vivit, oportet, ut sit amator boni: inde fit consequens, ut malum oderit. Et quoniam nemo natura, sed vitio malus est, vitio malus est, perfectum odium debet malis, qui secundum Deum vivit, ut nec propter vitium oderit hominem, nec amet vitium propter hominem; sed oderit vitium, amet hominem: sanato enim vitio, totum, quod amare, nihil autem, quod debeat odisse, remanebit. Constat Magnus Greg. ad cap. 7. huius: Oportet autem ingens, ut solicite discernamus, quod districtos debemus vitijs, gratiosos naturae: hic m. ferienda est peccator, nutrienda est natura.

193 Aliud autem ratio prima est: vitium m. siue peccatum peccatori non adimit rationem proximi, ut constat ex n. 166, et 167.; sed omnem proximum tenemur ex charit. diligere, ut ante capite probavimus: ergo vitium, seu peccatum non adimit nobis obligationem diligendi peccatorem. Quod autem vitium, sive peccatum proximi debeat a nobis odio haberi, patet: est m. maximum malum proximi, quod ex charit. tenemur diligere. Hoc in se acceptat David Ps. 118. 103: Iniquos odio habui: id est, inquantum iniqui sunt, habui odio iniquitatem ipsorum, quae est ipsorum malum, ut explicat, eo art. 6. ad hoc Aug. D. Thom., hoc esse perfectum odium ad Charit. pertinens, de quo loquebatur ipse David Ps. 138 21, et 22: Nonne qui oderunt te, Domine, oderam, et super inimicos tuos tabescebam? perfecto odio oderam illos. Quem locum expendens Aug., hic ait eleganter: Quid est perfecto odio? oderam in eis iniquitates eorum, diligebam
conditionem tuam. Hoc est perfecto odio odisse, ut nec propter vitia homines oderis, nec
vitia propter homines diligas: hoc in eis oderit, quod iniqui sunt; hoc diligat, quod homines sunt.

194 Sed adversus hanc obligationem dispositionis obstare videntur multa S. Pag. testim. in quibus multa, et maxima mala peccatoribus imprecati sunt S. Prophetae: dicitur n. Ps. 9. 18: Convertantur peccatores in infernum. Ps. 68. 29: Deleantur de libro viventium, et cum iustis non scribantur. Ps. 67. 2: Exurgat Deus, et dissipentur inimici eius. Threnorum 1. 22: Ingrediatur omne malum eorum coram te, et vindemia eos, sicut vindemiasti me propter omnes iniquitates meas: quod autem illi non debent esse cum peccatores, cum ea dicat a nobis illa, cui maxima, et gravissima mala imprecamur, aut si dicere Prophetarum imprecationes vituperabiles exeunt, quod minime fore dici.

195 Pro cuius

Ang. D. eo art. 6. ad 3. ea, et similia Prophetarum testimonia exponi triplex posse, 1° ita, ut in eis sensus sit non optantium, sed praedicentium, sumpto verbo optativo modo pro indicativo ex figura quadam grammaticali: unde sic exeunt expon: Convertantur, idest convertentur, deleantur, idest, delebuntur, non scribantur, idest, non scribent, et sic de alijs: quo in sensu accepta ea testim. non sunt imprecationes, nec desideria, sed praedictiones, seu comminationes. Unde a se de Prophetis ait idem D. Ang. in Disputatis q. unica de Charit. art. 8 ad 15 tali modo loqui, quia sciebant vol. supra Dominum iustitiae eis revelatam. Sic haec, et similia S. Pag. testim. interpretantur multi Eccl. PP., ut Iustinus q. 125 ad Gentes, Anacletus Papa Ep. 2a, quam refert tom. 1 Conciliorum, Aug. in Ps. 108, Hieron. in cap. 1. Threnorum, et in Ps. 11; Greg. lib. 15 Moralium cap. 28, et alij.

2° ita, ut in eis sit sensus optativus, non ex odio personae peccatoris, sed ex amore iustitiae Divinae, sive, ut D. Tho. loquitur, non refer. desiderium ad poenas horum, quae ad iustitiam Punientis secundum illud Ps. 57. 11. Laetabitur iustus cum viderit vindictam, non quia mala et peccati, sed quia est bonum quod iustitiae, sive quia in ea relucet Divina iustitia; nam 1. ipse Deus puniens non laetatur in perditione vivorum, ut dicitur Sap. 1o. 13, sed in sua iustitia: quoniam iustus Dominus, et iustitias dilexit, ut dicit Ps. 10. 8. Sic etiam exponunt praedicta, et similia Sacrae Paginae testim. D. Hieron. in cap. 4. Threnorum, Euthymius in illud Ps. 30. 4: Obscurentur oculi eorum, ne videant. Et Divus Bernardus sermone 8 in Psal. nostrum, Qui habitat, his non praetereundis verbis: Id ergo in insipientem intendere sapientiae credimus placiturum, nisi iustissimus sua ...»

" nisi invisibili, sed disposito et incomprehensibili ordine regerentur? sane quod sapientibus non
" placebit, sapientibus quoque placeat, necesse est universis: non igitur tibi durum videatur
" fore, quod dicit: oculis tuis considerabis: quod et videbis in eorum interitu, non quod velut
" quadam immanitate crudelitatis in ipsa sibi ultione complaceat; sed quod modo ipse pul-
" cherrimus Dominus ordinis, utrumque credi possit, iustitiae Zelator, et amator
" aequitatis oblectet.

Secundo, ita ut in eis sit et sit optantium; sed desiderium referat ad culpas, non ad personas destruendas, ut scilicet sic fit, quod peccatores pereant sub culpis, id est, desinant esse peccatores; permaneant autem sub ratione naturae. Hanc expositionem donant praedicta, et alia S. S. testimonia. D. Hieron. in cap. 25 Ezech. et in caput 9 Danielis, Origenes lib. 8 in Ep. ad Rom. sup. cap. 11. Euthymius in Psalmum 43, et succulentissime ac disertissime D. Aug. enarratione in Ps. 149. super illud: Et gladii ancipites in manibus eorum ad faciendam vindictam in nationibus etc. Docete, inquit, si non est vindicta in gentibus: bella educunt frameas bis acutas, fiunt strages, fiunt occisiones. Quomodo, inquit, Pagani occiduntur? quomodo, nisi cum Christiani fiunt? quaero Paganum, et non invenio. Christianus est: ergo mortuus est Paganus. Quaero Saulum persecutorem et non invenio: occisus est. Pulcherrimum est, ac omnino dignum verbis ipsis idipsum confirmat lib. 21 de Civitate Dei cap. 24: Evertuntur, inquit, peccatores duobus modis, aut sicut Sodomitae, ut pro peccatis suis ipsi homines puniantur: aut sicut Ninivitae, ut ipsa hominum peccata poenitendo destruantur. Factum est ergo, quod praedixit Deus: eversa est enim Ninive, quae mala erat, et bona aedificata est, quae non erat: stantibus enim moenibus, atque domibus, eversa est civitas in perditis moribus. Haec Aug., cuius verba tametsi paulo longiora adscripsi, quod aliqui in hanc rem aut illustrius, aut venustius dicere poterant.

Caput 14

Utrum inimicos teneamur ex charitate diligere.

196 Prima. In inimico est ratio, seu ipsa ab inimicitia sumpta; ratio naturae, seu ipsa a peccato distinctissima. Qua praemissa dico certum est, inimicum, sive inimicus, ut talis non debere a nobis diligi; sed odio

pria heri debere: id q expressit Ang. Dr. hic q. 25. art. 8, Ubi q inimici diligant, inquantum q inimici ee, ait, perversum, et charit. repugnans; q hoc ē diligere malum alterius. Inimicitia nm., qua proximus q nos gerit, malum ē, et peccatum proximi; q malum, et peccatum proximi n ē diligendum à nobis, q odio potius prosequi, ut liquet ex n. 193: q inimicitia, qua proximus q nos gerit, diligi n ē à nobis, q odio potius habenda. Dubium itaq restat ex eo, an, n obstante eiusmodi inimicitia qua q nos gerat proximus, nihilominus ipsum teneamur ex charit. diligere.

197 Affirmativa pars certa ē, ac de fide: Certum m., ac de fide ē, dari preceptum diligendi inimicos, atq adeo eorum dilectionem ee de necess. salutis. Ita tenent res ... S. Tract. ... de Civit. Dei ... cap. 22, et ... in 1a Joannis Ep. ..., cui Thom. in 3. dist. 30, et ... Dr. hic q. 25. art. 8, et ... constat id aperte ex verbis Xpti Dni Matthaei 5. 44: Ego n dico vobis: diligite inimicos vestros, benefacite his q oderunt vos: et orate pro persequentibus, et calumniantibus vos, ut sitis filii Patris vestri, q in coelis ē. Cuius in verbis n consilium duntaxat, q preceptum contineri, constat ex unanimi SS. PP., reliquorumq omnium Interpretum expositione, atq ex decreto Concilii Carth. 4i cap. 93, et Matth. ... cap. 22 ... Xpti Dni verba id clarissime demonstrant: id nm., q necessarium ē, ut sim filii Dei, n ē consilium duntaxat, q preceptum; q inimicum nostro diligere necessarium est, ut simus filii Dei, ut constat ex ipsis Xpti Dni verbis: q inimicos nostros diligere n ē consilium duntaxat, q preceptum, iuxta sententia Xpti Dni verba. Nec patet: nemo namq ... consilium duntaxat carendo amittit Dei filiationem, ut ē certum. Matthaei 6. 15 Xptus Dnus ait: Si ā n dimiseritis hominibus: nec Pater vester dimittet vobis peccata vestra. Certum ā ē, id q requirit, ut nobis Deus peccata nostra dimittat, n ee consilium duntaxat, q preceptum. Constat ē ex 1 Petri 3. 9: N reddentes malum pro malo, nec maledictum pro maledicto, q econtrario benedicentes: q in hoc vocati estis, ut benedictionem hereditate possideatis.

198 Huius obligationis ratio ex saepe dictis perspicua ē: nq ...

tenemur ex charitate diligere in inimico, in obstante circa istam inimicitiam quam qua nos gerat, tertio verum est, ut liquet ex n. 166: ergo inimicos, in obstan-tia circa istam inimicitiam tenemur ex charitate diligere. Nec necesse fuit inire-det alicui facessere, quod Aug. in Enchir. ad Laur. cap. 73 vocat innu-mere dilectionis inimicorum ad perfectos pertinere: exponendus enim est, i. de perfectae charitatis debita, et qua omnes esse debet omnis: sed de perfectae consilii eo in sensu, in quo D. Thom. in disputatis q. unica de Char. art. 8 corpore ait, diligere inimicos aliquo modo cadere sub necessitate praecepti, et aliquomodo sub consilii perfectione: quod late ibi explicat, et ita concludit: Cum est ad inimicos nulla alia unio nobis remaneat, nisi sola unio charitatis, ex necessitate praecepti tenemur diligere eos in communi, et affectu, et effectu, et in speciali, quando necessitatis arti-culus immineat. Sed quod homo specialem affectum, et effectum dilectionis, quae ad alios sibi coniunctos impendit, inimicis exhibeat propter Deum, hoc perfectae Charitatis est, et sub consilio cadit: ex perfectione enim charitatis procedit, quod sola charitas sic moveat ad inimicum, sicut ad amicum movet et charitas, et specialis dilectio. De hac igitur Charitatis perfectione, quae sub consilio dumtaxat, non autem sub praecepto cadit, ut amplius constabit ex dicendis, loquitur eo loci fuisse Aug. censendus est: et ita eum interpretatur D. Thom. hic q. 25. art. 8. corpore.

199.

Obiciat aliquis. Quaelibet entitas naturalis odio habet id, quod est sibi contrarium; sed inimici nostri sunt nobis contrarii: ergo inimici nostri naturali odio a nobis habendi sunt. Maior patet. ipsae irrationales entitates nos docent, quae alias sibi contrarias naturaliter oderunt, seu aversantur, ut ovis lupum, et ignis aquam. Minor sic: sed charitas naturam non evertit, sed perficit: ergo Charitas non urget nos ad inimicos nostros diligendos. Distinguo maiorem: quaelibet en-titas naturalis odio habet id, quod est sibi contrarium, inquantum est sibi contrarium: concedo maiorem: inquantum sibi contrarium non est: nego maiorem. Minor est distinguo: sed inimici nostri sunt nobis contrarii, inquantum sunt inimici, concedo minorem: inquantum homines sunt, et capaces Beatitudinis, sive proximi nostri, nego minorem. Consequens denique sibi distinguo est: ergo inimici nostri, inquantum sunt inimici, naturali odio a nobis habendi sunt, sive quod idem est, odio a nobis habenda est inimicitia, quam qua nos gerunt, concedo consequentiam: odio a nobis habendi sunt, inquantum sunt homines, et capaces Beatitudinis, sive quod idem est, odio a nobis haben-da est eorum natura, seu persona: nego consequentiam. Distinctiones huius liquent ex 196, ijsque citatis.

Ang.cus D.r hic q. 25. art. 8 ad 4um, hanc eadem objectionem dissolvens.

Caput 5um

An inimicorum dilectio praecepta fuerit in Lege scripta? Ubi an hoc praeceptum sit etiam naturale?

200. Ex dictis ante cap. 1o constat, in lege gratiae, seu Evangelica dari praeceptum dilig. inimicos; an autem idem praeceptum fuerit etiam in lege scripta, anceps tibi est, gravis, nec inutilis controversia, quae in praesenti capite discutienda suscipitur, ex cujus discussione constabit etiam, an praeceptum dilig. inimicos sit in suo genere divinum; verum etiam naturale. Certum est, in lege scripta fuisse praeceptam dilectionem inimici civilis, id est, ejusdem nationis, et professionis: Judaeus Judaeum diligere tenebatur, signaque dilectionis ei exhibere, quamvis ab eo haberet odio, injuriaque lacessitus esset. Levitici 19. V7, et 18: Non oderis fratrem tuum in corde tuo. Non quaeras ultionem, nec memor eris injuriae civium tuorum. Exodi 23. 4, et 5o: Si occurreris bovi inimici tui, aut asino erranti, reduc ad eum. Si videris asinum odientis te jacere sub onere, non pertransibis, sed sublevabis. Unde solum est difficultas, fuerit ne in lege Veteri praecepta dilectio inimici legalis, id est, nationis exterae, seu alterius religionis; an potius praeceptum in ea fuerit, aut saltem permissum odium inimic.

201

Adstat 1o, in Lege Veteri praeceptum, aut permissum saltem fuisse aliquod inimicorum odium, quod in Evangelica lege prohibitum est. Ita Salmeron tom. 5 [illegible] Maldonatus in caput 5. Matthaei versu 21, et 43, Conink de Char. disp. 24. dub. 7., et pauci alii. Stat id 2o, dicens, in lege scripta prohibitum fuisse odium inimicorum, impositumque praeceptum de eorum dilectione, ideoque in Evang. Lege nihil novum quoad hanc partem [illegible]. Ita Mag. in [illegible] dist. 30, qui ait, in praecepto legis, diliges proximum tuum, nomine proximi intelligi etiam inimicos; et [illegible] hos: Ang. D.r illius q. 1a 2ae art. 1 ad 4um, D. Bonav. q. 1. Subtilis D.r q. 1., Eximius D.r disp. 5. de Char. sect. 5. n. 5., Valentia disp. 3. de Char. q. 3. puncto 2o, Durandus, Banez, Abul.,

Lyra, et alij videndi apud Gran. Contr. 3. de Charit. vta 3 diss 5 n. 6.

202 Probo 2m, et ipsa 1a. Naturalia praecepta quae in lege veteri obligarunt; sed praeceptum diligendi, et non odio habendi inimicos naturale est: ergo quod in lege veteri obligavit. Maior indubitata est: naturalia enim praecepta communia sunt omni legi, ut fuse demonstrat Aug. Sermone 168 de tempore. Minor docent Ex. Ord. ea sect. 5 n. 3, et Theoph. Raynaudus lib. V de Virtutibus, et vitijs sect. 2a cap. 3, et alij. Ea enim V probatur ex illo principio humanae naturae notissimo, ex quo ergo evinci, censet Raynaudus eo cap. 3. n. 81: Omnia quaecumque vultis, ut faciant vobis homines, et vos facite illis. Quod Christi Domini effatum Matthaei 7. 12, et Luc. 6. 31 tantopere, ibidem annotante Raynaudo, suspexerit olim Alexander Imperator, ut et illud scripsisse praeferret, et in palatio, ac alijs operibus publicis scribi iuberet. Atqui nemo est, qui non velit ab alijs diligi, etiam ab ijs, quos ipse offendit, aut qui eum offenderunt: nemo igitur est, qui non eodem iure adstringatur ad alios diligendos, tametsi inimici sint, et non redamantes.

203 Minor eadem V probatur: quod vindictam sumere ab inimicis auctoritate privata est contra ius naturale: ergo et ipse appetitus eiusmodi vindictae, seu odium inimicorum contra naturale ius est: ergo praeceptum diligendi, et non odio habendi inimicos naturale est. Consequentiae liquent, et antecedens probatur: inimicitia enim nemini dat ius in vitam, aut in bona inimici, atque adeo contra naturale ius est haec auctoritate privata inimicis adimere. 3o probatur eadem minor: quia obligatio diligendi proximum est naturalis; sed inimicus etiam est proximus: ergo obligatio diligendi inimicum est naturalis. Maior patet: ut enim num. 161 dicebamus, ea obligatio fundatur in similitudine, et participatione rationalis naturae; et eo ipso, quod homo sit evectus ad supernaturalem finem, obligatio diligendi proximum est etiam supernaturalis, ut diximus etiam n. 163, et 176: ideoque praeceptum diligendi proximum non solum supernaturale, verum etiam naturale esse, diximus num. 170. Minor etiam liquet ex n. 166.

204 Confirmari V potest ex eo, quod inimicorum dilectio necessaria sit ad iustitiam, societatemque, ac pacem inter homines conservandam. Et ex eo, quod 1. ipsi gentiles plurimi eiusmodi obligationem, ac praeceptum solo naturae ductu cognoverint, ut vel V testatur Eximius Cl. et P. Amicus disp. 28 de Charitate sect. 3. Varios hanc in rem Ethnicos profert Eruditissimus Raynaudus

pponit incentiva benevol. odio, e inimicis extendendo, quorum potentissim, e intra ejus limites, ipse arbitrat, q̃ continere 3ª in §§. 3º suppeditat Aug., dum ait, inimicus hoc, quia id fuerit, n ẽ odio habendus, ne cum malus odio habet, aut habit malus, sint duo mali: ac denique 86. magnum ad benevolentiam odii, e inimicis impendendo, ejus fundus agexit: quæ oia solita suæ eruditionis copia expl?

205 Prices, inimicorum dilectos superare eos nos malus, nec posse mali roe suadere, inimicus ẽ ex præcepto diligendus, tum q, nulla in eigni obto apparet ratio boni, quæ malum sit, tum ẽ, q. id difficilius est, qm bt posint præcipi p ng. Reo, assumptus ẽ falsus, ut ostendunt roes, q a n Rot. haud inefficax suasiones, tm peccatum ẽ cuivis mali, seu legis ng. At 1ª spes ceo, sufficiens nos dilig. inimicus ẽ ingenuus ng, sufficiens ita nos ẽ ipsius Deus, ut ng creatorẽ. Nec desunt roes alie, ut conservatio unius, societati, ac paci ing hoes, quas indicant argumenta à nobis facta. Ad 2 satis supera pt responsio ex hisce dicis toto cap. 7. 1. disposi. Breviter dico cum Eximio D. eo. pro n. 7., servari posse p vires ng hoc præceptum aliquoties in ordine ad natis finis, minus constanter servari vix, aut numqm sine speciali aux. posint; idq̃ coe ẽ huic mali præcepto cum aliis e natig præcepti. Relege supra ng 105.

206 Probo 2ª egdẽ 23 q: privati m. odium inimicus ẽ intre malus, n secus, ac mendacium, ut ab oibus supponit: q eigni odiis nec præcipi, nec permitti posuit in lege vetere. Conq prob: lex m. vets bona, et iusta fuit, ut pote à Deo lata, et certum ẽ, et ostendit Aug. lib. 19 3º Faustum; q lex bona, et iusta nec præcipere, nec permittere pote tmqm licitum id, q intre malus ẽ: q lex vetus nec præcipere, nec permittere posuit tmqm licitum privatum odium inimicus, qd ẽ intre malus.

207 Probo deniq: q lex Evangelica n addidit præcepta moralia nova ethica, quæ pertinent ad Sacram., ut cum Ang. D. 1.2. q. 108 docent coiter Thei; q præceptum dilig. inimicos ẽ præceptum morale

proxy in Evang.ca lege contenty, et ad Sacram.tu n pertinens: q preceptu dilig. inimicos extabat in lege veteri, n solo internu inimicitiæ odiu, q interè malus, vero e externu odiu, q in illatione damni consistit, prohibentu in lege scripta fuisse, n minus, quam in Evang.co: nemini m. umquam licuit auct.te privata damnu inimico inferre, sive vindictam ab eo sumere: si m. id licitu aliq. esset, aut fuisset, licitu aliq. e esset, aut fuisset internu odiu, cuius malitia desumit ex iniustitia externi effecto voliti p ipsu internu odiu. Illatio itaq. damni inimico auct.te privata e e p.to natis actus, ut n.o 203 ostendebamus, proinde nulla lege præcipi potuit, aut p.mitti umquam licita.

208 Ostendere partis secundæ hæc sunt. 1.o, q Xptus Dnus, ut præceptu dilig. inimicos in Evang.ca lege stabiliret, ita loquutus e Matthæi 5. 43: Audistis, q dictu e: diliges proximu tuu, et odio habebis inimicu tuu. Ubi nomine proximi amicu denotari, patet ex ipsa proposit. antithesi: proximo m. opponit inimicus. Sy a dictu e denotare vult, dictu esse ab ipso Deo, seu in veteri testam.to: porro: id q satis vult suaderi, tum ex eo, q cetera, quæ in prædicto Matthæi capite Xptus Dnus enumerat umquam antiquis dicta, sy. n occides: n mœchaberis: oculu p oculo, et dente p dente: in veteri testam.to habeant: q et illud, et odio habebis inimicu tuu continet e in veteri testam.to: ty e ex eo, q si illud a Pharisæis legi additu impudenter fuisset, ob id acriter a Xpto Dno fuissent reprehensi; q m factu n legimus: q in lege veteri dictu fuit: et odio habebis inimicu tuu.

209 2.o sumitur desumitur ex illis Xpti Dni verbis. Joannis 13. 34: Mandatu novu do vobis, ut diligatis invicem sicut dilexi vos. Hinc m. ita construit argutu: mandatu hoc novu e; q n e novu quoad amicoru dilectionem: q novu e quoad dilectionem inimicoru: q inimicoru dilectio præcepta n erat in lege veteri. Minor demonstrant ipsa Xpti Dni verba. Maior e patet: amicoru. m. dilectio præcepta e fuerat in lege scripta, ut liquet ex textu Levitici adducto n.o 170: Nec p novu quoad amicoru dilectionem illud Xpti Dni mandatu.

210 3.o sumitur eiciunt densa P.P.um testim.ta. Hæc possent referri

ipse innumera, obiter attingo perpauca, quasi spicas ex aequali messe. Et
imprimis clarissime est illud Aug. tom. 4. lib. 1. de Sermone Domini in mon=
te cap. 21, Nec quod in lege dictum est, oderis inimicum tuum, vox iubentis iusto ac=
cipienda est, sed permittentis infirmo. Nec minus luculenter Magnus Greg. tom. 2.
Hom. 38 in Evang. sub initio: Cum in lege, inquit, scriptum sit, Diliges ami=
cum tuum, et oderis inimicum tuum, accepta tunc iustis licentia fuerat, ut Dei
inimicos, suosque adversarios, quanta possent virtute comprimerent, etc. Et in
nova [illegible] destam. compescuit. Et Origenes tom. 5. Hom. in praedicta
Matthaei verba ita habet: Ad odiendum inimicum mandatum fuit, ut et ami=
cum non odissent; quapropter sit a vita populo illi veteri adhuc rudi, et infir=
mo. Plura qui volet, adeat Patrem Elect. disp. 153 de Char. sect. 3. sub=
sect. 1a.

211 Hic denique sensus est, quod in lege scripta praeceptum iudaeis fuerit,
ne foedus inirent, amicitiasque iungerent cum quibusdam barbaris nationibus;
sed eas potius vitarent, et ad internecionem usque persequerentur. Extat enim praeceptum
Exodi 23, et 34, Deut. 7, et 25, et 1. Reg. 15: quod inimicorum odium
aut praeceptum, aut permissum saltem erat in lege veteri. Cum porro: ea enim
omnia damna ex Dei iussu iis barbaris nationibus inferenda convenire
non possunt verum cum inimicorum dilectione.

212 Haec omnia sunt ad dilectionem [illegible]
Si. Ad hoc igitur propositionis 208 reos cum Exc. D. ex sect. 5. n. 5. malitiae
aliis Doctis, ac S. Pag. Interprete, nec ea verba, odio habebis inimicum tuum,
nec eorum sensum in lege veteri fuisse; sed id tum fuisse falsam quandam Pha=
risaeorum additionem, interpretationemque: cum enim lex expresse solum diceret Levit. 19. 18.
Diliges amicum tuum, sive proximum tuum, inde a Pharisaeis, seu Pharisaei falso
intellexerunt, odio habendum esse inimicum. Hanc Pharisaeorum interpretationem ut falsam,
absurdamque, ac sinistre illatam ex lege damnavit Christus Dominus docens expre=
sse, inimicos etiam ut proximos, esse diligendos, non novum praeceptum imponens; sed an=
tiquum explicans, verumque ac germanum illius sensum ostendens. Et hac de
causa, ut quaeres alias, cum dicit hoc praeceptum, quod inimicorum noviter expla=
natum, et expressum: amoris enim illud extaret in Lege scripta, non adeo erat
expressum, ut esse illius sensum non ambigerent: audiebant enim eius legis

periti, ac Professores, an Christi nomine inimicus esset illius, et utrumque n. 161.

Caetera, quae in eodem Matthaei cap. Christus Dominus enumerat tamquam Antiquis dicta, in Paginis Vet. Testam. [illegible], conclusioni nostrae nihil incommodat: porro cum ea inde ducit argumentum: nam cum omnino S. Scripturae ubique revolutis, nullibi inveniat, asseri absolute, odio habendos esse inimicos, merito id ex falsa Pharisaeorum interpretatione ortum duxisse, credendum est. Cum si in speciali Christus Dominus eo loco Pharisaeos non reprehendit, reprehendit in generali cum eiusdem Matthaei 15. Ut discipuli ei dicentibus: Scis, quod Pharisaei audito verbo hoc, scandalizati sunt? respondit: Sinite illos: caeci sunt, et duces caecorum. Ita dicit cum P. Granado eadem disp. 5. n. 10, non fuisse literis consignatum specialiter eorum reprehensionem, sicut et alia plura.

Divus Augustinus videtur absolute admittere, ea verba, Odies inimicum tuum, in Lege Veteri fuisse; quae tamen in libris Veteris Testam. non comparent: ideoque in ea fuit, ut nonnulli autumarent, ita referente Salmeron loco citato n. 201, fortassis ea verba scripta fuisse in aliqua translatione versionis graecae 70 Interpretum. Quidquid tamen de hoc sit, Augustinus id admittens conclusioni nostrae non adversatur: ipse namque lib. 19 contra Faustum Manichaeum cap. 24 docet expresse, Nec contrarium, quod in Antiqua Script. dictum est, Odies inimicum tuum, et in Evang. Diligite inimicos vestros: rogo reddit sibi verbis: [illegible] iniquus homo, inquantum iniquus est, odio habendus est; inquantum autem homo est, diligendus est. Haec, inquit, regula est, qua et oderimus inimicum propter id, quod in eo malum est, id est, iniquitatem: et diligamus inimicum propter id, quod in eo bonum est, id est, socialem rationalem creaturam. Paucis interiectis, concludit: Dicto igitur, et non intellecto, quod Antiquis dictum erat: Odies inimicum tuum: ferebantur homines in hominis odium, cum deberent non odisse nisi vitium. Hoc corrigit Dominus dicendo: Diligite inimicos vestros: ut qui jam dixerat: non veni legem solvere, sed adimplere: utique et odio inimici, quod scriptum est in lege non solverat, praecipiendo nobis, ut diligamus inimicos, cogeret nos intelligere, quomodo possemus unum, eundem hominem, et odisse propter culpam, et diligere propter naturam. Caeterum [illegible] en quam longe absunt ab opposita opinione Divi Augustini. Eum imitatus Angelicus D. 1a 2ae q. 107 art. 2 ad 2 ita de Christo Domino ait: Circa odium vero inimicorum removit falsum

Parisæorum illectum, nos monens, ut potius odio non haberet, quam diliga.

213 Ut fundo

porro non esse triplex solutio praecedentis num. 170 inde tibi repetenda. quorum

additionem quod ante. Ego insuper reor potius, novum appellari Christum mandatum, quod

desuetudine, et abusu fere antiquatum, singulari Christi Domini expressione,

et commendatione velutu revixit. Vel denique, appellari novum; ita tamen, ut no=

vitas non tam ad mandatum, quam ad studium, referatur, ac si diceret Christus

Dominus: Mandatum de novo do vobis. Ita in eum Joannis locum D. Mal=

donatus.

214 Ad 3um sunt porro non 210 reor, eos S. Patres nusquam asseruis=

se, interim inimicorum odium fuisse in lege scripta permissum, proinde expo=

nendos esse de odio, tum effectivo, et externo, sive de illatione damni,

facta quidem non publica, seu privata auct.; quod ipso Deo iubente: sine m.

mala non est: et hoc tum omne studium permissum fuit: id, quod in solutione

quaestionis sumi amplius explabit. Aug. quod ipse satis explicuit, adeoque

concipi verbi adducti à nobis num. 212 mentem suam prodidit, ut de ea

non sit relictus ambigendi locus. Ea explicatio adhuc, ni fallor, polivit

eodem libro 19 ita Faustum Manichaeum cap. 28 hinc verbis: itaque l.

omnia, l. paene omnia, quae monuit, sive praecepit, Christus adiungebat: ego

autem dico vobis: inveniunt et in illis veteribus libris. Ubi de ini=

mico diligendo dicitur: si esurierit inimicus tuus, ciba illum: si sitit, potum

da illi: Prov. 25. 21. Hinc m. hoc commemoravit Apostolus ad Rom.

12. 20. Quid clarius? censuit ergo Aug., quod in eo Matthaei cap. prae=

cepit Christus Dominus de inimicis diligendis, inveniri et in libris veteris legis.

Porro quod reor, inimicorum odium ab aliquibus Patribus dici permissum in lege ve=

teri, quatenus impunitum relinquebat in hac vita: nulla m. poena in

lege huic sceleri taxabat, cum multis aliis sceleribus poena in hac

vita infligenda decerneret.

215 Ad 4um sunt porro non 211 reor, Iudaeos quidem in

lege scripta iussos fuisse, ut nationes quasdam barbaras insectarent,

debellarentque, ac penitus extinguerent, sive delerent, ut patet ex locis

veteris testamenti eo non signatis, atque ex Deut. 20. 16, Ubi ita dicitur:

B

Deliis à civitatib. quæ dabunt tibi, nullum omnino permittes vivere; sed inter-ficies in ore gladii, Hethæum scilicet, et Amorrhæum, et Chananæum, Phere-zæum, et Hevæum, et Jebusæum, sicut præcepit tibi Dominus Deus tuus: ne fortè doceant vos facere cunctas abominationes, quas ipsi operati sunt Diis suis, et peccetis in Dominum Deum vestrum. Hic ergo punitio à Deo facta est in pœnam scelerum earum civitatum: Judæique tanquam ministri, et executores Divinæ iustitiæ prædictos Idololatras peremerunt. Id autem nec illum odium charitati opponit, nec præcepto dilectionis quo inimicus opponitur: modò enim est absque illa proprio charitatis præcepto, sed ex iusto abominationis odio quo scelera, aut ex amore iustitiæ potest exercitus à Rege immissus civitatem aliquam rebellem punire ac destruere: iudexque sicut homicidam capite damnat, et hostes insequitur. Prohibitio illa ineundi fœdus, amicitiasque iungendi cum ipsis barbaris na-tionibus facta est et in pœnam scelerum prædictarum nationum, et propter periculum habendi earum vitia, ne scilicet imbecillis ille populus deciperet, traheretque ad cul-tum Deorum, sive idololatriæ. Odium igitur inimicorum, de quo agimus, non fuit in lege veteri præceptum, aut permissum, nisi quod quosdam tanquam detractos inimicos, quos He-bræi perimere iussi sunt, non ex odio inimicitiæ, sed ex odio abominationis quo eorum scelera, nec autem propria, sed Divina destruxerunt, quod bene cohærere potest cum vero charitatis amore quo quoslibet inimicos.

Caput 6um

An inimicis præstare teneamur?

216 Ex dictis à num. 196 constat; dari præceptum diligendi inimicos, illudque naturalis, ac Divini iuris esse, proindeque in omni lege obligasse. Superest, ut discramus, quid vi huius præcepti teneamur Bonis inimicos efficere. Ab hac difficultate, quæ tota moralis est, et ad plurimos sæpe occurrentes casus decisione maximè necessaria, nos breviter expediemus, duobus iactis fundamentis, sive generalibus principiis ea omnia complectentibus; quibus in contenti non eximus: sed quia, ut sapientè Philosophus VI Ethicorum mo-nuit, sermones morales, quò magis ad particularia descendunt, eò sunt et magis fructuosi, et magis opportuniè rite fundandis moribus, ad varias inde legitimè deducendas morales illorum brevi est descendemus.

217

1um principium est.

Inimico, tenemur ea oia praestare, quae cuivis alij hoi, et quae ei, si inimicus n. eet. Hoc idque fusius ad varias ei postea morales resolutiones ple docte, ac solide ingrediendas jecit P. Hurt. disp. 153 de Char. sect. 4. §. 95, illudque asseruit certum esse, ac de fide. Ratio huius propos: quia inimicitia n. aufert ab inimico rationem proximi: nam: inimicus m. est in suo opposito inimicitiae est proximus noster, ut exemplo Samaritani, saucio Judaeo opitulantis exposuit Christus Dominus Luc. 10, et nos à n. 161 frequenter inculcavimus: sed ea oia, quae cuivis nostro proximo praestare tenemur, tenemur etiam inimico praestare.

218 Dico secundò: Non tenemur per se loquendo speciale aliquid inimico praestare, quod nec cuivis alii proximo, neque ei, si inimicus non esset, praestare teneamur. Docet etiam hoc idem fusius idem P. Hurt. §. 50. Et ratio est: quia inimicitia non est titulus, ob quem inimicus fiat dignus speciali nostro amore, aut speciali aliquo bono, ut per se patet: potius m. ob illum dignus fit proprio supplicio: sed quaecumque inimico à nobis debent, solo debent, quia proximus noster est: sed nihil speciale inimico debemus, quod nec cuivis alij proximo, neque ei, si inimicus non esset, debeamus. Dixi per se loquendo: nam accidens m. oriri potest major erga inimicum obligatio, v.g. ad vitandum scandalum, vel odij signum, aut quod aliquid narium indicet, ad internum odium deponendum, etc.

219 Hinc ergo primo deducitur, teneri nos ad inimicorum dilectionem, non solo negativam, quatenus velit non eos odio prosequamur; verum etiam positivam, quatenus nimirum eos diligamus actu interno, et formali virtutis charitatis. Sequitur illatio ex primo puncto: inimico m. tenemur praestare ea oia, quae cuivis alij proximo; sed quemvis alium proximum tenemur diligere actu interno, et formali virtutis charitatis, ut fusius probatum habes à n. 172: ergo inimicum etiam tenemur actu interno, et formali virtutis charitatis diligere. Si roges, an vi huius praecepti teneamur diligere actu interno, et formali quemlibet inimicum in speciali, aut aliquem, vel aliquos in particulari, aut solum in communi. respondeo, hoc puncto eodem modo esse philosophandum, ac philosophati fuimus cum Communi Doctorum de actu interno, et formali proximi dilectione n. 189: sequitur responsio ex 2o puncto: non m. tenemur speciale aliquid inimico praestare,

Q. n. teneamur Exercere conatis alijs pro.

120 Deducitur 2°, teneri nos inimicum n. excludere à beneficijs cōibus, neq à cōibus benevolentiæ signis. Ita D. Thom. 2.2. q. 25 art. 9., Eximius D. disp. 5. de Charit. sect. 5. n. 7, Azor tom. 2 instit. moralium lib. 12 disp. 3. q. 3, Reginaldus lib. 17 cap. 12 sect. 2°, Fillincius tract. 28. cap. 5. q. 7., et plures alij. Prob. : ea enim exclusio est externum odium, et signum interni; sed tenemur n. habere externum odium q. inimicum, neq dare signa interni illius odij: ergo tenemur, inimicum n. excludere à beneficijs cōibus, neq à cōibus benevolentiæ signis. Maior prob. : nam inimicum excludere, ideo q. est inimicus, est affectus vindictæ, quo nolumus inimico illud bonum, q. omnibus alijs pro volumus: est igitur ea exclusio externum odium, et signum interni. Et prob. : nam ea exclusio et inimico præbet iustæ offensionis causam, et alijs scandalum parit: prudenter enim censetur facta ob inimicitiam; ac q. tenemur ex charit. n. præbere iustæ offensionis causam proximo, et aliorum scandalum vitare: ergo tenemur ex charit. inimicum n. excludere à beneficijs cōibus, neq à cōibus benevolentiæ signis.

121 Deducitur 3°, nobis n. licere excipere inimicum ab ijs orationibus, quas in generali, seu in cōi pro omnibus fundimus. Ita Auct. et ante n. appellati, et alij, quos adducit, et imitatur Fran. Otrova 3.a de Charit. tract. 6. disp. 6. n. 5. Prob. illatio ex ante prob. : etenim eæ orationes sunt beneficium cōe; sed nobis n. licet inimicum à beneficijs cōibus, ut n. ante probatum est: ergo neq licet nobis inimicum excludere, seu excipere ab ijs orationibus, quas in generali, seu in cōi pro omnibus fundimus. Prob. insuper; q. ea exceptio est quædam species vindictæ, quæ nemini propria, seu privata auct. licet; ut enim bene ait eo sub n. 5. P. Granado, vindicta sumitur, n. solum inferendo malum; verum etiam auferendo bonum. Prob. deniq: nam iuste quereretur amicus, si in oratione pro omnibus ad Deum fusa excluderet, seu exciperet ab amico, v.g. si Pleb. Deum orans pro salute omnium horum huius civitatis, diceret: se nolle huius boni participem efficere Petrum suum amicum: ergo aliqua iniuria infertur ei, q. ab oratione cōi excipitur. Atqui nobis n. licet iniuriam aliquam inferre inimico: ergo neq licet nobis inimicum excipere

ad oratione[m] coi. Et q[uo]d in hoc saltem fuit usus huius illius, ut, Eom. D.
restante eo fuo n. 7. ait Chrysost. Hom. 71 ad populum, et Hom. 6 in
13 Ep. ad Timoth., et lib. de Compunctione cordis, illius e ea obligatio no=
bis iniecta Matthæi 5. 44: Benefacite his, q[ui] oderunt vos: et orate p[ro] per=
sequentibus, et calumniantibus vos.

222 N[on] m[inus] deficiunt, q[ui] asserent, p[er] se loq[uen]do
nullum ee peccatum excludere inimicum ab oronibus, et beneficijs coibus. Ita Suar.
disp. 98 de Charit. dub. 2, et Bonaven. de Legibus disp. 3. q. 4. puncto
3. dub. 6: quorum funta hæc sunt. 1, q[uia] Eccla in S[ancto] Missæ Sacrificio,
et in alijs publicis oronibus excludit excommunicatos, ut sic eorum delicta
puniat: p[er] qt in pœnam, seu in compensam iniuriæ sibi ab inimico irroga=
tæ poterit licite inimicum excipere ab orone coi. 2, potest licite ami=
cus excludi à orone, et beneficio coi: p[er] e inimicus. Cons. liquet: n[on].m. plus
inimico, qm amico debemus. 3, satisfactiones possumus applicare amico, et
n[on] inimico: p[er] impetrationem e oronis applicare possumus amico, et n[on] inimico.
Cons. pet à par[itate]. Ans prob: nam satisfactiones applicare possumus uni amico,
et n[on] alteri, ut p[er] se patet, et constat ex praxi piorum hom: p[er] eg e
applicare possumus amico, et n[on] inimico: inimicus m. ob inimicitias n[on] e
melioris conditionis.

223 Sed hæc nullo negotio dissolvuntur. Ad 1m reo quest=
io anti, negando cons: sicut m. in temporalibus Iudex auct. publica
occidere potest malefactorem, q[uo]d nullo modo liceat p[er]sonæ privatæ: ita in
spiritualibus Eccla tanquam iudiciariæ potestate licite, et iuste privat
excommunicatos coibus oronibus, eos ab illis excipiens, ut sic eorum de=
licta puniat; si tn ea exclusio fiat à p[er]sona, et auct. privata,
illicita erit, et iniusta. Ad 2m constat ex n. 221, negandum ee ans:
eo m. ipso, q[uo]d oratio sit cois, et beneficium e coe sit, neq ab orone,
neq à beneficio excludere possumus tm amicum, qm inimicum absq culpa
aliqua, seu gravi, seu levi p[ro] materiæ gravitate, aut levitate.
3m fundum nihili oio e: eodem m. modo de satisfactione philosophandum e,
atq de oronis impetratione. Si p[er] satisfactio toti alicui communitati applis=
cet, cuius pars e inimicus, hunc nequit ab illa excipi, eius satisfactio

in eo in sit roe beneficij, à quo inimicus excludere n licet. Si a satisfao alicui, aut aliqs parrochialis applicet, licite posse inimicos n applicari: sicut possunt e in parochiali orare pro vno, quam pro alio orem̃: in eo m. cir et satisfao, et orao sunt parrochialia beneficia, à q̃b augeti, tam amicus, quam inimicus, excipere possunt.

224 Alij cum Pra de Charl. disp. 39 sect. 2.a distinguunt benefa debita, et benefa oio gratuita, ac liberalia: quâ facta distinctione, docent, excludi n posse inimicus à beneficijs debitis, seu â beneficijs, quæ pro nos, quà tali debent; posse tn excludi à beneficijs oio gratuitis, ac liberalib. Horum rao e: id m., q oib negari potest, potest e inimicus negari; d beneficium oio gratuitum, ac liberale potest oib negari: q potest e negari inimico. Maior certa est, nec minus certa minor: nam aliog beneficium illud n eet gratuitum, ac liberale; d debitum.

225 Verum hæc n sunt tanti, vt nos dimovere debeant de sa propria, coioriq, et quam plg quam probabilg ob suos Aes. orat Pr d Hurt. eâ disp. 153. s. 3. Itaq cum Ang. D. relig. q Ab. 69 n 220 allegatis abte affirmamus, illicitum ee inimicum excludere à beneficijs coib, sive ea benefa debita sint, sive liberalia. Et probr evert. adversariorum fundm ex dra Preceptoris Angici 2.a 2.æ q. 83. art. 3 asserentis, interdum abte n teneri nos ad aliqd faciendum; q tn si faciamus, tenemur debito orde, ac mo facere. Sic Sacerdos, quamvis n teneat singulis diebus celebrare, si celebret, tenet orde debito, ac d. Eccle ritum celebrare. Sic e signa n tenearis orare; si tn ores, tenearis attente orare. Silr, quamvis n teneari amicum ad prandium invitare; si tn invites, des d dignis suis convenientem ei locum exhibere. Silium exemplorum copia abundamus; d in re adeo trita n e prodigenda opera. Quamvis igr abte n teneamur beneficium aliqd facere alicui communitati; ex suppoe tn, q illud faciamus, tenemur neq amicum, neq inimicum, q pars eius comm. sit, ab eo excludere: beneficium m. oio liberale potest licite n fieri; si tn fiat, fieri debet eius orde, ac circumstantijs debitis.

226 Deducitur V, q de loqui

n teneri nos alloq, aut salutare inimicum occurrentem, aut ei caput aperire, aliave illa benevolentiæ signa ei exhibere, quia hæc, et illa sunt particularia, seu specialia beneficia, aut singularia signa benevolentiæ aliis e amicis, aut non inimicis, non debita: id, quod satis per se patet, et constat ex dictis; teneri vero nos ad ea, et illa benevolentiæ signa inimico exhibenda, quæ ea sunt beneficia communia, seu generalia benevolentiæ signa aut omnibus debita, aut debita saltem personis eius status, conditionis, aut dignitatis, cuius est inimicus noster. Hinc est, quod si inimicus noster sit Pater, aut Dominus, aut Prælatus, aut magnæ dignitatis persona, quem omnes personæ eius status, aut conditionis salutare solent, seu salutem præmittere, tenebimur nos benevolentiæ signum non præmittere: illud enim in iis casibus censetur beneficium commune, eiusque denegatio est odii signum externum, et signum internum, scandalumque ex se generat, et odium in alio. Q

227 Deducitur,

si inimicus nos salutet, per se loquendo teneri nos illum resalutare. Ratio eadem est; quia id est censetur beneficium commune, seu commune signum benevolentiæ, eiusque denegatio moraliter, imo ex natura rei, ut ait Ex. D. eodem sect. 5. B2 n° 8°, est signum odii, atque adeo de se scandalum parit, atque odium in alio. Obiicit tamen aliquis: non omnes me salutantes teneor ex charitate resalutare: ergo non teneor ex charitate resalutare inimicum me salutantem. Respondeo cum eodem Ex. D. ibidem, te esse ad id teneri ex urbanitate quadam; generaliter si omittas quod alium, solum erit veniale, cum non sit gravis ipsius charitatis. Per se tamen loquendo ea omissio quoad inimicum, cum sit odii significativa, et ex se pariens scandalum, atque odium in alio, ex genere suo gravis peccatum est, quamvis hic et nunc sæpissime veniale tantum sit, pensatis, atque circumstantiis inspectis omnibus.

228 Excusaberis

a ab hac obligatione aliquando, si volt inimicus te salutans sit filius, aut servus, quem propter culpam aliquam puniri oporteat, denegato per tempus aliquod eo benevolentiæ signo. Sic 2. Reg. 14. 24. David fuit dilectus denegans filio suo Absalon, eo quod fratrem suum Amnon interfecisset. Dixit enim Rex: revertatur in domum suam, et faciem meam non videat.

Reversus ē itaq. Absalon in domū suā, et faciē Regis n̄ vidit. Et v. 28.
Mansitq. Absalon in Hier. duobus annis, et faciē Regis n̄ vidit.
In cęteris tn̄ signis denegandis in pœna oportet limitē ēē, quo ex=
cluso, vindicta potius erit, quā correptio, scandalūq. pariet, et odiū
in filio, aut servo. Sic ideo David placatus tandem fuit: Vocatusq. ē
Absalon (ibidem v. 33) et intravit ad Regem, et adoravit sup. faciem terrę
coram eo: osculatusq. ē Rex Absalon. Unde optimè colligit Emmanuel
Rodriguez tom. 1 summę cap. 47 conclus. 7, absolvendum n̄ ēē
patrem, q. ad multos annos, aut in perpetuum filio colloquium dene=
gat, etiamsi n̄ incidit in magnam aliquam calam., aut in eventum
aliquem felicissimum. Videndus ē Corduba lib. 1. q. 27. § tertium punctum,
et sequenti.

229 Deducitur 6.°, te n̄ teneri cū inimico familiariter
conversari, etsi ante inimicitiam cū eo familiarissimè conversateris.
Præterea, si ante inimicitiam nec salutabas, nec alloquebaris inimicum, sese
loq. n̄ teneris post inimicitiam: neque benevolentię signa ei exhibere. Vaugi
ratio ea ē, quam sæpe inculcavimus: q. volt ea sint beneficia particularia, quæ
n̄ debent alicui, atq. adeò nec inimico, q. ob inimicitiam nec melioris
ē conditionis, nec benevolentia nra magis dignus. Si tn̄ inde scandalum oriatur
inimicus, aut alij existiment, ea benevolentię signa ex odio denegari,
abolenda ē quod volt potius modo, ē cū iniram, si eo fuerit opus huiusmodi
existimas.

Caput 7.um

Quomodo teneamur iniuriam remittere inimico veniam petenti.

Præmittendum ē, inimicum teneri, veniam ab offenso petere
1. per se, 2. per alium, ex illud Christi Domini Matthæi 5.° 23: Si ergo offers
munus tuum ad altare, et ibi recordatus fueris, quod frater tuus habet
aliquid adversum te; relinque ibi munus tuum ante altare, et vade prius
reconciliari fratri tuo: et tunc veniens offeres munus tuum. Qui ergo
alterum offendit, tenetur ei reconciliari, veniamq. ab eo petere. Quod si
ei n̄ pateat commodus, et securus ad offensum aditus, seu accessus, tunc erit

reconciliatio, ejusque comparatio ad petendam abeo veniam .1. per se, .1. per alium, quo cumque invitat occasio. Si à utroque alterum mutuò offendit, per se loquendo, qui prius offendit, teneri videtur, alterum adire, et docent Author quidam ultimò, et Bonacina dub. 5; nisi forte qui prius offendit, gravioris ab alio acceperit injuriæ: tunc enim qui graviorem injuriam intulit alteri, ei videtur teneri prius satisfacere.

P. Granado cum disp. 6. n. 15 censet, quod utroque fuit cum inimicitiæ, et æqualis injuriæ, neutrum teneri alterum convenire salutando, alloquendo, aut petendo veniam, dummodo scandalum cesset, et constet, utrumque paratum esse ad signa benevolentiæ exhibenda, quoties alter voluerit: nam obligatio, inquit, siqua est, æquè in uno, ac in altero invenitur: si ergo alter illam adimplere non vult, non est imponenda alteri soli onus: nec alter esse potest rationabiliter invitus, si alter id non præstet, quod ipse æquè tenet præstare, et præstare non vult. Res est in praxi valde difficilis, et prudenter potius committenda. Sicciro in consimili eventu notant communiter Theologi conveniri oportere virum religiosum, aut aliquem gravem, cujus auctoritate, et prudentia dissidentes partes conciliet.

231 Hoc supposito, ut in propositis quæstionibus apud omnes est, teneri nos internum odium deponere, et injuriam remittere, quatenus offensa est, inimicum scilicet interno odio non prosequentes, vel illud si forte concepimus, statim deponentes. Hæc in obligatio semper durat, et urget, sive inimicus veniam postulet à nobis, sive non postulet: nam sic Et Pater meus cœlestis faciet vobis (ait Apostolus Christus Matthæi 18. n. 35) si non remiseritis unusquisque fratri suo de cordibus vestris. Nec solo tenemur internum odium deponere, verum etiam externum ostendere, quod internum odium deposuerimus, atque adeo placationis, ac benevolentiæ signa exhibere tenemur inimico à nobis veniam petenti, quorum denegatio in eo casu esset externum odii, et interni signum, scandalumque pareret, et inimico, et aliis. Solum ab hac obligatione excusantur parentes, domini, ac prælati, qui denegare possunt aliquando ea signa filiis, servis, ac subditis inimicis, ut ii veniam petentes humilientur, atque in posterum cautiores evadant, ut n. 228 diximus. Quod tamen intelligendum est cum ea limitatione, quam ibidem adnotavimus.

232 N. tm tenet qs inimico veniā petenti remittere, seu condonare satisfacti. damni, quod ab eo accepit, et patitur, aut in honore, aut in re familiari; q. potest licitè satisfactionem exigere. Haec autem satisfactio fieri potest, seu privata auct. : id tm. est vindicta; et coram competenti magistratu, seu iudice, ut inimicus s. leges puniat, cogatque officio ad aequal. satisfacere: licitè namque potest quis ius suum persequi per legitimam potestatem: quod et in nullis damnis fieri, et conservari contra Sententiam, censura, et ius proprium virum testatur Ex. P. eâ sect. 5. n. 10. Valde tm cavendum, ne in eâ coram iudice actore odium e misceat.

233 Sed duplex hic incidit casus, et alter sane in praxi valde difficilis. Prior: Pli filium Paulus occidit. Damnum est irreparabile. Petit tm Paulus à Petro veniam, eique satisfactionem offert pecuniariam, quam potest. Quaeritur nunc: teneatne Petrus eam inaequalem, aut improportionalem satisfactionem acceptare, et non agere coram iudice, ut ipse Pauli delictum puniat. teneri Petrum sub mortali non agere coram iudice, affirmant Sylvester verbo Charitas q. 6, et clarius alij DD., ut eâ disp. 6. n. 14 testatur Granado. Nat tm contrariam theoriam opinionem, quam tenent Eximius D. ubi supra, Valentia tom. 3. disp. 3. q. 3. puncto. 8, Coninck disp. 24. dub. 6., Granado eo n. 14, Arriaga disp. 39 de Charitate sect. 3. n. 25, Bonacina q. 4. puncto 3. dub. 4., Sorea, Banez, et alij.

234 Nativus sic adscribitur, cuius ratio est: quia non tenetur quis acceptare quamlibet quam satisfactionem, sive debitam acceptare primus tamen, quam illa satisfactio pro iniuria, ut notat Glossa ad can. Si quis contristatus dilect. 90: et potest licitè eam à iudice petere, quam ius concedit, et constituit. Propterea bonum est, et iustum, quod iudicis auct. fiat satisfactio, quam constituit lex: et quae eam à iudice petit fieri, non ad vindictam, seu ex odio, et ex amore iustitiae, vel aliorum exemplum; ac ne delicta maneant publicè impunita non peccat; et bene, ac iustè agit. Id, quod urgeri maximè potest in suo P. Charitas docet m. hic A. eo sect. 3. n. 26., est si iudex, ea cognita, censeat, posse poenam capitis reum condemnari, dum tm actor consentiat; posse nihilominus tunc actorem urgere, ac executionem petere poenae capitalis: namque actor constituit in eo eum quasi iudex, et ut talis potest ex bono, et iusto amore

exequos pœnę vrgere.

235 Dices hinc dr adversari, q in eo citato canone, Si qis Ditutatz, dist. 90 ait Fabianus Papa, q scilt si qis ob inimicitiam contristatz noluerit oblatā satisfonē admittere, ad id gravissimi pœnis adigat. Resp, prædicty canone traditę dr nequaquam opponi: eam m. satisfactio, de qua ibi Pontifex loqt, alia nō ē, qm ipsa veniæ petitio, inimici humiliatio, quanty ad effecty sibi reconciliandi læsq, sive offensū spectat. Hanc aū satisfonē tenet procul dubio, vt satis nunc constat ex dictis, pars læsa, sive offensa admittere, ita scilt vt oē odiū, et affm omnē vindictæ q inimicis deponat ex aīo, eiq veniā postulanti signa benevolētiæ, ac placatōis exhibeat.

236 Vt casus ē: Petrus mille aureos furatus ē. Re cognita, petit ab offenso veniā, eosdēq mille aureos ei offert. Quærit nunc, an offensus possit Petrum furti accusare? Resp, posse ipse loqr: id, q legitimè deducitr ex ijsdē principijs: potē m. Iudex ex bono, et iusto motivo furem iuxta leges punire: potē igr et offensus ex bono, et iusto motivo petere, vt fur iuxta leges puniat. Atq hic, potē quis ipse loqr furē accusare: ipso ē id potē offensus. Cæta liquet: inimicus m. melioris cōditionis nō ē quam offensus, qm q quælt aliū. Atq ut ēē dixi difficillimē in praxi: q, vt oēs huc omnino, notant, periculū ē inimicū accusandi, et adversus illū agendi coram Iudice ex odio, et affectu vindictæ. Idcircò in praxi foret oīo consulendū offenso, vt Granado, et multi alij notant, vt contentus æquali, aut superiorali satisfone, qm ei inimicus offert, nō agat contra illū in iudicio: id m. rarò postulat ex solo amore iustitiæ, et punitionis malefactorū.

Controversia 2ª

De ordine Charitatis.

237 Intra charitatis obiecta dari ordinē, quo ea sint à nobis diligenda, eiusq ordinē ēē nobis ab ipsa charitate præscriptū, sive sub præcepto cadere, Doctores ē omnium Theologorum cōtra cum Magistro in 3 dist. 29, et cum Angelico D. hic q. 26, colligunt ex illo Cant. 2 v. 4: Ordinavit in me

charitas. Pulcherrimè D. Greg. Nissenus Hom. 4. in Cant: Fortassè, inquit, scriptura quædam elegantius nobis per vocem hanc tradit, qualis nimirum Deo debeatur dilectio, et quo pacto quoque ceteros affectus erga nos componat: nam si in ordine, decenterque fieri debent omnia, multo magis in rebus benignitatis suus est ordo Bl. log. et paulo post: Quapropter, qui in dilectione servandus sit ordo, præcipitur in lege sua debet, quo omni nimirum modo diligatur Deus, quo proximus, quo conjux, quo inimicus, ne perperam ordinis amor, ac perturbate consistet. Videndus est D. Bernardus Serm. 49. et 50 in Cant.

238 Consistit hic ordo in eo, quod unus obiectus diligatur magis, quam alius. Id quod luculenter explicat Aug. lib. 1 de Doctrina Christiana cap. 27 his verbis: Ille est qui iustè et sanctè vivit, qui rerum integer æstimator est. Ipse est autem, qui ordinatam dilectionem habet, ne aut diligat, quod non est diligendum, aut non diligat, quod est diligendum, aut amplius diligat, quod minus est diligendum, aut æquè diligat, quod vel minus, vel amplius diligendum est, aut minus, vel amplius, quod æquè diligendum est. Cum igitur ex antecedenti controversia constet, Deum, nos ipsos, et omnes proximos esse obiecta ex charitate à nobis diligenda, rerum ipse disserendi ordo postulat, ut in præsenti controversia de charitatis ordine disseramus, explicemusque, quem in prædictis obiectis diligendis ordinem servare teneamur, id est, quæ illorum plus minusve teneamur ex charitate diligere.

239 De ordine charitatis inter Deum, et cetera omnia, sive per comparationem nostri, et proximum ad Deum, nihil hic dicimus, quod nihil hic addendum occurrit iis, quæ de prædicto ordine diximus in antecedenti controversia. Constat enim ex dictis à num. 44 usque ad 68, teneri nos Deum super omnia, sive plusquam cetera omnia, atque adeò etiam plusquam nos ipsos obiectivè, et appretiativè diligere; non tamen intensivè: Deumque ita super omnia diligere probavimus et auct., et ratione à num. 72 et 137. ipsius nempe æqualis inclinans. Quapropter hic duplici disp. de duplici alio, quod superest, charitatis ordine disserendum nobis est: De ordine videlicet charitatis inter nos, et proximos, sive per comparationem proximorum ad nos ipsos, atque de ordine charitatis, quo proximos inter se diligere debemus, sive de charitatis ordine per comparationem unius proximi ad alium.

Disputatio V.^a

De ordine charitatis intra nos, et proximos.

Caput III.

An quisq. teneatur se magis, quam quemlibet proximum, diligere?

23. Affirmat communis, et vera sententia cum Mag. in 3. dist. 29, et cum Ang. D. hic q. 26. art. 4. sic aiente: Deus diligitur ut principium boni, super quo fundatur dilectio charitatis. Homo autem se ipsum diligit ex charitate, secundum rationem, quia est particeps praedicti boni. Proximus autem diligitur secundum rationem societatis in isto bono. Consociatio autem est ratio dilectionis secundum quandam unionem in ordine ad Deum. Unde sicut unitas potior est, quam unio, ita quod homo ipse participet bonum Divinum, est potior ratio diligendi, quam quod alius associetur sibi in hac participatione: et ideo homo ex charitate debet magis se ipsum diligere quam proximum. Ergo iuxta D. Angelicum, ut sic in forma redigo: dilectio charitatis fundatur in communione, seu participatione gratiae, et supernaturalis Beatitudinis: sed post Deum, qui est gratia, et Beatitudo, primum principium est, ideo super caetera omnia diligendus, ii magis ex charitate diligendi sunt a nobis, qui magis participant gratiam nostram, et Beatitudinem. Atqui magis quilibet participat suam gratiam, et Beat. quam gratiam, et Beatitudinem cuiuslibet proximi: ergo quilibet debet se magis ex charitate diligere, quam quemlibet proximum. Subsumptum autem patet: quilibet enim per identitatem participat suam gratiam, et per veram unionem Beatitudinem suam; cuiuslibet vero proximi gratiam, et Beatitudinem solum per similitudinem, atque per affectum participat.

24. ... Probatur ex illis verbis Levitici 19. 18. et Matthaei 22. 39. Diliges proximum tuum, sicut te ipsum: ubi particula sicut non aequalitatem denotat dilectionis; sed tantum similitudinem: sicut enim proximè aequalitatem, et similitudinem disparatam denotat in illis aliis Christi Domini verbis Matthaei 5. 48: Estote ergo vos perfecti, sicut et Pater vester caelestis perfectus est, ut pulcherrime ostendit D. Athanasius serm. V.^o contra Arianos. Solum itaque iis verbis iubemur, salvo charitatis ordine, quem aliis praeferendi sumus, eo affectu, ac motu quo unctionis cum Deo diligeamus proximum, quo nosmetipsos diligimus, ut recte probat D. Thomas opusc. 8 cap. 13 explicans Matth.

quo breviter, et opportune annotato, sic ig. ex illis verbis V. sebr conse:
ng magis iubet proximy diligere sicut seipsy: q dilectio sui ipsius e velut
norma, et exemplar dilectionis proximy. Sed q e norma, et exemplar,
vel alicuius, prius e, et potius illa: q dilectio sui ipsius prior e, ac potior
dilectione proximy: q se magis, qm proximy, diligere debet unusquisq. Haec
e ratio usq. e tradit D. Angelicus, qm ex Aug. desumpsit lib. de
Mendacio, cap. 6. dicente: Ipsa dilectio proximi ex sua cuiusq dilectione
regulam accepit.

272 Probr 3e ratione, quam vidit D. Bon. in 3o dist. 29 q. 3, et qm
tam verbis dilucide, ac pulcherrime exprimit: Unusquisq plus appetit esse in seipso,
qm in suo filio: et q licet pondus plus trahat corpus, in quo e, ad situm sibi
debitum, quam trahat corpus sibi annexum. Hinc e, q charitas prius desiderat,
Deum nobis uniri, et in nobis habitare, et nos in ipsum Deum tendere,
et in ipso quiescere, qm appetat in aliquo alio, q nobiscum habeat aliqm
similitudinem. Ergo de recto charitatis ordine praeferenda e sui dilectio dilectioni
proximi, ita ut se magis diligere debeat unusquisq, qm quemlibet proximy.

273 Dices. Charitas
magis inclinat ad dilectionem Dei, qm ad dilectionem subiecti, in quo ipsa e,
q quo magis fuerit subiectum aliquod Deo coniunctum, eo magis ad illius dilectionem
inclinabit charitas. Atq saepe plures proximi sunt magis Deo coniuncti, ut pote
magis sancti, magisq Deo placentes, qm nos ipsi: q saepe charitas magis
inclinat ad dilectionem proximi, quam ad nostri dilectionem. Distinguo Vam verum: q quo
magis fuerit subiectum aliquod Deo coniunctum in ratione subiecti recipientis, eo magis
ad illius dilectionem inclinabit charitas, concedo: quo magis fuerit subiectum
aliquod Deo coniunctum in ratione proportionis ad dilectionem, eo magis ad illius dilectionem
inclinabit charitas: nego cons. V. modo magis Deo coniunctum e subiectum ma-
gis sanctum; V. a magis Deo coniunctum e subiectum, cui charitas ipsa inest,
qm quilibet proximus: inclinatio m., et obligatio charitatis respectiva e ad subiectum,
in quo ipsa e, et ad cuius perfectionem infunditur, atq ordinatur: quia post
post fratrem morum illius, et id, q e in aliis ca, et prius oium signalium
honorum, nihil immediatius e, qm subiectum ipsum, cui charitas ipsa inhaeret.

274 Dices iterum.

Charitas, ex Apostolo 1. Cor. 13. 5., non quaerit quae sua sunt: ergo nec praefert dilectionem sui, sive illorum, in quo ipsa est, dilectioni proximorum: ergo ex Apostolo charitas magis inclinat ad dilectionem proximorum, quam ad sui dilectionem. Resp. Apostolum traditum dictum non adversari: ijs enim verbis solum docet, charitatem non quaerere sibi, vivere commoditates in ijs, quae legi Dei repugnant, aut communi bono in eo gradu, in quo ex infra dicendis illud praeferri debeat bono privato, aut in ijs denique casibus, in quibus bonum temporale proximi, etiam sui, posthabere teneamur spirituali bono, quo ipsi saluti proximi, et privati: de quibus in sequentibus fusius disseremus.

295 Si vero, cum triplex sit modus diligendi magis, quam aliud, intensive nimirum, obiective, et appretiative, explicatus a nobis num. 93, rogabis, quisnam ex tribus praedictis modis teneatur unusquisque ex recto charitatis ordine se magis diligere, quam quemlibet proximum? Resp. neminem teneri se magis intensive, aut magis obiective diligere, quam proximum; teneri vero unumquemque se magis appretiative, quam quemlibet proximum diligere. Tres partes continet responsio seorsum probandas. Prima: nemo enim tenetur se diligere intensive: ergo nemo tenetur se magis intensive diligere, quam quemlibet proximum. Consequentia liquet: si enim homo teneretur se diligere magis intensive, quam proximum, teneretur etiam simpliciter se intensive diligere. Antecedens etiam constat: ut enim a num. 99 probatum habes, intensio dilectionis non cadit sub praeceptum. Confirmatur ex eodem num. 99: Nemo tenetur ad dilectionem Dei supremam intensive: ergo nemo tenetur ad sui dilectionem supra proximum intensive: et consequentia: nemo enim tenetur magis ad sui dilectionem supra proximum, quam ad dilectionem Dei supremam.

296 2a pars probatur: quia licite possumus quilibet maiora bona, non solum temporalia, verum etiam spiritualia, velle proximo, quam sibi: ergo nemo tenetur se magis obiective diligere, quam proximum. Consequentia liquet: ut enim constat ex num. 98, diligere aliquem magis obiective, est velle illi maiora bona. Probatur antecedens: quia saepe proximus habet plura, et maiora bona temporalia, et spiritualia, quam nos; et licite possumus velle proximo bona, quae habet: ergo licite possumus velle proximo plura et maiora bona, non solum temporalia, verum etiam spiritualia, quam nobis. Et vero quia nemo tenetur sibi velle insigniorem gratiam, aut maiorem virtutis perfectionem

nut multa fortunæ bona; cum in hæc omnia possit quilibet licitè proximo velle: quod nemo tenetur se magis obiective diligere, quam proximum.

227 3.º deniq; pars ex eo suadet, quia nullo alio sufficit modo, quo se unusquisq; teneat magis, quam proximum diligere; quod tenetur unusquisq; se magis diligere quam proximum, ut à nobis dicto probatum est: quod tenetur unusquisq; se magis appretiative diligere, quam proximum. Consistit hic dilectionis excessus, sive hæc maior appretiativa dilectio in eo, quod unusquisq; proprium suum bonum ita bono proximi præferat, ut si occasio incidat, in qua necesse sit è duobus istis bonis unum amitti, potius velit amitti bonum proximi, quam proprium suum. Cum in multa sint bona, eaq; diversi ordinis, ac qualitatis, inquirendum restat, quænam bona propria præferre quisq; debeat ex charitatis ordine bonis proximi: eo, quod commodius postmodum ordinemur, si à duplici hic incidente dubio nos prius breviter expediamus.

Caput 11

Duplex dubium incidens.

228 Primum est, an Christus Dominus inquantum homo debeat à nobis ex charitate supra nos ipsos appretiative diligi. Videtur his verbis D. Bonav. in 3. dist. 28. in explicatione literæ Magistri: Dicendum, quod cum dicitur, Christus, inquantum homo, diligendus est plus quam nos, hæc dictio inquantum potest importare unitatem personæ, vel dignitatem naturæ. Et si importat unitatem personæ, sic diligendus est supra nos, quia sic supra nos est Noster Creator, Redemptor, et Salvator. Si verò importet dignitatem naturæ assumptæ, sic diligendus est ut nos, et ipse est proximus noster. Unde, si consideremus Christum solo ratione humanitatis, tunc pure ratione naturæ creatæ non debetur ei principalitas dilectionis, sicut nec adoratio latriæ, nec tunc ratione dicitur Redemptor Noster, vel Caput, quia nomen Redemptoris, quam Capitis nomen respicit personam totam utraque natura. Hucusq; Seraphicus Doctor. Eodem loquendi modo hoc reduplicationis sensu, dubium non est, quod Christus ut homo diligendus ex charitate sit supra appretiative, atq; adeò et supra nos ipsos: Christus enim ut homo in eo sensu est naturalis Filius Dei, includitq; divinitatem, et consequenter Deus; quod debemus ex charitate Deum supra appretiative, atq; adeò et supra nos ipsos diligere: quod est Christus, ut nos; in eo

recuplois su.

249 Suppositat ... loq. ... redupliois sy, de Xpi ... Hum., quatq uncta ... de facto cy persona Verbi, terminante ... ay aliqua nry ad ... Verbo terminaty, ... moralg ... nitate, quq ex vnione ad Verbu ... quaeritq, an Xpo Dng ... in hoc ... sive Xpi Dni hum. ita ... debeat a nobis ex char. diligi sup oia infra Dey apprehensive, atqadeo e supra nos ipsos? Affirmat Sorca hic in Comment. articuli ... quaestioi 26 ... aiens, Xpy Dny, ... verè Deg fit, ... Dey hoc diligi debere eodq modo, quo Deq; hum. verò ... diligi ... sicut nec adorari, ... sub ... addens ... diligi debeat, diligenda e ... nos ipsi ... et universalq ... Affirat et Tran. Dronia 3. de char. ... 7. diff. 3. ... mante, ingt, eiq hum., oia sup nalia bona, tm in hoes, qm in Angelo desiranti. Affirat e ... Raynaudy, ... de Attrib. Xpi sect. 2. cap. ... loquens de adoratione Xpo debita, ait ... 8, Hum. Xpi fic ... ee obry digny cultu infra Diviny, et superante cultu puris creaturis debity: ... e ... addit, ... amoris ... inferioris amore sup oia, q soli Deo in se ipso debet, et superioris dilectione, quq honestè possint impendi puris cuicumq creq. Unde stati ... respons... patentq amplius ex dicendis ... de principalitate dilectionis, et adoratione latrie ... adducty ... 248.

250 His, et multis alijs ... assertioib, affirareq reo ad ... ante ...: ... m. in obimo char. orde superiori ... et ... diversi ... in quoy ... Deg ... et principalibus ... dicendyq ... cetera oia ... et universalissa ... soli debet principalitas dilectionis: nec soli amor super oia ... extra ipsy restrivarq e, ... Hum. 25 in ... dicebat Origenes. In ... a ... e Xpo Dng, ut ... sati ... redupl...

iure hum. Xpti Dni. major sbj mimg prale, infra Dey in sup. reliqua oia appretivè dilig. obros, qm ex Lorca, et Granado nr anti indicaviny, et hic ij explicavy, atq in fra proponimy.

Deg in obtro chari. orde ideò e. 13, et principaliss. ouy obtroy, dilig. ex chari. supra oiá extra ipsy, q e supremy ens, vltimy finis, 13g priy, et ca ouy supnaly bonoy, nacq supnalis Beat. Haec e prissa obrary rao, qm at Angeo Dr. Concipiunt. Eig verba dedimg nr 22o. libro logt art. 11 eiuds illig quiqstois. Deducitr supradicta rao ex eo, q obig chari. dilectio fundet sup coìe supnalis Beat., in qua qdg, vny e, q Consideret vt priy influens Beat. sdt Deg, vt ait eo art. 11. D. Thom. in magni communice hy locy obtinet 13 priy ouy supnaly bonoy, supnalisq Beat. influens: & Deg q solg e eigmi 13 priy, 13 e obry e, lyg gradg het in obtro chari. orde superiori, atq adeò supra oia extra ipsy debet ex chari. dilegi. Modo sic: ad ipsy Dnig post hoc de ly republois sig, sive hum. Xpti Dni e abte infra Dey, sive iuy oia creata supremy, at solg ens, Deoq inmediat intimig coniunctg, et 13 ca creata, saltg instrumentalis ouy bonoy supnaly: & e in orde chari. obtro superiori xu nri, et proxy; in qm in inferiori xu Dei, atq adeò debet à nobis ex chari. diligi supra oiá infra Dey, coenq supra nos ipsos.

251 Dicat stati aliq, hoc oiminè cohaerere cy iis, quae diximg nr 167, et nr 170: in priori nr diximg, et ex supo, noeq probavimg, Xpty Dny vt hoc ee nobis proxy; in posteriori à cy duobg sequentibg auct. e M. Thom., et Bonav. atq iuxta Suarimg, vnyqug teneri se magis, qm quest proxy, ex chari. diligere: & 1. Xpty Dnig vt hoc n e noster proxy, expungendgq exit ng 167: 1. n tenet vnqqsq se magis qm quest proxy, ex chari. diligere, q dicta à nr 170. Ideò, atq hic iterato oppe cohaerere cy dictis eo duplici in nr, q vt cohaereat, eo nobis qui veat, quò se recepit D. Tho. Fran. eo suo nr 6 Dorans atq

anti q. à nostris statuto limite generalis dra à nobis è anti cap. stabilitq: ea m. generalis dra de oblig.e dilig. nos ipsos supra quelibet proxy nrij apprehensive, qui comprehendit eos oës, q proxii charitatis annumerant; sive q sit mere proxi nri; cuj à Xpo Dno, et homo et eius reduplicâs, sive Hum. Xpi Dni, et si proxg noster sit, ut eë diximq eo n. 167, n sit mere proxg noster, nec in orde obiecto char. sit tui et nos, sed è supra nos, ut ex anti q. constat, inde é, q n comprehendat in ea generali dra, atq adeo nec exceptione, nec limite, sit opq, ut dra hic tradita, et ea duo asserta inter se bè cohaereant. Ita ret P. Valentia disp. 3. de Char. q. 4. puncto 3.

252 Ivy dubiye, an è Deiparq teneamur ex char. apprehensive diligere supra cetera oia infra Deu, et infra Xpu, ut hos, sive Hum. Xpi, atq adeo è supra nos ipsos? Pauci sunt Doci, q hanc diff. in hiis examinaverint. Unicq, quq sciq, Dominicq Bañez in 2.2 le q. 26. art. 4to negavit hiis verbis: Unde concedo, q magis debeo velle mihi Deu ex char., quq è in me, qm Beatq Virgini: hoc.m. è fruentq vol. aliis ipsq Deu. Affirmat vero Richardq apud Carthusianu in 3o dist. 29. q. 2a sub fine, ubi ita Carthus.: Asserit Richardq, quedq creata, è inferiori affu eë dilig.da, qm ipsumet amantq, scilt proptr privilegiatq bonitatq ipsorq, ut sunt Hum. Xpi, et Gloriosa Virgo, quorq è bonitate maig bonq spirit nobis, qm ex parentiq ipsis. Acceperunt hic Richardq, et Carthus. inferioris affq nomine, eo, in su antiquoribq aliqbq, ac ipsi è Ang. Doctori variis in locis usitato, quq n. 27 notavimq.

253 Affirmat è Granado eo disp. 3. n. 7. dicens: Sic limitant alij, de quorq nro è Richardq apud Carthus., ut B. V. Mariq plq qm nos ipsos, amare debeamq: et placet, mihi hec limitatio ob singularisq eiq supra oes creas excellentiq, et intimq coniunctioq cuj Xpo Dno, ex qua provenit, ut oiq supernaliq bonorq sit è suo mo proxiq, plq qm ceterq creae, diligat à Deo. Id ipsq inculcat disp. 4. n. 4. B, ubi manifestq eë, ait, ordq aliquq

ē servandus in ipsa proximi dilectione, de quo nos in disp. sequenti; ita ut sit immē post Deum, post Hum. Xpti Dni., et B. Virginem, nulla privata persona æque ac nos diligere debemus, sic inter ipsas privatas personas suus ordo servari oporteat &c. En collocat aptè Deiparam in ordine speciali ex charit. diligendorum supra nos ipsos immē post Hum. Xpti Dni, id ē, in 3° gradu, illius ordinis, obiti superioris sui mixi, et proximi, cuius meminimus n. 254.

255. Huic ē assertioni subscribit P. Georgius de Rhodes tom. V. suæ Scholasticæ Theologiæ disp. unica de Deipara q. 6. sect. 3. § V, ubi sic loqt: Si, n. eadem charit., qua Deus amatur, proximus ē amandus, qd Dei creatura ē, Dei amicus ē, Dei hæres ē, et qd sic Deus præcipit; qto magis eadem amoris vte, qua diligere tenemur Deum super oia, tenemur ē amare Virginem supra oia infra Deum? ē n. Deo sanctissima, ut filia primogenita, ut sponsa formosissima, ut Mater dilectissima: ē Deo simillima, quantum creaturæ fas ē ad similitudinem tantam ascendere, participari, l. potius referre plenitudinem eius esse, attributum, et proprietatum ē filialis, ut ostendebam: habet identitatem quandam cum Deo, cui dedit substantiam sui sanguinis, quem lacte suo nutrivit &c.

Nec longè ab hac sententia abfuisse mihi videt Raynaudus, dum tom. 7° in eruditissimis suis Diptychis Marianis p. 2a punct. 10, n. 11 dixit: B. Virgo sub Xpto ē aliquatenus causa universalis in genere gratiæ. Unde infulit, admittendum ēē, qd plura in Verbo videat, quam videat ullus singularis Beatus infra Xpum; imò, qd ea sola videat tam multa quam videant illi oes, et propterea alia quædam, quæ ipsi non vident, quia ad specialem ipsius Virginis statum pertinent. Concludit his verbis, quæ in assertionem suam, quam his proponimus, perbellè cadunt: Nempe ita decuit glorificari Dei Matrem, et sic honorari, ac extolli ad similitudinem sui sibi verbo huius datum, unde Beati oia bona velut ex fonte uberrimo dimanarunt. Hanc denique assertionem nostram in Marseract. defendit Ingeniosus D. in disp. Appendice ad tractatum de Incarnat.

qm et publicè Doctori, cui ipse inhæsi, dd expressit. Nos hucusque hoc dubium decidendum suscepimus, ne maneret Dens tractatio, sine argumento adeò et pio, et iucundo, et in obsequium Optimæ Mariæ pulchræ dilectionis cedens, intactum omninò à nobis prætermissa.

255 Valdè mihi probabilis è hæc assertio sª, cuius probatio ex eo ducenda è, qª Deipara nequeat annumerari sexûs consulte talibus, sive ex iis, q nobis ob tuæ sexu: è.m. post Sptum Ctrm, ut hoc, sive Hum. Xpti Dni præcipua omnium creaturarum, pluribus, et maioribus gratiis cumulata, obtinens dignitatem Matris Dei, qm esse in gñe moris simplr infinitam, et tantam, quanta possibilis è in pura creatura, adeò ut in pura creatura sit omninò impossibilis maior dignitas, ex qua innumeris Doctoribus ac Theologis probat eruditissimè P. Cardenas in Gemino Sydere Mariani diadematis disp. 1ª cap. 4, 7, et 3º, variisque, ac solidis rationibus probat cap. 4º, 5º, 6º, et 7º, nec minus doctè, ac erudite Rhodes q. 2. sect. 3. §. 4. Cuius pulchritudinis iis D. Anselmi verbis lib. de Excel.tia Virginis cap. 2: Hoc solo de B.ª Virg.ne prædicare, qª Dei Mater è, excedit omnem altitudinem, quæ post Deum dici, vel cogitari potest?

256 Habet insuper ratione, Maternitatis Dei intimam cum Filio suo coniunctionem, cum quo unum quodammodo facit: ut.m. constat ex variis textibus Civilis Iuris à P.e Cardenas allegatis eâ disp.e 1ª cap. 5, filius censetur esse quædam pars parentis, imò et eadem persona cum illo: id, qª è docuit Philosophus 8 Æthicorum cap. 12 cum dixit: Parentes quidem natos, ut seipsos amant: q nempe ex ipsis sint orti, sunt quasi ipsi alii. Hanc Mariæ cum Deo ratione Maternitatis unitatem quamvis ipsa, quantum illa creaturæ convenire potest, remotam sit, et imperfectionis, ita ut Maria pura maneat creatura, illustrat optimè Rhodes eâ sect. 3. §. 3º, variosque refert PP.es de illa interpretantes illud Luc. 1º Dñs tecum: Studiendo Bernardo Hom. 3. sup. Missus è, ingens: Sed cum ita sit cum omnibus Sanctis, specialiter in cum Maria, cum qua usque tanta ei consensio fuit, ut illius non solum volum3 è carnem sibi coniungeret,

ac fit de sua, utrumque. Bulsstra unius Christi efficeret, id est potius unus Christus fieret: quod etsi nec totus de Deo, nec totus de Virgine, totus tamen Dei, et totus Virginis est, nec duo filii, sed unus utriusque filius. Simulentius Petrus Damiani Serm. 2. de Nativ. B. Mariae post enumeratos 3es modos, quibus Deus inest creaturis, haec addit: Quarto modo inest Deus uni creaturae, videlicet Mariae Virgini, identitate, quia idem est quod illa. Hic taceat, et contremiscat omnis creatura, et vix audeat aspicere tantae dignitatis et dignationis immensitatem. Dominus tecum, inquit Archangelus. Habitat in Angelis Deus, sed non cum Angelis, quia cum illis eiusdem non est essentiae. Habitat Deus in Virgine, habitat cum illa, cum qua unius naturae habet identitatem. Profecit ex Aug., qui Serm. de Assumptione sic ait: Itaque natura Matris est filii, conveniens, ut sit et filii Mater; non quantum spectat ad eius administrationem, sed quantum spectat ad eius reciprocam substantiam. Hinc est factum, quod postea subdit: Caro Jesu caro est Mariae. Ex eodem Aug. haec desumpsit B. Albertus Magnus lib. de laudibus Virginis cap. 159, quare inquit ipso notari identitas in natura. Et cap. 238: Propinquissima (Christo scilicet) similitudine, dignitate, familiaritate, naturae unitate. Nec praetereunda sunt pulcherrima Dionysii Richelii verba lib. 1 de laudibus Virginis art. 11. Ea hic adscribo, et adeo: Tanto, inquit, specialius, et eminentius Deus dilexit, ac praeelegit Mariam, quanto intimius propinquius, ac familiarius se ei univit; sed huic gloriosissimae Mariae Deus coniunxit se, non solum per gratiarum charismata, per illuminationes, dilectiones, et adhaesiones extraordinarias; sed etiam per naturalem, et realem quandam identitatem: quia facta est aliquid eius eo modo, quo proles est aliquid suae Parentis. Quid plura?

257 Ex hac denique tanta excellentia, ac dignitate, intimaque cum Christo Domino coniunctione sequitur, ut omnium singularium bonorum sit et suo modo principium, ut aiebat Granado citatus n. 253, et ut cum Christo sit aliquatenus causa universalis in genere gratiae, ut Raynaudus et aiebat n. 254 allegatus. Hinc nonnullum suum petit argumentum ad initium in Deipara habitualis gratiae asserendam P. Cardenas. disp. 2. hoc cap. 17. Ita enim ibi ratiocinatur: ideo Christus Dominus habet gratiam habitualem simpliciter infinitam, quia ei data

ē fut universali pricipio gratiæ; quod ē B. Virgini data ē, fuit universali principio gratiæ, lt inferiori quodammodo, et infinite distanti: similiter a parte B. Virginis concedenda ē gratia terminalis simpliciter infinita, quamvis longe inferior terminali gratia Christi Domini. Hinc ē nos argumentum ducimus ad conclusionem nostram probandam, recudentes eundem syllogismum sub terminis conclusionis dissimilis, hunc in modum: Ideo Christus Dominus, prout homo, et sub supra notatis reduplicationibus sumptus, sive Humanitas Christi Domini ē in ordine charitatis obiecto superiori aliis omnibus, et proximus, in gradu tamen inferiori Dei, proindeque debet a nobis diligi ex charitate supra omnia infra Deum, verum supra nos ipsos, quia ē abste infra Deum, sive inter omnia creata supremum, ac perfectius ens, Deo physice intimius coniunctum, universaleque principium creatum saltem instrumentale bonorum omnium supernaturalium, sive omnium donorum gratiæ; sed ē Deipara ē abste infra Deum, sive inter omnia creata, infra Humanitatem Christi Domini, supremum, ac perfectius ens, Deo physice intimius coniunctum, universaleque principium instrumentale, lt inferiori quodammodo, et longe distanti, bonorum omnium supernaturalium, sive omnium donorum gratiæ: ergo ē Deipara ē in ordine charitatis obiecto superiori aliis omnibus, et proximus; in gradu tamen inferiori, non solum Dei, verum ē aliis Christi, et hominis, sive Humanitatis Christi Domini, proindeque debet a nobis ex charitate diligi supra omnia infra Deum, et Humanitatem Christi Domini, verum supra nos ipsos. Maior liquet ex rationibus a nobis factis n. 250. Minor quoad 1am, et 2am eius partem satis ē constat ex duobus numeris antecedentibus.

258 Quoad 3am partem minor eadem ostenditur densis Patrum testimoniis, quæ eo cap. 17 minoris sylli sui comprobat erudite Noster Card. Pauca seligo, nec sine labore: in nostra .m. me hac in parte copia ipsa fecit: at in tam lecto, ac vernantes flores sub incidens, ancipes an hereo, quos carpam, quos dimittam nesciens, ut in simili pulchre aiebat Nazianz. orat. 16. Breviter, & pulchre, D. Ireneus apud P. Salazar in caput 31. Prov. n. 178: Quæ, quod sine Mariæ consensu non peficit mysterium Incarnationis? quod nempe voluit illam esse omnium bonorum esse causam. D. Aug. apud Bernard. in Speculo lect. 3

Gratia es plena, Maria, quam apud Deum invenisti, et per totum mundum effundere meruisti. D. Hieronymus serm. de Assumptione: In Christo fuit plenitudo gratiae, sicut in capite influentis; in Maria vero sicut in collo transfundentis. D. Anselmus lib. de Excellentia Virginis cap. 12 Deiparam alloquens: Tantummodo itaque velis salutem nostram, et vere nequaquam salvi esse non poterimus. S. Ildephonsus in Corona Virginis cap. 15: Omnia bona, quae illis (hominibus scilicet) Summa Maiestas decrevit facere, tuis manibus decrevit commendare. B. Petrus Damiani Serm. 44: de Nativ. B. Mariae: In manibus tuis sunt thesauri miserationum Domini: et sola electa es, cui gratia tanta conceditur.

Audiendus

denique, pluribus aliis omissis, Mellifluus D. Bernardus, qui sermone de Aquaeductu sic ait: Totis ergo medullis cordium, totis praecordiorum affectibus, et votis omnibus Mariam hanc veneremur: quia sic est voluntas eius, qui totum nos habere voluit per Mariam. Et paulo ante dixerat: Totius boni plenitudinem posuit in Maria, ut proinde si quid spei in nobis est, si quid gratiae, si quid salutis, ab ea noverimus redundare. Similia habet serm. 1 in Salve Reg., serm. de signo magno, serm. 3a in Vigilia Nativ., serm. 2. de Assumptione, Homilia 2a super Missus est, et alibi passim. Cui haec dicta hisce omnia capita, a quibus nostrae conclusionis probationem petivimus, maiori ac pene immensa eruditionis copia locupletare voluerit, consulat, praeter nuper allegatos Card.as et Rhodes, Eruditissimum Raynaudum tom. 7. in Diptychis Marianis, et in Nomenclatore Mariano. Nos interim unam, aut alteram obiectionem dissolvemus.

Obiicies. 1. Potest obiici: Nullum est charitatis praeceptum, quod contineat eam Humanitatis Christi Domini, ac Deiparae appretiare supra nos ipsos dilectionem: sed ea nullo praecepto nobis iniungitur, atque adeo Humanitatem Christi Domini, ac Deiparam non tenemur ex charitate plus appretiare, diligere, quam nos ipsos. Omnia probatur: quia charitatis praecepta sunt tria, quae triplici dilectionis respondent 2

sincillati expliciumus; sed ad nullum eorum tum spectet ea Hum. Xpti Dni, ac Deiparae appretiativa supra nos ipsos dilectio: ergo ad nullum charitatis praeceptum spectet. Probatur minor: ad hoc enim nihil aliud spectet, quam dilectio Dei supra omnia: ad hoc sola nostri ipsorum spectet dilectio: ad hoc denique spectet dilectio proximorum, adeo cum nobis eodem praecepto praecipiatur ut normam, et exemplar dilectio nostri ipsorum, hanc priorem, ac priorem esse debere dilectione cuiuslibet proximi, argumentabamur ex Aug., et Ang. Praecept. Dec. 2 W. ergo tandem ad nullum eorum tum praeceptum charitatis spectet ea Hum. Xpti Dni, ac Deiparae appretiativa supra nos ipsos dilectio.

260 Ret. Distinguo antecedens: nullum est charitatis praeceptum, adeoque praecipiat primario, ac formaliter ea Hum. Xpti Dni, ac Deiparae appretiativa supra nos ipsos dilectio, concedo antecedens: nullum est charitatis praeceptum, adeoque praecipiat reductive saltem, secundario, ac minusformaliter, nego antecedens. Et prior quidem consequentia maioris, distinguo sicut est minor, secundo in sensu dato distinctionis; neganda vero in 2º. Et minor prior distinguitur eodem modo ante quoad hoc est: ad hoc nihil aliud spectet primario, ac formaliter, quam dilectio Dei super omnia, concedo: nihil aliud spectet reductive saltem, secundario, ac minusformaliter, nego antecedens. Et Xpti Dni Hum., ac Deipara nequeant annumerari proximis saltem talibus, deantque a nobis ex charitate diligi, non sunt nos ipsi, sed potius supra nos ipsos appretiative, ut probavimus, neque cuiusque dilectio ad praeceptum illud pertinere, quo proximi sunt nos ipsos, iubemur diligere ut habetur in obiectione, dicunt. Pertinet ipsa utique dilectio reductive, secundario, ac minusformaliter ad hoc charitatis praeceptum: est enim ea Hum. Xpti D., ac Deiparae dilectio velut appendix dilectionis Dei, quae eo praecepto primario, ac formaliter nobis iniungitur, praeceptumque illud est de diligendis supra ceteris obiectis, quae sunt in ordine obiectivo charitatis superiora ceteris nostri, et proximorum; eo in ordine, ac in eo gradu, in quo utrumque eorum collocatum est, ut supra explicimus.

261 Obiici potest. 1º illud charitatis praeceptum, quod modo est, eos semper sunt; sed non semper obligant ad appretiativam Deiparae supra nos ipsos dilectionem: ergo neque adeo modo obli=

izat: atq adeo Deiparæ non tenemur ex charit. supra nos ipsos
apprehativè diligere. Mar. pet: illud m. ideo præceptum, quod modo est,
et in lege nali traditum, et in scripta evulgatum fuit. Pbr. mir:
quod in lege nali, et in scripta non obligavit ad apprehtivam illam Dei-
paræ dilectionem: ergo non semper ad eam obligavit. Coa liquet, et ans probr:
homines m. tunc elicitos actus dilectionis Dei supra sufficienter adimplebant
illud præceptum: ij m., aut mor certe illorum pars, forsan Deiparæ cognitionem
non habuere: ergo teneri non poterant ad illius supra se ipsos apprehtivam
dilectionem.

262 Hæc objectio retorqueri potest ad probandum, non teneri
nos ex charit. ad apprehtivam supra dilectionem Dei, et Trini, quod dici
non potest. Retorsionem a eadem argum. fera effirmare cuivis in promptu est, cui
ideo non immoror effirmandæ. Ad objectionem ergo dicet, concessa mai, distinguo
min: quod non semper obligavit in actu 2°; sive non semper habuit fralem vim
ex se obligativam ad apprehtivam Deiparæ supra nos ipsos dilectionem: nat.
min: non semper obligavit in actu 2°: subdistinguit mir: defectu fralis vir-
tutis ex se obligativæ, nat.: defectu sufficientis cognitionis aliquorum ex objectis
ab materialibus, ad quæ vis ex se obligativa illius præcepti se extendit:
omittit mir. ... præceptum, quod ..., et fralitèr est dilectio supra nos ex
ipsis diligi, ..., et minus fralitèr de diligi est supra, infra Deum m., iis
objectis, quæ aliquo modo est post Deum ea materiales fuerint in quæ ..., collora-
taque inde in eorum dictivo charit. orde superiori sui ..., et proximi,
cognitis in quo, aut gradibus longe, imo et infra distantibus a ..., et frali,
inquo ... Deus est, esse potest. semper habuit, licet frali vi ex se
obligativam ad ea ..., et minus fralia obta, quæcumque ea fuerint, eo
modo diligi; obligabitur in actu 2°, sive vim suam exercebit ea ... obta
semper ac sufficienti cognitione proponantur, et in eo orde, ac sunt collocata.
... hæc, ... illa sint, sufficiente cognitione proponantur, materialis, ac per accidens
se habet, attenta frali huius præcepti vi, ut per se manifestum est, et apposito
exemplo ..., explanatur in præcepto a fide lato de credendo revelata ...: hoc
enim præceptum idem modo est, ac semper fuit; quod hæc, ... illa obiecta credamus,
materialis, et per accidens se habet, attenta frali vi huius præcepti: ... m.

rī sug exercet cc obta illa, que revelata suppit. Alr in nro cu philosophandye.

263 3° deniq. pote objici. 1. ex char. tenemur supra nos ipso appre diligere pxy, q nobis sit sanchos, v.g. Pry, 1. n tenemur ex char. Deiparg supra nos ipso appre diligere; d n tenemur ex char. supra nosipso appre diligere pxy, q nobis sit sanchor, et nos ipsi extre Lominq ad 243: nec Deiparq pe tenemur ex char. diligere. Mr pr: ideo m. ex char. teneremur Deiparq supra nosipso appre diligere, q e multo magis Deo Junctq, qm nos simq; aeq pxq nobis sanchor, quo sanchor e, eo magis Deo Junctq e, qm nos simq: 1. illy tenemur e ex char. supra nos ipso appre diligere, 1. n pe tenemur ex char. diligere Deiparq: excesto m. Junctiois cu Deo in Deipara rū D. Pri v.g. so ee ret penes magis, et minq, roe sit mais sanctitatis, ac pote insuffens videt ad tantq diversitatq induendq.

264 Rsp nando mq. Ad pros diptq. e onar: ideo ex char. teneremur Deiparq supra nos ipso appre diligere, q e multo magis Deo Juncta, et ciq, nomq: q e multo magis Deo Juncta Junctioe fundante verq prior. rū nai in obtivo char. orde: dao mq. Mr e diptq. e, Dc. que de mai Junctioe in roe pfoi ceptiue: nando vero de mai Junctioe in roe pportois ad dilectioq, ive; q eodq recidit, de mai Junctioe fundante verq prior. au nai, in obtivo char. orde. Utroq pdito mo magis Deo Juncta e Deipara, qm nos, et qm quelt alia rea infra Xpi Dni hum.; D. a Pq, et qt aliq proxter pxq nobis sanchor, ne utroq mo nobis magis Deo Junctq; d so in roe pfoi, pe sanctit. mais: unde excesso Junctiois cu Deo in Deipara au D. Pri v.g. n e so penes magis, et minq, roe sit mais sanchi. Discho liquet ex n 243, et ex supra dictis toto hoc capite.

Caput 3y

Conferunt spiritalia bona propria cum spiritualibus bonis proximi.

265 Regredimur ad assertionem nostram supra quoad proximi dilectionem, quam a charitate bene ordinatam conscripsi, ut diximus supra cap. V, cuius dictum illa in eo consistat, quod bona propria bonis proximi conferamus; ea autem bona, et multa, et diversi ordinis, qualia sint, ut n° 237 dicebamus, disserendum superest, quae bona nostra bonis proximi conferre debeamus, et ordinem a charitate praescriptum. Id autem, ut clare, ac distincte exequamur, ab spiritualibus bonis, ut potiore nobiliorique, et praestantiore incipimus, bonaque nostra spiritualia cum spiritualibus proximi conferenda suscipimus in hoc cap., collaturi in sequentibus temporalia nostra cum spiritualibus proximi, temporaliaque cum temporalibus. Et ut clarius in hac bonorum spiritualium cum spiritualibus collatione procedamus, prius ipsa spiritualia bona in tres classes distinguimus. Prima est bonorum spiritualium naturam eius boni est evitatio omnium peccatorum, secunda est eorum spiritualium bonorum, quae absque peccato amitti non possunt, sicut gratia primitiva, ac habitus virtutum, numerando saltem in hanc partem, sine peccato amittuntur: sic est Beatitudo nemini, nisi propter peccatum, in aeternum negatur: 3° denique est eorum spiritualium bonorum, quae sine peccato possunt non obtineri, sive omitti, cuiusmodi sunt augmentum gratiae, et gloriae, consiliorum observatio, spirituales consolationes, et id genus alia. Triplicium igitur assertione res tota decidenda est.

266 Assertio 1a sit. Spirituale bonum proprium naturam, id est, omnis peccati evitatio, conferri semper ad incomparabiliter excedit cuilibet spirituali bono proximi: quapropter nemini unquam licet peccatum, quamvis levissimum committere propter quodcumque spirituale bonum proximi, aut communitatis alicuius. Assertio de fide est, constatque ex Apostolo, ad Rom. 3: Non sunt facienda mala, ut eveniant bona. Et ex illo Matthaei 16. 26: Quid enim prodest homini, si mundum universum lucretur, animae vero suae detrimentum patiatur. Sapientissime hac super re dicebat Aug.

lib. 3º Mendacii cap. 7, et in Ps. 5, necnon in Ps. 3º, et nervosissime in Enchiridio à cap. 18 ad 23, quibus in locis asserit, quod etsi vita corporis, vel propria, vel aliena, aut quod longe pluris est, orbis universi salus aeterna periclitaretur, posset que levi mendaciolo, neminique damnoso in tuto locari, nullius tamen esset, mendacium illud non proferre, et orbis totius universi excidium permittere. Idem habet in Ps. 32 ad illud: Fallax (sive ut ipse legit) mendax equus ad salutem: ubi, lepidissime refellens perversum eorum locum lectorem ad aliquid excogitatum, ex qua inferrent, fas esse justo mentiri, ad alterius corpoream salutem in tuto locandum. An illexisti, inquit, quod dictum sit, mendax equus ad salutem? non tibi promittat equum, tuus salutem; si tibi promiserit, mentitur. Si enim Deus voluerit, liberaberis: si Deus noluerit, cadente equo, aliquis cades. Non, perpetuis dicimus, mendax equus ad salutem, quasi mendax justus ad salutem, quod velut justi ad salutem mentiantur. Non est enim simpliciter equus, quod ab equitate dicit, sed equus est quadrupes. Hoc Graecus codex indicat. Multa est tandem in rem conglobat eruditissime Raynaudus tom. 12 in tract., cui titulus, Splendor veritatis moralis, toto cap. 5, ubi tetrum mendacii omnis, inexpurgabilemque foeditatem ostendit.

267 Assertoris ratio tamen evenis est, quoniam est evens, implicare per se in terminis, quod in aliquo casu liceat, peccatum committere; quod enim licet, peccatum non est, et quod peccatum est, non licet: peccatum enim absolute est malum, et prohibitum est, atque adeo absolute est illicitum: sed in terminis implicat, quod peccatum liceat alicui committere: sed spirituale suum proprium naturalium, tamen est, omnis peccati evitatio, praeferri semper ab unoquoque debet cuicumque bono spirituali proximi, etiam aeternae saluti orbis universi.

268 Hinc fit 1º, nemini unquam licere, sese exponere proximo peccandi periculo, etiam pro aeterna salute proximi, vel communitatis cuiuslibet. Ratio: nam sese exponens proximo peccandi periculo, eo ipso peccat; qui enim amat periculum, in illo peribit, ut dicitur Ecclesiastici 3. 27; atque nemini unquam licet peccare, etiam

pro universo orbi salute: ergo nemini vnquam licet etiam pro universo orbi salute se se exponere proximo peccandi periculo. Quod si peccandi periculum sit tantum remotum, licebit vnicuique alicuius se se illi exponere pro salute proximi, aut propter aliquam gravem causam: id enim ex genere suo nec malum, nec peccatum est. Et quidem si propter honestum lucrum temporale licere potest quis mercaturam facere, aut militiae adscribi, aliave munia exercere, quae adiunctas sibi habent remotas aliquas occasiones, aut pericula peccandi: quanto magis id licebit propter spiritualem salutem, aut propriam, aut alienam. quod a peccandi periculum sit proximum, et quod tantum remotum, regulis quidem nostris non bene decernere: nec sane facile decernendum est, quae potius vniuscuiusque experientiae, ac prudentis viri iudicio videtur committenda.

269 Dicitur,

Charitas magis nos inclinare ad id, ad quod hic, et nunc tenemur, quam ad aliud quodlibet, quantumcumque excellens bonum, ad quod non teneamur. Et ratio est: quia charitas semper nos inclinat ad vitandum peccatum, quolibet alio bono, ad quod non teneamur, potius; sed vitare id, ad quod hic, et nunc tenemur, est vitare peccatum: ergo ad id operandum, quolibet alio bono, ad quod non teneamur, potius, nos inclinat charitas: ergo magis nos inclinat ad id, ad quod hic, et nunc tenemur, quam ad quodlibet aliud bonum, ad quod non teneamur.

270 Sed ecce adversus adeo certam assertionem obiicit celebris ille Michaeae textus cap. 2. vers. 11: Vtinam non essem vir habens spiritum, et mendacium potius loquerer: ergo optabat Propheta mentiri potius, quam quod populus gravissimam calamitatem pateretur: ergo saltem propter commune bonum licitum est cognoscere desiderium. Resp. Prophetam non optasse mentiri formaliter, seu formale mendacium proferre, quod nullatenus vnquam licitum est, quod intrinsece malum, semper illicitum, et peccatum; sed solum ex vehementi dolore ingentium calamitatum, quas populo imminere praevidebat, optabat suum Prophetiis carere effectu, sive dicere (quod dici solet materiale mendacium) quatenus volebat optabatque vt illa mala non evenirent: quasi diceret, vt cum alijs interpretatur Rivera. Noster, Vtinam falsus dicerer, deceptus humana opinione. Alij dicunt id a Propheta volunt per exaggerationem quandam, qua deploraret, quantum

optaret, ne illae, quas prophetabat, calam.^tes evenirent.

377

Objici adhuc

alia poss., quoniam lt e: e duobus malis minus e elig.m; s. minus maius e leve pecc.m propr., qm grave pecc.m, et damnatio pxi: s. levi pecco proprio vitari posset grave pecc.m, et damnatio proximi illud elici, et committi deberet. R.o: maius bonum proximi praeferendum e minori; s. maius b.m proximi e spirituali sal. illius aeterna., qm spirituali sal. mei solius: s. spirituali sal. illius aeterna. praeferenda e spirituali saluti propriae. Sz.

ē propter finis excellentissimi potest esse licitus, et 2ª assertio latius amplius explanatur.

Assertio 2ª

Sit. Spirituale bonum proprium, quod absque peccato amitti non potest, absolute praeferri debet ab unoquoque cuilibet spirituali bono proximi; atque adeo salutis aeternae spiritualibus bonis quibuscumque se debet unusquisque magis diligere, quam quaslibet proximi. Assertionis huius ratio liquet ex praecedenti assertione: nisi enim praeferri deberet ab unoquoque spirituale bonum proprium, quod amitti nequit absque peccato, cuilibet spirituali bono proximi, non deberet ab unoquoque praeferri cuilibet spirituali bono proximi spirituale bonum proprium negativum, sive omnis peccati evitatio; quod hoc falsum est penitus falsum: quod et illud S. Thomae, et communiter doctores constant. Minor probatur: nam si spirituale bonum proprium, quod amitti nequit absque peccato, non deberet ab unoquoque praeferri cuilibet spirituali bono proximi, posset licite unusquisque illud amittere ob spirituale bonum proximi

ō q poẽt licitè illud amittere ob spirituale bonum pxi, poẽt licitè nō pferre spirituale bonum pprium ꝑnatum, sive oīs pecci exitus, ꝑ vult spirituali bono pxi: ꝑ ꝯ. Maior ꝑt, nec minus mi: q m. pōbat licitè ob spirituale bonum pxi amittere bonum suum spirituale, q amitti neq alq pecco, poẽt licitè ob spirituale bonum pxi peccare, si qdq poẽt licitè ꝯstare id, q ꝯstare nō poẽ, nisi peccet; q a poẽt licitè ob spirituale bonum pxi peccare, poẽt eo ipso licitè nō pferre spirituale bonum pprium ꝑnatum, sive oīs pecci exitus, ꝑ vult spirituali bono pxi. Nemo itaq poẽ abse, et effaci affu desiderare sibi privus grē, l. supnaliu bonum, q requirunt ad grā: nemo itē poẽ abse, et effr sibi velle ppetuum suæ beat. carentiā: hæc m. evenire nequaunt in hac pvidentia sine pecco, et gravi qdē; peccm a nec debet, nec poẽ admitti ppt alium amorem, quantūvis excellens.

276

Hæc extra ꝯtroūs sit; an a affu quodā saltē ineffaci, et ꝯdito, si nimirū id fieri sine pecco posset, licitus sit desiderare grē, et charitatis ppriæ privus ob spirituale salutē multorum, ꝑ ug volt Raig, l. Eccl, si ad eg id fieret ꝑnarius (q sane nunquam erit) lis ē inter Theos hīc a nobis brevi dirimenda. Nat cū multis aliis Valentia disp. 3. de Char. q. 4. puncto 3o. Nobis affirmē rendū vidēt Ita Granados ꝯtrovā 3a de Char. tr. 1o disp. 5. a n. 20, Ruiz disp. 75 de Char. dub. 2o S. ꝯ 34 ꝯ bonum, Sicut, se nō dēre, quomō pōbet, si sermo sit de affu simpli sub ꝯdoē aliqua honesta ex pte obi, nō poẽ ē honestus eiusmi affus. Pro eadē drā refert Valentia Capreolus in 3o dist. 27. q. unica art. 3o ad argūta Durandi ꝯa 33 ꝯclos.

277

Probat Rs. qdā exeo q bonum ꝯe, cæteris paribus, anteponendum sit bō privato, ē pprio, q id sine pecco, fieri possit. Sed alq, ni fallor, pbat, qm pbare intendit; intendit m. pbare, id ē licitum, et arguto suo pbat, ē obligatorium. Id a mihi nō pbat cū Granado, q rō suo 13 bē ait, in ijs eventibus

in glo antea dixerat, licitum ee desiderare per, et charit. proximi, atque e. aeternis Beat. carentia, inferni poenas pati, qd vult id posset fieri absq ullo pecco, et narium foret ad honorem Dei, d. Eccl. spiritualem salutem, n videri ad id hoc obligandum, nisi hunc adesset speciale aliqd praeceptum, qd Deus imponeret. Videat, si vacat, qui dictis adhaerere fuerit. Nobis interim cum eorde ressponsi affatum dare n antiquo ex eo sapi ducendam vet, qd in eo ineffaci, et Jdato affectu nulla inveniat culpa, d Dei gla, et maxime honoris Dei, d. Eccl. spiritualis utilitas, per quem modum proprium adeo magni momenti contemnere signum ee vet ferventissime charit. Et contrari patere ex eo, qd ab omnibus laudent, et mirio, quas legimus eorum SS. desideria, q absq ulla culpa infernum cruciatus libenter paterent, si hinc in Dei gla cederet.

278 Hinc inferes, idem ee dicendum de affectu ineffaci, et Jdato carendi Beat. in perpetuum, atq e inferni poenas patiendi, si id sine pecco fieri posset, foretq narium ad honorem Dei, d. Eccl. spiritualem salutem. Id, qd eadem ratione probari, comprobarim posse ex illis verbis Moysi Exodi 32. 31 ita Deum alloquentis: Aut dimitte eis hanc noxam, aut, si n facis, dele me de libro tuo, quem scripsisti. Et ex illis Apli ad Rom. 9. 3: Optabam m. ego ipse anathema ee à Xpo pro fratribus meis. Utraque m. in hunc sensum interpretat doctissimus Ner Cornelius, pro hac sua interpretatione adducens SS. Chrysostomum, Theophylactum, Oecumenium in cap. 9. Ep. ad Rom., Cassianum collatione 23 cap. 6., et D. Bernardum serm. 12 in Cantica, queis Granatus addit Anglium Orcagnum. N me latet, plures alias, valdeq probabiles interpretationes, et utriusq textui aptè congruentes, ab alijs adhiberi, quas inter alios recenset eruditus D. Ex. disp. 9 de Charit. sect. 1. à n. 1., nec spernit Valentia eo puncto 3. Mihi m sufficit eorum auctoritas, q textum utrumq in sensu hic à nobis intentum interpretant.

279 Puncta P. Valentia hae

c. 13 verba illa Xpti Dñi Matthæi relata n. 266: quid m. pdē. hoi &c. 2ᵒ, q. pdictũ desideriũ eet contra char. inclinoẽ: ergo n. poeet ee licitũ. Prĩ pbr: q. pdictũ desideriũ tenderet qᵗ in char. ppriæ destruc̃oẽ; desui destructio e contra inclinoẽ ipsius char.: ergo contra illã eet pdictũ desideriũ. 3ᵒ, q. bonũ grẽ, et char. nunqᵃ amittunt, nisi p peccatũ: sed nunqᵃ poteẽ qᵗ licitè desiderare grẽ, et char. ppriã amissioẽ, etiã pro spirituali salute totius Reip., l. Eccle, p qua nunqᵃ licet peccare.

280 Hæc tanti n. sᵗ, ut dimovere nos debeant de sa pposita. Adlũ rep., Xpũ Dnũ fuisse loquutũ de detrimento p peccatũ, sive de eo, q peccando grẽ, et char. amittit, ut PP. exponunt, et ipse contextus suadet; n. verò de detrim. q. qᵗ sine ullo peccō pati vellet ob spirituale salutẽ totius Reip. l. Eccle, siad eã id foret neriũ. Ad 2ũ rep., n. ee contra char. inclinoẽ velle destruc̃oẽ sui absq ullo pprio peccō ppri spirituale bonũ multorũ, aut ppri maioris Dei glã. Nã si Deus Prō requireret, ut char. ppriæ destruc̃oẽ exoptaret; tale desideriũ n. contra, sed potius sᵐ inclinoẽ ipsius char. eet. Et qq. id speciale e char. tribui: inclat. m. ad dilĩ Dei supra, atq adeò e supra seipsã, sive supra sui ipsius conservaoẽ. Ad 3ũ rep. aiã ee veriũ & cõs legẽ, et in hac pvidia: quĩ bonũ n. licere assu abs, et effaci desiderare privaoẽ pprie, et char. ppriæ qq. ppriũ bonũ spirituale xpi, e pro orbis universi oĩũ salute, diximus, et pbavimus n. 275. At n. e, inde pret, id n. licere desiderare assu quodq inefaci, et cõdato, si nimirũ id poeet absque ullo peccō contingere, et ad spirituale totius Reip., l. Eccle, salutẽ neriũ foret.

281 Aberto 3ᵒ pt. Nemo tenet offerre cuilt spirituali bono pxi ea spiritualia bona ppria, quæ sine ullo peccō posᵗ n. obtineri, sive omitti, ac pdē quoad pdicta bona nemo tenet, se magis diligere, qm pxiũ. Pbr aberto: nemo m. tet sibi velle eã bona, quæ, sine ullo peccō posᵗ n. obtineri, sive

omitti; q̄ nemo tenet se magis diligere, q̄m proximum quoad ea bona, quæ non tenet sibi velle: ergo nemo tenet se magis diligere, q̄m proximum, quoad ea bona, quæ sine ullo peccato possunt non obtineri, sive omitti. Maior liquet ex terminis. Probatur minor: præceptum enim de ordine dilectionis ex charitate supponit præceptum de ipsa dilectione ex charitate simpliciter, et absolute: id est, præceptum diligendi hoc objectum magis, q̄m illud, supponit præceptum diligendi hoc objectum: quia enim non tenet hoc objectum diligere, quomodo teneri potest illud magis diligere, q̄m aliud? ergo nemo tenet se magis diligere q̄m proximum, quoad ea bona, quoad quæ non tenet se diligere, sive quæ sibi velle non tenet. Confirmatur, et explicatur amplius. Nemo tenet se diligere quoad ea bona, quæ sine ullo peccato possunt non obtineri, sive omitti; alioquin peccaret ea non obtinendo, sive omittendo: sed licitum est ea non obtinere, sive omittere, et absque ulla culpa: ergo licitum a fortiori erit ea non obtinere, sive omittere propter spirituale bonum proximi, cui proinde licite possunt ab unoquoque postponi.

282 Ex hac assertione deducitur, licitum esse velle carere ad tempus Beatitudine propter spiritualem proximi salutem. Ratio est: quia nemo tenet velle sibi Beatitudinem pro quovis tempore: differri enim potest Beatitudo absque peccato. Suadent etiam huius illationis veritatem exempla Sanctorum: imprimis enim eiusmodi desiderium expressit Apostolus ad Philipp. I. 23 dicens: Coarctor autem e duobus: desiderium habens dissolvi, et esse cum Christo, multo magis melius: permanere autem in carne, necessarium propter vos. Expressit etiam D. Martinus Turonensis Episcopus. iis verbis: Domine, si adhuc populo tuo sum necessarius, non recuso laborem. Expressit denique P. N. Ignatius audiri aliquando dicere, (ut habetur in Breviario Rom.) si optio daretur, malle se Beatitudine incertum vivere, et interim Deo inservire, et proximorum saluti, q̄m certum eius gloriæ statim mori. Deducitur secundo licitum esse sæpissime non crescere in gratia, et charitate propter spirituale aliquod bonum proximi. Ratio est eadem: quia non semper tenemur gratiam, et charitatem augere: ergo cum sæpissime possit licite tale augmentum non comparari, sive omitti absque ulla culpa, licitum a fortiori tunc erit

illud non parare, sive mittere sed spirituale proximi bonum. Sic Religiosus v.g. laudabiliter ab oratione cessat, ut ignorantes instruat, aut confessiones excipiat, quamvis ad id non teneatur, et aliunde sibi persuadeat, majus ex oratione sibi gratiae aliquid comparandum.

Caput VI.

Conferuntur temporalia bona propria cum spiritualibus proximorum.

283 Teneri nos ex charitate aliquod temporale bonum proprium contemnere pro spirituali bono proximi, ipsamque vitam nostram corpoream spirituali necessitati proximi posthabere, sive teneri nos aliquando postponere propriam spirituali vitae proximi, quam propriam nostrae corporeae, quod utrumque postponere non possit, constans est omnium Theologorum doctrina, colligiturque aperte ex S. literis: Nam D. Joa: 3. 16 dicitur: In hoc cognovimus charitatem Dei, quoniam ille animam suam pro nobis posuit: et nos debemus pro fratribus animas ponere. Quem locum expendens D. Aug.nus lib. de Mendacio cap. 6.to sic ait: Temporalem vitam suam pro aeterna proximi non dubitabit Christianus amittere. Id est constat ex illis Christi Domini verbis Joannis 15. 12: Hoc est praeceptum meum, ut diligatis invicem, sicut dilexi vos. Sic a Christus Dominus nos dilexit, ut corpoream suam vitam dederit pro spirituali vita nostri omnium. Indicansque, quo conventura esset ea dilectio, subjunxit immediate: Majorem hac dilectionem nemo habet, ut animam suam ponat quis pro amicis suis. Videndus D. Thomas hic q. 26. art. 5., et D. Aug.nus, cum loco nuper allegato, tum alibi, et passim lib. I de doctrina Christiana cap. 27, quos reliqui omnes Theologi sequuntur.

284 Nec ipse sibi adversatur Aug.nus, dum tract. 6 in Joannem ait, Perdere vitam pro fratribus esse perfectae charitatis, adeoque perfectos posuit quasi pro alia opera charitatis: ubi videtur indicare, id tantum esse consilii. Non, inquam, ibi adversatur: forte enim ibi loquebatur, ut eum interpretatur Eximius D. disp. 9. de Charitate sect. 2. n. 2., aut de perfectione essentiali charitatis, aut certe de ea dispositione, qua quis paratus est compatiendi proximo, non solum in extrema, verum etiam in omni necessitate.

vitæ periculo non obstante: id. m. non in præcepto, sed tm in consilio esse constabit ex dicendis.

285. Audiit et ratio, cui iamque aquiit auctoritas eiusdem Aug. monimus, quod notavimus n.o 22, et iterum n.o 176. Ea est, quam vult Angelicus Dr. eo art. 5o, et quam his verbis exprimo: Charitas fundatur in capacitate participandi Beatitudinem, et ideo se magis inclinat ad id, quod nobilius, et magis amabile; sed anima proximi perfruitioni magis capax participandi Beatitudinem, quam corpus proprium, longe illo nobilior, et amabilior est, ut per se patet. Ergo anima proximi ideo recta ratione, recto charitatis ordine diligenda magis à nobis est, quam corpus proprium. Profecit ex Aug. verbis Dr. Ang: hanc m. rationem verbis suis digne attigit Aug. lib. 1o de Doctrina Christiana cap. 27: Ita amplius, inquit, alius homo diligendus est, quam corpus nostrum: quia propter Deum omnia ista diligenda sunt, et potest nobiscum alius homo Deo perfrui, quod non potest corpus, quia corpus per animam vivit, qua fruimur Deo. Quid pulchrius.

286. Secundo m. ex charitate tenemur alterum diligere plus quam nos ipsos, id est, non solum quoad animam, verum etiam quoad corpus, ut constat ex n.o 178, obligatio deponendi amorem vitæ nostræ corporeæ, sive vitam nostram corpoream exponendi in aperto, et patens discrimen pro spirituali vita proximi solo urget in casu extremæ necessitatis, id est, in casu, in quo æterna vita proximi extreme periclitatur, sive in quo proximus extremam patitur necessitatem Beatitudinis amittendæ: quæ quidem extrema necessitas, ut bene comprehendit Molina tractatu 3o de Justitia, et Jure disp. 13, excludit voluntarium negligentiæ proximi in tali necessitate constitutus, certumque animæ exitium, ac fere irreparabile detrimentum habebit, nisi ei subveniatur. Assertio hæc apud Theologos receptissima duas continet partes, unam positivam, seu affirmativam, exclusivam, seu negativam alteram. Prima est, unicuique nostrum gravem ex charitate obligationem injici opitulandi proximo laboranti extrema necessitate in negotio æternæ Beatitudinis, etiamsi vitæ nostræ corporeæ in aperto, et evidenti discrimen ventura sit. Ita docent Theologi, quorum copiosum Catalogum Raynaudus tom. 14 in tractatu de ortu infantium contra sectionem Cæsaream cap. 6. n.o 8, et post alios in eodem tractatu. Secunda est, extra hujusmodi necessitatem extremæ articulum neminem ex charitate teneri subvenire

proximo spirituali necessitate, e gravi patienti, cum periculo gravius vitæ corporeæ, aut e cum notabili honoris, aut rei familiaris damno. Ita e communis Theologorum.

287 1.a pars assertionis probatur: nam aliqui tenemur ex charitate præferre bonum spirituale proximi cuilibet bono nostro temporali, ipsiusque vitæ nostræ corporeæ, ponere pro spirituali vita proximi: quæ nullus e, aut esse potest urgentior casus, in quo ad id ex charitate teneamur, quam cum proximus extrema laborat necessitate æternæ beatitudinis amittendæ: ergo in cujus extremæ necessitate proximi tenemur ex charitate præferre spirituale bonum illius cuilibet bono nostro temporali, ipsiusque vitæ nostræ corporeæ ponere pro ejusdem spirituali vita. Major ex Scripturæ litteris, et Patribus collectis dedimus numero 283, et ratione confirmatur numero 285. Minor, ex ipsius extremæ necessitatis terminis satis liquet. Confirmatur: nam illud Joannis relatum eo numero 283, Et nos debemus pro fratribus animas ponere, aut numquam obligat, quod nemo sanus dicere audebit, aut saltem obligat in prædicto eventu necessitatis extremæ. Confirmatur insuper: nam æterna damnatio malum est adeo magnum, ut corporea mors in comparatione illius sit malum valde exiguum; ex charitate autem tenemur negligere valde exiguum malum proprium ad vitandum proximi malum omnino magnum. Confirmatur denique potest exinde, quod cum simus invicem membra ejusdem mystici corporis, cujus caput Christus e, ut ad Ephesios 4. ait Apostolus, recta ratio dictat, et suadet, ut membrum unum pro bono maiori alterius id expendat, quod e longe incomparabiliter minus: quocirca Ecclesiastici 17. v. dicitur: Et mandavit illis unicuique de proximo suo.

288 Hinc infertur, gravem cuique injici ex charitate obligationem, e cum proprio vitæ corporeæ apto, ac patente discrimine, Baptizandi infantem in articulo mortis constitutum, et sine baptismo decessurum, si supponatur, non adesse alium, qui possit, ac velit baptizare. Ratio e: quia infans ille laborat extrema necessitate beatitudinis amittendæ. Ita cum multis alijs Raynaudus eo cap. 6. numero 9., ubi ait, quod omnis quoad adultos tricari aliquatenus liceat, eo quod non sit ita exploratum, quod sit quoad eos extremæ spirituali necessitati articulus, quoad infantes tri

absq baptismo decessuros, nisi per me, aut quempiam alium eis subveniat, longe certa res est, eos extremo necessitatis spirituali laborare. Negavit non praedictam obligationem Soto in relectione de Secreto membro 3, q. 2, saltem quando periculum est ab extra, v.g. a malitia tyranni pueros baptizari prohibentis. Sed immerito: quoniam non causa, qua puer conjicitur in extremum illum necessitatis amittendi Beati, extra sit, nihil refert ad exsolvendum nos praedicta obligatione: adque quod minimum nimium interjiciendum satis est, ut bene notat Raynaudus num. suo 20, quod causa illa vere talis sit, ut hos sibi adesse simpliciter impotentes, nec culpa sua laborantes, coelo sit in perpetuum exclusura. Addo, alienum malitiam tyranni v.g. tanta spirituali necessitate infantes premendi pertinere potius ad necessitatis cumulum, et incrementum, quam ad deobligationem eorum opitulandi, si opitulatoris iacta corporea in aperturam discrimen ventura sit.

289 Hanc est obligationem sub eius generali doctrina n. 287 statuta, ex qua ea eximere, tentavit evellere Joannes Sanchez in suis Selectis editis Lugdunensi anno 1636 disputatio n. 9; sine ullo non fundamento, quod sit disputata quadam inspectione B. Angeli, quam bene impugnat Raynaudus n. 11, et 12, et ea clausula, qua tot graves DD. eius ita adstipulatos absenuit: deliramenta, et quod ipsi nequaquam exequerent, ceteros exequi eos obnoxios docere. Bona verba. Sed hic Sanchez loquutus mihi videtur, ut miror est hos alios metiendum suo modulo. Nos et melius de tot gravibus DD. sentimus, et hic non quaerimus, quid ipsi facturi essent ex charitatis ordine, si ea incideret occasio; sed quid facere tenerent ex charitate. Videat, si vacat, eo loci Raynaudus: nobis non vacat immorari.

290 Infertur inde, gravem est ex charitate eius obligationem infici excitandi, est eius aptio discrimine vitae propriae corporeae, dormientem hos, quos scit esse in peccato lethali, si mors illi nunc imminet, docendique ignorantes invincibiles ea, quae necessitate medii naria sunt ad salutem. Ratio eadem est, ac praecedentibus illis: etenim sic ignorans,

et dormiens Christi sit in extrema necess. vitae aeternae amittendae, simpliciter vitare damnum non possit, nisi ab alio adjuventur?

291 Video, posse aliquem in hanc materiam tricari. Nemo tenetur aeternam suam vitam posthabere aeternae vitae proximi in extremum discrimen adductae; et teneretur eam posthabere, si posthabere teneretur vitam suam corpoream: ergo corpoream vitam suam nemo tenetur aeternae vitae proximi in extremum discrimen adductae posthabere. Maior certissima est. Probatur minor: quia nemini unquam citra revelationem liquere potest, se esse in gratia, et semper, an sit in gratia potest dubitare: ergo numquam ordo charitatis urgere potest ad exponendam propriam vitam corpoream pro aeterna proximi, ne cum vita corporea, quam quis perdit consulens aeternae proximi, simul amittat aeternam, si forte non sit in gratia: ergo si quis teneretur corpoream vitam suam posthabere aeternae vitae proximi in extremum discrimen adductae, teneretur etiam aeternam suam vitam eidem posthabere.

292 Nihil haec objectio firmitatis, quae si quid probaret, probaret non solum (seclusa speciali divina revelatione instructione nostra) numquam nos ex charitate teneri, certo discrimini objicere vitam nostram corpoream ob aeternam proximi vitam, sed neque id umquam nobis fas esse; utrumque autem, plusquam falsum est: primum, ut constat ex dictis: secundum, quia non solum id nobis licitum esse ob aeternam proximi vitam, etsi is extrema non laboret necessitate in negotio Beatitudinis suae, certissimum est, adeoque exemplum in eo, qui innocenter invasus potest, si velit, ne impius aggressor, quem in flagranti delicto perimere posset, aeternam vitam amittat, mortem ab eo pati patienter, eiusque vitae corporeae parcere cum iactura sua; verum etiam licitum esse ad tuendam proximi privatam vitam velle, et pati mortem propriam propter spirituale bonum amicitiae, aut alterius virtutis, constabit ex infra dicendis, cum temporalia bona praeparata cum temporalibus proximi conferamus.

293 Respondeo igitur ad objectionem, concessa maiori, negando minorem. Ad probationem, quamvis, ut quis vitam suam corpoream pro aeterna proximi certo discrimini objiciat, necessarium non esse, nullum ipsi subesse dubium, quod sit in gratia: quod enim (ait Tridentina synodus sess. 6. cap. 9.) dum se ipsum, suamque propriam

infirmitatis, et indispositionis respicit, de sua gratia formidare, et timere potest, cum nullus sine valeat certitudine fidei, cui non potest subesse falsum, se gratiam Dei esse consequutum. Satis igitur est moralis quaedam sui boni status certitudo, cuiusmodi esse, quam spondet syncerus Sacramentorum usus, aut opera confessoris aut consortionis aliorum, non fuit quaestio, quae quidem non est certitudo fidei, aut revelationis divinae, cui falsum subesse non possit; sed sufficiens quaedam animi firmatio excludens nimias de statu suo anxietates, faciensque hominem ea in parte frui mentis tranquillitate piis hominibus familiari. Hinc, an tunc quaestio, aut charitatis gratia et motus expositionis datae distinctae, nam de utraque una est.

294 Duplici tamen de causa per accidens potest excusari ab ea gravi charitatis obligatione statuta num. 287. Primo, si nulla probabilis affulgeat spes, quod proximi auxilium futurum sit utile, et reipsa fructuosum pro ea extrema necessitate laboranti: ea enim spe deficiente, imprudenter quis ageret, si vitam propriam corpoream certo discrimini obiiceret; immo et si levius aliquod aliud detrimentum incurreret, nemo enim prudenter conatur aliquid frustra. Ita cum multis aliis Valentia q. 7. puncto 3. Secundo, si corporea vita propria ad maius, aut aequale proximorum bonum necessaria sit: si enim ex morte propria aequale, aut maius damnum proximis immineat, nemo tunc pro extrema laboranti necessitate in negotio Beatitudinis tenetur opitulari cum periculo propriae vitae. Et ratio est: quia maius bonum alienum minori bono alieno praeferri debet; si autem utrumque alienum bonum sit aequale, illud praeferri potest, quod cum vita propria corporea potest coniungi. Ideo ab eiusmodi obligatione excusatur Rex, si publica damna, et praeca ex illius morte timeantur: ideo est Sacerdos, si illius morte maneret populus sine ministro.

295 Secunda pars assertionis probatur num. 286 probatur: nam extra spiritualis necessitatis extremae articulum potest sibi proximus providere: et si sibi providat, peccabit, suaeque culpae damnum tribuet: sed extra hunc necessitatis articulum nemo tenetur ex charitate subvenire pro spirituali necessitate, quae gravi praestanti cum periculo propriae vitae corporeae, aut etiam cum notabili honoris, aut rei familiaris detrimento. Omnis fiet ex ipsa extremae spiritualis necessitatis ratione, quam adhuc sequenti capite amplius illus

strabimus. Sequitur consequentia: ideò m. aliquid ex charitate tenemur bona propria temporalia, et vitam contemnere, quia id est necessarium ad spiritualem proximi salutem; sed nisi proximus extremam patiatur necessitatem in negotio Beatitudinis, id non est necessarium ad spiritualem salutem proximi: ergo extra hujusmodi necessitatis articulum non tenemur ex charitate contemnere ea temporalia bona nostra ob spirituale bonum proximi. Minor probatur: quia in quacumque alia spirituali necessitate, tam extrema, potest ibi proximus providere: ergo quod vitam nostram corpoream contemnamus aut notabile detrimentum patiamur honoris, aut rei familiaris, non est in quacumque alia spirituali necessitate, quam extrema, necessarium ad spiritualem salutem proximi.

196. Dicat aliquis. Pastores animarum tenentur subditis, non solo extrema, sed et gravi spirituali necessitate laborantibus subvenire, et cum periculo propriae vitae corporeae: ergo extra spiritualis extremae necessitatis articulum datur obligatio vitam propriam corpoream contemnendi in apertum discrimen ob spiritualem proximi salutem. Antecedens tradit communiter à Doctoribus, colligitur ex illis Christi Domini verbis Joannis 10. 11: Bonus pastor animam suam dat pro ovibus suis; mercenarius autem fugit. Distinguo antecedens: tenentur ex charitate: nego: tenentur ex officio, et ex justitia: concedo antecedens. Consequentia et dispositio, consequentia procedit de obligatione ex officio, et ex justitia; non verò de obligatione ex charitate, de qua sola loquitur nostra conclusio, et quae sola spectat ad praesens nostrum institutum.

Obligatio itaque Pastoris animarum, et major est obligatione aliorum omnium, et est obligatio non solum charitatis, sed est in aliis, sed justitiae, et ex officio: major, primum, quia animarum Pastor omnibus tenetur cum proprio vitae periculo subvenire subdito extremè, sed et graviter in spiritualibus indigenti; alii autem omnes id tenentur cum eo periculo subvenire proximo in extrema spirituali necessitate. Deinde: primum est, quia Pastor animarum non solo ita tenetur subditis gravi spirituali necessitate laborantibus opitulari; verum etiam tenetur se eorum spiritualibus suorum necessitatibus ingerere; alii verò omnes ex non solum charitate tenentur occurrenti spirituali necessitati proximi subvenire. Est insuper obligatio justitiae, et ex officio, quia ratione officii, et stipendii ad id tenetur animarum Pastor: init m. quasi pactum oves inter, et Pastorem, ut illi Pastorem alant, hic verò illis opituletur, quando eo graviter indiguerint: quia non ex-

nit tamen aliorum cur. Videsis Dicast. ad Honoratum Gr., ubi
fuse probat Religiosos Parochos aiarum obligatos.

297 Duo hic addenda sunt. Primum,
teneri quemlibet ex charit. opitulari proximo gravi spirituali necessitate labo-
ranti, quando ei possit opitulari absque vitae propriae corporeae discrimine, et
absque ullo alio notabili detrimento in temporalibus. Ita cum aliis Eximius
Dr. disp. 9. de Charit. sect. 2. n. 5. et Valentia q. 4. puncto
3.o Et ratio est: nam quilibet tenetur ex charit., quando sine notabili detrim.
proprio possit, subvenire proximo in gravi temporali necessitate: ergo multo
magis in gravi necessitate spirituali. Praeterea, gravis necessitas spiri-
tualis est magni, et gravis momenti: ergo ex charit. ordine praeferri in
proximo debet alicui damno nostro temporali, dummodo hoc non sit nota-
bile, seu valde grave.

298 Dico, teneri etiam quemlibet ex charit. opitulari
Reip., aut toti alicui commun., non solum in extrema, verum etiam in gravi
necessitate spirituali, etiam cum periculo propriae vitae corporeae. Id censet probabile
Dr. Eximius eadem sect. 2. n. 4., quamvis alii, inquit, oppositum iudicent. Ratio est:
quia civis tenetur opitulari Reip. gravem necessitatem temporalem patienti, etiam cum peri-
culo propriae vitae corporeae: ergo a fortiori tenebitur opitulari, etiam cum discrimine
propriae vitae corporeae, Reip. patienti gravem spiritualem necessitatem. Consequentia liquet,
et antecedens constabit ex dicendis cap. 6. Et confirmatur: quia, ut bene notat Eximius Dr. de
eo n. 4, moraliter non est gravis necessitas spiritualis in tota aliqua commun.
seu Rep., quae coniungatur cum extrema aliquorum privatorum spirituali necessitate;
sed in extrema spirituali necessitate proximi, etiam privati, tenetur ex charit. unus-
quisque ei subvenire, etiam cum aperto discrimine propriae vitae corporeae, ut probatum
est n. 287: ergo ad id etiam unusquisque tenetur ex charit. in gravi necessitate spiri-
tuali Reip., aut totius alicuius commun. Excusatur tamen quilibet a praedicta obli-
gatione, si prudenter timeat sibi subeundum proximum periculum propriae suae spi-
ritualis salutis amittendae: tunc enim nec teneretur, nec licite posset
illi se periculo exponere ob Reip. bonum, quacumque spirituali necessitate
laborantis, ut liquet ex n. 264. Excusatur insuper quilibet a praedicta obligatione
in iis duobus casibus propositis n. 292.

Caput 5um
Expedit incidens diff.tas

299 Libero fide data n.° 295, diff.as hic expedienda suscipiens, cuius expeditione liquebit, quaenam sit extrema spiritualis necess.tas, de qua loquuti fuimus cap. anti. Diff.tas haec e: an Sacerdos teneat ex char.te cum periculo propriae vitae corporeae excipere confessionem peccatoris moribundi ab illo petentis, ut eam excipiat, quia si Sacerdos ille non excipit, peccator decedet sine Sacramentali confessione. Et ut casus sit urgentior, da, peccatorem illum moribundum esse inveteratum consuetudine peccandi, quae aegerrime valde elicit actum contritionis, qua extra Sacram. sufficit, et hinc ipsum non latere Sacerdotem. Affirmant ij oes, qui censent, extremae necess.tis spiritualis casum esse, quo quis, nisi cum gravi diff.tate, vitare nequit aeternam damnationem, nisi ab alio adjuvetur, communis physice, et simpliciter posset, alio non adjuvante; quia hic esse necess.as extrema nullo argum.to. Affirmant, ut bene notat Pr. Hurt.do diss. 154 de Char. sect. 3. subsect. 2. ij pl. Eximius Dr. disp. 9. de Char.tate sect. 2.a n.3, Valentia q. 2. puncto 3.° §. Vidq e, Azor. tom. 2. lib. 12. cap. 8., Hilliucus tom. 2.° tra. 28. n.° 32, Lorca, Bañez, et pluresalij. Negant vero ij, qui eam solam esse, autumant, extremam spiritualem necess.tem, in qua homo simpliciter, et physice nequit non amittere aeternam Beat. nisi alio ei opitulante, cuiusmodi ea e, qua laborat imbaptizatus infans, et moribundus; ut vidimus n.° 288. Ita ipse alios docte, et fuse Pr. Hurt.do ntra ea subsectione 2.a ipse adducens Sotum, et Corduba.

300 Mihi 2.° mihi semper placuit sa; atque adeo negative reo ad diff.as propositam. Prob., et quidem, ni fallor, aff. Nemo tenet ex char.te opitulari proximo privato cum periculo propriae vitae corporeae extra articulum extremae necess.tis Beat.nis amittendi; sed peccator ille moribundus, quantumvis inveteratus peccandi consuetudine, e extra articulum extremae necess.tis Beat.nis amittendi: ergo nemo tenet ex char.te illi opitulari cum periculo propriae vitae corporeae, atque adeo non tenet ex char.tate Sacerdos cum eiusmodi periculo illius confessionem excipere. Cons. liquet.

Mar certa in Thesi ē, ut indicavimus n. 286, et probavimus n. 295. Prob. min: q salvari potē physicē, et simplr, q ab alio adjuvet, n ē in articulo extremae necessitatis Beat. amittendi; sed peccor ille moribundus, quantumvis inveterata peccandi consuetudine, salvari potē physicē, et simplr, q ab alio adjuvet: ergo peccor ille moribundus, quantumvis inveterata peccandi consuetudine, n ē in articulo extremae necessitatis Beat. amittendi, atq adeo ē extra illum. Hujus sylli mar, et mir probandae sunt.

301 Mar prob: q salvari potē physicē, et simplr, q ab alio adjuvet, n ē in arto necessitatis, quâ mar alia n sit, sive quae pertingat ad ultimum; sed q n ē in articulo necessitatis, quâ mar alia n sit, sive quae pertingat ad ultimum, n ē in articulo extremae necessitatis: ergo q salvari potē physicē, et simplr, q ab alio adjuvet, n ē in articulo necessitatis extremae. Mar ex ipsa terminorum approe liquet: illa m. ē extrema necessitas, quae ē omnium mar, sive quae ultima ē; necessitas a, quâ mar alia sit, sive, quae n pertingat ad ultimum, neq ultima ē, neq omnium maior, ut ē evens. Prob mar: etenim mar sine dubio ē necessitas illius, q physicē, et simplr n potē salvari, q ab alio adjuvet, qualis ē necessitas infantis inbaptizati, et moribundi; qm necessitas illius, q physicē, et simplr potē salvari, q ab alio adjuvet, qualis ē necessitas peccoris illius moribundi, quantumvis inveterati peccandi consuetudine, ut in sequenti n. ostendemus: ergo q salvari potē physicē, et simplr, q ab alio adjuvet, n ē in articulo necessitatis, quâ mar alia n sit, sive quae pertingat ad ultimum.

302 Prob in illa mir ultimi sylli posita n. 300. Peccor ille moribundus, quantumvis inveterata peccandi consuet. physicē, et simplr potē sibi prospicere, q ab alio adjuvet, eliciendo volt ad contrit. perfectae, ex qua in gra decedat, et salvet: ergo salvari potē physicē, et simplr, q ab alio adjuvet. Cons. liquet. Ant. a certissimum: q peccor ille in iis circumstantiis tenet conteri perfectè: ergo potē physicē et simplr in iis circumstantiis perfectè conteri: nemo enim tenetur ad id, q physicē, et simplr ē sibi impossibile: potē ergo peccor ille physicā, et simplr

sibi prospicere, suaeque aeternae saluti, sive salvari, quam ab alio adjuvetur.

353 Confirmatur ctra quandoque cum fere omnes Theologi suffragio comprobata docentes, injuste invasum non teneri permittere suam necem, ne invasor in mortali peccato; sed e inpreveniente circumstantia aeternae damnationis invasoris iniqui, id est, etsi praevideat in peccato mortali moriturum, licite invasum esse invasorem occidere sub moderamine inculpatae tutelae: quia talis invasor non est in extrema spirituali necessitate, sed in extrema, et voluntaria negatione, a qua potest, si velit, desistere. Hinc argumentum desumitur in hunc modum: potest injuste invasus licite occidere sub moderamine inculpatae tutelae injustum invasorem, quamvis aperte videat illum damnandum, si occidat: ergo talis invasor non est in extrema necessitate aeternae Beatitudinis amittendae: ergo neque eiusmodi necessitate laborat moribundus ille peccator, quamvis peccandi consuetudine inveteratus. Ctrario e ea ipsa ctra, quam contra sub initium diximus, apud Theologos, et quam inter alios optime probat P. Molina tractatu de Justitia, et Jure disp. 13, ubi plura congerit absurda, quae ex opposita deducuntur. 1a consequentia liquet: si enim talis invasor esset in extrema necessitate Beatitudinis amittendae, teneretur invasus ei opitulari necis suae corporeaeque permittendo; atque adeo non liceret, illum occidere. Consequenter a paritate rationis: Ideo enim injustus invasor non est in extrema necessitate Beatitudinis amittendae, quia physice, et simpliciter ipse sibi prospicere potest; sed e moribundus ille peccator, quantumvis peccandi consuetudine inveteratus, ipse sibi potest physice, ac simpliciter prospicere: ergo et moribundus ille peccator, quantumvis peccandi consuetudine inveteratus non est in extrema necessitate aeternae Beatitudinis amittendae.

354 Nec efficit, si dissimilitudinem petas a facultate, qua potest iniquus invasor abstinere a conatu invasum occidendi, et a difficultate, qua moribundus peccator diu vitijs assuetus potest iterum peccare. Contra enim 1o: nam saepe difficillime potest invasor abstinere a conatu invasum occidendi, ut si eum in adulterio cum uxore sua deprehendat, aut alia gravi de causa corripiat ira vehementi; nihilominus injuste invasus tenetur necem suam permittere, sed sub inculpatae tutelae moderamine potest licite invasorem occidere: nullo igitur est quaesita dissimilitudo. Contra 2o: nam quod

inviolt incrasfor n sit in extrema necesse n oriret ex fac., quia pote a unatu desiderare; d exeo, q physice, ac simplr ipse sibi possit omne ppicare, q adeo semper e verum, sive facile, sive difficile, aut e difficile possit.

305 Dices iterum. Moriturus ille peccator diu vitijs assuetus, quamvis possit physice, ac simplr conteri perfecte; moralr tn n pote, ideo ingentem difficultatem elicit. actum contritionis perfectae; ergo moralr n pote salvari, nisi sacram. confessionis adveniet. R. ad suffens est, ut hodie peccator elicat in articulo necessitatis extremae Beatitudinis amittendae. Cum tn hoc ratio satis efficax, quia comparatione, cum hoc extrema spirituali necessitate minime laborare: quamvis m. omitteret, moralr n posse conteri perfecte, id aliud n e, quam q n possit facile, d valde difficile; necessitas a extrema ea sola est, in qua homo neq facile, neq difficile pote ipse sibi providere, q sibi dat, q physice, ac simplr n pote. Adde, contritionem perfectam, supposita Dei gratia, n ee adeo difficilem, ut ad impossibilitatem moralem pertingat; et maxime in eo proposito, in quo homo tenet eam elicere, quam proinde si n elicat, peccat.

306 Sic deniq pauper e affici temporali necessitate: nq q habet omnino sufficiens ad se alendum, et q. pauperum e si nolet eo uti, aut difficile possit n e in extrema necessitate temporali; d moribundus ille peccator hic omnino sufficiens ad proprium salutem, contritionem vult perfectam, adeoque tenet: ipse e si nolet eo uti, aut difficile possit, n e in extrema spirituali necessitate.

Caput 6um

Conferunt temporalia bona propria cum temporalibus proximorum.

307 In hac extrema bonorum collatione certum imprimis e, temporale bonum commune praeferendum ee temporali bono proprio, et privato, atq adeo teneri quemlibet bonum proprium, temporale contemnere pro temporali bono communi totius Reip., vel regni: pars m. praeferre debet bonum totius bono proprio, ut argumentatur D. Thomas relatum n. 18.

Inde si sciret hostes in urbem incursuros, posset eis aditum praeclu-
dere, ad id teneretur etiam cum aperto vitae suae corporeae discrimine. Si-
militer si Rex, aut alia persona ad commune bonum maxime necessaria peri-
clitaretur, teneretur quis ei opitulari, etiam cum periculo propriae vitae corpo-
reae. Sed hic etiam locum habent excusationes positae n° 292, addita
etiam illa alia posita n° 298. Notandum tamen cum Eximio D. disp.
9 de Charit. sect. 3. n° 5, quod quamvis in communi bono necessitas gra-
vis vix possit esse extrema, saltem multorum distinctum; si tamen re-
vera sit temporalis necessitas Reipublicae valde gravis, etiam non ex-
trema, non tenetur quis pro illa se in extremo periculo constituere,
quamvis possit licite, ac laudabiliter. Rationem reddit D. Eximius, quod
ubi necessitas non est aequalis, et alias cura de propriae vitae corporeae
tuenda, conservandaque est maxime connaturalis.

308 Certum 2° est, temporale bonum
proprium ordinis inferioris, posthabendum minimum esse temporali bo-
no cuiuslibet proximi, quod sit superioris ordinis, nisi adsint circumstantiae
aliquae excusantes. Sic in extrema proximi necessitate temporali debet
ei quis opitulari, ne moriatur, etiam cum detrimento aliquo famae propriae,
aut rei familiaris: vita enim proximi est ordinis superioris, sive mul-
to magis aestimari. Si tamen detrimentum illud in aliquibus casibus,
aut circumstantiis tanti esset momenti, ut prudenter aestimandum cense-
retur, aut pluris, quam vita proximi, aut aeque saltem ac illa, tunc
illud nemo subire teneretur, ut proximum eximeret morti. Ita cum
multis aliis Granado tract. 7° disp. 6. n° 5.

309 Certum 3° est, licitum esse
temporale bonum proprium postponere bono proximi priorati sibi, eiusdemque
ordinis; unde licite potest quis alienam mortem corporeae praeveniendam
cum propriae vitae, et honorem alienum sacrificando, ut propria consulat; hoc
de honori alijs aequalibus. Id, quod adeo certum est, ut multi censeant obligatorium, de
quo postea. Denique certum est, esse licitum sese obijcere probabili morti [illegible]
ad certam proximi mortem impediendam: nam certa mors proximi maius malum est, quam
probabile periculum mortis proprium; omnemque a malo proprio permitti potest ob

maius pri bonum.

310 Eo igitur deducta res est, et status quaestionis in praesenti bonorum collatione esse tantum potest, an liceat pro proximo privato, amico, vel extraneo, corporis vitam propriae impendere, permittendo velut proprie vitae corporeae dispendium aliunde obveniens, ne privari proximi, amici, vel extranei, ille avertat dispendium, demum nullo alio titulo, quam propriae charitatis, et amoris, quo sua ipsa vita praesequi naturaliter debet, ad propriae vitae parcendum urgeat. Id esse prorsus illicitum, et in inclinoe atque ordine charitatis repugnantem multi, ut insinuavi antea, sic sensit Durandus in 3. dist. 17. q. 6. Navarrus lib. 2. de Restitutione cap. 3. punct. 1. diff. 9, sicut id est sentit Doctor Bonaventura in 3. dist. 29. q. 3. immutato tamen, ut bene ostendit Joan. de Dario sua postea adducendus: Card. Bellarm. tom. 2. lib. 3. de Bonis operibus cap. 8., Petrus Hurtado disp. 152 de Charitate sect. 4, et apud ipsum alii. Licere affirmant alii, ut Card. Toletus lib. 5. summae cap. 6., Bonac. de Legibus disp. 3. q. 4. punct. 2., Sayrus in Clavi lib. 7. cap. 9. dub. 4., Erig Disp. disp. 9. de Charitate sect. 3. n. 5., Raynaudus lib. 2. de Virtutibus, et vitiis sect. 2. cap. 1. n. 52, et 53, Granado tom. 1. disp. 6. a n. 8., Azor tom. 2. lib. 11. cap. 4. q. 2., et plures alii. Subtilis Doctoris mens hac in re dubia videtur; nam pro utraque parte solet adduci: pro 1a in 3 dist. 17. q. 2. art. 6.; pro 2a vero tamen q. 26 art. 4, et in 3. dist. 29. q. unica art. 5.

311 Notitia haec in re distinctione utendum videtur, qua inter alios utitur P. Valentia q. 4. puncto 3, et qua dissidentes duas sententias antea ad praxim conciliari posse videntur. Dicendum igitur nobis est, nunquam licere mortis propriae velle, aut pati causam ex amore vitae proximi privati, quicumque ille sit; licere tamen propter spirituale bonum amicitiae, aut charitatis, aut fortitudinis, aut cuiusvis alius virtutis. Pars 1a assertionis patet, loquitur enim videtur Augustinus tom. 4. lib. de Mendacio cap. 6. cum dixit: Si pro illius temporali vita suam ipse temporalem perdit, non est iam diligere sicut se ipsum, sed supra se ipsum, quod sane divinae regulae excedit. Pars 2a vero, ne sibi non contraria videatur, loquitur sufficienter dicendum est

in eodē tom. lib. de Amicitia cap. 10 scribit: Nil ē nandū amico,
quō pro eo sustinenda sit, et vita capitis ponenda ē pro amico, ut san-
xit D. Aug.: alludens nimirū ad ea Xpi Dni verba Joannis
15: majorem hac dilectionē ..., recitata in Q. 83. qd ait, vitā capitis
ponendā ēē pro amicis, ita illius ... ē, ut id velit, eā posse licite, ac
laudabilr pro amicis poni, ut notat optē Valentia eo puncto 3º.

Tractatus Theologicus

de Scientia Dei

in compendium redactus ex P. Ioanne Guiriene

Disputatio V.

Praeambula ad quasdam quaestiones theologicas.

Caput I.

Quid veniat nomine obiecti connotati

connotatique etc.

1 Obiectum connotatum dicitur cognoscibile sub conceptione, quod alterum connotatur: cum enim cognoscibile sit passio entis, ens, quod sub aliqua conceptione extet, cognoscibile erit sub tali cognitione. Ideo creatio passiva, quae extet sub auxilio ..., cognoscibilis est sub conceptione auxilii ..., quae creatio, et quidlibet aliud obiectum, quod extet sub conceptione, dicitur connotatum sub qua est enuntiabilis est, et cognoscibilis tamquam sua sub conceptione. Terminus, quo praeter dicitur collectivus, vel distributivus ..., quod enuntiabile, et cognoscibile est per cognitionem ... Unde sicut terminus praeter collectivus, vel distributivus non est in se, sed tantum ratione cognitionis ... collectivus, vel distributivus: ita illae obiectivae entitates, quae dicuntur connotatio, et connotatum in genere connotata, in se nec una est per connotatio, nec alia per connotatum, sed has subeunt denominationes a diversis cognitionibus, quarum altera alterius respicit per modum connotationis, et altera alterius per modum connotati.

2 Unde fit Primo, quod, attenta ipsius obiecti propositione connotati, quidlibet extremum illius et posse esse per connotatio, et per connotatum, prout illud ... intellectus voluerit: nam utrumque posse trineri(?) intellectui formaliter et conspicari et per modum connotationis, et per modum connotati. Quod patet ex duplici exemplo. Primo relationis praedicamentalis similitudinis, et similium, in quibus fundatur, et terminus (ex aliquorum sententia) extremum obiecti nec solum est fundamentum, nec est terminus relationis; utrumque enim potest intellectui formaliter, et conspicari per diversas cognitiones, a quibus accipit esse per terminus, et per fundamentum, vel per modum fundamenti, vel per modum termini. Secundo praedicati, et subiecti obiectivi, quae aequaliter, et mutuo (ex omnium sententia) inveniri possunt respective ad diversas cognitiones nostras subiecti, et praedicati; ad utrumque enim trineri(?) intellectui formaliter.

est

3 Sit Secundo, quod sicut illorum non fingit, unde uno extremo specialiter tamquam subiecto, et alio

tmqm prato, vno tmqm finito p alio, et alio tmqm pro. Ita nec singit itemo vno extro pro alio tmqm cone, et alio tmqm cdato. Dico 3º, q illud q explat p my cdoi, p oratiorg sclt cdlanty pla cdali si, ex suppone tt, ee cdos in ppone cdali; illud v. cdaty, q sub illa cone enuntiat. Dico 4º, q fuit illud q enuntiat sub cdoe extuy, e oby cdaty; ita pca, .l. ppo cdalis illae, qug tale oby enuntiat sub aliqua cdoe. Nec inconveniens e, q cdaty explet p ordg ad sug, .l. ppog cdalg, et hec p ordg ad oby cdaty: q mutuo se respiciunt; et ex entitaty, que se respiciunt altera p alterg explat: sic Pater p ordg ad Filig, et iste p ordg ad Pr.s Sic e. prady obiy p ordg ad ppog enuntiativg; illg.n. e q e enuntiabile de alio: et ppo enuntiativa p ordg ad illud; ita ngg e oras vny de alio enuntians.

3 — Hic aliqua obsta. 1º, tunc ppg fi in cdalibz ppnb io sumi p eods, ac cu quo, ex suppone tt, ht heat alios fis imptirantes ad vtrung. Etir hoc fi neg supponit, neg enuntiat extg abtg cdati, qug tty enuntiat ex suppone, q pro nat cdio. = Rg, q ppo cdalis vera e, punat in re, .l. n cdio, punat in re, .l. n cdaty; ng hypothesis abstrahit ab vtrog. Vnde fit, dari pla obta cdata, qug numqug exunt abte; q n purificabit cdio; et dari pla obta cdata, qug alig exunt abte, q purificabit cdio. Imo (vt D. Gonçalez observat d. disp. de Deo vno disp. 28. sect. 13) nulla sunt abta, et vera, qug n fint d vera, et pura cdata. Quare sit ivordg natat disp.) abtg finito docuit Cabrera, nos docere, q oby fug cdaty sit id fuiy si cdaty, q numqm exit abte; ng Nri cu quo d aling dicunt, obiy illig ces n s cdata qug numqm exunt, d e, qug alig exunt abte: itaq p priori ad tuny abtg illory illigat pucio cdata; sut p priori ad isty illigr polita. Nec alr Nri sentiat pa-terant; sicq dicent, 1º ante staty abty ogois libery poiccidere sug mia de ogoe sub cdoe ponenda; ne p ergmi effay decretg evertat libertas: 2º oes docent, auxiy ex se indifferens ee efax, vt pnit a Deo; q trunt dependere a decro electivo sup. sug mia de efficacitate illig au. ogois sub illo ponendg. Ipse x Nostros dat sua mia e ce futura, cdata, qug abte existent.

5 — Pº e x pria dna orari n pone. Dy, q ante existing abtg obri, pcedit in Deo scia simplis illigie de pol. illig abstrahens ab extra exercitarei ut feai oes Thom. docent: quare q n pcedet sua obiee cdata de eods obio sub cdoe.

efficax a Deo gratia

ponende abstrahens ab extra obiā illius. Itum, quod illos, cum ea obiā, cum quo dat
in Deo decretum subiective obiectum, et obiective conditionatis, dat sua modo in illo fundata, per eigenti
m. decretum respiciunt res conditionatas futuras in esse tali; unde cum hic sit conditionatae futurae debet per supremum
a Deo cogni; quod dari pote tale decretum cum obiā futura absolute et tali sua. Obiā ergo;
ideo maxime non daret, quod sufflueret; quod non sufflueret ergo. Pro minori V.; quod respiciunt diversas
veritates obiectivas a veritate obiectiva futuritionis absolutae. V.; quod cur sufflueat cum ergo conditionatae
futurae, quae numquam erit absolute, et sufflueat cum illa, quae erit aliqua absolute futura; nam
si cum illa respiciunt diversas veritates obiectivas a veritate obiectiva futurae positi, est cum res absolute futurae
respiciunt per prius ad futuros absolute diversas veritates obiectivas a veritate obiectiva futuritionis absolute.
Deinde, quod sit non sufficiunt in Deo voluntas inefficax cum ergo, quae in hoc signo efficerent alios
amat (quod accidit in quolibet praedestinato amato a Deo esse in signo subsequente ad voluntatem
illius generalis conditionatae salvandi omnes) sic scilicet dico in nostro ... Deinde, quod non varie
alii, et sufflueret hinc nam per in secunda voluntate: Volo, si si det talis conditio, det tale conditionatum;
et hic ea volo, quod det talis conditio, et tale conditionatum; quod hic accidit ad voluntatem absolutam
voluntates conditionatas; et ad futuras absolute sua conditionata; cum utraque supponat suas obiectivas. — cum illis obiectivis
Unde patet — cum illis obiectivis

6

Itaque patere conditionatas futuras, quam absolutas, conditionatas obiectivas, quam absolutas, nam sua, et obiectiva conditionata conclusione
et obiectiva futurae conditionatae, et obiectiva conditionata ac absoluta. Item V., dari primum in subsunt consequentia,
(quae reducunt ad aliquam quam priorem. nam sint obiectiva conditionata, et sunt de illo, et obiectiva absoluta, ac
sunt de illo: bene m. valet: Est futurum absolute et conditionate, et non est.) Si vero loquimur
de obiecto absoluto rei, prout praeveniente a decretis effectivis absolute absolutis, in sensu intro primus,
electiva meriora, supponit mai rigore primum nam obiectiva conditionata obiectiva; sunt quae dicta illius absolute ... de
pria. Nam talis status absoluta supponit tamquam causas sui eigenti decreta, quae praesupponunt par-
te sua, nam, ex cuius determinatione, et sunt omnia futuros conditionatos, spectat haec est in Deo
ad illud, et decreta huiusmodi, quae aliquo tollent libertatem. Idem dico de decretis effectivis
... obiectiva est necessaria; nam si ad tale decretum non procederet sua modo de positione conditionali
cuiusque alterius obiectiva, quod ponendo sub conditione positionis absolute effectivi voluntati, per hoc evenirent
rei Deo conditionata, et primato.

7

Observandum est, quod obiectiva conditionata pote sumi et in esse rei,
et in esse obiectivo. In esse rei illud est quod extra necessitate rationis conditionate. In esse obiectivo illud,
(sub qua vero quaeque sumi loquente) quod cognoscibile, ut habens suum esse sub aliqua hypothesi

Et ut sub hac acceptione extendat ad Idatas flg, q. e obiectum ppria Idatas flg; n. tn e ppriae Idatas, nec de psenti, nec de pterito, nec de futuro; hgs re ipsa n. e eventurum sub Idoe, et potius n eventurum; quare n e veritas Idata obiva. Qs, q ut obiectum Idatas ppsit eo de psenti, de pterito, et futuro, esse tn obtinuit, q. de Idatis dicat futurum Idatis in hac mtra; ng dictio pens inducta e ad ingrendas ples Idatas veritates cs ppositos, et reprobos tn hoy, gr Angelorum, quorum veritates obivas nec sunt Idata Dei aeque si futura, ut nec nunc psenti sint, .i. psentes Idatae.

Caput ..

Traduntur divisiones tn fuit Idata, quae obiecti Idati.

8 Hic dividit scia Idata obiva, prout distinguit a subiva, quae dicit in subiecto si talis, .i. talis Idio poneret, et quae numerat ins reliqua obiecti Idata: eo q. explet ... omnes ad obiecta Idata, ut nunc dabit Idatas obiectum, quot scia: pote (qquinque servata) q dicimus ce ppriae Idata, dicitur esto de obiecto Idato. Omittimus ples divisiones illius id tractantes, quae magis ad rem faciunt.

9 Scia, .i. ppo Idatis alia e pure illativa, cuius scilicet Idio infert .i. methe. V.g. si det unio dabunt extra .i. physice, qualis hec e, si dedit actia, dabit subiectio illius .i. moralis, ut, si famelico apponant cibi, comedet. Alia illativa causa, cuius scilicet Idio infert, et causat Idatum; causat, inqm, et infert .i. methe, scilicet, si Deus esse decreverit producere Petrum, producet .i. physice, nimirum, si ignis applet passo rite disposito, comburet .i. moralis, namque, si Petrus antiis assuetus sit in prava occasione peccandi, et gravi tentatione, peccabit. Alia denique e pure Iunctiva (adiquamque dicitur pure causativa), cuius scilicet Idio nec si infert, nec infert, et causat, et tum denotat Iunctionem Idonis cum Idato ex suppone, q. Idio ponat, cuius e Idio si sit conducens aliquo modo ad positionem Idati (qualis hec e, si Petrus audiat concionem, converteret) dicitur de Idone conducente, aut physice: si tn Idio nullo modo Iducat ad positionem Idati (ut hec, si Iurca dormit, Gallus cantat) dicitur de Idone non conducente, repugnante, aut disparata.

10 Inde infert, n repugnare ad ros, et verum fuit Idata, q. denotet, .i. enunciet obiecta illas .i. pure illativa, .i. illativa causativa Idonis obiectum, q. Idatas obiectum; ng sufficit, q. denotet Iunctionem Idonis obiectivae, cum Idato obiectivo: ... ... Iunctivae obiectum Idatas e, et scia, ut ppia de illo ppriae Idatas Iunctiva e. His suppositis, veniamus modo, quae Idata, et quo pacto Deus cognoscat, obiecta Idata.

Disputatio 2a

Utrum Deus cognoscat certo, eventum, et infallibiliter futura contingentia, et conditionata, et quo pacto?

Caput 1um

Utrum Deus cognoscat certo, eventum, et infallibiliter futura conditionata sub conditione quomodolibet inferente conditionatum?

Sectio 1a

Aliqua tamquam certa apud omnes supponuntur.

11 Suppono 1o Deum cognoscere certo, et eventum nostrum, seu futuritionem cuiuscumque conditionati; an vult sit contentum, vel illorum metaphysica, vel physica, vel moralis? an futuritio eius, vel non. an futuritio conducens, vel non? an disparata, vel non?

12 Suppono 2o Deum certo, et infallibiliter cognoscere conditionata, et connexa in se sub conditione vel pure metaphysice, aut physice inferente (physice, ex suppositione quod non patrantur miracula) vel inferente metaphysice, aut physice, et sub causante conditionatum; cognoscere, inquam, cognitione certa, et infallibili tam ex parte subiecti, sive subiectiva, quam ex parte obiecti, sive obiectiva, quae sunt simplicis intelligentiae, et dicuntur. Et ratio est; quia visio eius omnis cognitio omnes veritates necessarias omnino; sed veritas conditionata eventus futuri sub conditione aliquo eo modo posita dicta, necessaria est ex 11o. Ulterius probatur ex ratione veritatis conditionatae, si dent exemplum declarabunt, exempli gratia: si Deus efficaciter decernat producere Petrum, producet. Si dentur accidentia, dabitur substantia illorum. Si ignis applicatur passo rite disposito, comburet, seclusis miraculis moraliter; impossibile enim est, quod, positis eius conditionibus, non sequantur effectus: ex 11o. Hic adverte 1o, quod Deus quia non solum cognoscit eventum, et infallibiliter metaphysice inferentem eius eventus sub conditionibus dictis conditionibus, dicitur illa cognoscere cognitione certa certitudine subiectiva: et quod eventum cognoscit, conditionata illa ponendo esse sub talibus conditionibus, ita ut aliter accidere non possit esse de potentia Dei absoluta, dicitur illa cognoscere cognitione certa, et infallibili obiectiva. Adverte 2o, eius nostri sunt obiectiva non solum ferri ad illos eius conditionum quae sunt conditionata; sed etiam ferri directe ad enuntiandum eius conditionata eventura esse metaphysice necessario; nam cum per tales sunt Deus cognoscat eius conditionata eo modo quo futura sunt, et futura sunt metaphysice necessario non solum sub futuritione conditionum, sed etiam in se; inde est quod cognoscat eius veritatem, non solum illos, sed etiam ipsa conditionata in se cognitione certa tam subiective quam obiective.

[margin: classificatione nullus patrans miracula; directe]

13 Suppo 3°. Deu cognere certo, et infallr cogne certa, et infallr absolu-tivra, n vero obtiva. ora illa 9data, quor 9does inferunt illa physice, l. moralr, l. 9iechuralr, l. quor 9does sibi voiu infunt illa, et causant. Cogn ee sn omne pre ex pte aui infalli, e, q sue, pre cognio n posit mbee flo: cy que

necesse e 9hurere hoc mea Dei, nempe, s. det spect auxii applatu psto uete dispositi, et sibi dic de religs hanc ee 9buitu, et hoc mepte certu sit, et infalle, inde e, q ex pte sabi, l. alta ishymi sua sit infallil. Cogn vero n ee obtive e certu, e, q lt 9dixes eigmi infant physice, l. moralr, l. 9iechurali sua 9data, et hoc possunt n dari, et fit, adhuc ponitis suis 9dotu, fit inde, q cognio 9data ad illa obta vrata n sit obtive certa, obtu m. alr, qm a cppe enunciat pote se here. Nota hic, q cognio affirans, q, posita 9doe l. physice, l. moralr l. 9iechuraliter, nam fit l. physice, l. moralr, l. 9iechuralr poni 9datu, n fert for, et directe ad affirandu, eventu ee in se futuu, e tu illius obtiva hanc 9dou au suor 9datu. Atq hoc suo illatu fert 9disquet a pure 9iun-ctiva, n curat de positive eventu in se, e tu de illo 9doi advillu: ac 9dex. enunciat detrate positiong eventu in se, e positiong eventu tdu habitiu causarum. Unde sua vrata ad illos 9datu et sua obta dicenda e sua simplr illigi.

Sectio 2a.

Proponit stat, et status quaestio.

14 Vidimus sect. praedenti Deu cognere p cogn 9data illativa certu, et infallibilis eventus, l. probabile, l. moralr certu ee, poni 9datu sub 9doibu in modo illud inferentibus, sive q idq e, siue, l. illos 9dou q 9data; mo rogamus, an cognere certa, et infallibilr prosciens, cognat detrate, ead 9data in se ee ponenda, positis eigmi 9doibu abstrahendo ab eo, q ex p. hanc 9doi veniat. l. decret subtive et eoru, et obtive 9datu.

15 Multiplex dat sa. 1a Dominicanor, q extiterunt ante Alvarez asserentiu, Deu so p 9iechuras pree sua cdatr cognere abq ullo a... q eveniret sub 9doe 9tingenti. Stat ex Dominicanis p... sedesma tom. 1o de Auxiliis edito Salamanchi anno 1600 disp. 2a, 2 q... mt hanc, a d. Ma. 1 p. q. disp. 2o art. 11 n 7: quenat m. Ex recent ipsa sedesma loco citato. Stat et illa Calvinus, hi credendu e, Ferdinando de la Bastida, et Alvarez in

Antiodo ad Evangelis [illegible]

16 [illegible] [illegible] (Contrarium), qui extiterunt post Alvarez [illegible] et [illegible] alii, asserit, Deus habere infallibiliter [illegible] conditionatis, fundata in decreta [illegible], et [illegible] [illegible]. Sed dividunt. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] art. 2. et [illegible] in manu scrip. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], quae [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] aliquis ordo: [illegible] conditionata, quae [illegible] [illegible] cognoscit [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] conditionata, [illegible] [illegible] [illegible]. Alii vero [illegible] [illegible] admittunt [illegible] conditionata [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. Ita [illegible], Gonet, et alii [illegible].

17 [illegible] a Deo [illegible] infallibiliter de [illegible] conditionati [illegible], quam in [illegible] [illegible] illa; de aliis [illegible] [illegible]. Ita apud [illegible] Alvarez, Cornejo, et alij [illegible]. Et ex [illegible] [illegible] Lessius, Albertinus, et alij apud [illegible] tom. 1 de Deo disp. 28. n. 13. [illegible]. De conditionatis revelatis in S. S., quae [illegible] [illegible] disparata, dicunt, cognosci a Deo [illegible] infallibiliter, fundata [illegible] verbo Dei, sive decreto, quod includit [illegible], aliaque disparata. Sed [illegible] DD.[illegible] [illegible] [illegible] Deo cognoscit infallibiliter [illegible] conditionata, et disparata; [illegible] [illegible] conditionata disparata [illegible] [illegible] conditionalis; ad [illegible] cognoscere [illegible] requirunt, [illegible] [illegible] [illegible] talis illos [illegible] conditionato [illegible], qualis [illegible] [illegible] [illegible], quae [illegible] [illegible] [illegible] disparato [illegible] conditionatis.

18 [illegible] [illegible], Deus sub conditionata [illegible] infallibiliter cognoscere [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] disparata. Ita Ex. D. Fonseca, Henrico, Arriaga, et alij [illegible], quos [illegible], et [illegible] [illegible] de Deo [illegible] disp. 28.

Sectio 3a

Aliqua [illegible] statuit, quae tenemus in quaestione [illegible]

19 [illegible] [illegible]. Negat Deus habere cognitionem magis certam de conditionatis [illegible] [illegible] [illegible], [illegible], sive moralis, [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] indifferentiam [illegible] [illegible] [illegible]. Et [illegible], [illegible] in hac disp. [illegible] loquimur de [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] negat habere [illegible] certitudinem [illegible] illam [illegible], [illegible] certitudo. [illegible] [illegible] [illegible] de aliquo [illegible] negat esse magis certam, quam [illegible] [illegible] [illegible] ante; [illegible] [illegible]

iudo tota veniti nihil incertitudo antis, quod topi docent. Atq certitudo illarum verb. inferentis aliquo ex praedicti modis non est simpliciter magis, quam illa: et sic eius consideratio. nec est simpliciter magis, quam illa: et nec infallibilis est.

Ex quaestio.

20 Si veri quaeritur illorum eiusmodi lex de facto detrectet Deus ad enuntiandum quantum, aut s. moralis sive physice, hoc praecise certum est, quod poni eiusmodi conditio, ponenda est et sub illis conditionibus; non tamen potest detrahi ad enuntiandum directe possibilitas eiusmodi conditionis sub illis. Ratio est quia in quaestione haec illorum non sit magis certa, et conveniens adhuc possibilis eiusmodi conditio inferentibus, potest non poni (saltem de potentia absoluta) conditionata; ideo si sub conditione Dei expressa detraheret eiusmodi illorum enuntiaret directe conditionata in esse ponenda, possit fieri ut subesse; neque posset non poni (de potentia absoluta) conditionata adhuc positis eiusmodi conditionibus. Exempli gratia, Deus ipse illorum, qui habent accidentia sub ratione potest Deus detrahi, et de facto detrahat adveniendi panem: sic: si accidentia panis remanent, inquantum cum remanent, necesse est physice poni substantiam panis: at si quaelibet eiusmodi illorum neque detrahi ad enuntiandum directe, si remanent tali accidentia panis, inquantum cum remanent, ponet substantiam panis. Sequitur hic sic Dei falleret in sacram. Contra, inquam panis verum existit, quia substantia eius extat. Item est, potest Deus detrahi si ipse eiusmodi illorum ad enuntiandum conditionem illorum physice accidentium et substantia, non vero possibilitas detrahi substantia panis sub accidentibus.

21 Sit 2°, quod sicut non sufficit illarum talis declaratio, ut Deus conditionata detrahere, et infallibiliter ponendum sit, ut vidimus; ita nec sufficit, ut si illis extraheret Deus conditionata possibilitate politam ad suum bonum: et conveniens manent adhuc ita inseparabile physice semper illis, ita dicit extraheret ab sua parte possibili. h. a datis Dei, l. sive supposita existentia ponendo sub tali conditione. Cur illa cum est ... conditio, et expresse ... partem a non ... Probo ... existit, quod extat ... rei ... ex ... extra ... in ratione, inquam, ex ... extra ... in ratione extra ... ante ... si ... est ... quam ... non ... existit sub ... et est ... sub conditione. ... conditionata aliquo ex dictis modis, et ... sit, quod ... physice, ... moralibus ... possit eiusmodi ... ponendum sit ... conditionata infallibiliter ponendum est sub tali ... non poni, ut vidimus; quod sufficit si eiusmodi illorum non extraheret ... ab sua parte ... ad ...

nec ē [illegible] ēēa sua, [illegible] simplr illigē.

22 [illegible] obiq a parte [illegible] ponit [illegible] extra [illegible] [illegible] capacit, n ponit pixo rei [illegible] ma gare [illegible] actione, et docet [illegible] n poni [illegible] [illegible] extrahit obiq a parte [illegible] ad extra [illegible] n ponit eiq extra aulis: [illegible] pet [illegible] [illegible] intra [illegible] inde ē, q n illud extrahat [illegible] extra. Et q [illegible] aut [illegible] [illegible] n ponit obiq [illegible] [illegible] [illegible] futuris n [illegible] obiq in [illegible] futuris [illegible] [illegible] poss. et vult Scotus.

23 [illegible] Si dicas, [illegible] n ponit [illegible] in sui poss. [illegible] [illegible] nec in sui [illegible] extra [illegible] [illegible] eiq [illegible] aut extra auias [illegible] in aliqua illarū ponit [illegible] in sui [illegible] sola [illegible] detur [illegible] quomodo [illegible] ad [illegible] ee [illegible]; q futuris [illegible] in eigmi [illegible] [illegible] ē [illegible]; q, ut [illegible] docet [illegible], futuris [illegible] eigmi detur [illegible] neges exte ante [illegible] et [illegible] illas. [illegible] in tempore [illegible] ab eterno, seu [illegible] [illegible] ante: sut q nunc [illegible] ē [illegible] subseq. [illegible] et volunt [illegible], q in tempore fuxy ē [illegible], ē ab eterno fuxy ē [illegible]: [illegible] in tempore fuxy ē [illegible] Nec illis, [illegible], q ut fuxy [illegible] ab eterno [illegible] sequit, q futuris illiq extat [illegible] aulis ab eterno, [illegible], q ab eterno extat in mente [illegible] [illegible] idea, in qua [illegible] fuxi [illegible], n' det extexe [illegible] aulis ab eterno, [illegible], q [illegible] in mente [illegible] extat, ut denotat [illegible] tales [illegible]; [illegible] in quo [illegible] futuris [illegible] extexe [illegible] aulis ab eterno; et ideo [illegible] et [illegible] ut fuxy [illegible] [illegible] ab eterno, [illegible] et [illegible], ut fuxy [illegible] [illegible] ab eterno: et ideo [illegible] futuris [illegible] ante exte, [illegible] aulis [illegible] ab eterno: [illegible] illas, q in tempore fuxy ē, ē ab eterno.

24 Nec fuiq rel. condic inf. aliquo ex dictis modis n. quia talis condic n. fuit ab eterno futur: et cont. nec extrahit a futuro pot. ad futuros: nec in tempore. Alius necessit; q quia futura absolute in tempore sub aliqua ex his condic., n. illa n. fuit futur ab eterno; nec eiusmodi condic. in qua sola cu aliq. sunt rei futuros; n. existit ab eterno, n. potuit illud ab eterno denominare futur. sic accid. in futuris condit., quarum condic nec condite fuit ponenda ab eterno, d in tempore, eu quo est ponenda. Quod q futuro condita est condic, et denominat ab eterno futur, debet ab eterno ex aliq. existere, et ideo aliqui illa ponunt in decreto subiective absoluto, et obiective condito; d eiusmodi condic n. exit. ex aliq. ab eterno, d sola condite in tempore: p n. e futuro condite: q nec ab eterno denominat futur conditas: p nec extrahitur ab eterno pot. ad futuros.

25 Ad 1. dico primo. Sicut futurio simpl. talis, que ex illo consistit in decreto subiective absoluto, n. vero subiective condito, et ideo denos futur simpl. talis, debet existere ex aliq. ab eterno: q pariter sicut futurio condita, que ex illo consistit in condic. praecedente inferente condita, debet existere ex aliq., et subiective ab eterno, et n. sufficit, q existat condite in tempore: at eiusmodi condic ab eterno n. exit ex aliq.: p nec denominat: p ad.

Ad 2. ad hoc q sola ex dictis, que tradit D. Th. [illegible] ordo ad aliq. futur, que debet existere ab eterno, et ab eterno denominet eventum futur; atq. ideo creata, in qua infe- rens praecedens condite n. existit ex aliq. ab eterno, d in tempore: p ab eterno n. denominat eventum futur: p n. potest esse futurio, qua res in tempore futura sit; q res ea esse qualis, qua in tempore futura e, et ab eterno futura e: eiusmodi condic n. faciat res fieri ab eterno, n. extrahet illa a futuro pot. ad futuros. Nec valet dicere, q sicut futurio absoluta debet existere ex aliq. ab eterno, et denominet ab eterno absolute futur, ita sicut futurio condita, d sufficit, si existat ab eterno subiective condite. Nec est, q sicut ita est, n. repugnet, existere ex aliq. subiective decreti subiective absoluti, et obiective conditi, in quo ponunt ipsi futuros condita rei; d sufficit, q ab eterno existat condite subiective; q n. admittunt.

26 Ad 3. fuit hoc simpl. ab [illegible] praecedenti [illegible] praecedenti, d ut res ab eterno dicat simpl. sive absolute, sive condite futura, sicut futurio debet existere ex aliq. ab eterno: et ideo [illegible] debet existere ex., et subiective ab eterno: ut res dicat ab eterno praecedenti futura hoc; ac ab eterno inferens [illegible] condite n. existit ab eterno: p ab eterno n. denominat [illegible] futur praecedenti: p nec in tempore: p nec ab eterno, nec in tempore extrahit [illegible] ad futuros [illegible] Alius

in qua dicunt consistere futuros conditas

sive incog. Godoy, q. eod. 18 disp. 33. tendit Deum, q. ne Deus faciat cui omnis, q. cognit
fieri ut fiunt, sua futuris et extere in ipsis in mente Dei, q. a sua auctor et aliunde
cloceat, q. futurio condata rei continet in condone creata quomodoque infer condat, quoq
abstino nullatq existit ut aeli, Deity in mente Dei. hic illius non fore ea futurio condata
rei: ipsa illius q. ipse res n extrasint a pura pot. ad futur. Dilat q. Tho. q
stando sui quis nulla cau crea n extent, sit nulla exit, atque non pote ea futurio rei,
nec illa extrahere a possibil ad futur.

27 2a prob. Deus cognit cogne certa, et infallibi sive nisi
illos condon, si condio heat eigmi illos) a condata, quae revelata sunt in S. Scr., a eigmi
condatory condat exta, sub conditione. i. condic., i. pisso disparata. Ita consent
ex Theo post Ar. Suarez, et illi, q. Deo nant cogne infalle oit avenit condaticun
cign. quadri, ut Joannes a S. Tho., et alij. Alio inos abstrahuntque aies, q. eigmi ignus
fuisset, tn. in aliquo loco. Exempla huius condata revelata sunt in Scrip.

28 Pbat 1o ex 1o Reg. cap. 23, ubi David Deus consulit, si tradent
me viri Ceilae in manus Saul; et Deus respondit, tradent: q. certa, et infalli sciebat
traditiones Davidis in manus Saul, si Ceilae perseveraret. 2o ex 3o Reg. cap. 11. Non
ingrediemini ad eas::: certissime m. avertent corda vra, ut sequamini Deos eorum: ubi
predicit certissime idololatria Israelitarum, cui quis ducant sibi uxores gentiles: ut re ipsa
accidit Salomoni. 3o ex 4o Reg. cap. 13. Si percussisses 5es aut 6es, aut 7es (terram)
percussisses Syria usque ad consumnum. Ubi Deus p. Eliseum predicit Syrae consumnem Syriae sub
condoe illa disparata quiescendi suo baculo 5es, 6es, aut 7es terram. 4o ex illo Sapie 4o.
Raptus est, ne malitia mutaret intellectum eius. Ubi sub proposito affirmat a Deo mori
dare longiori vita. 5o ex Ezech. 3. Non ad populos profundi sermonis et ignotae lin=
guae tu mitteris; et si ad illos mitteretis, ipsi audirent te. Ubi sub condoe mittendi
Ezechielis pronuntiat fides illius populi, et obedientia praestanda Deo, et Propheta. 6o ex
eiusdem 18. Si autem impius egerit poenitentiam::: omnium iniquitatum eius non recordabor.
Ubi ~~poenitentia impii adeunt~~ remissio peccatorum impius promittit, et asserit; cui quis ponat
poenitentiam, etiam absolvat a Dei. Alibi 7o, et ultimo ex Matthei 11o. Vae tibi Coro=
zaim, vae tibi &c. Ubi penitentia, et Sidoniorum conversio ponenda scite asserit sub
condoe, quod patrata essent apud illos miracula, quae acciderunt in Bethsaida, et Corozaim.

29 Probo 2o: 2a p.loq. Ver. 2. S.Pe accipi dent, et firmant, si i.

sequat manifeste assumpt. et è regula interpret. 1a: q si eiusmi testim. accipiant, ut sonant, n tam signant, aut n so significant illos, et incluso 3lo. q. Idata, sed extra Idatum: et econ. q accipiant, ut sonant, n est manifesta absurdit: q dent accipi in sensu, quo signent extra Idatum in l. Idae, signent [illegible] illa. Ma. pr. q Deus sit summe verax, qq, et eo mo, quo ad extra asserat, n ee. sing. ad intra asserat e, at cognit ee sing. q ad extra enunciat directe sensum Idati in se, cu quo ponat Idao. p 1o. Prob. Maj. quoad 1a ptem: q ea testim. accepta, ut sonant, id directe signant, q ho capiens signos verbor illis exit eventum pota Idae: q ho capiens signos verbor n illos n tam, aut n so illigit inclus Idaei q Idat, q e, et qui exta Idata rei in se, pota Idae: p 1o. Religio [illegible] qu mj, que fale [illegible]; ng ho capiens signos hoy verbor, si impius egerit poenitm:: om iniquitat eius n recordabor; sequie illigit, q Deus n recordabit, sive remittet pecca impij, pota illius poenitentia, et absolutione legitimi Ministri; hoc e, sequie illigit, q pinet reipsa remissio peccor impij, pota eius poenitia: p 1o. Sibi discurrendo de religis testimonijs.

Adde, q ho capiens signos verbor 3i testimonij allati, cum Idao illus nempe percussio terrae 5, 6, aut 7 repetita, sit pro disparata, et n Iducat ad Isumens signs, que sub illa enunciat, n pote asserere illos Idaei q Idat, que nulla e: det q asserere, qsitos Isumens signs inse, sub illa Idao: p 1a. Ifr; q si in eiusmi testimonijs id asserat illos, aut inclos Idoy q Idata, sequeret q liber ab oi nrae Stricta nrae extra taliu Idatum sub illis qdoib: et cons poeet nrae puniendus ee remissos, peccor, adhuc pota poenitia impij; haberen dici ee Damnos in manu [illegible], adhuc perseverante [illegible]; q hoc false e.

3a Prob. 2a pars Iclos ex S. Aug. [illegible] et Correpts, et gra cap. 8: [illegible] loquens supr illud Sapientiae 4, ait: Rapti sunt, si post (adversarij) vir illis Deo, cu fideles, et pie viverent, n hinc de vita huius periculis raperent, ne malitia mutaret intellectum eorum: una hoc in potestate n fuit, an eorum malitia longum heret. Ergo [illegible] ho rapta mactaret de [illegible] in malu, si viveret [illegible] nil horum nisi in anime ac prosperse dicit. Et[illegible] [illegible] de Domo perfecta cap 9. ng illud Tertulli loquam: [illegible] nunquam [illegible] diao, e [illegible], et [illegible] talia apud [illegible] fuisset, crediturus n [illegible], si fierent, cu ait ipse Dnus attestat, q [illegible]

achini essent magnae hum. poenitentiae, si in eis factae essent divina ... signa virtutis. Nil clarius dici poterat in re nostra.

31 Probatur 3° ex D. Tho. q.

27ª art. 6. ad 1. dicente: Et quod revelat futura, quae quantum ad ordinem causarum cognoscuntur a Deo, non tamen ratione ad ordinem, sed ad eventum infallibiliter eveniunt futura.
Ibi ex ipso S. D. in 1 dist. 38 q. 1. art. 5. aiente: Cum igitur quilibet cognoscit ... intuetur aliquid vivum contingens, non solum prout est in causis suis, sed etiam prout est in suo esse determinato ... si Deus cognoscit aliquid in suo esse determinato ... contingens, in suo esse determinato cognoscit ... Ibi etiam ex eodem, q. in ... quia aliquid Prophetis revelat, respiciendo futura et ... in se ipsis, et ... in suis causis, et utraque cognitio ... semper in D. intellectu, et non semper ... in revelatione Prophetica; sicut aliquando Deus revelat futura ... ordinem ... causarum, et non prout existunt determinata in se ipsis. Nostra doctrina est D. Tho. ... quae ante Tho. praecedebant, ... Deo ... infallibiliter futurorum est revelatrix in se ipsis.

Sectio 2.

Excluduntur aliquae responsiones, et ... aliqua ...

32 Sunt aliqui qui ad ... sacra ... ex variis ... ita ut ... Scripturae ... esse, et ... si non ... manifestum ... esse, ... aliquae versiones a Vulgata, ... testim ... expositio non ... futurum, et accipiant in lato, et minus rigoroso sensu ... futurum ex aliis versionibus, et S.L. testimonia ... expositores, ... accipiant ... futurum ... et inclusum, non vero positive ... hoc est, indicare ... infallibiliter non ... in se, ... causarum, quae ... obtinere est ... Atque haec responsio multis.

33 ... textus agentis de traditione Davidis in manus Saulis, in quo manerat Ceila, ... Paraphrasi Chaldaica, sive ... Iudaeis ... Nunc cogitantes, ... tradere ... Ceila in manus Saul: ... respondit Deus, cogitant tradere. Ubi non ... hanc versionem ... in se, sive traditio Davidis in manus Saulis; ... causarum ... a Deo ... voluntatis,

et intentus ~~Saulis~~ proximus Saulis tradendi Davidis in manus Saulis visus à Deo pro scientia visionis.
Ex quo hanc versus in alio sensu respondisse, quam in suo denotante propositionis
ordinati, scilicet traditionis Davidis à Ceilitis in manus Saul, cuius sufficienti fun-
damento potest praedicto textu. Et sic de alijs dicendum.

37. 2º, quia ~~illa verba~~ Nostrum est, dicimus est (et inquit Augustinus
lib. 6º de Civitate Dei cap. 17) fidus periculo huius mundi, non sub potestate Dei. Quare
et ut sonat, indicat propositionis futuri infallibilis et infallibilis scientia de illo, dat tamen ex commun.
interpretari non de ipso futuro infallibili, sed de futuro conditionali, scilicet de scientia Dei, atten-
sis [illegible] incolae causis: sic et de alijs scripturae locis.

38. 3º, quia dant textus scripturae qui si accepti, ut sonant, indicare
deberent infallibilem scientiam de futuro conditionate infallibili; re tamen ipsa non indicant scientiam conditionalem.
Talis est ille Exodi 4º, ubi, mittens Deus Moysen ad filios Israel inquit: Si non au-
dierint sermonem signi prioris, credent verbo signi sequentis: quod si nec duobus his
signis crediderint sumes aquam fluminis &c. In quo verba illa, credent verbo
signi sequentis si acciperent, ut sonant, denotarent utique infallibilem scientiam de
fide filiorum Israel habenda verbis Moysi in signo sequenti; sed hanc scientiam non
possunt denotare; nam ad hoc respondebat ipsi stare fides ab Israelitis Moysi
in sequenti signo, et non deberet Deus providere de alijs signis, ergo &c. potan-
da esset; ~~quia accedit~~: quod non erat certum de eo, quod praestanda esset in signo sequenti.

36. 4º constat ex textu sequenti Ezechiae mortem praenuntiantis: Morieris
tu, et non vives, dispone domui tuae. Et ex illo Jonae ad Ninivitas: Adhuc
40 dies, et Ninive subvertetur: cum tamen Ezechias postea vixerit 15 annis, ut constat ex
4º Reg. 20: et Ninive non fuit subversa post illos dies: illa vero etsi eiusmodi
verba deberent indicare infallibilem scientiam de eventu futuro; re tamen ipsa, cum non
accideret eventus, non indicant: sed tantum indicant scientiam conditionalem, attenta sua
dispositione causarum.

37. 5º, quia plures textus scripturae denotantes tantum scientiam obiective conditionalem, non vero
obiective infallibilem, quae conditionalitas expresse per particulas dubitationis forsan, aut alias. Ut illud
Matthaei 11. in quo Christus postquam exprobavit incredulitati infinitam miraculorum, quae viderunt Tyrum, et Si-
donem, addidit loquens cum Capharnaum: Si in Sodomis factae essent virtutes, quae factae sunt
in te, forte mansissent usque adhuc &c. In quo per particulam forte denotat tantum scientiam Christi tantum
conditionalis de Sodomitis permanentia sub conditione miraculorum, quae facta fuerunt in Capharnaum

nay. Si tunc tenebat eigmi sua Xpti thy Deechuralis, quare .n. & ultabit nostrj
Deechuralis se Dveasse rreiay, et Sydoniay sub Dde miraculary Xpti in illo textu
Vz tibi Corozaimtto. Sig eady xao dat, et fuat, .l. suat infalli viugo Ddaty sub
Ddoe miraculorg.

38 Hec n obstant. N 1°; q illud nay terminy ex Vulgata editu hy, eadg facto het in Originali Hebraico, et in verstay Graeca, et Alexandrina; para
q e ex Paragrrapi Chaldaico n satis firmy arte deduci ponty: cy aret ex
Exercitorio nostro anni 1680 pag. mihi 975, eg ee pleng fabulis Iudaicy
fabulosi, Harcunistary nugis, et pravis dogmatibg immixtg; nec n et in seuerih
dilentire a vero, ac genuina textu, et integro, gm Eccla frtat.

39 N 2y, quod Aug. n nat sua infallibiliy de jaro fiiro inse ...
nare, nisi inmnisse, nemo pote, ut ipse ait: q sic interdit, oe diuy ... Cypri-
ano, et quowg dicat, morty prmatury ee valde utile illi, g raptg e ne
malia mutaret illecty eg, attendendo ad pericula huig vite, degby
liberat. eg quomt, ex eigmi Scripty testimony. lo loquat de illo justo,
... quereng se praeoccupaty e morte prmatura, ne malia; si diutiy
vixerit, illy averteret: n an loqt de oi justo morte praeoccupato; ligdy
plees justi morte praeoccupant, degby Deg sit, n ea queertendos a malia,
si adhuc vixerent. Isutra, in nare, Aug. sug Ddatiry, qug nungm oruert,
q numero fura erat sovertio illig justi: q mala e nao insgretro. Probat ...
ex verbis infg: Multy e.m. fdy pericula huig mundi, n fdy prug Dei, a pro ...
curit q futuy erat; n q futuy n erat. Hanc sug vent Deo denare D. Prosper
et Bannesiung, ut affert Alvar. de Sua dilz 19 cap. 3. Deo ad utrisg dupla
ee sug futuy, alig abta, qug nat Aug. de futuris sub Ddoe abstrahente ab extra,
alia Ddatg, qug quedit de eigmi futuri; qug nare n poterat Aug de futuris Ddatis,
illg m. x ipsis nemo nare pote nisi ins...isse. Proptea illg Deo manifeste quedit
lib. de Bono pser. cap. 9; ubi inqt q ut Deg n permitteret tentari eos, qui
... wherint, arte poterat illos quiem lapsuros, antegm n fuerat, auferre de vita.
Ubi PP. alig. remant Deo sug Ddatg de futuris Ddatis, illa, gm nant, ... Ddata
gloatori, .l. regstri, qug ut talis ... Ddata sug pure talg dicit vola salvandi, l.
damnandi ... mata so Ddate quja, t demata ... Semipelagianos de nant. Unde
Aug. Plerimy fornicatiny (inqt) Deg saltea iudicare quegg mortuny, qui gestury
erat, si tempore felixiori vixisset.

40 Pro [illegible] Aug. ibi n̄ nisi Deo fuit [illegible] infallib. de per-
versione Iusti p̄ eius longiori vita, et quadat sui [illegible] quechuralis de [illegible]
Iusti p̄ eius longioris vitæ, attenti illo periculo eius vitæ. [illegible] ipsy nisi Deo n̄
poterat, nisi infallibiliter. Propterea, ut D. Th. aiebat: Et quia revelat futura quæ
ad ordinem causarum (p̄ sua scilt [illegible] quechuralis) cognitio [illegible] Dei n̄ [illegible] trat ad ordi-
nem causarum, sed ad infallib. ad eventum futurum. Eo, quod, ut D. Th. eodem loco) venit in Deo
coniungat utraque sua, et n̄ revelans utraque [illegible], ordinis scilt causarum, et futuri infallib. Et
patet ex illo Iong: Adhuc quadraginta dies et. [illegible] solio ea posse ad oia testimonia
Scripturæ nobis obiecta. et silia.

41 N. 3. quod [illegible] illius textus e, quod si Hebræi n̄ crederent
1º signo, aliqui eorum credituri erant 2º, et [illegible] n̄ crederent 2º, credituri erant
3º, et ipsi illi, quod n̄ credituri erant 2º signo, quadit Deus signum [illegible] illi
credituri erant.

42 N. 4. [illegible], et [illegible] comminationi. [illegible]
minatas absolute, [illegible] si [illegible] futurum [illegible] Deus [illegible] sua absolute infallib.
subiective, [illegible] conditionalis futura, cognit Deus quod, attentis causis illis [illegible]
[illegible] physice, aut moralis sit, tale [illegible] cognit illud ee [illegible]
[illegible] in tales causas [illegible] modis [illegible] quia [illegible] absolute [illegible]
sub talibus causis, cognit illud ut n̄ [illegible] sua [illegible] absolute. [illegible]
mant, Deus het sua de [illegible] infallibiliter n̄ [illegible], et [illegible], si cuius [illegible]
cognit, et extra enunciat, ee [illegible] re ipsa sub aliqua [illegible]. Ezequiæ mortem,
si n̄ oraret, Niniven destrui, si n̄ pœniteret. Unde et si n̄ impleantur [illegible],
absolute hent conditionalem veritatem p̄ ordinem ad ipsum [illegible], quod [illegible] futurum si [illegible], [illegible]
[illegible] n̄ [illegible].

43 N. 5. et [illegible]; quod etsi [illegible] aut [illegible] dubitationis forsan, et [illegible]
denotent probabilitatem aliquam; hæc probabilitas n̄ e in Deo subiective, [illegible] in [illegible],
[illegible], Deus infallib. cognit [illegible] illud futurum ee, probabile ee; [illegible] eventum e; n̄ vero
[illegible] illarum futurum ee [illegible] suarum causarum [illegible] probabilis [illegible]
possent m. [illegible] m., [illegible] m. adhuc illis positis, [illegible]. [illegible] in Deo, et in [illegible]
[illegible] denotent dubitationem, aut probabilitatem n̄ [illegible] et [illegible]
[illegible] rei [illegible] illud Aug. cap. 37 in Ioannis super illud: Si me [illegible]
et Patrem meum sciretis: [illegible] inquit: Illa, [illegible], [illegible] n̄ dubitat, [illegible].

94 Dicent 2.º aliqui Th[eolog]i cum Caramuele in sua Theologia fundamentali
ea testim[oni]a pro nobis allata, quod omnes non essent de sua visione, et cognovit infallibiliter
conversiones Tyriorum (de quibus et reliqua testimonia loquuntur) sub conditione miraculorum tantum; nam
ad id sufficiebat sua visio, quam habebat, circa causas illius conversionis, quae
nunc vere, et actu existebant, et quae moraliter inferebant illam, ita quod, et si physice
loquendo stare possent eiusmodi causae sine conversione, adhuc, existentibus illis, debe-
bat existere conversio. Sic explicant illi moralem illorum causarum conversionem, quae nihil
aliud erant nisi decretum Dei de eo, quod Tyrii, et Sydonij amplecterent
Religionem, visis miraculis, et pia illorum affectio quoad miracula.

95 Sed contra est primo, nam vel illud decretum erat pure infrustrabile, et
si tale, unde novit Caramuel? vel erat extrinsecum, et si tale, inquam tantum, vel frustrabile
erat? Si hoc, unde novit illam piam affectionem infrustrabilem; cum potius ostendat falsitatem
durum Tyriorum et Sydoniorum cervicum. Dico 2º: ut Deus per suam visionem videret infallibiliter
eiusmodi conversiones in causis, vel ex causis, debebat per illam videre omnes causas, et non
omnes poterat videre, cum una ex illis erat miraculorum visio, quae nec fuit absolute
posita, nec ponenda: ergo etc. Dices, quod Deus per eiusmodi suam visionem non poterat videre omnes
causas illius conversionis: ergo. Probo antecedens: nam conditio est una ex causis, sine qua Deo teste
non poterat existere conversio; de hac non poterat videre per eiusmodi suam: ergo. Probo
minorem; nam, ut illam videret, debebat dari aliqua causa illius connexa moraliter cum illa;
et nulla dabatur; nam quod, si daret, statim existeret conditio, et conversio, quae nec
posita fuit absolute, nec ponenda; statim, inquam, existeret conditio; siquidem hoc dicto
existente causa moraliter connexa cum effectu, debet stare effectus: sed non existit conditio: ergo neque exititura erat
potuit videri per suam visionem: et consequenter nec conversio infallibiliter videri potuit
moraliter in suis causis per suam visionem: quod non est per scientiam simplicis illius; cum conversio
Tyriorum, et Sydoniorum esset quid conveniens: ergo per mediam.

96 Stet igitur, Deum infallibiliter cognoscere omnia conditionata revelata in Scriptura
ut sunt conditionalia, sive sint in se, sive in suis causis, et in se ipsis. Sed ulterius confirmo. Nam
quae Deus enuntiat in Scriptura absolute futura per revelationes non comminatorias, cognoscit, et enuntiat esse
futura in se, et non solum attentis suis causis; alioquin posset non esse adhuc stante tali dispositione
causarum: et consequenter non esse obiectum fidei: ergo similiter etc. Insuper, si Prophetiae absolutae non sunt commi-
natoriae, Deus scit, quod sit in se eventurum absolute: ergo idem dic de prophetijs conditionatis, si
aliquae illarum in Scriptura inveniantur comminatoriae.

Caput 4um

Utrum Deus cognoscat omnia omnino conditionata sub conditione et non impossibili, sive conducibili, sive non.

Sectio 1a

Pars affirmativa eligitur, et probatur.

47 Dico, Deus cognoscit infallibiliter omnia conditionata contingentia in se .i. ut vera [illegible]. Ita sentit D. Thomas, et Lodovicus plurimique alii, qui concedunt Deo talem scientiam, licet dissentiant in quodam circa intuitive actu, et obiective data. Sed quae sit an debet, .i. non signum duarum (a quo modo abstrahimus) conveniunt de nobis hic in re.

48 Probatur 1o conclusio ex D. Thoma asserente, ut videmus supra, semper divinum in divino intellectu cognoscere futura contingentia in causis, et eadem cognoscere in se ipsis. Unde sic arguo: Secundum D. Thomam Deus cognoscit omnia futura contingentia non solum in causis, sed in se ipsis; sed futura conditionata sunt contingentia: ergo illa cognoscit in se ipsis, sive postquam sint determinata ad unum, sive ad esse, sive ad non esse. — Probatur 2o; quia tanta est esse, et non esse rei .i. absoluti, .i. conditionati non debet minus esse: quando in quovis instanti reali futurum conditionatum debet sub quacumque conditione .i. existere, .i. non existere; neque sub quacumque conditione debet dari determinate in quovis instanti reali .i. rei, .i. ejus natura. Atqui quidquid est, eo modo, quo est, cognoscibile est Deo; sed futurum conditionatum sub quacumque conditione .i. debet esse existens in instanti reali, .i. non existens determinate: ergo cognoscibile est a Deo ut determinate existens, .i. non existens in instanti reali sub quacumque conditione. Et sic quaecumque cognitio quae enuntians conditionatum esse, aut non esse extrinsecum in se in aliquo instanti reali erit vera; neque aliud, quam res est, .i. non est ex parte dicit, et est vera; ergo [illegible].

49 Probatur 3o; neque tanta est oppositio inter esse, et non esse rei, ut in qualibet hypothesi possibili, unum ex illis extrinsece debet cuicumque subjecto convenire determinate in quovis instanti reali designabili; neque physica contraria nec simul adesse, nec sub alia esse possunt a subjecto; unum enim est formale exclusivum alterius; sed Deus cognoscit certo, et determinate, quod in quovis instanti reali assignabili sub quacumque hypothesi possibili determinate convenit cuicumque subjecto; neque quidquid est, eo modo,

infallr

inse quo est, cognoscibile est a Deo; cognoscibilitas enim sequitur esse, et modum essendi: ergo Deus debet certo, et determinate cognoscere quod in quavis hypothesi possibili conveniret conditionato in quovis instanti reali designabili. Sic si conditionato sub quacumque hypothesi possibili determinate conveniret existere in aliquo instanti reali, id a Deo determinate cognosceretur; si autem conveniret non existere, id est a Deo determinate cognosceretur. Ergo [illegible].

50 Probatur 4o; quia eo modo, quo in instanti actu praesenti afficit subjectum aliquod

xoq complexo, necess. .l. determi) affirmat idem in statu condito; in statibus m. sub quibus different status conditus, et absolutus in reliquis convenient: atque ideo in statu condito competit igni esse calidus, si ponatur illud ignis, erit calidus, q) in statu absoluto illi competit esse calidus; atque in statu absoluto prorsus sive extendi, sive non extendi sub conditione genus disparata determinate afficit subiectum; sive illud afficiat corporis, sive naturae: ergo. Cumque Deus cognoscat certo, et determinate, quae in qualibet hypothesi posita competit subiecto utrumque in se, cognoscet determinate, an illi conveniat extendi, an non extendi: ergo etc. Confirmatur; q) negatur esse verum, quod posita albedine in subiecto, subiectum erit album, quam sit verum, quod si poneret albedo in subiecto, esset album: ergo similiter negatur esse; q) purificata conditione, ponatur unum ex contrariis .l. naturam, .l. positivum determinate, quam sit verum, quod si poneret conditio, non poneret determinate .l. contrarium positivum, .l. naturam: ergo verum est, q) sub quacumque conditione purificatum est determinate .l. contrarium positivum, .l. naturam: et sic de conditionatis habet determinatam veritatem .l. falsitatem cognoscibilem a Deo per absolutum, .l. dissensum determinate verum.

51 Probatur, et deinde conclusio; adhuc omittendo negari decretum determinare conditionatum, et extremum positivum conditionatum erat sub conditione, adhuc verum est, q) sive detur, sive non tale decretum, unum ex extremis contrariis determinate extet, et aliud determinate non extet; sub conditione; quod Deus certo cognoscit, quod determinate extet, .l. determinate non extet sub quavis conditione: ergo etc. Probatur minor; namque si Deus posset decernat per decretum eius unum ex extremis contrariis, extremum decretum determinate ponendum est sub conditione; et illius contradictorium determinate ponendum non est sub tali conditione. Propterea si posset, et libere omittat tale decretum, q) supponit esse ex necessitate, et extremum positivum conditionatum ~~extat sub conditione~~ sit determinate extremum sub conditione, istud extremum determinate non erit ponendum sub conditione, quod positum oppositum. Denique si libere naturae omittat tale decretum, extremum positivum non erit extremum sub conditione; quod positum oppositum; cum extremum positivum non esset decretum per eius nomine decretum, quod hunc non daret: ergo verum est, q) sive detur tale decretum, sive non unum ex extremis contradictoriis erit determinate ponendum, .l. determinate non ponendum, quod oppositum erit ponendum: ergo etc.

Sectio 2a

Aliqua solvuntur obiecta

52 Obiicies 1o. Scientia, quae dicitur in negatione, Deo namque a; quod scientia media dicitur media inter negationes: ergo. Probatur minor 1a: q) dicitur intellectum apprehensionis simplicis; namque haec notitia, qua Deus videt eventus, cognoscit veros neque affirmando, neque negando extra illius, .l. aliquid aliud prorsus de illa.

V° dicit imperfectè abstractionis, q[uia] abstrahit ab extra alia hinc connotationis, hinc connotati. 3°, q[uia] dicit imperfectè cognitionis ex multiplici cognitione, nempe connotationis, et connotati. 4° q[uia] dicit imperfectè discursum; nam idem est, si Petrus vocet, convertet, ac, Petrus vocat, ergo convertet; discursus autem in Deo repugnat propter pluralitatem cognitionum: 5°, q[uia] concipit res aliter, ac sunt in se; Deus enim ista cognitione, si auxilium efficax daret in Iuda, converteretur, attingit auxilium ut extens in Iudam cum revera non exhiteret, et conversionem Iudæ ut extentem, cum revera non exhiteret. 6°, q[uia] attingit ut dispecta, quæ dispecta non sunt; attingit enim auxilium extra ex parte connotationis, et ex parte connotati, cum tamen q[uia] attingit ex parte connotationis, attingat utraque dispectus adeo, quod attingit ex parte connotati. Si igitur probant hæc argumenta contra scientiam suam connotatam connotatorum in se ipsis, probant etiam contra scientiam conditionalem eorumdem in suis causis; et ideo militant contra nos.

53 Resp. concessa maiori; negando minorem. Ad cuiusque 1[a]m probationem resp. V[e]l cum illis, qui dicunt simplices apprehensiones non dicere imperfectionem, et ideo illas Deo concedunt, negando suppositum quod simplex apprehensio dicat imperfectionem. V[e]l cum nos, qui asserimus, dicere imperfectionem, negando assumptum; Deus enim cognoscit iudicative, non extra, scilicet non extra alia connotationis, hinc connotati, ab hac enim abstrahit; sed coniunctione connotationis cum connotato, affirmando vult, quod si ponat vocatio Petri, coniunget cum ipsius conversione. Unde in propositione hypothetica connotatio se habet ut subiectum, de quo fiat coniunctio illius cum connotato, si re ipsa ponat connotationem. = Ad 2[a]m resp. quod eodem pacto neganda erit Deo sua simplici intelligentia, quæ abstrahit ab extra alia rei, vel non illius. Nec ideo propriè abstractiva est, nec dicit imperfectè abstractionis. Ratio autem cur utraque hæc sua non sit abstractiva, licet abstrahat ab extra rei alia est; q[uia] illa sua non est abstractiva, quæ non enuntiat de præsentia, q[uia] præsentia signo talis scientiæ non habet obiectum, cum autem in signo scientiæ tam simplicis intelligentiæ, et scientiæ mediæ obiectum, quod est possibile, scilicet connotatum, non habeat præsentiam extra alia, ideo est, quod licet illud talis scientia simplicis intelligentiæ, et media, non attingat, non dicenda est abstractiva. = Ad 3[a]m nego assumptum; q[uia] ea sua non dicit ullam compositionem cognitionum [illegible] ex distinctione, sed unica, et simplicissima attingit [illegible] distincta attingit.

54 Ad 4[a]m nego assumptum. Ad probationem resp. illos discursus, si Petrus vocat, convertet, pertinere ad suam obiecti, cum attingat extra alia hinc connotationis, hinc connotati: atque adeo non arguet illi connotati, si Petrus vocat, convertet. Præterea neque arguet esse discursum formalem; cum iste exhibeat ex pluribus actibus non distinctis; propterea autem connotationis sit unicus, et indivisibilis actus. Denique neque arguet discursum

virtuali, cuj iste gnat q duas cognes virtuals, l. roe rne distas, quaru una hēt in se tt... alterius roe rea, q in psata gdali n regit; n.m. in illa regit duplex iudicium roe rea distinct. = ... no asumptu. Ad ung ... dico q illg gdalg n cogni ... abte extens in suda, neq gversos ilig ut abte extens; d tu cogni gdale, nempe dandg ee gversos hug, sub aurw effari, ui quo pinat. Atq recipe n e cognese, neq abr ac e in se; nec necesse e cognese gversos hug, ut abte extens, d ut gdate. :

Atq deniq no e asumptu. Atuiq ... dico, ex pte gdris attingi extg illg; ex pte vero gdati .l. ipsg extg, ut alig volunt, .l. quinctos ipsig cy gdre, ut alij malunt; quoruq a me firmat id q attingit ex pte gdati n e aliq indistin, d ptig distinctu .l. adeque, .l. inadeque ab eo, q venit ex pte gdri. Et ideo q gdalg n attingunt, ut distincta, que indistincta st, d ptig, que distincta.

55

Obijcies 2°. Pugnat in nobi sub iudiy gdaty, et aliy de eadem re: pet in Deo. Pbr anr; ng id e absurdy; q iudico claro, et eventi affirmans: sol lucere, dicat iudo gdali, si sol luceret, dies eet. Pbr, q nullg cognens iudicio certo, alio et Petrg cunaene, dicat notabili iudico disiunctivo, .l. Petrg cunavit, .l. n cunavit g silr. = Deo V, arguty adferimy q hanc n posse dari neq in nobi, neq in Deo sug gdaty de obto abte extente, de quo dat in Deo sua abta visio; n d pbare, n posse dari sug gdaty de re n abte ponenda, d tty gdate, puta, de gversoe gnuory sub gdoe miraculorg Xpti. Deo V, neq id pbare, pde no anr; q fit ee idg obty dat in Deo sua simplis illig, et visio sub, ... imo tro e nobi accit in isto disiu. Petrg exhit: q pore extene; ita silr poterit dari sub sua abta, et gdata, ut pet in isto disiu, si sol luceret, dies eet, d sol lucet: q dies e. Luig mor e sua gdata, et cor abta; que sub exhint in nobi in acty inlti reali; aliog mor n caueret cog, nec cor cog eveniseret: efficicate in aliquo inste, imo in Deo e magis nariy coexistene cigmi suas; cy debet cognene obty ro oimo, quo sub e cogbile; obty a abte extens cogbile e sub ut abte extens q sug visio, et ut pote q sug simplis illig, et ut gdaty q mug; ng id, de quo sy dicere, q abte ponet, ... sub gdoe abte ponendx, vy e dicere, q exit gdate ponendy, si ponenda sit Idio. Ad gbos no anr; cy e in nobis cy cogne detrata ee ung obty regiat multiones quinita cognio disiunctiva ... idg, ut pet in isto disiu: Petrg exhit: q aligs ho exhit.

56

Objicies 3°. De obty .l. fuit, e, aut erit, .l. n fuit, nec e, nec erit.

1º pertinet ad scientiam visionis, 2º ad scientiam simplicis intelligentiae: sed cum non detur aliquis status obiecti possibilis, neque aliqua scientia dabitur praeter dictas. Probatur; quia praedictae duae scientiae non agnoscunt a priori alia, seu ad cognoscenda ~~veritates~~ obiecta conditionata naturalia: sed nec ad cognoscenda obiecta conditionata contingentia. = Ratio duplex potest aliquod obiectum fuisse, esse, aut fore, scilicet absolute, vel conditionate. Verum sic quod fuit, est, aut erit conditionate duplex ad potest esse vel conditionate sub conditione de facto infecta, vel sub conditione non infecta de facto. Ad cognoscendum obiectum, quod fuit, est, aut erit absolute agnoscitur scientia visionis. Ad cognoscendum obiectum, quod fuit, est, aut erit conditionate sub conditione de facto infecta agnoscitur scientia simplicis intelligentiae. Ad cognoscendum vero in se ipso obiectum conditionatum sub conditione non de facto infecta, quod ordinarie ponitur in Deo scientia media; quia illud ut sic existens sub conditione contingenti non potest cognosci per aliquam scientiam. Et hinc patet ad probationem, ad cognoscendas veritates conditionatas contingentes, quae nequeunt cognosci per scientiam visionis, nec per scientiam simplicis intelligentiae, deserviunt, et esse necessariam scientiam mediam.

Sectio 3ª

Aliis obiectionibus fit satis.

57 Obiicies 4º. Haec conditionalis, si Petrus vocet auxilio A, convertetur, aequivalet, et similiter non aequivalet, huic disiunctivae, vel Petrus non vocabit auxilio A, vel convertetur, sive Non dabit auxilium A, sine conversione: sed implicatoria est. Probatur 1ª aequivalere; nam si verum est, Petrum esse convertendum, si vocet auxilio A, verum est, non esse vocandum, quin convertatur: et si verum est, non esse vocandum, quin convertatur, verum est, quod si vocet, convertetur. Probatur, non aequivalere: nam de auxilio, quod absolute non est existens, nec verificatur esse existens cum conversione, nec esse existens sine conversione; ergo non verificatur de auxilio numquam existente, quod Petrus converteretur, si illud haberet; alioquin plura auxilia absolute non futura essent efficacia ante Petri; quod falsum est: ergo. Resp. eiusmodi conditionalem in uno sensu aequivalere illi disiunctivae, et in alio non aequivalere: aequivalet, si disiunctiva accipiatur in sensu conditionato, ita ut reddat hunc sensum, non esse separandam conversionem Petri ab auxilio, si illud illi detur: non aequivalet, si disiunctiva sumatur in sensu absoluto, ita quod reddat hunc sensum, vocationem Petri non esse absolute futuram, et ideo non esse existentem absolute sine conversione Petri, sive non esse conjunctam absolute cum certa absoluta conversione Petri, quae non est absolute ponenda. Unde in hoc sensu absoluto non verum: Hoc auxilium non est absolute existens in Petro sine conversione: sed si vocet tali auxilio, convertetur. Ut est evidens.

58 Obiicies 5º. Dicta propositio non habet sensum, in quo sit simul vera, et contingens: ergo nec potest esse obiectum scientiae mediae. Probatur antecedens; quia vel sensus est, Petrum esse convertendum sub auxilio sine relicta (?) regressi: et in hoc sensu est falsa; nam impossibile est, Petrum converti sine omni regressu ad conversionem: vel

sub auxio A:
Sive e, Pri ee overtendi, sive dent sive n religua requisita; et e in hoc su sensu; q simple
e e, Pri overti sub auxio A, sive eo, q dent deerare religua requisita: .i. sue, Pri ee
overtendi sub tali auxio, et religs requisiti nanijs: et in hoc su ~~verum~~ tale obm nō
ogens, d naniy; cy ex pte odois asserat tamqm requisity naniy ad overso quent Dei in
cui V requisi onexo cy illa: et coeny i exit obny suy ~~pugo~~ odatis imgenti, d naniy, sive
simplis illigis: inde i bny huig ppoi, in quo ~~ssj~~ sensu vera e, e obny suy odatis nanij,
n mig: p n dat obny suy mig.

59 Rao, nig 1a, nec 2a sy ee sy, inquo sit va sul, et ogens
ppo illa ophilis; d sq, inquo, .i. ingq va o, et ogens, e 2a, inquo ex pte odois ~~p~~cindit a religs requisitis sub auxiy A, .i. inquo ex pte odois sub cy auxio A illigant religua requisita p indifferentia ex p. adq 1a ad liberq Pri overso. Rao a priori, cui in hoc vtrog sensu sit va, et ogens cigmi ppo, e; q ~~x~~ deoi illo obm n onexo essalr cy overso, de quo verificat, aut verificaret in shu abo, q oiungeret cy overso, verificabile in shu odo, q si poneret oiungeret cy illa; d in shu abo verificabile e, de auxio ~~indicndy~~ cy religuas requisitas indifferenter ex pte auxij 1a, sive pscinsive sumpto a religs requisitis indifferenter, q oiungeret cy overso: ptt. Atq tale obny odaiy ogens n e obny suy vsoi, neq suy odatis naniy, sive simplis illigis: p suy mig. Vnde ssij e, q sit idem dicere, Pri ee overtendy sub auxio pscindendo a religs requisitis, ac dicere, ee overtendy sub auxio A, sive religua requisita ponant, sive n: ssij ee pbo a pari, et a roe. A pari., q q dicit de caa 2a qt a prima pscindit, verificari, q pducat essy, n vult dicere, verificari, q pducat essy, sive illy sul pducat caa 1a, sive n; d p vult dicere, q ~~p~~raty pduc. n p ppent caa 2a p it in oforti caa 1a, d e divisive ab illa divisive, id e loqz p. A roe; q dicere, Pri ee overtendy pro auxio A, ~~sive~~ pscindendo a religs requisitis, sive oversos Pri oiungendy ee cy auxio A, in quo tale auxiy ponat, id e dicere, praty oiunchi oversi Pri cy Auxio A n p oiuncti auxio collecti ex auxio, et religs requisitis, d e auxio A divisive sumpto divisive loqz a religs requisitis: et cy sub hac osideroe oiuncho ogens oversoi Pri cy auxio A cogni requeat p alig suy, gom p mig; ideo e obny illig, et n alterig suy.

60 Ad oluy alianj objecty hnc observa, hanc, et siles ppoes ee veras, sive

At be pbat objecto

ex pte ȝdori nant reliqua requisita indifferentia ex pte actus 1i, sive ab illis abstrahat. Nec reddere sy vnalr aequalenter huic, si det auxiy A Pro, semper ac det, convertet; neque plures si eq, ingts. Ut daret Pro tale auxiy de se indifferens, n convertenet; et sy ee particulare n so ex pte auxiy, et ex pte circumstantiae, aequivalet huic, si det tale auxiy in Pro in tali, l. tali tempore et sub talibus, l. talibus circumstantijs, convertet. Et licet P. Alb. iudicat, hoc ee obiy sciae contingentis nam, mihi n placet; q adhuc dato tali auxio in tali, l. tali tempore, et sub talibus, ȝdonibus indifferentibus pote abie, et simplr n ponere conversos.

67 Eius dicta si vita hac diff. e illigi dent cognitionem ȝditorum sub ȝdonibus disparati, l. retardantibus, qualis e haec, si acciy Paris in tali tempore detrato, et sub talibus circumstantijs extant, extent sine substia; neque ptr. oibus faciunt ratione naq, et ptant de oibus ee detrate veras, l. flas obiive, ut n in sui illatiro, et in ȝiunctiro; neque sine ȝdato obi ȝdati in se ipso post dispuit a sua ȝdata obi ȝdati in suis causis tty ferit ad ȝiunctionem obiive ȝdori cy ȝdati, tanquam sit aeque pote hre detratam veritatem, l. falsitatem cognitio ȝdati in ȝdne ȝducente, ac cognitio ȝdati sub ȝdne disparata, seu retardante.

Disputatio 3a

Deus cognat infallr oia ȝdata, qtus in decreto effaci suo vol. subiive absto, et obiive ȝdato, itaq independt ab illo nequeat illa eo modo cognoscere?

Caput 1.

Sententiae.

62 Assrt, obiva ȝdata ȝtingentia n hre in se detratam veritatem, neque pose infallr cogni ~~Theo.~~ a in se ipsis, nisi depr a decreto Di libero effaci subiive absto, et obiive ȝdato: a quo dt derivari primus physicus, a quo detret caa 2a ad ponendum eventum ȝdatum, si ȝdo punisset; q decreto ȝcedit determinatiom caa 2a libere, et solo Deo e possibile et ausiriblle, ptr a vrea inevitabile. Est subiive absty, q vt exat, n depet ab aliqua ȝdne. Est obiive ȝdaty, q n decernit obiy ponendy abte, d ponendy, si ponat aliqua ȝdo. Ita Rdi. Th. pro Alvarez, qq accedunt Carmelitanus Cursus, et alij plurimi. Huic sna adherent aliq scholastici; dicunt tn ex cigni decreto nullus derivari primus. Alij dicunt, cigni decretum

extent in Deo ab aeterno

antecedere sine ullo obiecto condicionato rei, à solo Deo esse possibile, et existibile: alij vero esse sive con-
comitans; sed non satis explent, in quo haec concomitantia consistat, et an per istam vol.ntatem
Dei sit possibile, et existibile.

63 2.do docet, non conditionata obiecta habere in se veritatem et falsitatem,
et cognosci à Deo infallibiliter independenter ab ipsius decreto; sed concedit, veritatem, et existentiam determinatam,
et propterea conditionatam obiecti contingentis dependere ab aliquo decreto Dei subiective conditionato, quod
scilicet existere, si ponenda esset conditio. Quo posito dicimus, cognosci veram conditionatam, sicque
et illa dependere ab omni decreto per se requisito ad existentiam obiecti conditionati absolutam, nempe à decreto
comparativo concursus indifferentis tum generalis tum particularis: et à decreto exequutivo omnium
creatorum necessariorum ad absolutam existentiam obiecti, alijsque similibus, quae per se requirit effectum conditionatum ad suam
absolutam existentiam. Ita nos S. I. Doctores et ex Externis alij Theologi videndi apud Ribadeneiram
de scientia disp. 20 n.° 4: et quam plurimi non Theologi videndi apud Henao in defensione
pro scientia media hypothetice impugnata eventu 17.

Caput 2.m

Vera sententia eligitur, et auctoritate probatur

64 1.° Scriptura ex illo Matthei cap. 11: Vae tibi Corozain etc.
in quo Christus increpat Corozaithas, et Bethsaitas respective ad Tyrios et Sidonios, quod peiores
erant his illis miraculis, quibus ipsi abusi fuerant. Unde arguo. Haec comparatio increpatio non est
delusoria, et certum est; dum esset, si Deus haberet per conversionem Tyriorum, et non per conversionem Corozaithanorum
cognitionem decretorum necessariorum requisitorum ad conversionem hominis; quia illud non habuit per conversionem Tyriorum, et si
illa esset conditionata, et determinata existentia sub conditione miraculorum: quod obiectum sit conditionatum, et determinate
futurum non requirit cognitionem decretorum. Minor probatur, quod D. Aug. lib. 3, et 6. Ath. arguunt à comparatione in
forma est, obiecti dato discrimine non valde conducens; ubi cognoscitur decretum per conversionem Tyriorum, et non per Iudaeorum valde
conducens, immo per non necessarium est ad conversionem: quod si cognitio decretorum datur quod Tyriorum, et non quod Iudaeorum conversionis,
et illud in Deo datum non sit in potestate Iudaeorum increpatio comparativa deformata esset. Siquidem
possent respondere Iudaei. Quare nos increpas prae Tyriorum, si quod conversionis illorum existentiam sub conditione miraculorum
habuisti tale decretum, et non quod nostri, nec in nostra est potestate, quod intus datur tale decretum?

65 Retorquent Theologi hoc argumentum contra nos in nostris principijs. Nam possent,
inquiunt, respondere Iudaei. Quare nos increpas prae Tyriorum; nam nihil est mirum, quod non convertamur tunc mi-
raculis, et illi convertendi erant, si non das nobis auxilium efficax, sicut illis daturus eras, et sine quo

n stabit illa conversio. Sed nulla est ista retorsio; datur enim magnum discrimen inter congrui decretum, et auxilium congruum; nam congrui decretum in Deo in nostra potestate non est dari, vel non dari; quia auxilium, quod de se, et entitative indifferens est ad conversionem, vel non conversionem, et est sufficiens ad illam, sit efficax, vel inefficax, et ut tale praedicetur a Deo per scientiam mediam, in nostra est potestate; nam, ut sit congruum, et efficax dependet a nostro libero consensu sub illo ponendo, et sicut ut incongruum sit dependet a nostro libero dissensu; quia ideo Deus per scientiam mediam videt auxilium de se sufficiens futurum esse efficax, vel inefficax, quia nos pro nostro libero arbitrio volumus, vel nolumus sub tali auxilio consentire, vel dissentire.
Unde illi Iudaeorum querellae poterant a Christo Domino vere et non ... quia vos estis in causa, quare ista gratia sufficiens, qua nunc vocati estis non fuerit efficax, et ut talis praevisa per scientiam mediam, qualis esset, si velletis cum ea libere converti, quod in vestra fuit potestate: et non possent Christum vere ... adversariorum propria.

66 Respondent alii Thomistae apud Ribadeneiram supra n. 24; quod reprehensio illa non fuit delusoria; nam poterant iuste reprehendi eo, quod non consentirent auxilio sufficienti, quod habebant, sicut et Tyrii. Sicut iuste reprehenderent respective comparative ad Apostolos eo, quod non consenserint auxiliis sufficientibus, ut Apostoli, licet isti praediti fuerint maioribus gratiis. Sed contra est; quod vel tale decretum, et praemotio ex illo derivata, est necessarium ad conversionem, vel non. Si primum: tenet adhuc querella Iudaeorum; dicere enim poterant; quare non habuimus nos tale decretum, et praemotionem, quae in nostra non est potestate, ut convertamur, sicut et habuistis, vel habituri erant ... Si secundum: id nos intendimus: ... irrationabilis esset reprehensio. Si secundum: id nos intendimus: atque adeo congrui decretum non requiritur dari in Deo, ut Tyrii essent convertendi. Contra secundo, quia dato, quod praemotio sit necessario requisita ex parte auxilii vel adiuncti, ita ut sine illa non possint operari, hoc illa carent, sicut illi carent et auxilio sufficienti; quoniam enim dicitur sufficiens auxilium illud, quod neque nisi in completo praemotionis ponere opus. Unde tenet tom. 3. disp. 6 art. 2. § 10 n. 98 ... arguit docet ... eos, hos carentes praemotione, carere auxilio sufficienti.

67 Contra 3.o quod si iuste reprehenderent respective ad Apostolos, eo quod ~~illa~~ fuit illi, non ... rint cum Christo, sequitur, quod habuissent a Deo auxilium sufficiens ... sufficiens ... omnia requisita naturae a tali auxilio distincta, ut illi, sicut et Apostoli, cum Christo portarent; nam aliter esset irrationabilis reprehensio ~~...~~. Sicut esset irrationabilis reprehensio Regis, qui volens, quod duo homines detenti in carcere haberent sufficientes vires ad bellum, irent ad illud, ... exire e carcere ad bellum, et alterum non exiret, hunc reprehenderet comparative ad alterum, quod ...

ng iste poterat vere; ponere n. stetit, q. p̄te, q. te n. sequerer in bello; si m. quaesisses, me exire e carcere, sit alter exire quaesiti, ego vero sit alter, iussus ad bellum; sufficiens nam mihi robur erat ad praeliandum: unde sequitur, nullum esse adversariorum responsum. Ubi etiam reprobos n. esse reprehendendos respective ad opus, quod isti n. fuerint imitati, sed pro quibus, quae egerant, sive sed egregia virtutis opera, ad quae sufficientia n. habuerunt, sed pro sed illa, ad quae sufficientia mea habuerunt.

68 Probatur 2° ex Aug. lib. de corrept. et gra. cap. 12 dicente: Juste quoque corripi (reprobos) qui sufficientia ex Deo habentes, ut in bono opere perseverarent, ad malum n. declinaverunt; sed reprobi ad perseverandum, et operandum ingratia n. habuerunt eiusmodi decretum physicum, aliud, scilicet, liberum: ergo ad id hoc n. requiritur. Et eodem modo de perseverantia, sive in sensu absoluto, sive in conditionato: ergo nec eiusmodi decretum, nec gratia requiritur, ut perseverantia sive pro sensu absoluto, sive pro conditionato futura sit; nam si requirerent ea, sine illis n. haberent reprobi sufficientia ad bene operandum. Probatur 3° ex eodem cap. ad Simonem q. 2 lib. 1 q. 2: Praedicit Deus (inquit) et illa, quae n. ipse facit, quae est oium futurorum; sed quae producit, cognoscit infallibiliter sua: ergo et illa futura, quae n. facit, cognoscit infallibiliter sua; sed nullum daret futurum, quae n. faceret, si oia praefiniret: ergo aliqua futura, quae n. praefinit, certo, et infallibiliter cognoscit: ergo ad cognoscenda infallibiliter futura conditionata n. est necessaria praefinitio, sive decretum physicum.

69 Probatur 4° ex Clem. Rom. Ep. 3: Nil est, quod audientes ad credendum detrahat, alioquin meritum, et libertas tolleretur: ergo ad credendum, et poenitendum visis miraculis, nil datur in Tyriis, quod illos detraheret, et sui arbitrium: ergo neque decretum physicum. Probatur 5° ex Damasceno lib. 2. de fide cap. 3 dicente: Deus oia quidem praescire, sed n. oia praefinire; praescit enim, quae in nostra libertate sunt; at n. ita ea praefinit, neque m. vitium admitti vult, neque nostrum virtuti vim affert. Et clarius? Nec physicus ad hoc eius decretum infallibilis conditionalis futurorum in causis; nam ut est D. Th. dicens, ut supra, hinc cognitio futurorum in causis, semper in Deo coniuncti cognitione infallibili futurorum contingentium in seipsis. = Probatur 6° ex D. Th. in 2° dist. 39. q. 1. in corpore inquit: Ipsa m. potentia volendi, inquantum in se est, est indifferens ad plura, sed quod determinate exeat in hunc actum, vel in illum n. est ab alio determinante, sed ab ipsa voluntate::: et ideo proprie actus voluntatis a voluntate esse dicitur: ergo actus voluntatis sive in sensu absoluto, sive in sensu conditionato n. a Deo, neque ab alio illo, sed ab ipsa voluntate determinat ad esse: ergo neque a decreto physico. Probatur 7° ex ipso D. Tho. 1. p. q. 14. art. 13, aiente: Unde quicumque cognoscit effectum contingentem in causa sua, tantum n. habet de eo nisi coniecturalem cognitionem. Deus autem cognoscit oia contingentia n. solum prout sunt in suis causis, sed etiam prout unumquodque eorum est in se ipso. Ubi ex D. Th. Deus habet cognitionem coniecturalem contingentium in suis causis, et cognitionem eorum in se ipsis infallibilem, infallibilem inquam, nam paulo ante dixerat: contingentia prout considerantur in se ipsis:

fiera

at ideo hoc pacto considerary sueti cogni certa, et infalli. Ex quo deducunt duo syllogi evenit, ... adversarios. 1. e; X. D. Tho. n. alr. Deus cognit infallr. futura contingentia, nisi quatenus in se ipsis cognit; sed hoc vrj n. eet, si daret scientia decreti, in quo tamen in causa infallr. cognoscat futura contingentia: ergo. 2. e. X. D. Tho. cognitio futura contingentia in causis, n. habet aliqua conjugn. nisi conjecturalis; sed id n. eet vrj, si daret scientia decreti, quod adversario e causa futuri, et in illo infallr. cognit futura illa vt in causa: ergo. ... n. habet scientia decreti de futuris contingentibus, quales eet contradictio ... Cum omnis auct. e ... n. dari scientia decreti de futura contingentia data sub conditione disparata.

Caput 3um.

Pbr rosolutio nra conclusio, excludit necessitas scientia decreti ad cognitionem infallem Dei de conditionatis contingentibus.

70. 1. Deus infallr. cognit conditionata contingentia libera, ... conversionis ... sub conditione ... miraculorum, et adversarij concedunt; sed n. in praefato decreto: ergo. Pbr min.; n. potest dari tale decretum: ergo. Pbr ant. 1. ex testimonijs allegatis. 2., quod tolleret libertatem voluntati ad operandum conditionate: ergo. Probo ant.; nam e aliqua necessitas ant. operis liberi conditionati futuri; sed omnis necessitas ..., quae talis e, tollit libertatem: ergo. Probo maiorem quoad 1. partem: nam tali decreto posito, necesse e, voluntas positivum ee conditionate ... conditionate ...: ergo. Quoad 2. partem probr ex D. Anselmo lib. 2. Cur Deus homo ... necessitatem antecedentem ee illam, quae e causa, vt res fit; sed X. Tho. tale decretum e causa, vt operatio fit conditionate futura: ergo. Pbr 2. eadem maior quoad 2. partem. Nam illa necessitas, quae sibi ... imponit voluntati, e ant.; sed scientia decretum e aliqua necessitas conditionata, quam ... n. imponit voluntati: ergo. Conditionata ... 1.; quod illa necessitas ... tollit libertatem, quae n. e impedibilis à voluntate; sed X. adversarios tale decretum necessitat voluntatem ad operandum conditionate, et n. e impedibile a voluntate: ergo. Conditionata ... 2.; quod ille, cuius prava actio, sive conditionate, sive absolute extitura eet praefixa, ... talis praedefinitione n. eet liber ad ... actos ... ponendos, et si haberet auxilium entitative indifferens; siquidem illi deficeret aliquid requisitum ad ponendum libere tales actos bonos: ergo. ... illi ... in ... rejicit decretum (nempe scientia decreti) Christus ... ex parte ... quam ex parte ... n. sufficiens ... conditionata.

71. Pbr 1. Deus cognit infallr. futura conditionata contingentia peccato ... revelata in scriptura, vt traditio Davidis in manus Saulis, si ille Ceilae permansisset; sed ea n. cognit in aliquo decreto; siquidem illa n. ..., vt aiebat Damascenus: et

neqt ipsius opera peccosa, e quoad male, vt Nales docent: ꝑ.

72 Pbr 3.° e adversarios ideo requireret, tale decray ad cogn Dei infallit qd Ohngna extura sub Idoe Igente, vt illius daret mgr caa exta Idate, qua Deg in illo decro cognoscet infallr; d ad hoc n requit: ꝑ. Probo mi; q caa ad id requireret, quatenus obiy id exigeret ad sua exta Idata; eigm m. decray n aliunde requit nisi ex exigia eff; d ad hoc l. n requit; neq ad l. Nir prbs; q eff id Idate extens vt tale n exigit caa aulr extens: et cons n requit decray aulr, et abse extens: ꝑ pbt 1.° a par. e peccy vt tale Idate extens n requit, q caa sui, nempe sola vol. creata, aulr extat, d q Idate extat. dum q glt eff vol. Idate fung libere fo exigit vol. creata Idate extents. dum, q eff id por extens fo petit caa por extents. dum q ad quas ay creaty detrate, et Idate fung n ming requit Imis physca, qua tale decray; et hic abs n requit, q aulr abe extat Imio: ꝑ ibs de decreo. e ide pbr à priori; q eff fo petit exta incaa & propriis, et illy, quo ipse het exta, dic. D. Tho lib. 2. C. Gentes cap. 21. n. 3. Eff. causis proportionale rent, vt vlt eff in actu causis aulit attribuamg, et eff in pra causis, quj fo in pra: ꝑ eff Idate fung in correlat caa Idate fung, et n abse, et aulr exti: ꝑ tt.

73 Pbr 4.° e caa requireret tale decray & Tho., vt supposita extra futura Idata eff, in illo, tangr in mio Deg infallr illy cognoscet; d ad id n requit: ꝑ. Pbr mir l.° e, vt docet D. Tho. saepius allegaty, Deg cognit futura oia Igna n so in causis, d et in se ipsis. 2.° q Deg roe sue infinita virtutis in cogn e detraty ad cognoscendy de obiy, q possit cogbile, eo mo, quo cogbile e; d Idata Igna fieri in se fo Idate extra, aut extura, ita fi in se cogbilia, vt Idate extra, aut extura; cogbilitas m. enti e ad my, quo e ens; e m. illi propriis: pbt Tho. Eo; q cogbilitas fit passio entis, qq aliquo n indiget, vt fit, nec indigent illo, vt cogbile fit, eo mo quo e; eigni Idata n indigent eigni decro abse, et aulr extente, vt fint: ꝑ tt.

74 Pbr 5.° e caa & Tho. requireret tale decray ab aeterno extens aulr, quatenus talr n exte illa, q & illa e rei futuro, n posset verifari ab aeterno de obiro, q e Idate fury; d adid vt id verifet de obio, n reqt, q ab aeterno extat eig futuro: ꝑ. Probat mir; q fury, vt tale, n e aliqd detqens extens, d nil aliud: ꝑ.

Ant. pet. V. ex D. Th. q. 1. de Ver. art. 3 ad 1 dic: quod est futurum, inquantum tale non est, sibi subsistit in quanta huius. Unde eadem est ratio de ver. subsistit, et futuri, sit et de veri non enti, quod clarius. Pet. V. ex ipso D. Th. in corpore eius de articuli auente: In tali adequatione intellectus, et rei (in qua ait consistere veritatem formalem) non requirit, quod utrumque extremum sit in actu; intellectus m. noster pote nunc adequari his, quae in futurum sunt, nunc autem non sunt; alias non esset haec vera: Antichristus nascetur. Unde haec denotat vera a veal., quae est in intellectu tantum, et quod non est ex ipso. Unde ut ab aeterno verificet cognitio enuntians, quod res futura est, non requirit ex D. Th., quod actu extat illa forma obiectiva, quae verificat eam cognitionem; quia quae verificat, ea cognitio est rei futurae: sed non requirit, quod ista ab aeterno extat: sit. Dices, quod ut ad verificandum hanc, et similes propositiones, res exit. Antichristus nascetur, de quibus D. Th. agit, non requirit, quod forma aliqua obiectiva de praesenti extat, quia ibi non importat copula de praesenti, sed de futuro: at ad verificandum hanc, et similes propositiones, res est futura, requirit, quod aliqua forma obiectiva absolute aut extat, cum importet copula de praesenti. Sed contra est V.; quia apud omnes idem est, res exit, ac res est futura, nisi quaestio fiat de nomine. Et inferes: quod ut Deus habeat ab aeterno istam infallibilem cognitionem conditam de futuro contingenti: si Petrus orret, converteret, non requirit, quod ab aeterno extat aliqua forma obiectiva ut verificet eius cognitio, quod sit aut forma obiectiva conditionate extens; ac eius mi cognitio Dei est sua conditionata, quae nos Deo concedimus: sed et.

75 Idem ant. pet. 3.o a ratione; quia ex nos futuro rei consistit in negatione extremi absoluti ante extremum absolutum, id est, in duplici denominatione reali, negatione scilicet extremi absoluti, et extrema absoluta, quod denominatur, ut pet. negat. simul aut absolute extere ab aeterno. Sibi futurum conditionata consistit in negatione extremi conditionati ante extremum conditionatum; quod utrumque aut non dat ab aeterno, quod id obiective, et ut sic sufficiens est verificare propositionem conditionalem de futuro extentis de facto. Cuius clara pet. a parte rei possibili, quae, cum dicitur talis est, non extat, etc., obiective, et possibile, sufficiens est ad verificandum propositionem de possibili extentis de facto. Insuper pet. ex D. Th. loci supra citati dicente de non ente: Unde quod intellectui cuicumque aequet (si enim non est ex ipse non ente, sed ex ipso intellectu, quod non enti accipit in se ipso: Unde ex S. D. ut futurum utrumque aut nihil sit absolute, et etc., posse esse obiectum intellectus, aut proponi se adequantis et conformantis ipsi futuro: et conseq. pote esse obiectum cognitionis veram de futuro.

76 Obt. 6.o quod si conditionata contingentia sine conditione et disparata haberent potentiam determinatam veri., vel falsitatis independenter ab eius decreto, vel ab alio connexione ante., vel.

l. verum Deus cum decreto, non requireret ejusmodi decretum, l. aliquid aliud ita connectens objectum cum decreto; quod possit haberi, et habent, ut probatum est: Ergo. Antecedens supponitur: et consequentia legitime infertur. Confirmatur.
Et suppono, ejusmodi decretum esse intrinsece ordinis decreti, ideoque illius munus Deus ad decretum electionis mutuum, et applicationem dispositionis ad illud applicandum in actu: et per decreta absoluta, in quo decernat prævenire, idonei, aut hoc aliunde prævidendum sit. Sic arguitur. Non magis indiget Deus decreto ejusmodi decreto ad habendum determinatam veritatem, l. falsitatem, ac indiget agens aliquod decreto absoluto ad eundem finem; quod agens aliquod, et habeat determinatam veritatem, l. falsitatem, non indiget decreto absoluto: Ergo. Minor probatur: quia tale decretum non potest dari quod peccatum futurum absolute Antichristi non solum est formale illius, quod et esse malum, ut nos dicemus: Ergo. Imo Deus cognoscit peccatum futurum absolute non solum independenter a decreto, quod est independenter a quovis medio connectente voluntatem creatam cum peccato, qualis esset praemotio physica; non requirat tale medium rei voluntati, et alia voluntati libere futura.
Rursus, omisso, dari ejusmodi decretum intrinsecum, ad eum finem non faceret; cum eo ipso, quod Deus haberet decretum executivum mutuum, et applicationem dispositionis ad omnes liberas creaturas, istas possent ponere libere, l. non ponere suas omnes liberas, quae hinc haberent determinatam futuritionem, aut falsitatis independenter a tali decreto. Unde, si requirat tale decretum, requiret ad summum, ut Deus, ut potest perfectissimum agens omnino intendat finem, propter quem operatur; non autem ut futura habeant determinatam veritatem, l. falsitatem, cum illam habeant independenter ab illo. Imo ex sententia Nostrorum sola id decretum non requiritur ex parte modi perfectissimi operandi Dei ad talia operanda futura: Ergo.

Caput IV

Ex propriis Adversariorum principiis probatur Thesis nostra conclusio.

77 Probatur I. ex quarta Thesi. Adversarii docentes, Deum cognoscere per suum decretum varias, sive simplices illas, Objecta decreta connexa cum suo decreto ex vi decreti, aut causae necessario connexae cum illis, utique. Si promotor immittat voluntati creatae ad amorem, amabit. Illos cognoscere scientia certa et infallibili, et mediate infallibili, connexa decreta connexa prius, quodammodo, aut modo cum suis decretis ex vi talis moralis, aut quidditativae connexionis. Utique. Si Petrus gravi tentatione saepe quatiatur, consentiet. Idem de omni ordine. Contra quos sic arguo ad hominem. Deus ab aeterno cognoscit scientia certa tum infallibili, per quidditativam connexionem infallibilem, aut quidditativam ex vi ipsius decreti: Ergo infallibili, et quidditativae non existens ab aeterno absolute, ut in duplici fiet exemplo: sed ut Deus illa cognoscat ab aeterno non esse necesse, ut causa, vi cujus illa cognoscit, ab aeterno extat absolute: Ergo ut illa futura cognoscat infallibili

infallis ex vi alicuius decreti se habentis ut causa, .l. connexio infallis connexa, cum illis, non requirit, quod tale decretum absolute extat ab aeterno. Vel aliter. Si Deus independenter a medio absolute existente ab aeterno posset habere talem scientiam, non requireret ad eam habendam tale decretum; sed Deus independenter a medio absolute existente ab aeterno talem scientiam potest habere, ut constat ex dupli exemplo D. Tho. xyz: q.

78 Nec valet ratione 1.ª, quod, ut cognitio scientia infallibilis, .l. comprehensiva sit aeterna, debet dari ab aeterno aliquid externum aliquo causa habens rationem fusioris, in qua cognitio scientia nitatur. Quae causa nulla alia esse potest, quam tale decretum: neg. consequentia, et 1.ª; quod fusiorum ut tale, sive fusio obiecti fusioris nihil est aliud, et si ut fusiorum cum veritate cognoscatur, ut ait D. Tho. loco citato. 2.º, quod sicut Deus ab aeterno habuit scientiam simplicis intelligentiae de potentia sua et voluntate, quamvis mere possibili, quod ab aeterno extat absolute voluntas. Angeli etiam mere possibilis, in qua illa possibilitas extra consisteret: sic etiam Tho. 3, quod cognitio scientia comprehensiva obiectiva non potest habere ex vi cognitionis decreti connexionem infallibilem cum futuro contingenti; neg si haberet, non esset obiectiva comprehensiva, sed infallibilis: sicut quaelibet alia, quae habet ex medio necessario connexionem cum contingenti. Nec itaque scientia contingenti infallibilis niti potest in cognitionem decreti, aut alio medio connexo necessario cum contingenti futuris. Quod quod, ut supponit, ut certum Godoy, ita scientia esset simplicis intelligentiae; scientia a, quae non antecedit, sed subsequitur ad decretum liberum Dei non est naturalis, sed libera. Quod, quod, ut docet Gonet cum suis disp. 1. de scientia n. 28, scientia libera distinguitur a naturali in eo, quod illa supponat decretum liberum Dei absolute ext. ista a antecedat illud. Quod, quod, ut tenet Godoy 1. q. disp. 14 n. 1., scientia contingentium in Deo, ex Tho. est libera, quod subsequitur decretum Dei liberum. Immo Joannes a S. Tho. tom. 1. in 1. q. disp. 18 art. 1. n. 1, ostendit ex D. Tho., scientiam simplicis intelligentiae ut talis sit, non debere connotare ordinem Dei voluntatis ad obiectum, sive decretum D. voluntatis aut externum: sed si cognitio scientia infallibilis (de quo tractamus) subsequeretur cognitionem decretum in Deo absolute, et aut externum, non esset naturalis, sed libera; sed ex Godoy, et suos est naturalis: ergo non debet subsequi tale decretum, ut talis naturalis sit.

79 Nec valet ratione 2.ª, requiri cognitionem decretum, ut scientia contingentium de obiecto contingenti futuro, sit libera; alioquin non esset libera. Neg. consequentia et 1.ª: neg ex D. Tho., non requirit, quod scientia contingentium sive infallibilis, sive comprehensiva de obiecto corpore, immo et libero, sit libera, ut constat ex dictis. 2.º 2.º, quod ut omittamus, Deus posse habere talem scientiam liberam, in mundo eo decreto esse contingenti nobis non libera; non potest illam habere esse contingenti nobis libera; quia ex eo cognitio decretum tolleret libertatem.

et naria

80 Nec valet resp. 3. quod de lege non requirat tale decretum ad suam connexionem infallibilem cum subiectivè, sed obiectivè, i. ad suam connexionem infallibilem tam subiectivè, et obiectivè connexionalem, qualis haec est: Si Deus immittat commotionem physicam in liberum ad amandum, amabit: Si Petrus, repente gravi ventorum quassatione, consentiet; requirit tamen ad suam connexionem infallibilem de condito sumi sub conditione non inferente, qualis haec est, si Petrus audiat concionem convertet: requirit, inquam, tum ut connectat eiusmodi conditionem cum condito, et hoc illius commune sit per omnia conditionalia; aliorum non sumi propriè conditionali; siquidem illa nec supponit, nec denotat eiusmodi connexionem: tum ut conditum habeat determinatum veritatis suae, i. non sumi sub conditione debere indifferenter ad utramque partem: quam si non habeat suam, adeo non poterit infallibiliter cognosci. Nec valet, inquam, resp.; non quod est ex hoc principio; non quod ex commotione physica non re audit, quod purè obiectivè extensum sufficit, tum ut conditio connectat cum condito, tum ut sit determinate suam, non conveniens ut habeat determinatum veritatis suae sub conditione, non conveniens ut Deus sua infallibili scientia quae illud cognoscat, ut cernitur in ista vera propositione, quam adduximus in exemplum, Si Deus commoveat ad amorem commotione efficaci, amabit: quia illa adhuc munera non requiret decretum verum aliud extensum in Deo; quod sufficiet, quod tamen extat purè obiectivè. Quam applicas; etsi adhuc non requirat tale decretum aliud extensum, requirit tamen, ut audita concione, quae sola non infert conversionem, connectat cum collatione commotionis, et cum ipsa commotione, sine qua decretum non posse Deus cognoscere, an Petrus audita concione habebit, i. non commotionem et conveniens an convertet, i. non: quod tamen est; non sunt gratis, ut conditio connectat cum condito, non requirit, quod aliud extat subiectivè, quod sufficit, quod purè obiectivè extat, ut cernitur in praefata vera propositione: ita aliter, ut audita concionis connectat cum commotione, non requiret, tale decretum aliud extensum, quod purè obiectivè extensum; qualis in ista propositione venit, si Petrus audiret concionem, et decernerem dare illi commotionem, audita concione commoveret ad conversionem: patet.

81 Quod est 2.º ex nostris principiis; quod non requirit tale decretum, ut connectat conditionem cum condito: cum absque tali connexione possit clarè sua condita infallibili connexione n. id deservit ad infallibilem cognitionem sumi conditi in causa, non in se ipso. Quod non requirit, ut sua determinatio sub conditione non inferente sit propriè conditionali; cum non omnis sua condita debeat esse illativa, quod dat aliquam quam propriè sit contingentia qualis est haec, Si Petrus audiat concionem, convertet; cuius obiectum necesse est commune ad suam simplicem, quae naturalis est, nec ad suam visionem, quae attingit suam extra absolutam obiecti. Quod non requirit, ut tali sua habeat determinatum veritatis, quae sit infallibilis ex parte obiecti; quod constat ex saepe dictis, ex exemplo D. Thomae 1. p. q. 14 art. 3 docente futura contingentia si considerentur in se ipsis, determinata esse ad unum, et ideo posse trahere suam veram, et infallibilem scientiam. +

82 Pbr 8° ex alia dtb. dra, quę tenet, effy denomari, et ꝯhui pure poss a caa in-
differenti ad dandy illi ęę, .1. n; denomari, et ꝯhui fuxy a caa detrata ad dandy illi
ęę; quę si fuerit simplr detrata, denomabit simplr fuxy; si vo n fuerit oio detrata
denomabit fuxy secundy q. Ita Ponet ex coi dtb., ex D. Ths, vt ingt 1. p. disp. 33. n 4. et 5.
Unde infexo: q vt caa detrata ad extę effy det mo suffi. ad denominandy illy fuxy n
reqrit, q extat aulr, et exercite; d suffet, si obive tty extat, in quo ihi suffit ad verif.
bane sug ꝯdaly: si det tali caa, dabit talis effy. Pbr illa: ng pros sit se het caa
indifferens ad vtrug ꝯariy ad denomandy effy pure poss, sic caa detrata ad denrandy
illy fuxy; d vt caa indiff. ita denoet effy pure poss n reqrit, q aulr, et exercite
extat; vt cernit in actibg vol. dngi pure poli, q a vol. n extente aulr, d poli, denoant
poles, d suffit, q obive extat: q silr tt.

83 ꝯfro vog sectg 1°: caa ꝯsiderata vt indifferens pro suo ihi obivo, et
indepenti ab exta abta suffentr denoat suy effy pure poss: q caa ꝯsiderata vt detrata
ad extg effus pro eorg ihu suffr denoat suy effy diversa denomoe; caa.m. vt indifferens,
et vt detrata sunt diversę fra; et a diversis fris diversę nascunt denomoes; d caa detrata
vt talis pro illo ihu n denomat suy effy abte fuxy: cy a caa n abte extente n possit
oriri tali denomao: q denomat illy ꝯdate fuxy; ng oii fuxio divdit in abtg, et ꝯdatg.
Dices forsan: talę caę pro illo ihu denomare effy polr fuxy, potentę nimiry ęę fuxy .1.
abty, .1. ꝯdaty; n v detratę ꝯdaty, .1. detratę abty: cy fra fuxioi, quę e ipsa caa, si det
pro ihu poli. Sed ꝯa e; q pros fuxio ꝯdata n attendit saty ihy caę, d saty ꝯnexoy, .1. detoy
ihg ad effy, ita vt si tali caa det, det effy; ng aliog fuxio ꝯdata, quę a vos ꝯsiliit in
vro decao, n ęet fuxio ꝯdata; d abta; sicgdg tale decry abte exhit: q pro vra nessie
ras e nullo.

84 ꝯfro 2°. Sicut ab indiffra oima caę effy et denoat fr polis pol. extra, et fr extrahit
ab sphęra impoliy ad ihy pol.: ita a detroe caę effy et denoat fr fury fuxoe extraca, et fr ex-
trahit ab sphęra pure pol. ad ihy fuxoi: acq vt indiffra caę denoet effy fr poss, illyg extra-
hat ab sphęra impoliy ad pury poly, n reqrit, q caa extat abte, d suffit, q pure obive
extat: q ids suffiet vt detrao caę denoet effy fr fury tt. Sed si caa n det abte in aliqua
d tty obive oiffra temporis n denoat effy fr fury abte: q si n extat abte, io denoabit illy fr fury
ꝯdaty: q tt. = ꝯfro 3°. Ng ille ihy caę detratę suffit ad denoandy effy fr fury, q suffit ad
verifandy hanc ppog ꝯdaly, si det caa, dabit effy; d ad id n reqrit, q caa detrata

abte extat, non suffit, quod pure obiective extat; ita m. pure obiectiva commoni pro suffit ad verificandum ista propositio conditionalis, si Petrus commoneretur commotione ex se efficaci ad amorem, amabit: probo.

Confirmo tertio. Causa illa determinans causam est futuritio conditionata rei, illa quae consistit in esse tali, et extrahit ad statum purae politatis, quae satis est determinare illecebram ad trahendum hominem, et siles cognitiones conditionales, si detur causa, dabitur effectus; sed ad id non requiritur, quod determinans causam absolute, et excercite extat, sed suffit si extat pure obiective; penetrata m. connexio, aut determinans causam, aut conditionis, velut commotionis, id est hominis cuiusvis sensibili sufficienter determinat illecebram ad hominem, et siles cognitiones conditionales: ergo ut. Unde tenet illatio nostra; scilicet, quod ut causa ex se determinata ad extrinsecum effectum, debet modo sufficienti, ut denotet effectum sic futurum conditionate: et conveniat ad fundandum infallibilem scientiam Dei de conditionato futuro, non requiritur, quod aliter extat, sed suffit, quod extat pure obiective. Quo supposito

85 Sic arguo modo; [illegible] subsumo hanc propositionem veram; decretum eiusmodi decretum subiective absolutum, et obiective conditionatum, in quo pro obiecto continetur futuritio rei conditionata futurae est causa ex se, et infallibiliter determinata ad dandum esse futuro, si fuisset conditio: ergo ut modo sufficienti denotet, et constituat rem futuram conditionate non requiritur, quod aliter extat in Deo, sed sufficit, quod extat pure obiective. Unde infertur contra adversarios infertur; quod cum quo futuritio conditionata obiective consisteret in aliquo Dei decreto, deberet esse illud subiective, et obiective absolutum; quod considerata in statu absoluto esset futuritio absoluta rei; siquidem in hoc decreto pro statu obiective considerato salvaretur futuritio conditionata rei in aliquo decreto Dei consistens: sit secundo adversarios futuritio conditionata rei, quae consistit in commotione, considerata in statu pure obiectivo, et de quo verificatur, quod si in Petro daretur ad amorem, amaret, non est alia distincta ab ipsa commotione, quae si daretur in statu absoluto, esset absoluta rei futuritio.

86 Itaque stet conclusio contra adversarios, ex contrariis, non requiri tale decretum ut aliter existens, tamen ut effectus sit, et dicatur conditionate, et infallibiliter futurus, quod quam admitti possint ut futura conditionata nobis non libera: de quo modo non curamus; cum non relucet specialis difficultas, quae cum futura conditionata nobis libera: vitium ut Deus habeat scientiam infallibilem conditionatam de eventu conditionate futuro; et quod tale decretum neutiquam requiritur, ut effectus sit determinate, et infallibiliter futurus; et quod tolleret libertatem cum conditionata nobis libera. Ergo nego, etiamsi ut volunt, adversarii, debeat dari ex parte conditionis aliqua causa, id est medium connexum cum obiecto conditionato, ut futura conditionata sit libera, quamvis in ipso debet esse omnis futura propria conditionali; quae connexio fuisse non habent conditionalis obiective fundendo ab eiusmodi decreto, id est medium connectens conditionem cum conditionato. Hic contra nostram sententiam primo notandum affirmamus hoc, quae summa sit nostrae traditae doctrinae.

87 Primo, non requiri eiusmodi decretum, ut res sit conditionate, determinate, et infallibiliter futura. 2°,

neq requi aliq. decretum absolutum tam subiectivè, quam obiectivè, purè obiectivè se habens ex parte conditionis, vi cuius ista connectat cum conditionato; cum res possit esse conditionate, contrariè, et infallibiliter futura absque eiusmodi connexione. Ergo est, sive conditio ingrexa abstrahat, sive dicat obiectivè reliqua requisita ex parte aut. l. ad opus, quae nullo modo dent esse decreta connexa cum opere libero; siquidem non ponunt liberi sint decreta, quae veniunt ex parte aut. l. rei causae liberae indifferentia sunt nunc neri, .1. nequi conditionis, qualia sunt et decretum executivum concursum indifferentium, et separatum dispositionis, sive concursus Dei in aut. l. Ratio huius est, quod lt. des. aliquo detractivo ex parte conditionis, et causa effectus conditionatus non sit infallibiliter exturus, nec futurus, aut verum detrahe anter se habente ex parte causae, et ideo sub hac ratione non possit trahere cognitionem infallibilem, et rursus; autem tamen causa manente indifferenti ex parte aut. l. posse trahere cognitionem infallibilem, cum effectus conditionatus in se cum purissima conditione, et posse esse infallibiliter verum detrahere ex parte aut. l. exturi sub conditione.

Ergo, ad nos obiecti conditionati infallibiliter veri non requiri illam obiectivam conditionis, quod conditionatus, sed sufficere puram connexionem obiectivam, quae attacta a sua conditionali hic verè, et propriè conditionalis est, et dicitur, ut .m. talis talis sit, sufficit, quod sit merè connexiva, hoc est, quod enuntiet connexionem conditionis cum conditionato ponendo ex hypothesi, quod conditio ponatur in re. Quae sua purè connexiva illa est, quae a nobis vocatur sua conditionata, contingens, et media: illa verò, quae innititur illi conditionis cum conditionato vocatur sua naturalis, et simpliciter illativa, cum sit sua obiectivè, et simpliciter naturali.

Caput Sextum

Solvuntur argumenta adversariorum pro decreto isto obiectivo.

88 Primum desumitur ex variis promissionibus Dei inclitis pactis cum hominibus; qualis illa est facta Adamo transfundendi in posteros iustitiam originalem, si servaret praeceptum: et illa oblivionis, sive remissionis peccatorum, si impius ageret poenitentiam, et aliae similes: quae ut sint seriae, reales, et syncerae promissiones, quales sunt, debent supponere in Deo voluntatem efficacem ponendi conditionatum posita conditione; quae voluntas est decretum subiectivè absolutum, et obiectivè conditionatum. Et tamen Praeterea fide et admonitis aliquorum ex Doctoribus, eiusmodi praeuntes non tam esse sed promissiones supponentes illam voluntatem efficacem, quam purè praeuntiones illius, quod accideret in Deo, si ponerent, aut essent ponendi ab hominibus tales conditiones: atque esse indicationes eius decreti absoluti tum obiectivè, tum subiectivè, quod Deus habebat ab aeterno de conditionato ponendo absolutè, si conditio ex parte hominis esset in re ponenda. Hoc et hunc omnium sententia requirit in Deo aliquod decretum obiectivè externum in mente Domini, quod Deus cognoscit, fuisse in se exturum ab aeterno, si ab homine esset ponenda absolutè conditio in tempore. Quae solutio mihi solida non est; cum plerique PP. asserant, Deum plura promittere, et facere hominibus facere sub aliqua conditione. Proinde

Proinde

89 Resp. 2°, et dico, tales, et illas promissiones supponere illius volunt. efficaces, et absolutas ex parte actus, condata tum ex parte obiecti; dantur aliqua futura de obiecto condato, quae supponant, et nitantur in aeterno decreto; addo tum, talia futura supponere, et niti aeterno decreto ex necessitate promissionis, et pacti sui talis, quod nequit stare cum in hominis, nisi supponat vol. in subiecto quam istud velit sub conditione conditionis se obligare, non vero ex necess. futura condata, quae quasi supponant, et nitantur in aliquo aeterno decreto dat in Deo cum peccato, et alia condata nobis libera. Quod non opponit dicti huiusque; cum per aeternam promissiones non promittat res a se ipso faciendas; et quae sunt in eius potestate, et nobis non liberas, cum quos utique potest Deus habere aeternam volunt. sive absolutas, sive condatas independentes, et praecedentes usus liberi nostri voluntatis, et futura condata illius; non vero promittit res a nobis libere faciendas, nec cum illas habere potest aeternam volunt. : et ideo futura condata nostrarum operationum, quae libere a nobis ponendae sunt sub conditione independenter, dumque, a talibus voluntatibus, independenter ab illis potest a Deo cognitae operationes, siquidem in se habent determinatam veritatem, vel falsitatem. Unde fit, aeternam decreta, quae dantur in Deo cum obiecta promissa sub conditione, quae Deus de solo facturus erat, si conditio poneretur, non dari in Deo ex necessitate futura condata, sed ex necessitate promissionis verae, realis, et non fictae;

90 Replicas: quod ut ait D. Aug. lib. de praed. Sanct. cap. 10. Praedestinatione promisit, quae facturus erat ipse, sive sub futuris decretis; cum non ignorat quibus erat nostra bona opera libera: quod sunt futura conditionis sive absoluta, sive condata promissiones non bona opera libera, quae facturus erat vel absolute, vel condate per decreta aeterna: quod ergo. Confirm. Quod Abraham promisit fidem Gentium, quae, cum non libera est saltem in suo affectu: ergo.

Resp. 2° ad initium, ibi loquitur Aug. de providentia sub absoluta nitente in decreto efficaci, et absoluto tum subiective, tum obiective, quod cum dicitur praedestinatio, et quam ipse praevia absoluta cognitum, quod re ipsa facturus est, quae quasi ipse promittet ad praedest. Neque pro decretis mere condatis ex parte obiecti nullo absoluto praedestinationis nec ad gratiam, nec ad gloriam; aliquando cum sunt omnes homines det aeternam decreta, et praevia, omnes dicerentur praedestinati. Decreta autem illud absolutum omnino nos cedimus in Deo, de subsequatur futura mutua promissioni permissionis sive loquitur de aeterno decreto omnino absoluto supponi. sive mutuo.

91 Resp. 2° ex D. Hier. citato, et sequuto a D. Tho. q. 12 de verit. art. 10 ad 3, et 13 arguitur per se, et directe versari cum ea, quae sunt in solo Dei potestate, et accidens vero circa vitas liberas operationes: unde neque sive vel absoluta, vel condata aut decreta, ex quo constat praedestinatio, versatur cum nostras operationes liberas. Quod Aug. loco citato paulo post constat: Quod, inquit, promisit Deus Abraham futurum: promisit, quod ipse facturus erat, omnis homines declarans.

velut illuminationes, et inspirationes, et caetera quae continentur aliis libere gratis pro libero

Unde supraductio non claudit illum decretum positivum neque operatorum liberarum, quo infallib. illas cognoscat; cum [struck] non claudit decretum abs. et efficax praeparativum nostrum efficacem ad illas, in quo eas infallib. cognoscat, supradictio m. ex Aug. e scientia, et praeparandae ne sufficiamus Dei, nostrum scilicet signi, quod cessisset. Imo, et Deus in sua praescientia absoluta (de qua ibi loquitur Aug.) eas infallib. cognoscat, nullum omnino decretum efficax, et connexum cum illis in praescientia claudi, necesse est; cum ex praescientia ex Aug. resultanti ex sua mente, qua cognoscit, quod si talis, vel tale auxilium conferat ad credendum, credet, et ex volunt. efficaci, quam absolute, et efficaciter velit tale nostrum conferre, cognoscat infallib. et Deum positivum esse fidei &c.

92 — 2um argumentum desumitur ex Aug., Prospero, et aliis PP. qui agentes contra Semipelagianos, negant notam esse Deo scientiam conditionatam infallibilem meritorum, vel demeritorum conditionatorum. Unde, aiunt adversarii, nos in scholas Semipelagianismum introducere. Vide supra de Deo uno disp. 28 a n. 272. Sed error illorum stabat in eo, quod asserebant Deum praemiare merita conditionata, et punire homines propter demerita conditionata: ac proinde aliis infantibus in infantia decessuris dare Baptismum propter merita conditionate praevisa, aliis negare propter illorum demerita conditionate praevisa. Constat hoc ex ipsis SS. PP. adductis ab supra loco citato.

93 — Hoc posito dico 1º, SS. PP. negasse Deo scientiam conditionatam meritorum, vel demeritorum conditionatorum, quae ut substant tali statui, sint vere, et proprie merita, vel demerita. Quod dicunt PP. et praecipue Aug. de Correptione, 11. cap. 13. ubi est: Hom. futura (conditionata scilicet) quae non sunt futura (absoluta scilicet) procul dubio nulla sunt merita: non vero negasse scientiam conditionatam infallibilem meritorum, vel demeritorum conditionatorum: cum id asserat D. Th. supra, et ex Aug. hanc scientiam negari Deo non possit nisi infinitae, et perfectae. = 2º, negasse Deo scientiam conditionatam non puri talem, quae remunerativam, vicinumque scilicet [struck] causa movent Deum ab salvandos alios, et alios damnandos: ad id m. tantum movet a suo absoluta meritorum, vel demeritorum absolute, et proprio talium. 3º, negasse scientiam conditionatam pure talem de eventu pure conditionato futuro, si tantum denotet rigorosam prior. Scientia autem [struck] futuri pure conditionati, neque ut det rigorosam, et absoluta prioritas unius extremi quam alterius, atque det importare absoluta extremorum, cum sit relatio extremi absoluti unius extremi ad extremum absolutum alterius; cum autem, licet signi suo conditionata absolute absolutum extat, eius obiectum numquam sit absolute extremum, vel potest esse unum conditionato non importet extremum absolutum, unde, quod eius scientia non sit rigorose, et absolute scientia. Et sic sunt haec scientia pure conditionali negatur a SS. PP.

et abtq

94 Nostra namque, sive magis esse sive minus, vel demeritum eorum talium, cum sive eorum iis illa sunt in statu conditio, in quo non habent vos sicut merito, vel demerito, attingat. Namque est cum SS. PP. illius habere minus remunerandi, sive, quod non possibile illius moveat Deus ad remuneranda opera nostra. Namque deinde cum ipsius habere stricte, et ab eis vos simplices per nos in dicto casu attacta. At si concedimus cum ipsis illius Deo, non quod Deo det conditi sua omnia Christi cognitionis eo modo, quo cognoscibile sunt, ex necessitate producti effectus Dei esse actus liberos creaturae possibiles. Hunc nota, ea PP. cum earum libertate testimonia, sive probant conditionem nostram, sive magis infallibiliter independentem a decreto, non minus probant conditionem sive infallibilitatem adversariorum nempe aliquo decreto. siquidem de ea dependentia, vel independentia non curant.

95 3um argumentum ducitur ex Paulo 1a ad Cor. 4o: Quis enim te discernit? etc. Unde Paulus vult denotare aliquod decretum efficax Dei esse opera bona praedestinati, hunc nihil habere, quo a reprobo discernatur nisi sit a Deo praedestinatus absolute pro statu alio, et conditi pro statu conditionato. Unde, ut Deus cognoscat illius opera tam absoluta, quam conditionata infallibiliter indiget eiusmodi decreti. Sed Deo permisso toto, quod in argumento affert, negando possibile, quod Deus indigeat eiusmodi decreti, ut infallibiliter nostra opera sive absoluta, sive conditionata cognoscat: probo omnes scripturas datas. Deinde, eiusmodi discretionis non importare aliquod decretum praedestinationis nostrarum operum, neque eiusmodi discretio consistit in praedestinatione, quae (ut vidimus § 91) a Thomistis non importat eiusmodi decretum. 3o, D. Paulus id intendere, talis discretionis, quae in aliquo est pro bona opera praedestinati, non esse ex solis viribus naturae, sed ex adiutorio gratiae Dei in aliud etc.; et ideo non habere, unde glorietur, cum si reprobo talis gratia Deus donasset, non minus bene operaret.

Caput 6.um

Satisfit argumento desumpto ex multa auct. D. Th.

96 1o est ex q. 2. de Ver. art. 12 ad 7um: Cognitio, inquit, huius esse futurum, vel fuit futurum designat ordinem, qui est in causis illius rei ad productionem eius: futurum rei consistit in ordine, et determinatione ipsius causae infallibili, et certa, et conditionata in ordine, et determinatione causae infallibili cum esse cum re futura sub conditione, quae causa nulla alia esse potest, quam decretum Christi subordinatum conditionatum: infallibilis, certa, et absoluta in ordine, et determinatione causae infallibili consistit cum re futura absolute, quae nulla alia esse potest, nisi decretum non subordinatum, sed ordinatum absolutum: cognitio infallibilis rei infallibilis futurae absolutae etc.

Ofrat Tenet 1 p. diss. 4. art. 1. n. 2. ex D. Aug. tradente, ut inqt, eadz drg lib. de Correp. et Gra cap. 9. Et lib. 6. de Gen. ad lit. cap. 1. ubi tradit, hec Augustini here: Dey fura facere nil aliud e, qm eorg caas pparare. et ttu 6. in Ioa: docere, q Deg fura facit ea pdestinando.

97 Admitto auct. D. Th. et no 1 cog; ng fit ex eo, q rei dicat e de siderata, l. denotet absentia rei, ea tn n e ipsy rei desideruy, d. dy Odio: et fit, q dicit, hoc e fury sub odoe, l. ex adversarius denoteeur illas odois in odary, ea tn illas, aut odoi illava n e rei odata furio ex adversarius; ng aliog oi odio illava id eat, q ffly e e apud adversarius; ng sola caa e furid rei, et n cei odio illava rei e caa illig, d. 1. effus, 1. alig oemitant: V.g. si det eff, dabit caa, si det unio, da bunt extra: ita silr, q dicit, res e fura, l. ordo, et detrao cag denotet, n inde infert, ee rei furoe, sed ad fummy odoe, 1. regsty. Ad ofroi auth. ex Aug. dico loci citati nil tale invenire, nisi in eo cap. de Lensi; q plures effs sunt furi sty aliquas caas inferiores, et n sty alias 1. inferiores. 1. superiores: et q illud e vere, et nario fury, q Deg vult, et pfcit. Inguo vet denotare cag rei quemodolt detrahg ee fury eff: d flo; ng fit ex eo, q dicat, q sty aliquas caas res erit extens, n denotat cas ee rem fralg extg, d. try extracag: et fit ex eo, q dicat Aug., illud ee vere, et nario fury, q Deg pcit, n segt pfug ee fralg furg, vt docent adversarij: parit ex eo, q di cat, q sty aliquas caas rei e fura: et ex eo q dicat Aug, id ee vere, et nario fury, q Deg vult, n segt, nim, q caa sit rei furio, nj, q neq vol. Dei sit trali rei furio: ad verifog a bany loquoy, suffit, q tm caa, qug pcim, et vol. Dei onectant infallit ei ipsy rei furoe. Ad my, quo q dicit, id vere, et nario extene, q Deg cognit, vt extens, n denotat, ipsy Dei cogng ee fralg rei extg. Ad vltimg auct. qm admitto. Dico, inde n inferri pdeslog rei furg ee fralg illig furoi; ng fit ex eo, q ipy fit, Dey vol., et pdeu. eg, illg facere extentg, n segt, eigmi vol., et pdeuog ee fralg rei extg: pariter et suffit q ad verifandg eg loquog, q pdestao rei furg sit caa effica, et extraca furoi fralis rei.

98 2a vero ad. 1. p. q. 14 art. 13, ubi duplr, ait, fury ogens ofideri pose: Uno mo inse sty q iq in aiu e, et sic n ofiderat, vt fury, s vt psens: alio mo vt e in sua caa, et sic ofiderat vt fury, et vt ogens. Et hoc 2o mo ofideraty, docet, n subdit alicui certe cogni: q n alr cognit ogens, vt fury, nisi in cais: q furio th. Insu: q negt cogni in se ipso, q ft cognat, ret

det cogni in caa detrata. Nulla ẽ caa infallr detrata dat, in qua possit ab eterno cogni
ut futurum sic infallr ..., nisi decretum Philosophicum ... Remitto ... et non ...
neg. q. aut D. Tho. futurum cogni ut tale in suis caus. non excludit, posse cogni in alio;
quam in suis causis; nam apud posse cogni posse in alio, q. non ẽ sua caa, velut in Dei
gaudio de eius futuro: et in illa sua directa, quam non Tho. Deus cognit in decreto
Philosophico. Contingenti ẽẽ condate futuri: quae duo non sunt caa futuri, cum supponant ipsa futura.
Imo, ut vidimus, eius verba non excludit, posse cogni infallr in se ipsa. Nam ...
q. sit ex eo, q. futurum contingens cognoscat ut futurum, i. in Dei gaudio, ...
ẽẽ ... contingens: et sit ex eo, q. ... contingentia cognoscant in suis causis, ut ... extra
ros connexi ..., aut ... causarum cum extra illorum, non sequitur ..., q. gaudium, i. ...
Dei sint futura rei ... dico, q. extra causarum sit extra illorum ...
e igr aut D. Tho. ẽ, caa cogni detratas, et ordinatas ad dandum ẽẽ effectui futuro
ẽẽ sufficiens ... ad infallr illorum cogno, non ... alterius. ...
... non nat ..., contingens posse cogni ut futurum in se ipso, ... contingens ... extens
sub hac ... posse cogni ut futurum. ... q. contingens ... a Deo cognit in se ...
ut extens in instanti B, non posse ... in instanti cogni futurum; ... in instanti ...
cognat a Deo in se ipso et sit in illo non extens, et ... in sequenti B, ... cognet
a Deo ... futurum, ... nunc cognet ... extra in instanti A. et futurum illo in instanti
B: inquam ... extra ante extra ... rei futuro.
99 ... ducit ex I. p. q. 16. art. 7 ad ..., ubi ait: ... quod illud, quod nunc
e, ex eo fuit futurum, antequam ẽẽt, q. in caa sua erat, ut fieret. Unde sublata caa non ẽẽt
futurum illud fieri: sola ẽ caa ... Unde ex hoc non sequitur, q. ea, quae ... semper
fuerint ..., eo ẽẽ futura, nisi quatenus in caa sempiterna fuit, ut ẽẽnt futura, quae quidem
caa solus Deus ẽ: ... quae nunc sunt, fuerunt ab aeterno futura, q. ab aeterno dabat caa ad dandum detrata
illis ẽẽ: ... et ... q. ab aeterno dabat cogni caa; ... non ab ... detrata nisi ẽ ...
connexi cum extra illorum; ... illis detrata fuit caa aeterna ad dandum ẽẽ ...: et ...
... rei futuro: in alio ... ab ..., in ... detrata: ... ab illo ...
Deo cogni futurum ut tale.
100 Scopus citati arti ... contendit, veritates creatas ẽẽ aeternas, non in se entive,
... obiective in mente Dei; qua ... ad hoc ... verba, quae ibi sibi ..., sed ... nihil
ẽ magis aeternum, quam ... circuli, et duo, et tria ẽẽ 5. Unde ... ad 1. ... textus, ...

Ex eo (vel ideo) q. nunc è, fuit fuit antequam eet, q. in sua caa erat, ut flexit. Unde sublatt. egilligi in sua causi, et extraõ fuxõi, n in sua frali, et intro illig, ut ita. Ex eo rei ogens, quæ nunc è, extit, q. educit à sua caa; in qua n erat, cæ ëe intra, et frale rei extra, et tu extra, quâ sublatâ effs hic, et nunc eet extens. Ad 2. nempe. Sola à caa Ehnatt. reo, ibi intendi, detrata veritas, qua res extens het in ëa fuug rõe caany 2. (de qb. io ibi) ëe ggrg in mente D. illg ab eterno cognente: q. m. het intempore detrata veri. sive in ëa exti, sive fuxi. 1. Conjecturalis, 1. certo, het è detrata veritas obive gg ing in mente D. aiente D. Th. 1. p. q. 14. art. 15 ad 4: Ex hoc, q. quit aliq ëa (1. ut extens, 1. ut fuuy, 1. in se, 1. in caa) tdy q. unq tempq, oportet fuoi, q. ab eterno sit fuuy à Deo. Unde etiam futura fuit in Deo, et in caa eterno fura detrate detioe conjecturali, 1. certa, n ideirco hent detroq entive ggrg gremienty ab aliquo deceo entive extente ab eterno, et tu obive ggrg in mente D.

Vol. No 13 cog in sua frali fuxoi, et omitto in sua causi: omitto inquq, q. ut caa detrata denuminet effy fuuy, n requit, q. anty extat: sig. decay Dñinq è eigmi caa, et tn n exht anty ad effy, cy x Th. illis coextat in ggrn. ab eterno: sphea calor ignis è caa detrata fuug rõe decroi ignei, q. è caa illig obivè extens ab eterno, et tn iste n exit ante illy. = Difquo 2 y coens: fuerunt fura fixoe frali, q. ab eterno, no: fixoe cauli et extra, q. ab eterno dabat. caa ei sui dissuo: dicat obivè, deo entitativè, ddo: infuse entivè, no coq. q. lat disiho ex resspt ad 2. g. texty. = No my subsumpto abie log.: tum q. caa tu obivè extens ab eterno, quæ (ut supra) suffit addenoandy effny detrate fuuy, poté ëa detrata ad dandy ëe effxi indepr ab eigmi decro: tum q. x. Thg. ab eterno fuhut dari caa tals detrata n io obivè, d et entivè indepens à tali deceo, nempe concursy ex rea mea de ppoe libera juncerla sub ddoe auxij d Dei, et decro pparano eigds auxij: tum q, cu quo requeret, suffret, q. extenet obivè tu, ut docent Th. reffmoe, lt nos è hac rõe n admittamq, utpote evertens libertats. Penulhmq cog coens omitto de fuxi abris, cu quory n repugnat tale decay, dymiò suppat. sigmq, et no de Cdabis, cu tali deceny aii Cdabry n suppuneret sigmq, et coeny tolleret libertats. Addo, q. tale decay eet fuxio activa, et causis, n fraly fuxory actory Cgenty. No deny vltimq coq; q. ut ipse diximq, indepr à tali deceo posé Deg infallr cognere eigmi fuhitum in suis causis creatis, cy x Th. posset cogni n ipmoisubtet vol. ty in deceo pparahio mij rut cy sua mea de fixoe deata

fun sub tali mō: nim in se ipsis indiget a Dō decreto, et mō suę cognit. Et si aliuni aliq decreti Dei requirat tamqm caā extra futuri.

102 Dum 3ª sumit exq. D. de Ver. art. 10 ad 1, ubi ait: Prōuia Dei scīa fut̃ ... hoc ppriè scīa nomen hēt, qa ad eventū respicit, q̄ futurū ē. Ordo mī ad eventū ē in ppi. Unde Deo magis ē scīa, qm scīa, et sic illa pphetia, quę ordo respicit, n dicit scīa sed q̃ illa, quę ē scīa eventū: q etsi eventū futurū n sit Deo psens ab ętno, ē tn ordo ad illū: q hic ordo caā in nullo, nisi in decreto ꝯsistit infallib ꝯnexo cū extra futuri: q in illo ꝯsistit. Sed eiusmi ordo ad eventū ꝯdatē futurū, in nullo ꝯsistit, nisi in decreto Dīi ... q ē ē ipsa futurio ꝯdata oīm: et eventū nisi in tali decreto nagt cogni à Deo oīm ... futurū.

103 Dec. 1º, ibi loq D. Th. de scīa alia futurū in suis causis, ad quę, ut omittā, requiri caā in Deo ab ętno entitē existentē, n seqt, tale caā, in qua Deus ab ętno ea fut̃a cognat, ēē decreti ... oīm, ad idem sufficit ex vrāte ... indifferens ad essē, et scīa mīa de eiꝯ positione libera, et ꝯdata sub tali mō. Nec ideō tollimꝯ decreti ꝯnexū cū tali scīa alio, dū supponat sigmū, in quo possit Deus illa infallr cognoscere: n verō loq de scīa ꝯdata futurū in suis causis. Unde in huius textꝯ male asserunt eiusmi decreti ab ętno nullū existere, ut in illo fundet eiusmi ... ꝯdata; ng ibi docet, in causis 2ıs, seu inferioris existentiis oīue tū ab ętno cognosci Deus futura ꝯdata creata. Q plō post in eod art. in respōe ad 1. ... tradit: Caę superiores, quę sunt ... in ... scīa neutiqm desuunt ab ... futurū essē, sed desunt caę inferiores. Ideo in causis superioribꝯ cognoscunt ... eventū ..., q in inferioribꝯ n nisi ꝯdatē. Q pulchriꝯ. Dices, ibi Ꝯdata
loq de scīa ꝯiecturali, quę n indiget tali decreto, n verō de infalli, quę indiget, ut talis sit. Sed ... ex nūs prijs manibꝯ Deo suę ꝯdatę, et infallę de ... libero in causis infallibilibꝯ. q ... tollerent illiꝯ libertatē. Dis ex prijs Th.: q sicut caę creatę sō ꝯiecturalē ... essē, et sō oīue existentes ab ętno sufficiunt ad fundandū suę ꝯiecturalē ... sic ad fundandū suę infallę ... sufficiunt caę creatę infallės, oīue tū existentes ab ętno. Q ipsi docent de ... mōe.

104 Dec. 2º, cū ordo n ēē Dei ad eventū, q̃ caanū 2ıs ad illū, q D. Th. (...) omitto) ab ętno Deo physicè psens ē in ętn. Unde, q scīa ... de oībꝯ ... ut tali ... cognoscentis, n dicit scīa, q̃ scīa, ideō scīa de illo ... Deo in sua ... scīa, n scīa vocat. At q scīa de futuris ut talibꝯ dicat scīa, ideō docet, sicꝯ de oībꝯ futuris, quę n ... extra vocari scīa, n respicere ad Deū, cū ab ętno eorū extra physicè sit Deo psens, q respicere

ad ordz caãzy D.s Dio, ut ipsentia (ingt idẽ in l. scay distõe 38 art. 5.) suo intuitu quasi vĕt (Deg) quasi ab eẽ specculo, d in pote dici ipsa, in quanty cognit id, q̃ sunt ẽ nobis, n sibi. = Deo 3.º ex nuis prijs, ey ordz caãzy D.s ẽẽ ipsentz Deo obtivẽ ab ẽgno, hoẽ, ab ẽgno connexẽ Dey ab ẽgno eg phycẽ ipsentiã; qug ẽ aliqua temporis differentia he, ht talis ordo caãzy, qug hinc incipiant extere. Cug cognio, ut poẽ trata ad aulz extz talis ordis scia, n ipsua iriat. Cognio ã effuy ẽgenty in suis, l. ex suis causis, qug ideo cognunt ã Deo ẽ talis sug, n ut aulr extentes, d ut futũ, sive extrũ, dicit ipsua respondere de extz illiẽy ẽparare nẽ extz suary caãzy, dendante ly ẽg ipsedenty extz caz ad extz effuy, q in ipsa cognunt, ut futũ. Hinc pẽt aũreliqua.

105 Alij D. Th.ẽ sect.res asserunt ẽa Sug mig, ingg illa saepe mentioẽ faciens de sua visõis, et simplis illigẽ, et de sua nali, et naũe, n facit mentioẽ de Media: ẽ. Rẽ. V., hic pẽtaũ, n facere mentioẽ poẽ illẽ, n ptaũ, illi adversaũ; et ceenẽ ẽẽ excludendy ex mente D. Th.ẽ = D.; q lt hic locis n meminerit hug Medz: q in ibi n dividit divina loza, et singula oẽs oẽs sug Dei, nec ibi tractet de illis, ut ẽ ptet divinẽ sug, d in alios fines, ut l. p. q. 14. art. 9. et 3. p. q. 10. art. 2. et alibi, ideõ lt eg omittat, n in sequẽ, illg excludere ã divisẽ adaequa sug Dei. 3.º q lt ibi mentioẽ illg n faciat, in virtualir admittit; q tuit pria, ingg nitit. ẽg ut ẽtat, tum ex auct.tg supra relatis. ẽg ex ijs, qug ait l. p. q. 14 art. 9. Deg scit oẽ, quecug ẽ quocug mõ. Nil ã prohibet ea, qug n s simplr, aliquo mõ ẽẽ. Cũ ã fũra ẽdata libera, lt n sint simplr, sunt aliquo mõ, nempe obtivẽ, et ẽlatẽ, eo mõ in se Deg illa cognoscẽ. Item, q ut inevdẽ bro docet, Deg cognit, n soẽ entia, d n entia. ẽa ipsy fũra, absta scit, et ẽdata; ingg fũra n s entia, ut ẽtat ex cap. 3. huis disp.oẽs: pẽtt. si ã x.º D. Th.3 fũry et tale ẽet aligẽ decry Dei, in quo cognoscet, n ẽet ut fũry n ens, d alig ens: ẽ tt.

106 Alias obijciunt auct.tes, ẽg eas, ubi ait, sug Dei ẽẽ caz rery cy volte, qug aũ n ẽẽ poẽ, nisi peũy ipsaty. ẽg eas, ubi ait, fũra n ẽẽ cogbilia ante decry aligẽ. ẽg eas, ubi tradit, ẽgnã ẽẽ cogbilia ã Deo et in se ipsis, et in suis causis; ẽgnã verõ ẽdata sive libera, sive disparata n ẽent cogbilia, in suis causis, si n daret eigni decry. Ad l.g, qui aue. reo, sug Dei adiuncta s vol.te te. ipp. mea, et ẽcurty indiff.te ẽẽ practicg, et caz rery. Ad 2.g, n ẽẽ cogbilia fũra absta ante decry absẽ extens in Deo: et ẽdatg ante decry ipsata decra obtivẽ ẽty extra; et n requi alia decra, ut depra ã vol.te Dei cognat fũry: eiẽ omi ã cog

nihil futurum non est futurum in causis, et in se ipsis, ut in se ipsis cognoverent cum dependentia a talibus decretis. Ad 3.um ijs duobus modis posse Deum cognoscere futura, quae nec habent causas determinatas, seu quo non, et proinde non habent.

Caput 2.um

Solvuntur argumenta a ratione pugnantia contra Scientiam mediam.

107 Arguitur 1.o Scientia media est scientia conditionata, et infallibilis de eventu conditionato in se futuro, aut existente sub conditione non inferente infallibiliter ipsum; sed haec dari non potest: ergo. Minor probatur 1.o quia eventus conditionatus ut tales non habent in se veritatem, sicut nec entitatem, adeoque neque cognitionem suam conditionatam determinatam, et infallibilem veram. 2.o quia etsi haberent determinatam veritatem non posset a Deo in se ipso cognosci; quia esset obiectum formale sui decreti, quod implicat: tum, quia ab illo penderet, sicut omnis futurum suo obiecto: tum quia praecisione ab illo, cum nihil omnino praecisum possit ab aliquo creato. 3.o quia eiusmodi scientia ut sic sic denotat illos conditionatos in conditionatis, sicut contradictionis [illegible] propositio: sed dari in Deo non potest scientia conditionata de obiecto sub conditione non inferente, quae sit vera, et infallibilis: cum sic propositio sic denotaret illos, quae non dat, conditionis in conditionatis. Denique cognitio illarum non esset cognitio rei in se, et immediate, sed in alio, et ex alio, et mediate.

108 Concedo maiorem, et nego minorem, et eius 1.am probationem: quia futura conditionata eo modo, quo habent entitatem, obiectivam scilicet, et conditionatam, habent veritatem in se ipsis. Ad 2.am probationem nego assumptum: ad huius probationem dico, implicare, eventus conditionatos esse obiectum formale determinativum, seu physicum influxum ad sui Dei cognitionem, non vero, esse obiectum formale terminativum, sive sic ut se ipsis trahere cognitionem sui cognitionem, aeternum obiectum formale determinativum sic, ut est sic, ratione sui obiectum entis determinare cognitionem sui. Ad 1.am sui instantiam [illegible] affert, dico, non implicare sui conditionatos pendere ab illo tamquam ab obiecto formali quasi terminativo, aut sic determinativo sive absque illo influxu physico. Ad 2.am vero, nec est implicare sui conditionatos praecisionem ab aliquo creato tamquam ab obiecto formali modo explicato; etsi implicet praecisionem ab illo, ut a causa physica influente. Cum omnia in nostra, sicut sic, conditionatos ad verosimiles faciunt. Ad 3.am probationem nego assumptum: cum scientia conditionalis mediae quandoque sit in propria scientia conditionalis vera, et infallibilis, quae denotet per propositionem sic illos, sed illos quandoque conditionati cum conditione, cum qua ista ponatur. In quo sic cognoscens conditionis sic quanta sub conditione tamen non determinante, et non inferente, quae separata; et quod cognitio utriusque conditionati in se ipsis. Denique mediae quandoque esse capaces veritati, et falsitati, et similiter conditionalis, et mixtae; quia conditionalis infallibilis et enuntiat veritatem illorum, et exprimit quandoque conditionati cum conditione per eum ipsum praecisionis sic: hic quamquam

enuntiat talis coniunctio, confundo ab illis habet veritatem; de quatenus confundit ab illis est mere coniunctiva: ergo etc. Ponamus modo solam coniunctionem condicionatam extitura sub alia conditione, nempe etc., nec condicionate. Tunc sic: cognitio attingens tantum eam coniunctionem conditi cum conditione in qua illam ponat, non pertinet ad hanc simplicis intelligentiae, ut patet, nec ad condicionatam mediam, nec ad absolutam: ergo ad mediam: de est pure coniunctiva: ergo pure coniunctiva, et est vera, et infallibilis, et in rigore condicionalis, et media. Unde patet responsio ad reliqua argumenti.

109 Argumentum 2um. Futurum condicionatum, cum tale sit ab aeterno, ab aeterno habere debet suam talis futuritionis, qua transeat a pura possibilitate ad futurum condicionatum; haec a nullo alio esse potest nisi decreto Thomistico: ergo in illo continetur: ergo independenter ab illo ~~nec~~ nullum futurum condicionatum potest esse condicionate futurum, nec ut tale cognoscibile a Deo; de eo ipso scientia de tali futuro non est media: ergo. Respondendo maiorem. Si mediam futurum simpliciter, et ab aeterno futurum fuit, numquam adesse futurum transisset, aliquid aliquid non fuisset futurum, et tamen ab aeterno. In verum est, eo ipso futura habuisse ab aeterno suam futuritionem, quia continerent in suis futuris conditionatis, et extraherent a pura possibilitate. Respondeo 2o, omissa maiori, 1. corpus in suo sensu, negando minorem: quod cum futurum condicionatum nihil sit ab aeterno actualiter, et actu, in esse tali neque convenit aliquid actualiter extens ab aeterno, quale esset eo ipso decretum, quod non est sua futuritio illius, de illa est mere extrinsece condicionatam, ante extra condicionatam, quae ab aeterno obiective dat. Et si, dicitur motu, sua futuritio consistere in eo ipso decreto, non tamen, de debere aliud extendere ab aeterno, ut denotet effectus futurus; sufficit enim, quod obiective extat, ut suo patet.

110 Argumentum 3m. Ad obiectum huius, et illius condicionalis, si dixeritis verentur etc. in aliquo statu requirit aliquod decretum quod converse; de non, nisi in statu actualiter existens: ergo. Sed nec requirit, quod sit actualiter subiective, et obiective: ergo etc. Minor probatur: non in statu possibili, cum non sit productionem statui esse condicionati, sed nec iste statui esse actualiter: nec in statu futurorum absolute condicionatorum; quod decreta generata Dei sunt incapacia talis status, sed et actualiter; cum in tempore nec actualiter, nec condicionate possint incipere esse: non in statu existens aeternitatis sub conditione, cum sub hoc statu non sit cognoscibile, nec per visionem, ut patet; nec per simplicis intelligentiae, cum talis status sit contingens: nec per mediam, cum haec sit de condicionatis futuris, non contingentibus: et aliunde debet esse cognoscibile: ergo. = Respondeo 1, quod dato, requiri aliquod decretum actualiter extens, id non est Thomisticum; sufficit enim decretum tam comparativum mediumque indifferentium, quorum dixi; quae sicut sufficiunt actualiter subiective, at obiective sufficiunt ad veritatem verorum actualiter, ad condicionatam sufficient actualiter subiective, et obiective condicionata. Respondeo 2o, quod dato, requiri aliquod decretum conexum cum converso, inconveniens assumunt etc. debere actualiter extendere ab aeterno, et gratiat

moderni excap. 4e. Etiam moderni non sufficere dicunt, tale decretum conexum cum converso ad eo ipso condicionatum.

Nq. ut ipsi docent cum Godoy t. 9. disp. 34 ā n. 44: sit ā cāa ō indiff. aday, et
eiq nos, pnt aū denoao pat poli, illa ā cāa magis inclata, et detrata ~~denoao~~
ad vny ay, quq ad eiq nos, denoao 9 dato fuit; d ā cāa dio indiff. in sh pot.
V.g. ā voltate Amgi pura poli, denoant poles pura plura aūi vol. ilq: ṗ tt.
Dsi: q illo ymoo pt in sh purq poli suff. adventatz ilq 9dalz, si Deq quq ē 9tio
ymoveret eff. Antixpi, ille peniteret, in qua se hēt tngr 9dio, et cāa: pto. ttans;
q illa ymoo ñ pote tāre itaty aloy, cy ming extrinra sit; et si extrina hēt ...
accidens se habet, vt cognosceret ā Deo infallis penitha Antixpi ... simpls,
qualis illa ē, quq id respit shy ggibuy rei, et abstrahit ab sh a bq exhis
rei, ~~vndē q accidens se habet~~ sde nec itaty 9daty, cy ille nggat decry Dei libery
Hristicy, ac pote illa sūa, qua videret, ñ eet simplex illiq, d libera, vt pote
nggans decry libery, d ñ ē libera, vt ipsi adversarij fatent: ē neq illud
decry suppit; ē nec venit ymoo in sh 9dato: q id in sh pol. purq: ē cāa
in sh purq pol. suff. pputhinato ē ad shy 9daty effy ... incoeny pcer
111 dunt. 4. Deo 8, casta mai, loq de decris lo respoī nando mij. ... dio, ipsata
decra reqai in sh 9dato; ñ fucoi 9date, vt bē pbat arguy; d exty ghq sub
9doē, quaty veny eet de illis dicere, qsi Syrij visuri eent miral, habet illa
Deq ab gno: quy diuing ā Deo cogni sub illo sh; q scia mia ñ id ē de 9dati per suq mig
fuis, d ē de ysentiq, et ysititi, sit et absta. Vbi nota, in his, et silib 9p...
9dalib, et ygriq in pure 9iunctiui, ñ id enunciat sub 9doē, 9versiō Syriory,
sub miralis visi, d ē visio miralory sub 9doē 9versiōi: ng cy hq neq 9dalq
ygipue enunciet 9iunctio, et coexistha 9 doīs, et 9dati, neqz stare veny 9ver=
soq 9iungendq 9doē visui miralory, id ē, si miracula videatit, q det veny
visoq miralory, eē 9iungendq cy 9versoe: unde ad invicq finguntur munctis
iq 9dois, iq 9dati: et vtrigq extra 9date enunciat.

112 Arguy 1. si indepr ab decno Deo extente, vera eet hyc pptio:
Si Syrij ttat ~~[illegible]~~ equeret, eē 9vertendos abte aboq eigmi decno, eoq ipsiue puni=
faret 9dio. Atq veritas 9data, purifata 9doē, transit in abtq. Sequella absurda ē;
nullq. m. effq bonq ad extra fieri pote abq decno Dei effui. Retorquet impius
arguy: ng pone daai eigmi decry 9versoq, et 9arq purifaui: rogo. 1. 9versio abstra
dabit eo ysuipse, q det eigmi decry, l. n. si hō p vi sub decno abto subsire, et

et obtinere conversionem, nec sub decreto electivo, et executivo hominis, nec sub aliquo imperio ordinario, quae contra Christum... si 23: quod illud erit, eiusmodi veritatem conditionatam transire in absolutam, supposita purificatione conditionis... decreto. = Nego dividendo consequentiam sequelae: si intelligitur sequeretur, Tyrios esse convertendos absque decreto Thomistico, concedo: absque omni decreto et omnino se habent, nego sequelam.

Non requiritur decretum Thomisticum ad conversos absque quo adstrictio debet dari decretum in se, et omnino absque: non ad conditionatam propter varias rationes iam dictas. Non in ideo dicimus conversos fuisse futuros absolute absque decreto, neque comparativo digno, neque collativo auxilii, et absque ipso auxilio; cum absolute decretum, et auxilium ut omnino supponit, in Deo non vero ut in se dependeat conversio Tyriorum tamen absoluta, quam conditionata: quae debent esse omnino sub conversione

113 Sed nota illud decretum dupliciter posse venire omnino in conditionata conditionis: et omnino, ut non explicite ex parte conditionis ita ut aequivaleat huic, Si viderent miracula Christi et darent cetera requisita (quorum aliquod est eiusmodi decretum) Tyrii poeniterent. Et in hoc sensu non potest purificari conditio, quin purificarent, et ponerent in re talia decreta cum reliquis requisitis: et ita non staret conversio absque aliquo decreto: Vel omnino ut non explicite ex parte conditionati, ita ut aequivaleat huic. Si Tyrii haberent talia decreta, et converterent, et sic non posset stare talis conversio absque omni decreto, et aliis requisitis ex parte causae =

= libertatis: eiusmodi propositio potest esse vera secundum ... absque omni decreto tam ex parte conditionis, quam ex parte conditionati: quia conditionata veritas dari potest absque omni decreto Dei et omnino allato: per et absoluta absque

in sta ꝯdato omni decreto absoluto; neque absque eo, quo dari potest veritas conditionata, dari potest absoluta in illo absoluto; cum solo purificata conditione conditionata transeat in absolutam. = Dico autem, et notandum; neque secundum fundat in suo esse formali ab omni decreto Dei, quia in suo esse formali per nullum constituitur, non sequitur, illud in suo esse vel conditionato vel absoluto posse ponere, extare absque omni decreto Dei, et reliquis suis causis; et sic ista veritas realis, verum absolute existit in suo esse formali constituitur a causis suis, cum a nullo constituat, non sequitur, eam posse ... extare absque omni causa. Unde, quod dicit veritas conditionata transire in absolutam purificata conditione, non significat, posita conditione ponendum esse conditionatum absque ullo alio, neque ipsum formale purificatae conditionis esse formale purificati conditionati, sed tantum veritatem conditionatam, addita supposita purificatione conditionis, inferre conditionatum poni, aut ponendum esse absolute; neque oportet inferri: quod dabit conditionatum, ex his promissis, si debet conditio, dabitur conditionatum; sed datur conditio etc.

114 Arguitur 5°: in signo, in quo Deus cognoscit eiusmodi veritates, vel habet decretum Thomisticum, vel oppositum; cum eo quod non possit libere omittere, nequeat ab utroque se suspendere; sed non oppositum; aliter non esset vera propositio Thomistica. Sed debet in illo cognoscere talem veritatem, cum nequeat non cognoscere per ullo signo aliquam veritatem, quatenus cognoscibilis est per tali signo: Sed etc. =

Nō mq; cū in illo sgnō neutry hēre posit decay: n̄ Chromicū; et q̄ sufficit ad talē veri, vi sequitur
et q̄ tolleret libertatē; n̄ 2ᵘ oppositū scilt, q̄ tolleret libertatē. Nec obstat, q̄ Deus nequeat
liberè purè omittere, nā lt hoc omittamus, n̄ ē opus, q̄ hēat aliq̄ ex his decaii, ō sat
ē, si liberè poiè omittat p̄ aliq̄ decay reflexy, quo velit se suspendere ab illo
utroque. Sic et ego n̄ omitty purè, n̄ ē necesse, q̄ hēam vol.ⁱˢ de sanitate Pri, nec
q̄ hēg oppositū de n̄ sanitate Pri, ō sufficit, q̄ hēg vol.ⁱˢ reflexy, quā ab utraq̄ illa
me suspendere velis.

225 Arguty 6ᵘ. A cāa indiff.ⁱ ut tali, negt exire eff̄ detraty; ō anty decay
Chromicū vol.ᵗᵃˢ diviora ē indifferens ad ꝯdatū ꝯversog, et nō illig: ḡ ante illud negt
à Deo detrahi, et infallibr cogni an ad versog pisiq, qm ad illiq neqoq sit inclinata: penendo
ḡ neq detrahē cognōe poiē ꝯversog illq. Confr V: eadq cāa negt ēē sul indifferens, et detrata; ō voltas ante tale decay ēēt indifferens à se, et detrata ad ꝯversog, si ante illud
se detraret ad illq: ḡ etc. Confr V: si ante tale decay vol.ᵗᵃˢ ē detraret ēēt 1ᵘ libery; ō hoc
repugnat creo, q̄ ē propriū Dei: ḡ. = Arguti mq distinguo: à cāa indiff.ⁱ ut tali indiffra purg
ꝯtig n̄ exitit, ꝯcedo mq: indiffra libertati, nō mq; q̄ prius de rōe vol.ⁱˢ quatenus indifferens ē indiffra libertatis sit q̄ ab ipsa, et n̄ ab alio exeat detraw ad vnū, ut
docet D. ꝯs. supra. Ad mj dico, vol.ⁱˢ ēē indiff.ᵗᵉ ad vtrūq n̄ indiffra purè ꝯtig,
ō libertatis: et cōens poiē detrahi ad vnū. Ad cōens dico, q̄ lt anq ad tale decay n̄
posit ēē infalle infall.ᵗᵉ cāq, qualis eliceret ꝯversog, ē tn̄ infalle infall.ᵗᵉ eff̄, sive
ex suppoe, q̄ visi moriolis vol.ᵗᵃˢ elicitura ō detrahē ꝯversog: inde poterit infallibr
infall.ᵗᵉ eff̄, n̄ cāq, cogni à Deo talis ꝯdata ꝯversio antecer ad tale decay. Chromi
1ᵘ mq distinguo: eadq cāa etc. in eodē inili reali, ꝯcedo; in diversi: nō mq. ē vol.ᵗᵃˢ
in V inili, in quo ꝯsiderat in ā V, ē indifferens: et in V, in quo ꝯsiderat, et ē in
aul operi ē detrata: distinguo sibr omnī, et mō, cog. Ad 2ᵘ ꝯcros nō mq; q̄ lt
n̄ vol.ᵗᵃˢ, ō Deus sit 1ᵘ libery, q̄ ab illo depēt in ēē, et operari, n̄ ideō negt se
detrahere ad vnū: cū de rōe cāq liberq ut sic, sit se detrahere ad vnū; et hanc
rōs participet vol.ᵗᵃˢ

226 Arguty 7ᵘ. Negt Deus hēre hanc liq, ē ꝯtrictᵃ, aliog aliquo detrahō ad illq; ō nully ē nisi diviy decay: ḡ. Minor prob.; nā ex pte Dei, si aliq̄ ēēt ipsa tale
decay, ēēt praty aliq̄ necessy, q̄ cū sit indifferens, et hēat a Deo, 2. n̄ talis sua n̄ poiē
ēē: detē ex pte creo, si aliq̄ ēēt maxē ꝯversio ꝯdata; ō n̄ poiē ēē; q̄ q̄ ā nā

n pote detraxe au ad sui cognoz: et sit n' ee, d eet ea dverso sub tali gdoe, ita n e

detrahy, d eet, si inxe pineret sub tali gdoe; ng cy quelt res eo pacto cogbilis e, quoe,

si ea gverso au n e, aue cogbili n e: p. Dfr; q detrahy sig, et aliquo mo caa

xei illig; d obiy, q n e au, d eet, n pote ee caa pportionata sig. que au extit.

Pb. Mir pbr; q caq ient correre effechy, et ita effechy extentiy caq extentes.

= Dta mai, no mj. Adiuig pbg dico, eigmi detrahy partials gtiut ex detroe Dei

ad cognendy qq eo pacto, quo e; cogbile; et partials ex ipso obto gdato, vlt gverse,

zyxiry sub miculis vsis: detrao eigmi Dei, detrat illy phyce ab eppo: obiy ada

ny loge obive quaty exillo sul cy eigmi Dei necess. et detroe, inferat, dey,

here talg sug pfrary pory, gm nary; ng id detrat loge obive ad aliud, q aliquo

mo illud incipit, et p bg cog illud infert; d ita se het obiy sug gdati: p. Mi

quoad p pbr; q sua gdata speculativa e, vt nemo n dicet; et de roe sinig

e supponere ney obiy mgm caq obtiq, aut gdeg sine quan. Quoad 2 pet in

in hoc syllo. Deg het necess. vt ab etno cognat qq cogbile ex quali suppoe

117 gtingeret; atq ex suppoe, q Adriij viverent miracula Xpi, gtingeret gverso: p.

Ad 2. pmi dico, id ee vy xei posite, crea, que neqt phyce detraxe

gverso, que n au exht, nec loge, cy n heat necessitaty illg crea, quy sul cy gverse

gdata inferat sug de illig illa: at xei possit divine cognr, que ex roe sug detroi ad

cognendy qq cogbile e sub quocyqu, et ex ipso gverso infert cogng illig. Ad suger

vy e, q quelt res cogbili e eo po, quo e ens, et q gverso gdata n e ens, d aut simplr

cet si exteret gdio, et ideny ens sdy q e, imo nihil: cony x. D. Thr.

Deg e cognit n entio: et id q simplr n e ens, vt vidimg sra: p lt eigmi gverso

gdata n sit ens simplr, d sdy q, et nihil, adhuc tn cognit a Deo, n gdg

sub roe enhi abti, d sub roe enhi gdati, et sub illa aulr cognit a Deo.

Ad 3 pbg gesso mai, disso mj; d obiy tto n pote ee caa physica, aut adequa gdo:

n pote ee caa obtiva pportionata effui, gaue, no mj. Itaq illa gverso n pote

ee caa phyca illig icy; q tr eet, debebat extere phyca: neg pote ee caa adequa

q vt talis eet, reqrebat exty phycg saltg sdy aliqug parte, vt sral. tas exte eg

correret sralitati exty in caa; adhuc tn pote ee caa illig obtiva pportionata tali

effui, nimiry sig. Adriy, qua sanchitas, que au n e, d erit, movet ad sui amore

au extenty, movet, inquy in gre obtivo. Ad pbg mj dico, id ee vy xei caary pure phy-

cary, n de intoalig, obtini, aut moralig.

Caput 8.

Alijs fit satis argutis [illegible]

118 Arguitur 8.º Sequitur ex nostra doctrina D. Thomae et P.P. ex parte nostra dari causam praedestinationis; cum nos ideo Deus praedestinat Petrum, quia praevidet sub tali, vel illis auxilijs consensurum; aliter non praedestinaturus, si consensurum non praevideret: quod est moveri ad praedestinandum ex meritis condate [illegible], contra semper Deo, nos docere, Deum moveri ad praedestinandum ex meritis condatis [illegible], ut ex causa finali, non ut meritoria, cum merita tum condata non habeant propriam rationem meriti, cum careant actu extra: quod est doctrina D. Thomae 1. p. q. 23 art. 5 ad 1. ubi inquit: Nullus dicens, quod [illegible] (nempe consensum [illegible] ponendum sub auxilio A. D. G.) non est ratio (meritoria scilicet) collationis gratiae (quae est decretum praedestinationis) nisi factum rationem causae finalis. Cum nos neque habent, dummodo condata [illegible], [illegible]; quod cum [illegible], et mala, nequeunt habere rationem finis, id est, finitatis. Unde in hac [illegible]: Ideo Deus praedestinat Petrum, quia praevidet consensurum tali, vel illis auxilijs, [illegible] denotat non rationem causae meritoriae, sed finalis. vel clare denotare condatos sine qua non Deus praedestinaret ad gloriam ut coronam. Nota, quod etsi ex parte hominis dari possit causa, cur praedestinet, non tamen dari potest causa, cur potius, quam aliquos praedestinet, quia tum est voluntas Dei. Et ratio est; quod utrique [illegible] a Deo plura bona opera condata, et tamen unum [illegible] praedestinat.

119 Arguitur 9.º quod est necessarium ad effectum actum in suo esse, est et ad condatum in suo; sed ad effectum actum in suo esse necessaria est praedestinatio, et gratia congrua, ut talis: ergo et ad condatum in suo. Evenit. ex parte condita praedestinatio effectus Dei, et gratia congrua, ut talis, quae cum connexa sint cum condato, ex parte condati venit aliquid connexum cum illo, et consequenter tollit obiectum sub medio, cum [illegible] obiectum non afferat condatis [illegible] connexionem. — Confirmatur, quod cognitio in esse condato operis auxilium, sub quo cognitio ponenda opera, cognitio ut collatum a Deo prius, vel imperfecte. [illegible]; cum sit imperfectio: ergo [illegible]. Sed [illegible]; [illegible] ea providentia est praedestinatio supponens [illegible] nos [illegible]: et consequenter [illegible], quia [illegible] esse condato movet Deum ad dandum tale auxilium effectus, ut effectus condati erit [illegible]: Si daderem Petro tale auxilium [illegible] condate, sub illo esset infallibiliter [illegible], [illegible], operabit. Obiectum tum [illegible] non est sub medio, sed sub mere naturali, et necessario, cum condito [illegible] connectat infallibiliter cum condato: [illegible], illud auxilium pro esse condato esse à Deo datum prius, sub [illegible] scilicet infallibiliter illius pro esse condato. à Deo

120 Utrumque [illegible] arguitur. quod non est necessarium ad esse actum operis, non est ad condatum; sed [illegible] non est necessarium ad esse actum clarum subtrahere actum, et obtinere condatum: ergo — Deo [illegible], concessio [illegible], [illegible]; quod ad [illegible] operis in esse acto non requirit providentia

effax, seu potestas, nec gra effax, vt talis; dum sufficit providentia cois, quae non curat de eventu ipso, et gra in esse sufficienti: unde, non requirit scia media de futuro condito, sub tali gra, et auxiliis indifferentibus, nec voluntas effax collativa talis grae vt effacis, nec vt talis cognitae: nec voluntas effax intra talis operationis, quae oia ad providentiam potestatis spectant; dum sufficit, tribui à Deo talem gram sub cognitione simplicis intelligentiae de illius sufficientia, et per voluntatem, qua scit quod velit providere omnibus de mediis sufficientibus, vt talibus ad bene, et ad male operandum, non attendentis ad eorum efficaciam, et ~~[struck]~~ Deus hac voluntate comparatus nunc concursus indifferenti in actu 1° ad concurrendum cum creaturis ad suas operationes, quae oia spectant ad providentiam com. Et ratio à priori est: quia haec oia, quae diximus, spectare ad providentiam com, sufficiunt ad cohibendum actus proprios, et physicos creaturae ad bene operandum abte; reliqua vero, quae pertinent ad providentiam potestatis per accidens se habent ex parte creaturae, ad hoc, vt illa possit bene operari cum gra Dei; et sic requirunt ex parte Dei, vt Deus constituat specialis benefactor, cum cognitione vali infallibili ex parte operationis creaturae. Sicut vt pauper levet suam inopiam id requirit accipere à divite eleemosynam ex quacumque voluntate illam tribuere velit: at parte non requirit, quod per accidens se habet in ordine ad sublevandam inopiam, quod dives tribuat eleemosynam cognitione efficaciter sublevandam miseriam, et intendendo efficaciter, vt media eleemosyna sublevet, et volendo tribuere illam, quatenus futura est effax ad miseriam sublevandam; haec enim oia illum requirunt vt dives constituat in esse specialis benefactoris ex parte pauperis. Sic fit in nostro casu. Vnde nata mihi argumenti, totum corruit. = Ad confirmationem illius dico, illud auxilium, sub quo ponderet operatio ponenda, cognitum à Deo per collatum ab ipso providentiae providentiae cois, non providentiae effacis, et possessiva; quia scientia media ex parte conditionis sic affert naturam requisitam ex parte operationis condita: cum ergo media providentiae cois sint naturaliter requisita, id illa affert: cum ergo media sint ois indifferentia non connectunt cum operatione condita: et eventus [illegible] operibus suis [illegible].

(Margin, beside "à divite eleemosynam ex quacumque voluntate":) * et sub quocumque cogne

124 Nec obest, quod dicis, ergo media [illegible] providentiae cois, vt parte impossibile, Deo [illegible]; nam si media, qua Deus [illegible] media ea providentia, non cognoscet oia sufficientia, et effectus illorum, esse non talis [illegible], et providentiae proveniret casualiter, et fortuito, ac parte Deus operaret media illa [illegible] effectus creaturae. Negatur, quod nullo est impossibile, in eo, quod sua, et voluntas [illegible] tenent ad entitatem et [illegible] non connexa cum alia; cum causa libera in actu 1° proximo ad operationem, cum illo non connectat, poterit scia, et voluntas Dei absque impossibile ad causam liberam in actu 1° proximo trahi, quod tenet ad operationem: et providentia cois, quae in tali scia, et voluntate consistit. Ad id de casualitate dico, quod non est impossibile, quod ex alicuius providentiae [illegible], et [illegible] sumpte sit longe casualis aliquis effectus, quod non est [illegible], et intra talis providentiae. Sic para

Ipsa ostao Pli, et pote qug n e fi ppriq, et intag pridq poesthq Pei, cu hniq p pste simplr e logie, et roe nao casualis, et p accens se het. Esset tn impsso ea casualitas, q eet cu adequat. siq, et pridq Dei, aut si eet casualitas pria, aut natra cu tali pridq parlaris, quaty selt tali parlaris ppoestao Pri q. giungeret cy ignoria pria, aut natra poestri parq Pli v.g. qug p auen logie se het ad poestios actiq Pri: cyq hec n giungat in Deo cy tali ignoria, inde fit, q tali Pli pria poestao nec pote, nec nave e casualis, ide n e casuali simplr: et coons nec impsso. Addo, q lt ad effy tn abty, qug edaty tony satisfat eignt pprichia coi, et gra sugnalis suffes, afferant q a sua edata ex pte edni aloq iquidicio suq mq; id n reqrit ex pte edoi obrq, v.g. dq prij lt. dy obra dictas ty, q sit sua abra trari pote ad effy abty psundendo a suis causis, sic sua edatata cu sui effy edati, qug siq ita ad effy edaty trataq nari n pote ee migrdna.

122 Arguty lo. edaty, v.g. oversio praiory nasit a decaty causis inpse evenientibq, Deo, et crea; d evenientibq n casualis: p ex intre. Sed n ex intre creq: p ex intre Dei. Sed hec intio alia n ee pote nisi decay itrmiuq: p lt. Mir lp abr; q mq fortuiti e. expositq e frustroi, et ideo dedecet Deq. Pbr Vmir subsumpto; q cy crea requeat sua, q fadurq e Deq, ea evenienta Dei, et creq reqt ee ex intre edquq. =Ddo tetq vque adeltimq mj subsumptq, qug roe: q et inpse eviant hcaq libery ex intre Dei, suffit decay operativq Dgeq, ad ecurrendy cy crea ad ee eary opes. Unde fit lt, q si aliq decay adireqreret aulr extens, eet tre, n itrmicy. Addo, q sit ad plas effy edato alterq pridq, quos Deq sua mia infalli cognit, n reqrit, q aulr extat euinchio oriqq caq d tty obrie; ita n reqrit, q aulr extat, d suffit, q obrie extat ile decay, roe cuiq ex intre evenirent Deq, et crea ad tros effy edata ponendos. Unde si p impsle ad id eet nanq aliq decay veniens ex pte edoi enexy cy edato, n deberet extere actie, d suffiret, q tty obrie exteret: et rao e; q caa det ppertinari effectui, d effy nunc caffy n e, d eet; p tale decay, q aliquo mo e caa, .1. reqsity cu tali effy, nunc cafy n e, d eet: cyq effy in illo shi tty obrie extat in mente Diva, sic tty extere dicendy e tale decay.

123 Arguty llq. Sua mia ad hil in Deo e naria, et utilis: p. Pbr ani q nec utilis, nec naria e ad poesthq, reqsteq, aut geraliq pridq, cy potiq illi adversfr r rcpfata arguta: p. Ipsr ex Bas. leg. desertore nrq p: si ad aliq eet naria maxe ad efficiq gre, et illiq eardiq cy nra libertate; d n e: p. Pbr ani: q in obre seq ecie spedde ad illq. illigr gra e effax, illigr. m. euincta cy e sui: et in eo, shi edato illa sa met libertas: p.

Et eventu non erit naria ad ea salvanda in sensu abso, nec ad salvandum efficaciam, et infal=
libilitatem praedestinationis. = Resp. 2°, quod licet ad ea omnia naria, nec utilis est; Deo in nario tribuenda est scientia
summae perfectionis in cognoscendo quidquid cognoscibile est, quam si careret, ignoraret plures veritates que dantur in alio cognoscibiles.

efficacis ut praedeterminat à Deo + = Resp. 2°, esse est narium, et utilem tum ad defendendum efficaciam auxilii, tum ad praedestinationem. Ratio est;
quia gratia ab intrinseco efficax tollit libertatem; neque est necessitas antecedens operationem, quae illi non imponit
voluntas, et quae non fundatur in illo principio, necesse est operari, ac proinde non est necessitas orta
ex suppositione operationis, quod omnis antecedens illam, quae procul dubio evertit libertatem. Unde gratia
efficax debet esse auxilium ex se indifferens, et in esse efficacis, et infallibilis in actu 2°, et infert
infallibilitatem operationis, debet addere suppositionem ipsius liberae operationis; non operationi liberam ab aliquo, cum haec sit actus
consensus voluntatis, et auxilium in actu 1° et actum 2° non posse continere 1°, neque operationi liberam
potius; cum auxilium in actu 1° pacto efficax inferat infallibiliter positionem operationis ab aliquo, et eiusmodi
auxilium sub cuius potentia operationis liberae non infert huius positionem ab aliquo: debet pro addere suppositionem operationis
liberae conditionatae. Cum conditionata suppositione operationis, cum procedat ipsius ab aliquo ipsius sub cum auxilio ex se indiffe
continet auxilium in esse efficacis in actu 1°, et sic in esse efficacis sic constitutum in actu 1°, et efficax
in actu 2°, quod quatenus includit entitatem auxilii efficit operationem ab aliquo, et dicitur infallibile, quod sub
cum suppositione operationis conditionatae infert infallibiliter operationem ab aliquo, ut cernitur in hoc syllogismo: Si dedero
Petro auxilium A indifferens, operabitur; sed do: ergo operabitur. Cum quod ita auxilium constitutum in esse efficacis,
et infallibilis malis sit efficax, et infallibilis, dicunt Neoterici, quod ut sit formaliter ut praedeterminat à Deo efficax, et
infallibilis in actu 1° continere debet per scientiam mediam de operatione conditionata futura sub illo, sive de efficacia
illius, quae non alia, quam scientia media praevideri potest à Deo: pro ut sit efficax, et infallibile formaliter, et ut
praedeterminat à Deo in actu 1° per scientiam mediam continetur: cum praedestinatio includat scientiam de infallibilitate, et effica=
cia auxilii in ordine ad salutem, sequitur, quod ad praedestinationem naria sit scientia media: pro 2°.

127 Et hinc fale ad progressivos diff. mq. si adaliquid A maxime ad efficaciam
gratiae in actu 1°, et concordiae libertatis conditionata: ad efficaciam gratiae in actu 2°, non mq, et mq sub 1° pe

praedet. praedeterminat à Deo = distinctionis. Ad huius probationem credo; Intelligi gratiam ad scientiam mediam gratiae efficacis in actu 2°, non vero in actu 1°
praedeterminat à Deo; quod tali gratia praedeterminat in sensu conditionato neque dicit ipsius conditionatam, cum pro eo sensu sit actus
1°, et hic non dicat aliquid, neque dicit aliquid inferens conditionatum, cum pro eo sensu intelligatur praedeterminat indi=
fferens entitative et ad operationem, et illius nihil: unde pro eo sensu nihil habet efficacitatis, nec infallibilitatis.
Ubi nota, quod illud sub, si dedero Petro auxilium A ut coniunctum cum sua media de suppositione futura
sub illa, convertet, non est scientia media; cum aliquid ex parte conditionis moveat cum pro conversione: hoc vero,
si dedero Petro auxilium A indifferens, ut coniunctum cum sua simplici de eius sufficientia, convertet, est unquam
obiectum scientiae mediae, cum nihil afferat ex parte conditionis connexum cum conversione.

Caput 9.

Destruuntur fundamenta, quae Oppositae Sententiae Magistri Contenson Smetz diss. 6. de scientia Dei art. 5, et 6.

125 Objicit 1°. Non aliter, nisi in sua essentia, aut Decreta nude sumpta cognoscunt a Deo creaturae possibiles: ergo non aliter, nisi in sua essentia, aut Decreta prout detracta cognoscuntur futura (ab aliquo decreto): ergo non admittenda est scientia media, quae scilicet speculetur futura conditionata independenter a decretis Dei existentibus. Antecedens probatur, quia si aliter, quam in ipsa divina praedicti Divini cognoscerent creaturae possibiles, esset in se ipsis; hoc implicat etc. Minor ita probatur; quia alioquin essent objectum formale Dei cognitionis, a quibus ita specificaret, quod Deo repugnat etc. Consequentia patet; quia sicut se habet Dei essentia, aut Decreta nude sumpta ad creaturas possibiles, ita eadem, ut detracta (ab aliquo decreto) ad futuras. = Respondeo 1° negando antecedens, et eius probationem ex eo, quae diximus § 108. Praeterquam quod adde 1°, quod cum Deus, ex Angelico Doctore Theologiae 1. p. q. 14. art. 13, cognoscat in se ipsis creaturas contingentes ut existentes, manifestum est, 1. specificari ab illis cognitionem Divinam, ab eis independenter, et dici illas de possibilibus, 1. non specificari, et dici illas esse cognitas possibiles. Adde 2° quod Zenet (Magister) diss. 2. n° 22, ait esse impossibile esse objectum Dei Decretum. Unde nego 1. est objectum illius in se ipso, 1. est objectum illius prout in Decreto, in quo scilicet ex ipsius copulatur est. Sic etiam infero: ergo sicut in se ipso sine in cognitione est objectum Decreti, erit in se ipso objectum cognitionis. Similiter; Consequens est; quod possibile prout in Decreto est sicut ipso Decreto: quod nequit esse objectum, aut signum.

126 Respondeo 2°, omisso antecedente, negando consequentiam. Disparitas est, quia non est inconveniens, quod Deus necessario cognoscat in sua causa detracta, et necessario cum illo connexa, quae nullo modo repugnat; cum non praejudicet necessitati ipsius essentiae necessarii. At inconveniens est, quod effectus contingens, et liber cognoscatur in causa detracta, et cum illo connexa, et inferatur illius independenter a suppositione ipsius liberi operis cum talis causa tolleret libertatem ad illius modum prout in hac conditionato, quam adverto. = Praeterea arguo ad hominem contra Zenet, q. 1. p. diss. 2. n° 29. ait, quod etsi Decreta non habeant connexionem cum creaturis possibilibus, adhuc Deus posset eas infallibiliter cognoscere, per hoc praecise, quod possibilia referrent ad Decretum, a qua tamquam a causa dependent, ita ut sine illa dari non possint: ergo etsi non daretur decretum Omnimodis connexum cum conditionato, scilicet decretum inconnexum, et tale, ut conditionatum referretur ad illud, et sine illo dari non posset, eo quod ab illo dependeat tamquam a causa (qualis decreta separativa Decreti, et auxilia indifferentia ex nostris sunt) in illo non Deus cognoscere posset infallibiliter futura conditionata: falsum.

127 Objicit 2°. ex Angelico Doctore Theologiae 1. 2. q. 93. art. 1. ad 3, scientia Dei non mensuratur a rebus, et earum veritate, sed potius est regula, mensura, et causa earum; atque media, ut posse speculativa mensuratur a rebus conditionatis, earumque veritate, et non est mensura, et causa earum: ergo impossibilis est. Distinguo quae,

scia D. n. e minus pfa, quam D. Amor; iste n. supponit, dicat bonitatem rerum: ergo et illa supponit, dicat veritatem earum. = Resp. 1. ad argum, q. si pbat, pbat etiam scientiam simplicis intellig., quam admittit ipse Connet esse speculativam disp. 1. de scio Dei; si ergo haec esse speculativam non repugnat, quare illius esse speculativam repugnabit? Praeterea, eatenus scia simplex est speculativa, q. cognit, n. vero facit suum objectum, nempe verum posibile; et ita se habet scia media circa suum obiectum. Deniq. q. scia media de conditionatis innitens D. decreto debet esse speculativa, cum supponat, et n. cat conditionatis futuris existentiam in tali decreto. = Resp. 2, scam D. Tho. esse, Deum scire aliqua scia dicere esse causa rerum; non autem negat per scientiam visionis, sed minus scientiam, sufficit, q. si causa rerum scire per scia simplicis intellig., media quam ponere practice n. esse rerum posibilium; quae scio enuntiat per talem scientiam, dicat esse earum ab obiectum, quod per illius causat. = Resp. 3, q. scia media a Sor. desiderat vere practica sit n. esse futuros rerum, quas scio enunciat, dicat esse ipsius earum obiectum, adeoque dirigit, et quas in suo obiecto, n. supponit. Ad tertium dico, n. omnem amorem Dei esse practicum; nam talis n. e simplex complacentia, et gaudium de re, ut extente, nec amor Dei stricte, quem admittit Connet disp. 5 de Vol. Dei art. 1. § 1; nam talis amor n. tendit ad dandum esse suo obiecto.

128 Objicit 3°. In omni scia praescientia cognita debet admitti medium, in quo cognoscat; sed scia caret medio, in quo cognoscat suum obiectum: ergo chymaerica est. Probat ex Vincentio Var. q. si futura conditionata ante decretum Dei habent determinatam veritatem, cognoscibilia sunt a Deo, n. e vero cur talis scia Angelis deneget. Nec valet, ideo illos n. cognoscere eiusmodi obiecta, q. non habent speciem illorum, sicut Deus; nam haec responsio nulla a Vasquez. = Resp. negando min.; nam cognitio Beata, ut pote intuitiva est visio immediata ipsius Dei, et n. in aliquo medio. Insuper cognitio hominum 1. priorum est scia immediata illorum, et n. in medio aliquo. Deniq. Deus et D. Tho. cognoscit obiecta contingentia n. solum in suis causis, sive in medio; sed in se ipsis immediate, sive n. in medio: ergo &c.

1. p. q. 14. art. 13.

129 Nec obsunt alia D. Tho. verba allata a Connet et aliis, nempe Deus omnia in se ipso, et in sua essentia tamquam in causa cognoscit; nam propterea n. negat, cognoscere eas, et perfecte contingentia in se ipsis; quia ibi loquitur de sua abstracta rerum .1. possibilium, .1. extentium, quas omitto, .1. quando potest in se ipso cognoscere; possibiles in sua essentia; futuras, .1. existentes in decreto actu, si sint effectus necessarii; si vero sint liberi, in sua potestate, .1. prima; quae recte salvantur absque decreto predefinitivo illarum in coniunctio cum scientia de efficacia auxilii indifferentis, et decreto comparativo illius: et quamvis haec omnia in se ipso cognoscat, n. tollitur offert illa cognitione in aliquo decreto Thomistico. Rursus, quia loquitur de

de fico futurorum contingentium conditorum, sine revelatione neque dare possumus eiusdem de prior Geneti, illa cognoscere in se ipso tamquam in causa; neque ullo, et hoc accidat, non ... aliquo decreto subtrahi ablato, et obiectivo conditato connexo cum re conditate futura, ut patet ex § 126. = Ad scientiam vero nando illius; quia non omnis cognitio obiecti e entitate naturali, quae Deo debet, condenda e Angelo, ut apud omnes non conceditur cognitio secretorum cordis, quae Deo debet. insuper, quod apud omnes futura contingentia tam absoluta quam conditata sunt extra sphaeram intellectus Angelici, ut potest limitari, et finiti; sunt tamen intra sphaeram intellectus Divini, e.m. illimitate perfecti in cognoscendo, atque adeo extendit ad omnes veritates conditatas tam naturales, quam supernaturales.

130 Dices non obiicio quod futurum Geneti contrarium determinatum veritatis futurorum conditorum independenter a decreto Thomistico; neque ex supra dictis constat solido. Sit et solvo plurimi Auctores ... S. Thomae supra propositam, quas hic constituit. Nec obiicias, quod addit, quod potest si futurum conditum non sistat in decreto Thomistico, erit ens rationis, et non aliquid reale; neque ens rationis est, quod tantum habet, habere potest existentiam in intellectu, at futurum conditum, non solo in intellectu, sed a parte rei: inde habet esse actuale obiectivum, non tamen exercite actuale, sed conditate. Neque, quod addit n. 78, futurum solum aliter respiciunt Dei voluntatem, quam possibile; at possibile illius respicit indifferenter, et indeterminate: sed futurum determinate aliquid decretum; sed non aliter obiective: sed obiective conditum. Neque non stat differentia maioris cum, sive cum maioris obiecti, possibilis solum, et futuri, sed in eo, quod possibile respicit Dei voluntatem, ut potentiam habere decretorum omnia naturalia ad sui possibilitatem in re; futurum vero conditum illius respicit, ut ab aeterno habitura omnia illa decreta naturalia, et in re extat conditum, si conditio poneretur, aut esset ponendum eius decreta conditate requisita de nos non sint cum effectu connexa. Tertio dico, illud decretum indifferens, quod ut causa daret esse conditato, si poneretur conditio, non debere habere illius existentiam conditam, sed satis esse, quod sit possibile, et Theologorum aliqui dicunt: et tenent dicere Thomistae; aiunt insuper, quod non ... maius possibile A; vera est ita propositio conditionalis naturalis, si Deus daret ... A ad poenitentiam finalem, finaliter poeniteret. In qua poenitentia habet naturam existentiam conditam, cum tamen eius conditio, quae se habet tamquam illius causa sit tantum mere possibilis; sed ...

131 Obiicies V. Inutili esse scientiam mediam, ut dirigat Deus in suis decretis absolutis in rebus liberis; quia, ut dirigeret, dari debebat aliqua prioritas inter suas scientias, et absolutam, conditam obiectivam; at non datur, necdum ... Probatur minor; quia non datur signum rationis, in quo prius sint cognitae res liberae ut conditate futurae, quam ut absolute futurae: probatur; non ideo daret, quatenus ante decretum Dei possit suam de rebus conditatis scientiam contradictoriam, quarum una sit determinate vera, et altera falsa: et quod tunc rationis potest scientiam suppositio eventus futuri, quod res aliqua erit, si conditio poneretur; atque

id hoc facit pro futuris absolutis; quod deinde est pro tali initio procedat ad decretum suis fratri illis datum, quarum una sit determinate vera, altera falsa: et supponi, quod futura absolute evenient

= Deo, contra maior, nam dico, nego, et probari ante: scientia enim media, et data futura praevisa sit prioritate naturae ad suum absolutum, et eius obiectum; illa enim posset dari, et esse absque illis; haec sine illis minime: et nihil aliud est Phys. 1. Meth. cap. 11 ad prioritatem naturae requiritur.

Sed ista praevisa in subiecto contradictoria; valet enim a simili, et futuris absolutis ad sim. et futura data nego vel: hoc obiectum est futurum absolute: et condicionate et non est conditio. Insuper id, quod subiungit ad primum, et non est finis in rebus, ingredi dat finis, prius est fine: sed in serie suarum Dei (admissa scientia media) sua ista subiungit ad naturam, quae prius est, et non est absoluta, quae est finis huius seriei: ergo scientia media est prior absoluta. Unde hic est prius Nostrum, quod offert Lonet in argumento, si te illigat; nam pro signo ante decretum absolutum, quod est signum condicionatum, una ex contradictoriis condicionatis determinate vera est, et altera falsa: et utrumque condicionatum habet determinate veram: cum ergo in hoc signo non illigant futura absoluta, unde fit, quod pro eo affirmari quod res erit futura absolute est falsa, cum in illo signo non illigat decretum liberum, quod cadit eius absoluto futuro: et pro eo affirmari quod res absolute non erit, est etiam falsa, cum si det tale decretum, absolute futura sit: unde pro eo signo fratri non possit eorum contradictoriorum, et ut frenent, dent clarius signa nostri dicta.

132 Instat. Si Deus dirigeret sua media ad perfectionem, et conversionem hominum sequeretur, non regnare omnipotentiam, et externa rei hominis, quae Deus de potentia absoluta non possit perfectionem, et convertere; quod absurdum est, et denegat multum dominio Deo. Probat sequelam; nam non regnat in hominibus adeo pravis indoctis et nulla occasione, et circumdata sub nullis auxiliis ~~exindi~~ = ferentibus velit se convertere ~~se convertere~~ ~~consentire~~; nam licet id moraliter sit impossibile, non est metaphysice: cum enim gratiam irritant suum effectum, possit illum non sortiri, ac proinde illis omnibus poterit talis homo resistere: sed

= Nego sequelam, et eius probationem; talis enim homo est impossibilis: nam quod sagacitate praevideat, et potentissima operatione nanda non est virtus, et sagacitas, ut ~~hominis illius~~ hunc quemque voluntas flectere possit, quo velit sub adiutoriis miseris indifferentibus: nam quod in dubio de efficacia huius voluntatis, et infinita condicionibus, et operationibus, prout ita standum est, ut dicamus, posse illum hominem sub illis omnibus saltem collective miseris indifferentibus convertere, quamvis eius efficaciam illis resistere. Nam quod stare potest collective, oportet, quod illis indeterminate perfectis resistere possit ille homo, et collective non posset resistere, ~~quod sub~~ sub disiunctione possit deberet consentire, salva libertate. Nonnumquam, quo in se nante voluntas pro ea omissioni libere, licet voluntas possit quaelibet actus opportuni divisive omittere, non tamen simul, sed unum ex illis debere ponere, salva eius libertate. Ultra...

Q. si Deus in suo thesauro non haberet modum indifferentem, cui consentiret, et quo illum converteret, et ipso obstante, id non possibet facere per modum necessitantem; tolleret enim libertatem, et non compararet operationes liberas. Unde dominium Dei in actus nostros liberos negat exerceri per modum necessitantem; neque hoc esset contra dominium voluntatis creatæ, quod D. Thomas excludit determinationem voluntatis ad unum.

133 Objicit 5º. Aug. contra Julianum efficaciam gratiæ, et prædestinationis, ~~sine scientia media~~ cum nostra libertate; et tamen non est usus scientia media: ergo ad id non est necessaria. Retorqueo argumentum. Nam Thomistæ id esse efficit, et tamen non est usus sua prædeterminatione innixa decreto Thomistico, nec promotione physica. Respondeo directe, quod licet scientia media non fuerit usus sub hoc ~~nomine~~ nomine ad ea munera; usus tamen est omnibus prævijs, quæ ea exigit, quæque ipse iecit. Unde semina iecit, Nostri vero fructus eorum seminum messuerunt in dicta scientia media, alijsque quantandam dederunt plus explanationem.

134 Objicit 6º. Scientia media tollit supremum Dei dominium in nostras voluntates creatas. Probatur antecedens; quia apud Theologos, et iuris peritos dominium consistit in eo, quod Dominus utatur re sua ad quodcumque, quomodo, et quandocumque voluerit; atque Deus, qui est potens Dominus nostrarum voluntatum, et liberum, ita se debebat habere, et non ita se habet, cum ponatur expectet liberam determinationem creaturæ, illiusque consensum. Sicut enim non esset proprie Dominus, nec haberet proprium dominium, ille, qui non posset mandare quæque quæ vellet, nisi explorata prius, et perspecta eorum voluntate; et non posset ipsos in suum protrahere voluntatem; et hoc potius esset facere non suum, sed voluntatis subditorum. Quod opponeret S. Aug. dicenti Deum magis habere in sua potestate voluntates hominum, quam ipsi suas. Retorqueo argumentum in adversarios. Nam si Deus ita se debet habere erga voluntates nostras, ut quandocumque, quomodo, et quandocumque voluerit, possit illis uti: ergo poterit applicare voluntatem creatam ad operationes liberas per modum indifferentem, ut nos dicimus: ergo et ad actum necessarium per modum liberum: ergo et ad operationes liberas, quando vult, per cognitionem repræsentantem objectum absque indifferentia objectiva iudicij, quæ secundum Thomistas est radix libertatis: ergo et ad operationes necessarias per cognitionem repræsentantem objectum, atque moveret cum indifferentia objectiva iudicij: ergo et ad operationes liberas per motionem necessariam, et cui resistere non possit, quod et D. Thomas, et ceteri Doctores opponunt: ergo et ad operationes liberas per modum destruentem libertatem illius, qualis est prædeterminatio. Quæ omnia sunt contra Patres allatos cap. 2. huius dissertationis.

135 Respondeo infra quando antecedens. Ad probationem dico, spectare ad supremum Dei dominium applicare voluntatem creatam ad quæcumque, quomodo, et quandocumque voluerit, sumptis his tribus divisive, non collective; nam si applicet ad operationes liberas, non potest illam applicare quomodocumque, hoc est, sive per motionem liberam, sive per motionem necessitantem; per hanc enim non potest illam applicare ad operationes liberas, cum impleret libera operatio per modum necessitantem: unde frustraret eius intentio. Unde cum scientia media

qbs Deus assequat actus liberi creae, qm vult, et qn illa vult, potius ad struit, qm detruit supremum Dei dominium. Quod q dede non e, non eius detrahe, sed illum expectare, eius detros, l. Qdatum, ut eius liberum opus decernat, sive actus, ut absque detret ad coop. cum illa: cum hoc necesse sit ad salvandum illius libertatis. Cuius Dei expectatio indicat illud Apocalypsis 3o: Ego sto ad ostium, et pulso, si quis &c. Ecce Deus expectat detum liberum creae, ut aperiat, non expectatam, si ipse, velit. nolit creae, suae motiv. ianuas cordis aperiret. = Ad Q̃ffas alio omitto, Praetere volres subditorum renuentium ad ipsorum Dni volt expectare ad potius dominium in creatis; non eo modo trahendi subditos salvare eorum libertatis. Sed dico de Deo, si detret nostras voltes ad sibi parendum, non expectato, et prius potius sui maius earum qfs.

n expecto eorum qfs

136 Obiicit 7o, sive maius facere Deum Aum pecci, insidiarum veri saluti hom. 1o, q regit in suo sto Qcursum Dei indifft detrahit a creae et ad bonum, et ad malum opus, adquem Qcurrat, et e caa striquum: verum tm caa petitionis huius, qm Pli. Qversioni. 2o, q qcurrit cum creae ad peccatum, l. ponit maale, et frale illius, .l. so maale. Si 1m, erit caa pecci. Si 2m: erit e caa illius, cum ponat aliquid Qnexum cum frali, sive malitia pecci: et praeconos qui sto. docemus, Deus non posse Pmovere volt. creatae ad maale pecci, q sit caa illius. 3o, q illa e caa morali pecci, qui ponit hoc in circumstans, inquibus Qsiet infallpeccatum: sic qui ducit. hoc ad tabernam, in qua Qsist occidendum, et inebriandum: et cum Deus P suis maius Qvideat circumstans, in quibus hoc non e peccaturum, et illas, in quibus e peccaturum, et multones in istis Qstituat, et non in illis, caa erit Deus pecci istius hominis, insidiarum veri eius saluti. 4o, q cum nos Deus detrat ad individuum actus peccosi, in quo l. n̄re inferi:, l. ex circumstantiis aggravantibus intra eadem specie, saepe reperit distincta malitia aut Qvers. Et in tali cu erit caa moralis illius pecci.

137 Reo nando assumptum. Ad 1m probus dico, Deum esse caam physicam tm petitionis huius, qm Qversioni Pli: caam vero moralem nec Qversioni Pli; non vero nec pecci, huius: unde mo physice poni tam maale, et frale pecci, qm maale, et frali opis boni. Ineo a, q Deus ponat mere physice maale pecci nullum Deo sequi absurdum; quum illud ponat ex detroe totum creae, et non ex intre illius cooperatus creae peccante Qtra intus Dei: et aliunde Deus non tenet impedire peccatum creae, cum ex munere caae malii det Qcurrere cum illa ad suas opes e fravas: inde non e caa moralis pecci, sed tm physica: e vero e caa moralis boni opis creae, cum ad illud Qcurrat intendendo illud, et hortando, et allic. creae, ut

illud ponat. Adq., dico; quod quamvis sit in se malitia formalis peccati, adhuc Deus vi sui concursus physici non est causa moralis illius propter praedicta.

138 Ad 3um resp. [neg.] in eo incidere absurdum (si absurdum sit, Deum permittere peccatum) adversarios; dicent enim permissionem peccati in potestate positi, in regno esse effectum regiminis. Vide D. Thom. art. in 1 dist. 46 q. 1 art. 2 ad 4um: Decor divinae sapientiae apparet in permissione malorum, et ordinatione, quorum utrumque vult Deus, quod non malum fiat. Unde quomodo decorat divinam sapientiam, et voluntatem, quam deturpet permissio peccati, quam saepe exhibit, quod ideo Deus ponat hominem in circumstantiis, in quibus praevidet peccaturum, et deneget auxilium efficax. — Resp. 2o, in tali casu Deum non peccare. Ratio quia ex munere causae moralis non tenet vitare circumstantias, in quibus homo est peccaturus ortas a occursu, et concursu causarum 2arum, cum quibus debet concurrere ut Auctor naturae, et in tenet dare homini auxilia sufficientia, ut vitet peccatum. Et si non vitat, ipsi imputetur, non Deo. Unde ideo Deus praevidit hominem peccaturum, quia est peccaturus, non vero quia Deus praevidet peccaturum, ideo homo peccat. Adde, quod ex hoc sequeretur, non debere Deum imponere hominibus illum praeceptum, cum quo scit, praevidet illud fracturos esse, et peccare. Ratio quia nec homo, nec Deus tenet vitare peccata hominum, quod ad se spectat, et iusta causa, ut patet in exemplo praecepti, dummodo illud non sit supra vires subditorum, et sit ordinatum ad bonum commune; Deus autem habet causas superiores, et iustissimas, ut permittat peccatum. Resp. 3o, quod est auctor naturae, ~~[struck]~~ in eum non tenet vitare occasiones peccandi, debet enim concurrere cum causis 2is, et proprie liberis ad suos effectus, ex quibus saepe oriuntur eae occasiones peccandi. Resp. 4o, optimum finem, quem habet Deus in his casibus, nempe, ut homines resistant, certent, et vincant iuxta illud Sapientiae 10. v. Certamen forte dedit illi, ut vinceret. Atque sic Deus hortatur, allicit, et vires tribuit, et a peccato deterret. Unde sicut daemon est insidiator, sic nec Deus insidiator salutis hominum; neque Deus permittit peccata in finem boni hominis, insidiator autem parat insidias propter malum finem hominis. Nec paritas ducentis alterum ad periculum mortis, est adaequata; quia dat iusta causa, occasione boni communis, i.e. non sit ..., non peccat. Si 2us peccaverint, cum ex charitate teneantur vitare grave malum proximi, si possibile. — Dispensa sine morte,

139 Ad 4um resp. ~~[struck]~~ illud individuum unum, i.e. unicum, i.e. collectio plurium infra eandem speciem peccati? Si primum: non habet distinctam malitiam a permissa, siquidem talis actus specie differt a remissio. Si 2um: ea maior malitia non est in uno individuo, sed pluribus eiusdem speciei, ad quod non concurrit Deus, sed homo. Sed pariter de maiori malitia orta ex circumstantiis. — Resp. 2o, quod omissio, quod in individuo actu re— — respicit ad remissionem

speciali malia, adhuc Deo n' e imputabili eo, q' decret ad individuu; nq adiu n' detrat pure, d' natvre, v.g. in quo velit vol.tes creata elicere aliquo actu pu, iit potiq actu A, qm B: adque offert indiffs concursu, quo det potare ex nuc. nere cap. malis. nec in eo, stat, ea detrao Dei quoad individuu, q' fi reliquat Pro ipse pote roe sui concursu tale indivy A, potiq qm aliud: in quo nulla penu umbra apparet. Vide pla alia arguta c.a sug mig, qua dict Godoy, et Donet, atq apud Rev. mus Despy tom. 1. Select. disp. 36. 37. 38.

Caput 4.um, et Ultimum.

Aliqua notantur pro solutione argumentorum restantium c.a sug Mig.

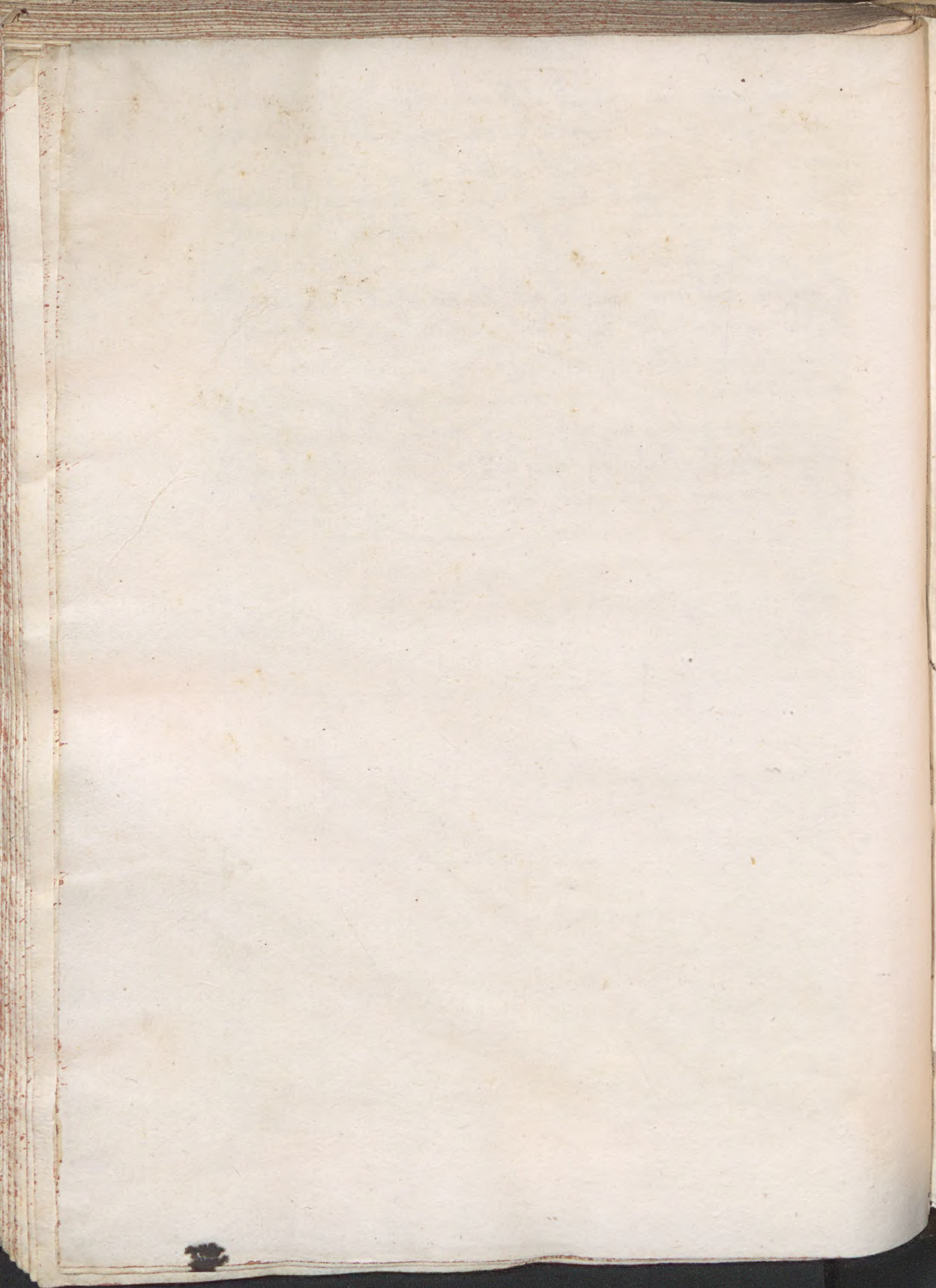
140 Nota 1, sug Mig ee mig, q participat de nali, et libera. Nalis e qua Dei e simplr naria debita esto naria subtiue, et obiue. subtiue, q simplr naria debet Deo, indeps ab ori suppone libera: unde e ab ipsu deno. Obiue, q eis objy si veritates simplr narie, qua n' depent ab aliqua suppone libera. libera e qua debet Deo ex suppone alicuiq decri liberi Dei exeruiti, et aulr extentis. et talea e tm subtiue, qm obiue congeni. obiue, q' eis objy potuit n' dage. subtiue, q' ey eis objy potuit n' dari, ubi illy sua. Alia de vtraq participat: de naria n' supponere illy decry Dei aulr, exeruiti exteni; n' vero participat necessitates tm subtiv qm obiv: de libera, quatq tm subtiv, qm obiv; n' participat opendig ab aliquo decro Dei aulr, et exeruite extente.

141 Nota 2, n' requi, d' ee accens ad sug mig, q' suy objy sit liberq: dy tm sit congeni, contenta e: iut et ~~[illegible]~~ libera: nec requi, q' ex pte condi nant ea libera decra, qua si cap obi ipsiq condati decri; nq ab illis pote prouindere. Imo lt remant, et sint contra ex condato, adhuc sra mia de tali condato erit infallli: q' n' e suo de evente in suis causis, d' eventu in se, qua a nobis nil roe sug mig, et infallli dicit condato, n' illata, d' pure conditiona: unde n' requit illog condois, et eaq ey condato.

142 Nota 3, congeni objy ee mig inter nariy, et libery, qua si condicionata: et sic scia mia, q' congeni pure tali mia e inter nalis, et libera. Ed' acut in aliis onaij: mihi nec e naria infirmitas, cy mihi debeat, nec libera, ut patet, et tn e congeni. = Nota 4, inter pote, et futuy absy

dari omnis, nempe suum conditum: sed est aliud conditum .1. de contingenti, .1. de posito.
= Nota 5, quod licet haec scientia non dependeat a suo obiecto tamquam a causa physice influente,
dependet tamen tamquam a conditione praerequisita sine qua non.

143 Nota 6, et ultimo, quod licet scientia media de modo quo libero conditionato
futuro sub aliqua conditione ad quam indifferens, sub eius suppositione illius, .1. decreto alio
de suppositione illius inferat necessario actus liberos per illa alio, non tollit ad illius libertatem
quia necessitas consequentiae, et ex suppositione non tollit libertatem; quod talis est eius necessitas
quod oritur ex libera suppositione ipsius actus conditionati obiecti conditionati, in quo fundatur talis scientia,
et consequentia vis illativa infallibilis talis antecedentis, quae non staret sine infallibilitate eius necessitate: unde
tota vis illativa eius antecedentis oritur, et dependet a libera suppositione actus; neque ab illo
toto dependet, a quo quaelibet eius pars dependet. Unde, quod dixit Anselmus illa est necessitas consequentiae
quae sequitur, quae fit ab ipsa libera determinatione voluntatis; quod necessitas eiusmodi antecedentis oritur,
et fit ut praedicatum oriatur ab ipsa determinatione libera voluntatis consequenter per suam modum: proinde
oritur, tamquam, ab illa, non tamquam a causa physice influente, .1. motiva, quod tamen
a causa finali, motiva, .1. tamquam a conditione, sine qua non staret tale consequens
inferens actus per illa alio. Sed haec pro hac materia sufficiant.

tz. de Recept. Chartat